EREZIILE APUSULUI

Ierom. Visarion Moldoveanu

Bogdan Mateciuc

www.odaia.go.ro
www.mirem.ro
www.ortho-logia.com

ISBN 973-1825-01-4

Bacău
2007

EREZIILE APUSULUI

Despre Protestantism şi ispitele raţionalismului creştin

Ieromonah Visarion Moldoveanu

Bogdan Mateciuc

~ Volumul II ~

Mulțumim

Prea Cucernicului Părinte Theodoros Zisis, distins profesor al Facultății de Teologie Ortodoxă din Tesalonic, pentru bunăvoința de a ne acorda dreptul şi binecuvântarea publicării acestei lucrări apologetice, spre slava Bisericii Ortodoxe de pretutindeni

CUPRINS

PRECUVÂNTARE

Trăim vremurile amestecărilor religioase, ale înşelărilor pierzătoare şi ale unirilor amăgitoare.

Adevărul este Iisus Hristos Dumnezeu-Omul. Însă omul contemporan, „omul nou” nu mai poate crede într-un Adevăr Întrupat, ci îl reinterpretează după norme umanist-raţionaliste, îl caută în puhoiul de filozofii, doctrine, studii, ştiinţe şi experimentări, îl croieşte după chipul şi asemănarea firii lui căzute; astfel păcatul a devenit virtute, binele s-a pervertit, minciuna a luat locul adevărului. Să nu ne mirăm că într-un veac ca acesta, pentru cei mai mulţi „creştini”, Hristos a devenit tocmai ceea ce învăţătura ortodoxă denumeşte Antihrist.

Vorbind despre „dumnezeul” lumii creştine actuale, Cuviosul Părinte Serafim Rose spune că *„omul modern a creat un nou dumnezeu, un dumnezeu modelat cât mai fidel după tiparul noilor vremuri, preocupat de ştiinţă şi afaceri; de fapt una dintre intenţiile primordiale ale gândirii moderne a fost aceea de a confecţiona un asemenea dumnezeu”.*

Aşadar, oamenii şi-au schimbat nu doar gândirea despre Dumnezeu; ei au schimbat însăşi „dumnezeirea” de

care se vor conduşi, născând un „nou dumnezeu” care se deosebeşte vădit de Dumnezeul Vechiului şi Noului Testament, Cel răstignit de iudei şi mărturisit de Apostoli.

Acest „neo-dumnezeu” nu reproşează făpturii încălcarea Scripturilor, nu mustră păcatul, nu pedepseşte reaua credinţă, nu ceartă fărădelegea. Dimpotrivă, iubeşte împotriva adevărului, uneşte împotriva dreptăţii, înlătură muceniceasca jertfelnicie în Hristos prin promovarea împăcării cu rătăcirile necredincioşilor, îndrăgind global şi nivelator întreaga suflare.

Acest „christ simpatic” nu indispune, nu supără şi nu mai deranjează pe nimeni. Nu impune şi nici măcar nu cere un singur Domn şi Dumnezeu, un singur crez, un singur botez, o singură învăţătură de credinţă, o singură Biserică, un singur adevăr - viaţa şi moartea pentru Hristos.

Acest „hristos liberal”, care îngăduie şi pune totul mai presus de vieţuirea în dreapta credinţă şi de mântuire, executând conştiincios şi cuminte ceea ce cere democraţia şi societatea, nu este nici pe departe Dumnezeul Apostolilor şi al Mucenicilor - Hristos Cel Răstignit şi Înviat - Adevărul veşnic. Acest „hristos” este marioneta *neocreştinismului* care, supunându-se orgoliului îndreptăţirii şi revendicărilor, reformelor şi inovaţiilor, tuturor capriciilor şi răzvrătirilor „drepturilor omului” – supune şi manipulează la rându-i omenirea prin falsele concepte de „bine”, „adevăr”, „iubire” şi „dreptate”.

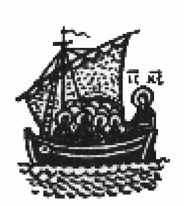
Cum ar putea *omul nou* să nu îndrăgească un „creştinism” atât de dulce şi bun, atât de confortabil şi satisfăcător? Cum ar mai putea *creştinul nou* să lepede un „hristos” atât de drăguţ şi manierat, înţelegător şi parfumat?

Nădăjduim că în cele de mai jos veţi găsi răspunsul.

Autorii

PARTEA ÎNTÂI

Despre adevărata Biserică, Sfânta Predanie şi despre mântuirea întru Hristos

IC XC

CAPITOLUL I

Despre adevărata Biserică

Oferta religioasă a timpurilor noastre este caracterizată printr-o inflaţie de creştinism. Zilnic ne intersectăm cu reclame foarte atrăgătoare din punct de vedere religios, privitoare la o *viaţă nouă* şi câştigarea unei mântuiri uşoare. Oricare ar fi decorul urban al ipostazelor de mai sus, provocarea este neobişnuită: că, de fapt, Ortodoxia în care ne-am născut este falsă şi coruptă, şi că doar oferta *„cealaltă"* de creştinism este singura şi cu adevărat *salvatoare*. Şi când spunem *„cealaltă"*, avem în vedere peste douăzeci de mii de „creştinisme" sau „biserici" legitimate şi propovăduite de tot atâtea grupări sectare.

Aşa a ajuns pentru unii credibilă ideea de „biserici", de „diversitate creştină", de vreme ce astăzi, *statistic vorbind,* marea mulţime a „credincioşilor creştini" sunt absorbiţi de secte sau îmbrăţişează în general ideologia protestantă. Scriptura, însă, nu ne descoperă şi nu ne vorbeşte de un adevăr al mulţimilor, de un adevăr „democratic", ci de un singur adevăr şi de o singură sursă a acestuia: persoana Mântuitorului Iisus Hristos.

Alţii, încercând să vadă „ştiinţific" unicitatea Bisericii, au luat „realitatea" ca ipoteză şi au concluzionat că Biserica Apostolică primară s-a dezintegrat, iar acum există numai

rămăşiţe, fragmente de „biserici” ce deţin părţi din adevăr, binecuvântare şi har.

Sub această nouă viziune, promovată în special de *Mişcarea ecumenistă*, mulţi consideră că Biserica Apostolică cea Una poate fi „refăcută” (adică alcătuită din nou!!) în deplinătatea ei printr-o unire globală a tuturor cultelor, grupărilor şi sectelor care au legătură sau tangenţă cu ideea de creştinism, astăzi. Din fericire, toţi aceşti înşelaţi - atât de sinceri şi inimoşi - nu fac altceva decât să ne arate prin aceste strădanii că „bisericile” lor nu sunt deloc Biserica Apostolică cea Una, de vreme ce tânjesc în a o realcătui.

Dacă nici una dintre bisericile actuale nu poate pretinde că este adevărata Biserică a lui Hristos, atunci o unire a lor nu va conduce nicidecum la alcătuirea acelei „biserici perfecte”, sau nu la modul în care Hristos a întemeiat Biserica. Şi dacă toate aceste „biserici creştine” nu există decât în măsura în care se pot raporta una la cealaltă, atunci nici o însumare a lor nu va putea avea ca rezultat *biserica întreagă*, căci o atare unire va fi nevoită să se raporteze mai apoi şi la celelalte religii universale. Şi iată cum *chemarea la unitate* a ecumenismului „creştin” nu va putea să sfârşească decât în sincretismul unei noi religii mondiale.[1]

Unde este aşadar Biserica întemeiată de Hristos, cea pomenită în Scriptură şi propovăduită de Apostoli? Şi dacă există în vremurile noastre, cum o putem deosebi în puzderia de biserici, culte şi organizaţii aşa-zis creştine?

Chiar numai ajutându-ne de gândirea logică şi sinceră putem găsi răspunsul, dar pentru aceasta trebuie să plecăm de la esenţa Bisericii, de la rădăcina adevărului istoric şi scripturistic.

---

[1] De fapt, scopul amestecărilor inter-creştine şi inter-religioase sub umbrela ecumenismului este acela de a admite ***căi mântuitoare în toate creştinismele şi religiile lumii***.

Marea problemă a creştinilor din zilele noastre este că iau ca reper în gândire un fals adevăr al unei *realități secularizate,* pentru a formula mai apoi „adevăruri” personale despre dumnezeiasca alcătuire numită Biserica lui Hristos. Idolatrizarea realității, a „evidențelor” logice, nu înseamnă în nici un caz iubire de adevăr, ci este cea mai cruntă parodie a acestuia. Riscul este de a lua lucrarea omului drept lucrarea Domnului. Ne putem înşela foarte uşor dacă luăm o *minciună frumoasă* drept adevăr, mai ales că falsele biserici au o mare iscusință în a imita fațada Adevăratei Biserici, contrazicându-i, însă, subtil învățătura. Trebuie să înțelegem că nu toți cei ce vorbesc de Hristos sunt ai lui Hristos, nu tot ce poartă eticheta de „creştin” este cu adevărat Creştin.

Dacă în timpurile noastre există mai multe *biserici şi ideologii creştine,* nu înseamnă că sunt şi adevărate, numai pentru simplul fapt că există sau pentru că un număr mai mare sau mai mic de persoane se încred în aşa ceva. Sau dacă o „biserică”, pentru a-şi susține o anumită părere „creştină”, încearcă să „ajusteze”, să rescrie adevărul istoric ori Scriptura ca acestea să pară că-i justifică ideologia, e limpede că atunci îşi dă în vileag toată înşelăciunea. Dacă vreo altă „biserică” are o anumită *particularitate religioasă* (de exemplu ține sâmbăta, urăşte crucea sau cunună homosexuali) nu este automat şi credibilă dacă a găsit în biblie un citat care i se pare (sau ni se pare) că-i dă dreptate. Aşa, cuvântul Scripturii, folosit fără de chibzuință şi nu după cugetul cel adevărat al Bisericii, poate fi făcut să justifice *absolut orice.*

Însă putem vedea şi singuri că doar una este Sfânta Scriptură şi printr-o singură Biserică a fost păstrată întreagă şi nevătămată, de la Apostoli până în vremurile noastre. Biserica a zămislit Scriptura şi nu din Scriptură s-a născut Biserica.[2] Bisericile-pirat născute acum trei-patru sute de ani sunt ridicate pe reinterpretarea Scripturii ortodoxe, tocmai

---

[2] Este şi firesc atâta timp cât Scriptura vesteşte o singură Biserică.

pentru a-şi crea o falsă descendenţă apostolică şi a camufla după o perdea de „creştinism” falsitatea propriilor învăţături.

Creştinism şi creştinisme

Din fericire, adevăratul Creştinism aparţine Bisericii cu adevărat apostolice. Iar Creştinismul apostolic are la bază trei atribute după care poate fi uşor de recunoscut: *descendenţă istorică, identitate specifică şi neschimbată, prezenţă şi lucrare continuă în viaţa omenirii*.

Profeţii Vechiului Testament, Mântuitorul Hristos şi Sfinţii Apostoli învaţă că prezenţa Bisericii a fost, este şi va fi veşnică, cu viaţă neîntreruptă de la începutul şi până la sfârşitul veacurilor, de la Facere şi până la Apocalipsă: *„Iar în vremea acestor regi, Dumnezeul cerului va ridica o împărăţie veşnică ce nu va fi niciodată nimicită şi care nu va fi trecută la alt popor; El va sfărâma şi va nimici toate aceste regate şi singur El va rămâne în veci.” (Daniel 2.44)* – îi spune un înger proorocului Daniel, iar Mântuitorul Hristos îi făgăduieşte Apostolului Petru: *„Şi pe această piatră [a adevăratei credinţe] voi zidi Biserica Mea şi porţile iadului nu o vor birui” (Matei 16.18).*

Biserica este Împărăţia lui Hristos aici pe pământ, este Împărăţia de mii de ani din Apocalipsă. De la facerea lumii, Biserica a existat neîncetat pe pământ şi va exista până la împlinirea (cu şi întru dânsa) a tuturor prorociilor, lucrărilor şi minunilor dumnezeieşti. Această neasemuită operă de mântuire este descrisă începând cu cartea Facerii, unde zidirea raiului este de fapt întemeierea Bisericii – Împărăţia lui Dumnezeu, iar Adam devine primul membru al acestei Biserici ca patriarh al lui Israel, seminţia prin care mai apoi Hristos va ajunge să se nască sub vremi. În această „facere” dumnezeiască, *omul ca şi Biserica deopotrivă*, urmează unei alcătuiri după *chip şi asemănare* ce arată peste veacuri

legătura lor cu Hristos Creatorul, Mântuitorul şi Călăuzitorul. Dacă vom căuta Biserica după chipul lui Hristos şi asemănarea sa treimică, nemijlocit vom ajunge să cunoaştem adevărata Biserică a lui Hristos.

Noi, ca oameni creați de Hristos, purtăm chipul lui Hristos în noi; Biserica, drept singura şi unica întemeiată de Hristos, poartă chipul lui Hristos prin însăşi alcătuirea sa Dumnezeu-omenească - de Trup al cărui Cap Hristos este. Aşa cum omul moşteneşte din virtuțile Făcătorului după trup (gândire, simțire, voință, conştiință), mai aparte Biserica moşteneşte virtuțile Făcătorului său, Hristos Dumnezeu-Omul: sfințenie, unitate, nemurire şi universalitate. Dacă Hristos - *Care ieri, şi astăzi şi în veci este Acelaşi (Evrei 18.8),* înseamnă că şi Biserica este necontenit Aceeaşi până în veşnicie, păstrând dintru zidiri aceeaşi chemare şi alcătuire. Dacă Hristos este cu noi *„în toate zilele, până la sfârşitul veacului. Amin." (Matei 28.20),* înseamnă că şi Biserica lui Hristos este cu noi *„până la sfârşitul veacului. Amin."*

Înțelegem că nu a fost vreun timp în care Biserica nu a fost şi nici nu va veni vreo vreme în care Biserica să nu mai fie; nu a fost şi nu va fi o vreme în care Sfintele Taine să nu lucreze mântuirea celor dreptcredincioşi, sfințenia să înceteze, învățătura dreaptă să se strice. Sfânta Biserică mărturiseşte şi crede că niciodată oile nu au fost părăsite de către Păstorul dumnezeiesc şi că niciodată Biserica nu ar fi putut cădea în înşelare din lipsă de discernământ (pentru că în ea trăieşte înțelepciunea lui Dumnezeu), nici să se supună din slăbiciune învățăturilor mincinoase (pentru că în ea sălăşluieşte puterea harului lui Dumnezeu).

Prezența veşnică şi nemuritoare a Bisericii nu poate fi izolată la o etapă istorică (Cincizecime), sau mai rău, la o limitare temporală (protestantism) sau locală (catolicism). Hristosul Bisericii de astăzi este acelaşi cu *„Dumnezeul lui Iacov"* şi al patriarhilor pelerini către „Tărâmul făgăduit" -

Biserica Vechiului Testament: *„Acolo S-a arătat Domnul lui Avram şi i-a zis: «Țara aceasta o voi da urmaşilor tăi». Şi a zidit Avram acolo un jertfelnic Domnului, Celui ce Se arătase." (Facere 12.7);* Cel ce a hrănit cu mană neamul evreiesc în pustie este tot Hristosul aceleiaşi Biserici care acum hrăneşte cu trupul şi sângele Său *„neamul ales şi seminția împărătească";* Cel ce a scris în piatră lui Moise cele zece porunci este acelaşi cu Hristosul ce a scris pe nisip păcatele oamenilor; Arca lui Noe care a salvat pe cei drept-credincioşi din neamul omenesc este icoana Bisericii celei mântuitoare de astăzi, în care toți cei ce L-au aşteptat sau au crezut în Hristos, din toate timpurile şi locurile, care au fost, care sunt şi care vor veni, alcătuiesc un singur Trup datorită unirii lor prin dreapta credință şi sfintele fapte bune întru Hristos. Mireasa din Apocalipsă este Biserica ajunsă biruitoare la sfârşitul veacurilor.

Mai presus de vremuri şi adânc ancorată în prezent, Biserica lucrează neîncetat, condusă de Hristos, la mântuirea întregii lumi. Iată aşadar virtutea esențială ce deosebeşte Biserica de toate celelalte false „biserici": *asemănarea cu Hristos şi necontenita prezență în istoria mântuirii neamului omenesc.*

Dar nu numai asemenea întru Hristos ni se arată a fi Biserica, ci şi ca una şi singura ce a fost rânduită să împărtăşească darurile cele mântuitoare ale lui Hristos oamenilor.

Mai lucrează atunci Hristos în afara Bisericii Sale? Da, pentru a-i aduce pe oameni la Biserica Sa. Precum vaporii de apă există pretutindeni în aer pentru a menține viața, totuşi omul îşi astâmpără setea venind şi bând din fântână – Biserica cea Una şi singura dătătoare de *„apa cea vie" (Ioan 4.10).*

Oare de ce Hristos a ales a se dărui omenității numai prin Biserică? De ce nu lucrează trimițând harul Său direct, nu prin mijlocitori omeneşti?

Din aceeaşi pricină pentru care Hristos a dăruit unor oameni – Sfinții Apostoli – harul Duhului Sfânt de a lega şi dezlega păcatele oamenilor (Ioan 20.23).

Din aceeaşi pricină pentru care Hristos a poruncit anumitor oameni – Sfinții Apostoli – să săvârşească Cina cea de Taină, neîncetat întru pomenirea Sa (Luca 22.19; I Corinteni 11.24), totodată adăugând şi condinționând mântuirea sufletului: *„Adevărat, adevărat zic vouă, dacă nu veți mânca trupul Fiului Omului şi nu veți bea sângele Lui, nu veți avea viață în voi." (Ioan 6.53)*

Din aceeaşi pricină pentru care Hristos a trimis nişte oameni – Sfinții Apostoli – ca să propovăduiască cu puterea Duhului Sfânt până la marginile lumii (tuturor oamenilor) *„că s-a apropiat Împărăția cerurilor" (Matei 10.7).*

Din aceeaşi pricină pentru care Hristos a condiționat mântuirea oamenilor prin primirea Sfântului Botez de la anumiți oameni – Sfinții Apostoli – *Drept aceea, mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh (Matei 28.19),* adăugând totodată: *De nu se va naşte cineva din apă şi din Duh, nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu. (Ioan 3.5)*

Şi pentru ca toate aceste Sfinte Taine să nu poată fi măsluite, imitate sau deformate de către om, Sfânta Biserică a fost pusă şi chezaşul şi săvârşitoarea tuturor lucrărilor harice. Biserica nu se poate înşela pe sine însăşi, căci ea este adevărul; nu umblă cu înşelăciuni şi nu face compromisuri pentru că e sfântă. Şi pentru că este statornică, Biserica nu vede ca fals ceea ce a recunoscut odată drept adevăr. Unde ar mai fi adevărul sau sfințenia dacă hotărârea actuală ar fi contrară celei de ieri? Cu ce s-ar mai sfinți pământul dacă Biserica şi-ar pierde deodată „sarea" ei? Pentru aceea nu a fost şi niciodată nu va fi vreo contrazicere

nici în Biserică, nici în Scriptură, nici în Tradiție, căci în toți şi toate este un singur Hristos viu şi neschimbat.

Nu Hristos singur mântuieşte şi nici omul singur nu se mântuieşte, ci laolaltă, noi ca mădulare ale Trupului-Biserică uniți cu Hristos Capul, *printr-o împreună-lucrare duhovnicească plină de dragoste şi adevăr,* după chipul unității în Sfânta Treime. Acesta este rostul Bisericii, ca toți să fie una, o singură turmă dreptmăritoare în Hristos. Dacă Hristos este *Calea, Adevărul şi Viața (Ioan 14.6),* înseamnă că şi Biserica lui Hristos se împărtăşeşte împărtăşind oamenilor *„Calea, Adevărul şi Viața"*. Dacă Hristos tămăduieşte, atunci şi Biserica tămăduieşte. Dacă Hristos face minuni, atunci şi Biserica face minuni. Dacă Hristos înviază pe om, atunci şi Biserica o poate face în chip desăvârşit, după cum viețile milioanelor de sfinți (oamenilor înviați întru Duhul) o arată. Prin Biserică Hristos este cu noi, prin lucrarea Bisericii, Hristos lucrează mântuirea sufletelor noastre. Unirea omului cu Hristos este cununa şi slava Bisericii. Dacă în luteranism sau baptism se mai păstrează ideea de comuniune, aceasta nu se mai bazează pe Trupul şi Sângele Domnului, ci pe o simplă convenție formală, ideologică, simbolică, aceste grupări nemaiavând nici har, nici preoție legiuită.

Însă Biserica lui Hristos nu a murit şi misiunea ei nu s-a încheiat odată cu mucenicia Apostolilor, ci se continuă până astăzi în acelaşi chip şi sub aceeaşi lucrare, prin urmaşii în har ai Apostolilor - Episcopii şi Preoții, care au transmis la rându-le până astăzi în Biserica lui Hristos firul nerupt al descendenței sacerdotale apostolice. Scriptura ne arată cum dreptul de a săvârşi cele sfinte (Botez, Euharistie, Spovedanie, Cununie etc.) a fost dăruit de Sfinții Apostoli prin punerea mâinilor asupra episcopilor, preoților şi diaconilor (I Timotei 4.14). Succesiunea apostolică e ca un foc sfânt prin care o candelă le aprinde pe celelalte. Dacă focul se stinge sau o candelă se sparge, după cum istoria Bisericii ne

arată că s-a şi întâmplat cu numeroşi episcopi, preoţi şi teologi eretici sau apostaţi, nu apostolicitatea sau sfinţenia Bisericii este în vreun fel vătămată, ci *numai* pentru acei sărmani lanţul succesiunii apostolice se rupe şi nu se mai poate vorbi de clerici adevăraţi care săvârşesc Taine valide, Biserica lepădându-i (până se vor îndrepta) ca pe nişte mlădiţe uscate de pe trupul Său, împlinind astfel cuvintele Apostolului: *„Dar chiar dacă noi sau un înger din cer v-ar vesti altă Evanghelie decât aceea pe care v-am vestit-o – să fie anatema! Precum v-am spus mai înainte, şi acum vă spun iarăşi: Dacă vă propovăduieşte cineva altceva decât aţi primit – să fie anatema!" (Galateni 1.8-9)*

Dacă unii în priceperea lor oarbă, nu au putut înţelege tainele lui Dumnezeu şi au adus numaidecât schimbări în credinţă, înseamnă că acolo a dispărut iubirea, căci adevărul şi iubirea o credinţă sunt. Iar credinţa cea adevărată şi vie nu este de două, trei, zece sau mii de feluri, ci una singură: credinţa în Hristos şi Hristos întru Credinţă. Pretinsul drept de a adăuga Crezului Bisericii sau Sfintei Scripturi explicaţii particulare şi înţelesuri omeneşti, reprezintă un atentat la sfinţenia şi fecioria Bisericii.

Devine evident faptul că acea grupare religioasă ce nu deţine continuitate de har prin punerea mâinilor de la Sfinţii Apostoli, nu este adevărata Biserică. Dar şi mai clară este nesăbuinţa acelor secte apărute prin secolul XVI, care neavând firul succesiunii apostolice, îşi aleg cu de la sine putere omeni simpli, falşi „pastori" care să „boteze", să facă cina duminicală sau slujba nunţii, imitând astfel chipul adevăratei Biserici pe care o tăgăduiesc, pentru a-i înşela mai uşor pe creştinii neştiutori şi slabi în cuget.

Dincolo de locaş al săvârşirii Tainelor celor sfinţitoare, Biserica este păstrătoarea, apărătoarea şi singura adeveritoare a adevărului şi a dragostei întru Hristos: *„Eu spre aceasta M-am născut şi pentru aceasta am venit în lume, ca să*

dau mărturie pentru adevăr; oricine este din adevăr ascultă glasul Meu" (Ioan 18.37). De aceea Biserica nu este o simplă adunare a credincioşilor, ci este Duhul lui Dumnezeu şi harul Sfintelor Taine care lucrează în această comunitate. Pentru cel necredincios, Sfânta Taină este doar un ritual iar Biserica numai o instituţie socială.

Cine ne garantează astăzi că cei ce ne dau iertare de păcate sunt urmaşii Apostolilor trimişi de Hristos? Singură Biserica cea Una. Cine ne încredinţează astăzi că cei ce botează şi sfinţesc în numele Treimii sunt de la Hristos? Biserica lui Hristos cea Sfântă. Cine ne poate asigura că cei ce oferă Trupul şi Sângele lui Hristos ne dăruiesc chiar Trupul şi Sângele lui Hristos de la Cina cea de Taină? Numai Biserica cea sobornicească. De unde ştim că cei care astăzi ne propovăduiesc pocăinţa spunând că *„s-a apropiat împărăţia cerurilor"* sunt de un cuget cu Apostolii? Numai Biserica Apostolică. Şi este firesc să fie aşa, atâta timp cât *„Este un Domn, o credinţă, un botez" (Efeseni 4.5),* numai într-un singur Hristos şi numai într-o singură Biserică. Unitatea şi unicitatea reală şi absolută a Bisericii purcede, fără îndoială, din unitatea şi unicitatea lui Dumnezeu.

Vreţi să deosebiţi Biserica de „biserici"? Căutaţi Biserica din care a izvorât Scriptura, nu la bibliile care au zămislit „biserici". A nu primi decât biblia şi a întemeia Biserica doar pe ea, înseamnă în realitate a tăgădui Biserica şi a spera să o creezi din nou prin puterile omeneşti.

Râvniţi la adevărul Apostolic? Priviţi spre Biserica ce de două mii de ani a fost şi este prigonită de această lume şi tot de două mii de ani neîncetat a dăruit sfinţi, mărturisitori şi mucenici pentru credinţa cea dreaptă întru Hristos.

Nu alcătuiesc Biserica lui Hristos acele secte care se numesc pe sine „biserică", şi care au fost întemeiate nu de Sfinţii Apostoli, ci de proorocii mincinoşi ca Luther, Calvin,

Zwingli şi de urmaşii lor, după care şi-au tras mai apoi şi numele.

Trebuie să recunoaştem că în „creştinismele” actuale nu există o învățătură unitară, ci viază o puzderie de păreri contrare privind mântuirea omului şi lucrarea lui Hristos. Şi trebuie să mai recunoaştem (după logica sinceră invocată la-nceput) că nu toate pot avea dreptate, de vreme ce există doar un singur adevăr, o singură cale, un singur Hristos. De exemplu, dacă o biserică îşi mărturiseşte credința în unirea cu Trupul şi Sângele lui Hristos în Sfânta Împărtăşanie, iar alta (sau altele) nu, înseamnă că nu pot avea amândouă (sau toate) dreptate. Sau, dacă o biserică crede în puterea Sfintei Cruci, iar alta respinge vehement aceasta, înseamnă că una din ele este străină de adevărul întru Hristos. Adevărata Biserică este cea care a păstrat neschimbată învățătura de credință a primilor creştini, cea care şi-a pus adevărul Domnului şi nu părerea omului la temelie, arătând: *„Cum trebuie să petreci în casa lui Dumnezeu, care este Biserica Dumnezeului celui viu, stâlp şi temelie a adevărului.” (I Timotei 3.15)*

Acolo unde este adevărul, acolo este şi Biserica. Biserica este certificatul de veridicitate al adevărului de credință, iar adevărul de credință arată adevărata Biserică a lui Hristos. De aceea Biserica nu poate fi sectă şi nici secta nu poate fi în veac Biserică.

Pentru cei ce caută sincer adevărul şi vor asculta glasul conştiinței, Hristos le va descoperi că Biserica cea Una este Biserica Ortodoxă[3].

---

[3] Când învăţăturile false vor dispărea, atunci nu va mai fi necesară denumirea de „ortodoxă”, pentru că nu va mai exista nici un creştinism mincinos de care Biserica să se deosebească.

Creştinismul adevăratei Biserici

În lumea noastră pământească nu este vreo unire mai adevărată, mai cuprinzătoare şi mai de preț decât unirea omului cu Dumnezeu, ca *„într-acest chip noi, cei mulți, un trup să fim în Hristos" (Romani 12.5).* Însă această venire a omului la unirea cu Hristos nu se face oricum, ci începe în Biserica lui Hristos, lucrează prin credința cea dreaptă în Hristos şi se desăvârşeşte prin faptele cele bune întru Hristos.

Precum Sfânta Treime se arată ca Tatăl Care lucrează prin Fiul în Duhul Sfânt, într-o desăvârşită unime în dragoste şi adevăr - ca Una ce este Însăşi Unimea şi Dragostea şi Adevărul[4], aşa şi Biserica, drept icoană a Sfintei Treimi, a fost alcătuită ca un **Trup dumnezeu-omenesc** viu, al cărui Cap este Hristos Dumnezeu-Omul, Trup care, prin chemarea cea din afară şi lucrarea cea din lăuntru a Duhului Sfânt, neîncetat sporeşte şi se aduce ca jertfă bineplăcută Tatălui Ceresc.

Biserica este una, fiindcă Unul este întemeietorul ei, Cel care a numit-o *„Biserica Mea" (Matei 16.18),* pentru că El Însuşi S-a pus Temelie veşnică *„Fiindcă altă temelie nimeni nu poate să pună decât aceea care este pusă, care este Iisus Hristos" (I Corinteni 3.11)* şi Cap al Bisericii: *„Şi toate le-a supus sub picioarele Lui şi, mai presus de toate, L-a dat pe El cap Bisericii, care este trupul Lui, plinirea Celui ce plineşte toate întru toți" (Efeseni 1.22-23)* arătând că de la Hristos şi numai prin Hristos, de la Biserică şi numai prin Biserică, de la Duhul Sfânt şi numai prin Duhul Sfânt şi cu binecuvântarea Tatălui se desăvârşeşte *adevărata* lucrare de mântuire a neamului omenesc.

Unde este Biserica, acolo este Hristos, pentru că Hristos este al Bisericii şi Biserica este a lui Hristos; Biserică sunt

[4] Izvorul cel de viaţă dătător de la care *toate* capătă viaţă, raţionează şi viază prin energiile cele necreate ale Dumnezeirii.

Apostolii, Mucenicii, Mărturisitorii şi toţi Sfinţii; Biserica este inima cea curăţită de erezii şi patimi, lăcaşul jertfei şi al slavei, chivotul credinţei adevărate şi al iubirii; Biserica este trunchiul - noi mlădiţele, unitatea celor vii cu cei morţi, din toate timpurile şi din toate locurile, care au crezut în Hristos după adevăr; Hristos este mirele iar Biserica mireasa, veşnicie întrupată înlăuntrul hotarelor timpului şi spaţiului; Biserica este iubire celor drepţi şi lumină celor necredincioşi, sfinţire sufletului, curăţire trupurilor, îndreptare cugetelor, izbăvire de tot necazul celor rele şi al durerii, *unimea credinţei şi cunoştinţa slavei celei neapropiate.*[5]

Biserica este una, sfântă, sobornicească şi apostolică şi de aceea blasfemie împotriva lui Hristos este a socoti Biserica instituţie naţională, împărţită sau nedesăvârşită, cu aspiraţii umaniste, pământeşti, legate de timp. Scopul Bisericii este dincolo de hotarele naţiunilor şi mai presus de vremuri, este apostolic şi a-tot-cuprinzător: acela de a-i uni pe toţi oamenii întru Hristos, nu coborând cele ale Bisericii la patimile omeneşti, ci ridicând omul la cele sfinte ale Bisericii. Iar mijloacele trebuincioase acestei „ridicări" sunt dăruite celor dreptcredincioşi de Biserică prin Sfintele Taine, spre întărirea în săvârşirea sfintelor fapte bune ale virtuţilor şi ascezei.

Dacă în Hristos *„sălăşluieşte toată plinătatea Dumnezeirii trupeşte"(Coloseni 2.9),* înseamnă că şi Biserica se umple de această plinătate a Dumnezeirii, după cum ni se arată în chip luminat şi desăvârşit prin Tainele cele Sfinte – Preasfântul Trup şi Sânge al Mântuitorului: *„Luaţi, mâncaţi, acesta este trupul Meu ... Beţi din acesta toţi,* ***acesta este*** *sângele Meu, al Legii celei Noi..."(Matei 26.27-28)*.

Biserica este locaş şi mijloc prin care Mântuitorul Hristos săvârşeşte lucrarea Sa mântuitoare în lume. Şi după cum Mântuitorul a răscumpărat şi a mântuit firea păcătoasă prin întreita Sa slujire (de profet sau învăţător, de arhiereu şi

---

[5] Din rugăciunile *Miezonopticii* din toate zilele.

împărat), tot astfel şi Bisericii Sale i-a lăsat o întreită putere şi misiune: de a propovădui nevătămat adevărul dumnezeiesc cuprins în Sfânta Scriptură şi în Sfânta Predanie, de a curăți şi sfinți pe credincioşi prin Sfintele Taine şi ierurgiile sale şi de a-i conduce pe calea mântuirii spre viața veşnică.

Acest lucru se vede clar din porunca cea după Înviere dată de către Mântuitorul Sfinților Apostoli: *„Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă, şi iată Eu cu voi sunt în toate zilele până la sfârşitul veacului" (Matei XXVIII, 19.20)*. Întreita putere a fost dată apostolilor şi prin ei urmaşilor lor, episcopi si preoți.

Singurul şi adevăratul Iisus Hristos Cel Întrupat este *„marea taină a bunei credințe" (I Timotei 3.16)* ce se împărtăşeşte drept-credincioşilor în singura şi adevărata Biserică, adică lăcaşul unde prin Sfântul Botez ne îmbrăcăm în Domnul Hristos, iar prin Sfânta Euharistie primim pe Domnul Hristos întreg, pentru a noastră mântuire:

> *Judecați voi ce vă spun. Paharul binecuvântării, pe care-l binecuvântăm, nu este, oare, împărtăşirea cu sângele lui Hristos? Pâinea pe care o frângem nu este, oare, împărtăşirea cu trupul lui Hristos? Că o pâine, un trup, suntem cei mulți; căci toți din aceeaşi pâine ne împărtăşim. (I Corinteni 10.16)*

Adevărata Biserică, cea a Apostolilor, este cea care-L dăruieşte pe Hristos celor dreptcredincioşi întreg, viu, desăvârşit şi adevărat. Biserica mincinoasă este cea care oferă, ca în Protestantism, simboluri sau substituiri ale lui Hristos. Zadarnică este credința acelora care nu cred că Hristos poate preface pâinea şi vinul în Trupul şi Sângele Său. Iar dacă prin împărtăşania cu Sfintele Taine, ortodocşii devin trup din Trupul lui Hristos, ce putem spune atunci despre acei sectari „creştini" care acuză Biserica Ortodoxă de păgânism atunci când săvârşeşte Sfânta Liturghie?

În afara adevăratei Biserici, orice „hristos" sau „biserică creştină" este un fals religios, un creştinism eretic, deformat şi nemântuitor, o imitare omenească a adevărului dumnezeiesc.

Tăria Bisericii nu stă în număr sau în mărime, ci în dreapta credință. Şi pentru că învățătura Bisericii nu este umană sau un produs al intelectului, aceasta nu se modelează sau se schimbă după vremuri, ci vremurile şi oamenii sunt chemate să se schimbe după adevărul lui Hristos. Dogmele Bisericii nu sunt ca învățăturile lumii, ci luminate şi insuflate de Duhul Sfânt fiind, veşnice şi neschimbătoare sunt.

Biserica recunoaşte drept Creştin omul înnoit întru Hristos, cel ce ridică o luptă pe viață şi pe moarte asupra *trupului, a diavolului şi a lumii,* păstrându-şi în acelaşi timp nevătămată *„comoara cea de mult preț"* - legătura cu Hristosul Bisericii, prin practicarea sfintelor virtuți ascetice: credința, postul, rugăciunea, milostenia, dragostea, umilința, smerenia. Adică *Sfintele Fapte bune*, de care numai dreptcredincioşii Bisericii se învrednicesc a le făptui spre a lor şi a semenilor mântuire.

Să nu mai rămânem uimiți de mulțimea „faptelor bune" ale ereticilor, ateilor şi păgânilor, căci „bunătatea" lor nu are nici cea mai mică legătură cu Hristos, pentru că de Hristos aceştia s-au lepădat. Iar începătura Sfintelor Fapte bune este aceea că se face în numele lui Hristos. „Binele" nu se face în numele unei organizații sau al unui om, nu drept reclamă şi camuflaj al politicului, al înavuțirii sau al prozelitismului, **ci în taină şi în numele lui Hristos**. Să luăm bine aminte, căci între „bunătatea" lumii şi cea a lui Hristos este o prăpastie de netrecut[6].

[6] Ca, de exemplu, între filantropia umanistă şi milostenie. Aşa şi masonii, sectarii sau organizaţiile non-religioase (atee) ajută trupeşte pe oameni, însă numai milostenia ortodoxului cea ***săvârşită în ascuns de ochiul lumii*** este o

Să nu uităm că numai Biserica Ortodoxă îşi păstoreşte binecredincioşii prin îndemnarea la sfintele fapte bune ale ascezei (post, tăcere, metanii, milostenie). Tocmai prin aceste fapte ale credinței, Biserica se diferențiază esențial de orice este lumesc sau omenesc, de orice alte „biserici" sau „creştinisme".

Trăirea nevoinței este pulsul duhovnicesc al Bisericii-Trup în noi, fiindcă în asceză aflăm desprinderea sufletului de comoditatea progresului, de cultura decăzută şi de demonismul civilizat al „organismelor" lumeşti eretice, apostate sau păgâne.

Vedeți însă minunata împreunare? Dacă Hristos nu ar fi fost Dumnezeu, atunci Biserica nu ar fi fost cerească, veşnică, nebiruită şi sfântă, iar dacă Hristos nu ar fi fost şi om, Biserica nu ar fi putut arăta pe Hristos în icoană şi nu ar fi putut împărtăşi turma cea binecredincioasă cu Preasfântul Trup şi Sânge. Lumea întreagă se rezideşte ca o mare Biserică în Hristos prin Duhul Sfânt, tinzând la a redeveni ceea ce a fost înainte de căderea în păcat. **Lucrarea Bisericii este de a le restaura pe toate[7] întru Hristos, iar lucrarea lui Hristos este de a le re-aduce pe toate întru Biserică**:

---

prelungire a jertfei euharistice, încât ajutorarea celui necăjit devine *dăruirea în chip tainic a lui Hristos* – singurul Vindecător al trupurilor şi sufletelor, singura Pâine a vieţii care tămăduieşte foamea sufletului. Toate câte nu se fac după învăţăturile Evangheliei şi ale Sfinţilor Părinţi nu sunt nici „bune", nici „bine". Filantropia ajută uneori dezinteresat, numai trupeşte, alteori transformă aproapele în robul binefăcătorului, însă numai *milostenia* caută să umple lipsa lui Hristos din om, caută la rădăcina bolii, a sărăciei şi a neputinţei lui (adică a păcatului), la *mântuirea trupului şi a sufletului deopotrivă*. Şi cine poate dărui aproapelui prin milostenie pe adevăratul Hristos, decât numai purtătorii de Hristos, cei împărtăşiţi de adevărata Biserică cu adevăratul Trup şi Sânge al lui Hristos! Minunile Sfinţilor Doctori fără de arginţi stau drept mărturie.

[7] *Pe toți și pe toate*, dimpreună cu progresul, cultura şi alianţele omeneşti de mai sus care au pierdut, au lepădat sau au schimonosit chipul lui Hristos din sânul lor.

Pentru că întru El au fost făcute toate, cele din ceruri şi cele de pe pământ, cele văzute, şi cele nevăzute, fie tronuri, fie domnii, fie începătorii, fie stăpânii - toate s-au făcut prin El şi pentru El. El este mai înainte decât toate şi toate prin El sunt aşezate. Şi El este capul trupului, al Bisericii; El este începutul, întâiul născut din morţi, ca să fie El cel dintâi întru toate, căci în El a binevoit (Dumnezeu) să sălăşluiască toată plinirea şi printr-Însul toate cu Sine să le împace, fie cele de pe pământ, fie cele din ceruri, făcând pace prin El, prin sângele crucii Sale. (Coloseni 1.16-20)

Această învăţătură a Sfintelor Scripturi despre Biserica lui Hristos stă într-o totală contradicţie cu dogma protestantă despre totala stricăciune a creaţiei prin păcatul strămoşesc, învăţătură eretică în care totul - raţiunea omenească, libertatea, rânduielile sociale, familia, neamul, statul este cu desăvârşire corupt, nimic din acestea nemaiavând chipul creaţiei-Biserică, cel dinainte de cădere. Tot ce e viaţă şi ordine naturală li se pare o imensă ruină faţă de care trebuie să se raporteze ca faţă de ceva blestemat definitiv, lumea fiind una cu păcatul sau e chiar produsul păcatului, duşmanul omului şi al veşniciei. De fapt, această *viziune nihilistă* arată neputinţa gândirii apusene în a înţelege adevăratul sens al a-tot-cuprinderii (sobornicităţii) Bisericii. Este o filozofie care stă la temelia tuturor sectelor şi organizaţiilor unioniste cu pretenţii universaliste şi eclesiale, filozofie care caută cu înverşunare *să nege şi să înlocuiască* restaurarea duhovnicească a lumii şi a omului lucrată de la începutul lumii de Hristos în Biserică.

Însă nădejdea noastră rămâne Hristos Dumnezeu-Omul, căci de nu ar fi existat Biserica - Trup Dumnezeu-Omenesc, atunci întreaga creaţie nu ar fi putut avea vreo noimă sau chemare, nici o apropiere sau participare conştientă la lucrările lui Dumnezeu; făptura omenească a

fost creată, rânduită şi închegată dintru început ca trup al Bisericii, toate celelalte zidiri alcătuind un imens naos ceresc-pământesc de desfăşurare a comuniunii om-har-Hristos, după modelul comuniunii iubitoare a Persoanelor Sfintei Treimi.

Aceasta a fost bunăvoința dintru începuturi a Întemeietorului*, ca toți să fie una (Ioan 17.11)* cu Hristos, în Biserică. Menirea Bisericii este de a aduna laolaltă la sânul ei, într-un singur duh şi cuget al lui Hristos, „toată suflarea” din toate noroadele pământului şi din toate timpurile sub o singură şi dreaptă credință. *Propovăduirea în toată lumea a credinței în Hristos de către Sfinții Apostoli a făcut ca Biserica să fie a-tot-cuprinzătoare, universală, să îmbrățişeze tot pământul.* **Câtă trufie zace în pastorii care „evanghelizează” astăzi în rândurile poporului ortodox al Bisericii, crezând că lucrarea Apostolilor s-a netrebnicit şi că ei sunt „noii apostoli” care au misiunea de a reîncreştina pământul...**

Dreapta credință leagă mlădița de „seva duhovnicească” a Bisericii-trunchi, în care Mântuitorul Hristos este întreg, viu şi desăvârşit, ca şi în trupul Său. Potrivit aşezământului lui Hristos, Biserica este una şi unică. Împărțire a Bisericii nu a fost niciodată, nici nu poate fi, ci au fost şi vor fi căderi din Biserică, aşa cum sunt şi vițe care, de bună voie, rămân sterpe şi cad, uscate, din Via Dumnezeu-omenească cea veşnic vie:

> *Eu sunt vița cea adevărată şi Tatăl Meu este lucrătorul. Orice mlădiță care nu aduce roadă întru Mine, El o taie; şi orice mlădiță care aduce roadă, El o curățeşte, ca mai multă roadă să aducă. Acum voi sunteți curați, pentru cuvântul pe care vi l-am spus. Rămâneți în Mine şi Eu în voi. Precum mlădița nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămâne în viță, tot aşa nici voi, dacă nu rămâneți în Mine. Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele. Cel ce rămâne întru Mine şi Eu în el, acela aduce roadă multă, căci fără Mine nu puteți face nimic. Dacă cineva*

nu rămâne în Mine se aruncă afară ca mlădița şi se usucă; şi le adună şi le aruncă în foc şi ard. (Ioan 15.1-6)

În această armonie duhovnicească a cerului cu pământul există totuşi o frământare, dată de lupta cu Satana, *primul eretic* ce a căutat să dezbine, să surpe şi să preschimbe după a sa minte aşezarea cea bună, **rânduiala** din Împărăția lui Dumnezeu. Nu numai că nu a putut face nimic împotriva Raiului-Biserică, dar numai cugetând la cele rele şi trufaşe şi a şi căzut ca un fulger dintru cele sfinte, trăgând pe îngerii cei de un cuget cu dânsul. Aşa a luat naştere prima „sectă”:

Din Biserica cea una, unică şi de nedespărțit a lui Hristos, s-au despărțit şi au căzut în felurite vremuri ereticii şi schismaticii, şi prin aceasta au încetat a mai fi mădulare ale Bisericii şi de un trup cu trupul ei Dumnezeu-omenesc. Astfel au căzut mai întâi gnosticii, apoi arienii, pnevmatomahii, monofiziții, iconoclaştii, romano-catolicii, protestanții, uniații... şi, pe rând, toți ceilalți care aparțin legiunii eretico-schismatice.[8]

Ereziile sunt ruperea de Biserica cea una şi ridicarea părerilor personale mai presus de mărturisirea Bisericii soborniceşti. Cel care a lepădat adevărul, s-a lepădat şi de Duhul iubirii şi s-a lipsit de darurile harului, mărginindu-se la o cunoaştere din afară a adevăratei credințe creştineşti.

De aceea ortodocşii creştini nu caută şi nu aşteaptă înființarea unei noi biserici, alta decât cea lăsată de Sfinții Apostoli, şi se păzesc de acel „hristos” pe care îl vestesc cei nebotezați şi hulitori de Sfânta Cruce.

---

[8] Sfântul Iustin Popovici, **Biserica ortodoxă şi ecumenismul**, 2002, p.41.

CAPITOLUL II

Despre Sfânta Predanie

Numită şi Tradiţie, este sfântă deoarece păstrează neatinsă şi mărturiseşte desăvârşit credinţa cea dreaptă - izvor al adevărului, dimpreună cu Sfânta Scriptură. Trei sunt pricinile pentru care Sfânta Predanie este prezentă în viaţa Bisericii Ortodoxe.

În primul rând, de la Facerea lumii şi până la Apocalipsă, vedem cum Biserica lui Dumnezeu **călăuzeşte** omenirea spre mântuire prin cuvântul scris dimpreună cu cel rostit. De la Adam şi până la Avraam au trecut 3387 de ani[9], şi cu 430 de ani de robie a israeliţilor în Egipt fac 3817 ani, răstimp în care oamenii lui Dumnezeu, generaţie după generaţie, au fost povăţuiţi pe calea mântuirii numai prin Sfânta Predanie, adică învăţătura despre Dumnezeu însuşită prin viu grai. Numai de la Moise şi până la venirea Mântuitorului, vreme de 1700 ani, neamul ales a fost povăţuit după scripturi, adică după învăţătura scrisă.

Călăuzirea lui Dumnezeu prin graiul Sfintei Predanii este regăsită şi în timpul propovăduirii Mântuitorului Iisus Hristos care, timp de trei ani şi jumătate cât a vestit

---

[9] Vezi **Hronograful** de la M-rea Neamţu, ed. 1837, p. 44-45.

Evanghelia – Cuvântul cel Viu, nu a scris nimic. Şi Biserica cea Creştinească întemeiată de Hristos, până la anul 44 d.H., când Sfântul Marcu a scris Evanghelia, a lucrat mântuirea credincioşilor prin Sfânta Predanie.

Aşadar, Sfânta Predanie este izvorul ambelor Testamente – al celui Vechi şi al celui Nou – având aceeaşi autoritate, însemnătate şi *mărturisind acelaşi adevăr de credinţă* ca şi Sfânta Scriptură.

Sfânta Scriptură este Sfânta Predanie scrisă, pentru aceea Adevărata Scriptură nu exclude Sfânta Predanie şi nici Adevărata Predanie nu contrazice Sfânta Scriptură, amândouă având acelaşi rost şi împlinind aceeaşi lucrare a Bisericii: de a povăţui către mântuire sufletul omenesc.

Întru cel de-al doilea rând, despărţirea Sfintei Predanii de Sfânta Scriptură conduce, după cum toate sectele protestante se străduiesc să ne arate, la despărţirea de Sfânta Biserică şi de adevărul cel mântuitor. Ce ne învaţă Sfânta Scriptură: *„Deci, dar, fraţilor, staţi neclintiţi şi ţineţi **predaniile** pe care le-aţi învăţat, fie prin cuvânt, fie prin epistola noastră." (II Tesaloniceni 2.15) „Fraţilor, vă laud că în toate vă aduceţi aminte de mine şi ţineţi **predaniile** cum vi le-am dat." (I Corinteni 11.2)*

Tâlcuieşte cele de mai sus Sfântul Iustin Popovici:

> *Din cale-afară de însemnat este acest lucru: în Biserica Ortodoxă a lui Hristos, Sfânta Predanie, întotdeauna vie şi de viaţă făcătoare, este alcătuită din: Sfânta Liturghie, toate sfintele slujbe Dumnezeieşti, toate Sfintele Taine, toate sfintele fapte bune, tot adevărul veşnic, toată dreptatea veşnică, toată dragostea veşnică, toată viaţa veşnică, tot Dumnezeu-Omul Domnul Hristos, toată Sfânta Treime, toată viaţa Dumnezeu-omenească a Bisericii în toată plinătatea sa Dumnezeu-omenească, împreună cu Preasfânta Născătoare de Dumnezeu şi cu toţi Sfinţii [...] Prin rugăciune şi bună-credinţă se păzeşte*

Sfânta Predanie de tot demonismul omenesc şi umanismul diavolesc.[10]

Încă şi Sfântul Pavel arată: *„Vă aduc aminte, fraților, Evanghelia pe care v-am binevestit-o, pe care ați şi primit-o, întru care şi stați, prin care şi sunteți mântuiți; cu ce cuvânt v-am binevestit-o – dacă o țineți cu tărie, afară numai dacă n-ați crezut în zadar" (I Corinteni 15.1).* Despre ce Evanghelie vorbeşte Pavel Apostolul, de vreme ce cunoaştem din istoria Bisericii că până în vremea aceea nu fusese încă scrisă Evanghelia? Şi totuşi Pavel zice că o binevestise Corintenilor şi aceştia o primiseră. Se vede de aici că mai întâi în Biserică a fost Predania - Evanghelia rostită şi mai apoi Scriptura – Evanghelia scrisă.

Sfântul Apostol Iuda, în epistola sa cea sobornicească, printre altele zice: *„Dar Mihail Arhanghelul, când se împotrivea diavolului, certându-se cu el pentru trupul lui Moise, n-a îndrăznit să aducă judecată de hulă, ci a zis: Să te certe pe tine Domnul!" (Iuda 1.9).* Nicăieri în Vechiul Testament nu se găsesc scrise aceste cuvinte, deci apostolul a învățat ceva afară de Sfânta Scriptură, adică din Sfânta Predanie. Mai jos, acelaşi apostol aminteşte şi de o proorocie a lui Enoh, zicând: *„Dar şi Enoh, al şaptelea de la Adam, a proorocit despre aceştia, zicând: Iată, a venit Domnul cu zecile de mii de sfinți ai Lui, ca să facă judecată împotriva tuturor şi să mustre pe toți nelegiuiții de toate faptele nelegiuirii lor, în care au făcut fărădelege, şi de toate cuvintele de ocară pe care ei, păcătoşi, netemători de Dumnezeu, le-au rostit împotriva Lui" (Iuda 1.14-15).* Este limpede că încă de pe vremea Apostolilor, Scriptura nu cuprindea în scris toate învățăturile Predaniei, însă Predania cuprindea Scripturile.

Dar nu numai Iuda Apostolul vorbeşte din Sfânta Predanie, ci şi marele Pavel când zice: *„După cum Iannes şi Iambres s-au împotrivit lui Moise, aşa şi aceştia stau împotriva*

---

[10] Sfântul Iustin Popovici, op.cit., p.59.

adevărului, oameni stricați la minte şi netrebnici pentru credință" (II Timotei 3.8) şi încă, adresându-se preoților din Efes: *„Toate vi le-am arătat, căci ostenindu-vă astfel, trebuie să ajutați pe cei slabi şi să vă aduceți aminte de cuvintele Domnului Iisus, căci El a zis: Mai fericit este a da decât a lua" (Fapte 20.35).*

Se cuvine aşadar, dacă Apostolii au zis şi învățat nu de la ei, ci ceea ce au învățat la rându-le de la Părinți şi de la Hristos, prin Sfânta Predanie -, să nu credem sectarilor care hulesc tăgăduind învățătura cea nescrisă a Bisericii. Predania este trăirea Scripturii, Scriptura vie în viața celor binecredincioşi.

Fără de Predanie nu se poate explica alcătuirea Noul Testament. Cine ne garantează că Noul Testament are 27 şi nu 17 sau 37 de cărți?[11] Cine a scris Evanghelia după Matei sau cea după Marcu, de vreme ce în cuprinsul lor nu se vorbeşte despre scriitorul lor? Autenticitatea şi canonul Scripturii noastre o adevereşte Sfânta Predanie ajunsă la noi întreagă şi nevătămată prin purtarea de grijă a Bisericii Ortodoxe.

Apoi, cine ne încredințează cum se săvârşesc Sfintele Taine ale Bisericii? Doar Scriptura dimpreună cu Predania - când prima învață să ne botezăm, iar cealaltă şi cum să o facem (lepădările, cele trei afundări); când Scriptura ne îndeamnă să ne împărtăşim, iar Predania ne arată când, unde şi cum să o facem (Sfânta Liturghie); când Scriptura ne îndeamnă să ne spovedim, iar Predania ne arată şi cum să o facem (post, îndreptar, canoane); când Scriptura ne îndeamnă să facem semnul Sfintei Cruci[12], iar Predania ne arată şi cum să o facem, *şi aşa arată cu toate Tainele şi Slujbele, cu Învățătura şi Rânduiala Bisericii.*

---

[11] Ştim din istoria Bisericii că împreună cu cărţile insuflate de Sfântul Duh circulau şi scrieri false, apocrife precum evanghelia lui Nicodim, a lui Toma, a lui Iuda şi multe altele.

[12] *„S-a însemnat peste noi lumina feţei Tale, Doamne" (Psalmul 4.6).*

În cel de-al treilea rând, Biserica socoate *Predania ca dreptar* atunci când zice:

> *Povățuitor celor fără de minte, învățător celor nevârstnici, având în lege* ***dreptarul*** *cunoştiinței şi al adevărului (Romani 2.20); Şi câți vor umbla după* ***dreptarul*** *acesta, – pace şi milă asupra lor şi asupra Israelului lui Dumnezeu! (Galateni 6.16); Ține* ***dreptarul*** *cuvintelor sănătoase pe care le-ai auzit de la mine, cu credința şi cu iubirea ce este în Hristos Iisus. (II Timotei 1.13)*

... Şi învață că toate câte ne-au fost predanisite prin Lege, şi prin Prooroci, prin Apostoli şi Evanghelişti, pe acestea să le primim, să le cunoaştem, să le cinstim şi în ele să rămânem, nimic căutând în afară de acestea, netrecând hotarele cele veşnice ale Adevărului de credință. Dacă Predania s-ar strica, tot trupul Bisericii s-ar vătăma.

Sectele protestante tăgăduiesc Sfânta Predanie spunând că *numai scriptura (sola scriptura)* este de folos mântuirii şi orice cuvânt de învățătură în afara bibliei este de la oameni, deci supus falsității. Pornind de la această idee, sectarii confundă următoarele pasaje scripturistice ca vorbind despre Predanie: *„Iar El, răspunzând, le-a zis: De ce şi voi călcați porunca lui Dumnezeu pentru datina voastră?”* Iar apoi: *„...şi ați desființat cuvântul lui Dumnezeu pentru datina voastră. Fățarnicilor, bine a proorocit despre voi Isaia, când a zis: „Poporul acesta ... zadarnic Mă cinstesc ei, învățând învățături ce sunt porunci ale oamenilor” (Matei 15.3, 6-9; Marcu 7.13) Luați aminte să nu vă fure mințile cineva cu filozofia şi cu deşarta înşelăciune din datina omenească, după înțelesurile cele slabe ale lumii şi nu după Hristos (Coloseni 2.8) ”*

Sfinții Evanghelişti Matei şi Marcu neagă mai sus *strâmbele învățături lumeşti despre credință* şi nu Predania Apostolică, cea dreaptă a Bisericii. **Cuvântul scris are tăria cuvintelor rostite de sfinții din vechime, atunci când**

mărturisesc acelaşi adevăr. Acesta este „cugetul Bisericii", „adunarea Sfinţilor", gândirea sobornicească în problemele fundamentale ale credinţei. Adevărul de credinţă nu şade în gura unuia, ci în ceea ce *„au grăit Proorocii, au învăţat Apostolii, a încuviinţat Biserica, au învăţat Dascălii, precum a primit lumea, precum a luminat Harul, precum a descoperit Adevărul, precum a pierit minciuna, precum a arătat Înţelepciunea, precum a biruit Hristos, căci aceasta este Credinţa Apostolilor, aceasta este Credinţa Părinţilor, aceasta este Credinţa Ortodocşilor, aceasta este Credinţa care a întemeiat Lumea!"(Din Sinodikonul Ortodoxiei)*

Ba mai mult, Legea lui Dumnezeu, învăţăturile, minunile, rânduielile nu sunt toate cuprinse numai în Sfânta Scriptură, de aceea avem nevoie şi de Sfânta Predanie pentru a le cunoaşte. Iată ce spune Sfântul Evanghelist Ioan: *„Dar sunt şi alte multe lucruri pe care le-a făcut Iisus şi care, dacă s-ar fi scris cu de-amănuntul, cred că lumea aceasta n-ar cuprinde cărţile ce s-ar fi scris. Amin." (Ioan 21.25)* şi iarăşi: *„Multe având a vă scrie, n-am voit să le scriu pe hârtie şi cu cerneală, ci nădăjduiesc să vin la voi şi să vorbesc gură către gură, ca bucuria noastră să fie deplină" (II Ioan 1.12).*

Sfânta Tradiţie vine de la Apostoli şi aşa înţelegem vechimea ei. De n-ar fi fost râvna Sfinţilor Părinţi pentru dreptarul Predaniei şi adunările Bisericii (cele şapte Sfinte Soboare a Toată Lumea) pentru păstrarea adevărului de credinţă, lumea protestantă nu ar mai fi fluturat astăzi în mâini bibliile cu care acuză Ortodoxia de păgânism.

De ce mulţimea sectară, care a căpătat din Biserica Ortodoxă Scriptura, mărturiseşte totuşi o cu totul altă credinţă decât cea Ortodoxă? Tocmai din pierderea dreptarului Predaniei, care uneşte cugetul drept-credinciosului cu cugetul Bisericii şi nu lasă loc învăţăturilor spurcate să zămislească mii de grupări eretice după sumedenii de idei „creştine" personale. Aşa au ajuns astăzi

protestanții să trăiască într-o tradiție proprie nelegitimă, deoarece au respins-o pe cea adevărată.[13]

Primii creştini, ni se spune în Faptele Apostolilor, *„stăruiau în învățătura Apostolilor şi în împărtăşire, în frângerea pâinii şi în rugăciuni" (Fapte 2, 42).* Din acestea s-au dezvoltat apoi Sfânta Liturghie şi rugăciunile prin care se cheamă Duhul Sfânt pentru săvârşirea Sfintelor Taine şi a diferitelor sfințiri sau ierurgii. Pe toate acestea Biserica Ortodoxă le-a păstrat, având mărturii despre ele de la Sfinții Părinți ai Bisericii, prin primele secole creştine, fără a fi schimbat ceva.

Mărturiseşte şi Sfântul Irineu (sec. IV):

„Deşi în lume limbile sunt deosebite, puterea Predaniei e una şi aceeaşi. După cum soarele, zidirea lui Dumnezeu, e unul şi acelaşi în toată lumea, tot aşa şi propovăduirea adevărului se arată pretutindeni şi luminează pe toți oamenii care vor să vină la cunoştința adevărului. Nici cel tare în cuvânt dintre întâistătătorii Bisericii nu va spune altceva decât aceste învățături - căci nimeni nu este peste Învățătorul Hristos -, nici cel slab în cuvânt nu va împuțina Predania. Credința fiind una şi aceeaşi, nici cel care e în stare să vorbească mult despre ea nu o sporeşte, nici cel care vorbeşte mai puțin nu o împuținează."

Predania ca Scriptură, Predania ca mântuitoare învățătură, Predania ca dreptar este neschimbată şi de două mii de ani mărturisitoare a aceleiaşi credințe creştine - cea ortodoxă. Aceasta este taina unității, unde sfințenia se uneşte cu înțelepciunea pentru a o face şi mai înțeleaptă, căci fără sfințenie, orice învățătură este pământ şi deşertăciune.

[13] Întocmai, sectarii de fapt nu combat ideea de Predanie, de Sfântă Tradiţie a Bisericii (căci au şi ei rânduielile lor), ci doresc să o înlocuiască pe cea autentică de două mii de ani cu o alta „veche" de trei sute de ani.

CAPITOLUL III

Despre mântuirea întru Hristos

Răsăritul şi Apusul au înţelegeri total diferite cu privire la mântuire în Creştinism. Pe scurt, Apusul are o concepţie juridică în timp ce Răsăritul are o concepţie ontologică. Atunci când vorbesc despre mântuire, apusenii operează cu termeni cum ar fi vină, pedeapsă şi justificare, în timp ce ortodocşii folosesc termeni cum ar fi moarte, viaţă şi îndumnezeire. Să vedem, în continuare, atât rădăcina diferenţelor cât şi consecinţele lor. În secolul XII, teologul catolic Anselm (+1109) a prezentat o *concepţie scolastică*[14] a mântuirii care părea foarte atrăgătoare prin simplitate şi logică, rezumată în următoarele puncte:

- Omul – o fiinţă finită – a adus o ofensă infinită unui Dumnezeu infinit.

- Ofensa fiind infinită, nu poate fi înlăturată prin mijloacele finite ale omului, de aceea are drept consecinţă (necesitate) o pedeapsă infinită într-un iad veşnic.

---

[14] Sistem filozofic al Evului Mediu caracterizat prin raţionamente abstracte şi artificii logice, rupte de adevăr şi mânuite într-un mod pedant.

- Dumnezeu îi iubeşte pe oameni, dar Justiția nu îngăduia un simplu act de iertare. Cumva Dumnezeu trebuia să reconcilieze dragostea lui cu această Justiție.

- Soluția a fost moartea pe cruce a lui Hristos. Fiind Dumnezeu, jertfa lui Hristos are o valoare infinită de răscumpărare, de care El însuşi nu are nevoie fiind cu totul drept şi lipsit de păcat. Mânia lui Dumnezeu este satisfăcută de această pedeapsă.

- Printr-un act de transfer, Dumnezeu le recunoaşte credincioşilor acest exces de neprihănire câştigat de Hristos. Ei sunt astfel absolviți de vina păcatului lor, pentru că plata infinită a păcatului a fost efectuată de Hristos.

Această concepție a fost atingerea unui apogeu filozofic a unei evoluții de mai multe veacuri din Biserica apuseană, ruptă din anul 1054 de Biserica din Răsărit. Această filozofare religioasă a început cu Ieronim, care, traducând Biblia în limba latină, a împrumutat un termen folosit în tribunalele romane, acela de *justificatio*[15], pentru a reda termenul grecesc *dikaiosune*[16].

Latinii au continuat să vadă dreptatea în termenii juridici ai unui tribunal roman. Augustin, numit proto-protestantul Catolicismului, a folosit acest cadru juridic pentru a înțelege mântuirea. Însă captivarea, deschiderea şi înfrățirea credinței latine cu noile tendințe ale raționalismului şi umanismului au condus până astăzi Apusul la căderea deplină din lucrarea Duhului Sfânt.

Umanismul a însemnat exaltarea omului, văzut ca o culme a creației spre care trebuie să se îndrepte întreaga admirație şi slavă a lumii. Umanismul a căpătat un nou impuls prin redescoperirea artei şi gândirii păgâne greceşti.

---

[15] Semnificaţia termenului *justificatio* este aceea de a declara liberă o persoană condamnată de lege.

[16] A apăra.

Artiştii creştini au încercat să reînvie tratarea omului ca centru al artei religioase. Arta tradițională a portretului sau icoanei părea prea restrictivă şi în consecință artiştii au început să înlăture, unul câte unul, toate „înfrânările” canoanelor precedente. Portretele sfinților sau ale lui Hristos nu au mai avut ca țintă revelarea dumnezeirii şi a sfințeniei în lumea fizică, ci idolatrizarea frumuseții şi armoniei trupului omenesc. În timp ce vechile icoane înfățişau oameni pătrunşi de lumina harului, noile picturi desacralizau personajele biblice, prezentându-le cu un trup carnal, dezgolite, cu picioarele pe pământ şi însuflețite de patimi omeneşti. Obiectul artei s-a mutat din cer pe pământ.

Raționalismul a încercat să înlăture latura mistică a realității şi să găsească explicații logice, în termeni raționali şi pământeşti. Drept exemplu, teologi catolici de la începutul celui de al doilea mileniu, cum ar fi Toma d'Aquino şi Anselm, s-au străduit să găsească noi dovezi ale existenței lui Dumnezeu, un efort care ar fi fost considerat înainte inutil. Aceste dovezi nu aveau ca scop să convingă pe cineva într-o dezbatere, ci să înfățişeze credința ca un sistem al realității raționale, în care toate lucrurile îşi au un sens care poate fi pătruns de mintea umană. Pentru ei, Dumnezeu există nu simplu ca un fapt, ci ca o necesitate logică. Tradiționalistele concepte teologice ca *mântuirea* şi *tainele* au început să fie explicate nu în lumina Scripturii şi a Tradiției Bisericii, ci în reflexiile rațiunii.

În timp ce problema umanismului a fost alungarea lui Dumnezeu din artă şi literatură, problema raționalismului a fost negarea realităților tainice - care nu puteau fi pricepute decât într-un mod duhovnicesc şi prin lumina Duhului Sfânt – şi reducerea lor la nişte realități care să poată fi înțelese prin puterea minții şi a logicii umane. Reducționismul, simplificarea adevărului dumnezeiesc absolut a fost întotdeauna sâmburele ereziilor. Într-adevăr, concepția

monofizită a Islamului este mult mai logică şi uşor de înţeles decât dogma creştină a celor două firi ale lui Hristos. Modalismul, care afirma că Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt sunt trei modalităţi de manifestare ale unei singure persoane, era mult mai „logic” şi uşor de înţeles decât dogma creştină a celor Trei Persoane într-o singură Fiinţă. Arianismul rezolva în mod simplist învăţătura Bisericii despre întrupare, pretinzând că Hristos a fost o creaţie şi nu Dumnezeu veşnic.

În ce priveşte mântuirea, tendinţa raţionalistă a Catolicismului a dus în cele din urmă la cristalizarea în Protestantism a unei concepţii pur juridice a mântuirii. În această nouă credinţă, întregul univers este o mare sală de judecată, în care oamenii trăiesc pentru a fi testaţi. Ei pot încheia un fel de contract cu Dumnezeu, primind absolvirea imediată a păcatelor; pot refuza şi uneori pot călca acest contract, ceea ce duce în mod mecanic, logic, inevitabil şi necesar la osânda iadului şi pierderea mântuirii. Întreaga taină a mântuirii este astfel explicată în termeni juridici, uşor de înţeles de către oameni. Adâncimea Scripturii şi învăţăturile adunate şi rostite vreme de o mie de ani de Sfinţii Părinţi ai Bisericii Răsăriteane, au fost înlocuite cu o nouă concepţie seducătoare prin logica, limbajul şi „rezultantele” ei.

*

Înnoirea Catolicismului prin înlăturarea corupţiei papale şi a tuturor învăţăturilor sale greşite a fost dintotdeauna binevenită. Reforma protestantă a pornit hotărâtă pe acest drum, dar a alunecat imediat în direcţii greşite, introducând învăţături cu totul noi şi neauzite până atunci în Creştinism.

Unul din handicapurile Reformei a fost faptul că a păstrat cadrul juridic latin în care era înţeleasă mântuirea.

Soluțiile dezvoltate de Reformă au fost diferite de cele ale Catolicismului, dar, din păcate, au păstrat aceeaşi concepție umanistă şi secularizantă. Cu alte cuvinte, punctul de plecare a rămas acelaşi.

Ca răspuns la *sistemul meritelor* dezvoltat de papism, Reforma a născocit o nouă învățătură, părut biblică, a *mântuirii prin har*. Dintr-o singură trăsătură de condei, Luther, Calvin şi Zwingli au „rezolvat" multe din dilemele şi controversele teologiei catolice, lăsând moştenire urmaşilor neoprotestanți un „hristos" ce dădea doar o singură dată, pe viață, iertare păcatelor. Penitențele, Purgatoriul, dar şi faptele bune devin astfel lipsite de sens. Mântuirea este dobândită de individ numai „personal", numai prin credință, faptele şi asceza devenind inutile. Noul model de „credincios" nu mai trebuie nici să dobândească iertarea prin taina spovedaniei, nici să agonisească fapte bune, ci trebuie doar să creadă în mântuirea adusă de Hristos. Asentimentul mintal, acordul personal sunt singurele necesare pentru câştigarea mântuirii veşnice.

De la început, Luther a trebuit să se lupte cu o serie de texte ale Scripturii, care contraziceau direct aceste concepții simplificatoare. În traducerea germană a Bibliei, el a făcut o modificare, introducând fraza *„numai prin credință"*, cu toate că *„numai"* nu exista în textul original. Anumiți învățați i-au atras atenția asupra acestei greşeli intenționate, dar, cu trufia care-l caracteriza, Luther a refuzat să o corecteze. Ulterior această falsificare a Scripturii a fost îndepărtată, dar era prea târziu. Conceptul deja se formase, *sola fide* (numai prin credință) devenind unul din strigătele „de luptă" ale Protestantismului. Luther a pledat, de asemenea, pentru scoaterea Epistolei lui Iacov şi a Apocalipsei din canonul Noului Testament. Într-adevăr, Iacov declară într-un mod explicit, fără să lase nici o îndoială cu privire la acest subiect:

„Vedeți dar că din fapte este îndreptat omul, nu numai din credință.” (Iacov 2.24)

Este uimitor cum cel care susținea Scriptura drept singura sursă de autoritate a ales să calce în picioare şi să batjocorească o învățătură a Scripturii şi chiar să ceară mutilarea ei.

Aşa cum am arătat, Luther, Calvin şi Zwingli au gândit în aceleaşi reperele juridice mântuirea, schimbând doar formele din Catolicism. Toate doctrinele lor ulterioare au fost dezvoltate în acest cadru.

Neoprotestanții au dus mai departe revoluția începută de Luther. Ideile lor au devenit tot mai radicale. Mişcarea neoprotestantă a dezvoltat un nou iconoclasm şi o aversiune față de Tainele Bisericii, care nu era întâlnită la primii reformatori. Rând pe rând, neoprotestanții au înlăturat o serie de practici tradiționale ale Bisericii, cum ar fi ierarhia, botezul copiilor sau tainele. Într-un anumit sens, ei au fost consecvenți propriilor idei, prin faptul că această dezvoltare a fost o consecință logică a presupozițiilor fundamentale cu privire la autoritate (Sola Scriptura) şi la mântuire (Sola Fide). Următoarele valuri de neoprotestanți practic au reformat Reforma, introducând o serie de noutăți „creştine”, uitând că noutatea este prima manifestare a oricărei erezii. Dar curând, ei au fost nevoiți să se confrunte cu nenumărate contradicții izvorâte din propriile supoziții.

Nevoia „convertirii”

Dat fiind că partea omului în mântuire are aspectul juridic al consensului, al acceptării, al asentimentului mintal, acest asentiment trebuie dat în mod explicit, altfel omul nu poate fi sigur dacă a fost sau nu mântuit. În felul acesta, copiii protestanților sunt presați să aibă „o întoarcere la

Dumnezeu” sau „o criză”, altminteri acest acord nu este în mod clar „semnat”.

Aspectul juridic implică apoi aderarea strict individuală la contractul mântuirii. Chiar dacă un copil creşte într-o familie sau comunitate protestantă, practic este pierdut atâta timp cât nu a semnat încă acel acord virtual cu Hristos. În Vechiul Testament citim cum Iosua a mărturisit, *„Eu şi casa mea vom sluji Domnului”,* dar un credincios neoprotestant, tată de familie, nu poate face o astfel de afirmaţie, mântuirea fiind realizată printr-o serie de „contracte” individule şi bilaterale între fiecare credincios şi Dumnezeu.

Momentul mântuirii

Un acord juridic presupune un accept precis în timp, moment din care devine valabil. Una din două: un individ fie a „semnat”, fie „nu a semnat”. Problema este că mulţi dintre cei care au „semnat” printr-un acord mintal sincer se dovedesc a fi departe de Dumnezeu. Care este explicaţia? Sunt aceştia cu adevărat mântuiţi? Unii protestanţi răspund în mod răspicat: *„Da, pentru că singura condiţie a mântuirii este credinţa în jertfa Domnului Isus*[17]*”*. În felul acesta apare un nou tip de *mântuire-automată* care condiţionează lucrarea harului şi nu restaurează (ca în Ortodoxie) natura umană, ci este o mântuire exterioară, limitată doar la un acord mintal.

Alţi neoprotestanţi folosesc un mic subterfugiu logic. Ei spun că cei care se dovedesc nevrednici de Hristos, nici nu au fost „mântuiţi” în momentul „semnării”. Sunt mântuiţi doar aceia care au crezut (singura condiţie) şi a căror viaţă dovedeşte mântuirea. Această „logică” duce, în cele din urmă, la acceptarea implicită a necesităţii faptelor bune.

[17] Până şi numele Mântuitorului Iisus Hristos l-au „înnoit”...

Siguranța mântuirii

Dacă mântuirea este asociată cu un moment precis în timp, atunci practic mântuirea este „deținută" la purtător tot restul vieții. Într-un fel, mântuirea protestantă este ca o ştampilă pe paşaport. Dacă am ştampila, pot intra în cer. Dacă nu o am, accesul este blocat. Hristos este „biletul de intrare în cer". Dar poate un credincios mântuit să piardă această „viză" de intrare?

Nu se poate da un răspuns clar, atâta timp cât diferiți neoprotestanți au diferite răspunsuri la această întrebare. Unii afirmă că mântuirea poate fi câştigată şi pierdută. Dar aceasta creează o situație paradoxală, în care ieri am fost mântuit, astăzi nu sunt mântuit, iar mâine pot fi din nou mântuit. Alții afirmă că odată câştigată, mântuirea nu se mai poate pierde. Dar aceasta înseamnă că în Protestantism nu mai există cădere sau apostazie!? Au ajuns oare mai infailibili decât Papa? Pentru noi ortodocşii este absurd să credem că Hristos a lăsat o astfel de cale pentru dobândirea împărăției cerurilor.

Semnificația faptelor

Cei mai mulți neoprotestanți nu neagă importanța faptelor bune, dar ei afirmă că ele sunt doar o consecință a primirii mântuirii. Cu alte cuvinte, cel care a crezut şi a fost mântuit „produce" în mod natural fapte bune. Problema este că întâlnim atât de mulți protestanți „mântuiți" care făptuiesc răul, iar alții care fac mult mai puțin bine chiar decât necreştinii. Unii cred[18] că omul nu trebuie să se străduiască de loc a face fapte bune, pentru că Duhul Sfânt le produce automat în el. Mai mult, orice străduință în acest sens este chiar dăunătoare, pentru că nu dă loc manifestării

[18] O învăţătură susţinută de protestantul chinez Watchman Lee.

Duhului Sfânt. Mulți au fost seduşi de această învățătură, dar au rămas complet dezamăgiți când nu au descoperit nici o lucrare a Duhului Sfânt în ei separată de propriile lor ... fapte.

Scopul vieții

Odată mântuiți, cu biletul către cer în mână, de ce-i mai lasă Dumnezeu pe protestanți să aştepte? Lumea aceasta va trece oricum şi astfel viața aici nu mai are nici o valoare. Una din puținele explicații este că Dumnezeu îi lasă în viață pentru a-i aduce şi pe alții la El. Aceasta arată de ce în lumea neoprotestantă un accent puternic cade pe evanghelizare şi nu pe căutarea sfințeniei şi a unirii mistice cu Hristos. În timp ce eroii Ortodoxiei sunt sfinții, în care Hristos a luat chip în mod desăvârşit, eroii neoprotestanților sunt cei care au adus cât mai multe suflete la sectă[19]. Dar ce putem spune despre milioanele de sectari care nu au adus pe nimeni la Domnul? Este viața lor „după mântuire" complet inutilă şi ratată?

Înțelegerea Bisericii

Dacă în concepția neoprotestanților mântuirea unei persoane umane este un act pur individual, în care Biserica nu are aproape nici un amestec, atunci ce este Biserica şi de ce mai avem nevoie de ea? Nu este deloc surprinzător că mulți urmaşi liberali ai protestantismului au declarat că pot fi creştini fără a avea vreo legătură cu Biserica. Pentru mulți credincioşi evanghelici sinceri, ideea de „biserică" are o prea puțină importanță, părând multora nu mai mult decât o

---

[19] Atenţie la devierea subtilă de logică: teoretic sunt aduşi la Hristos, practic înscrişi în sectă. Altminteri ar fi trebuit să se lupte pentru a-i aduce pe ortodocşi la Hristosul lor, al Ortodoxiei.

colecție abstractă de „mântuiți", un fel de categorie care permite clasificarea oamenilor. Uneori este mai mult decât atât. Dacă diverşi se unesc într-o comunitate ca să joace şah sau să apere o idee politică, de ce nu s-ar uni şi cei mântuiți într-o astfel de comunitate umană proprie intereselor lor, şi care să le promoveze idealurile şi năzuințele?

Văzută astfel, Biserica lui Hristos este dezbrăcată de orice conlucrare cu harul lui Dumnezeu, de alcătuirea sa divino-umană. Există în Protestantism chiar o anumită grijă de a nu se exagera importanța ideii de „biserică" şi de a se sublinia că este supusă aceloraşi limite ca şi celelalte instituții umane.

Lipsită de esență şi har, redusă la o simplă clasificare logică sau asociație a celor cu interese religioase comune, Biserica – în concepția neoprotestanților – îşi pierde unitatea şi dăinuirea peste pământ şi timp. Nu mai ființiază o identitate unică şi continuă a *Bisericii peste veacuri*, nu mai are nici o importanță pentru că, de fapt, nici nu a existat vreodată *Biserica cea Una* pentru Protestantism. O biserică ortodoxă se poate numi „Sfântul Apostol Andrei" – aceasta fiind o declarație de unitate cu apostolii şi urmaşii lor. Dar o „biserică" baptistă modernă se poate numi „Biserica Baptistă Colonială" sau „Speranța" sau „a Comunității".

Legea satisfacției

Este sistemul religios în care omul a fost făcut pentru „fericirea eternă", dar la ea nu poate ajunge din pricina păcatului, însă păcatul înseamnă a nu-I da lui Dumnezeu onoare şi ascultare. Dumnezeu nu poate lăsa refuzul omului fără urmare, încât cel ce a răpit „onoarea divină" trebuie să o restituie, iar acest act se numeşte *satisfacție*. Însă oamenii nu sunt capabili să restituie onoarea unui Dumnezeu ofensat de atâtea păcate, nu au nimic pe măsură, căci tot ce au

datorează deja lui Dumnezeu (ca şi creaturi) şi sunt împiedicaţi de păcat. La Luther, Hristos trăieşte mânia lui Dumnezeu, se aşează sub ea, o suportă până la iad, adică până la părăsirea din partea lui Dumnezeu, mânie şi părăsire pe care le trăieşte ca un lepădat şi le învinge, întrucât le primeşte ca un fiu ce rămâne credincios tatălui său. Răbdarea mâniei divine (nu Învierea) e semnul biruirii păcatului, a legii, a morţii, a satanei. Hristos e pildă prin faptul că rabdă eroic furia divină, concepută la un nivel cosmic. Faptul decisiv în opera luterană este că răstignirea lui Dumnezeu Fiul învinge mânia lui Dumnezeu Tatăl. Lupta hotărâtoare este aşadar doar una: a lui Dumnezeu cu Sine însuşi.

„Isus”-ul protestant nu are iniţiativa aducerii jertfei, ci suportă mânia divină în locul oamenilor doar aşezându-se benevol sub pedeapsă. Nu se vede nicăieri o restaurare a fiinţei noastre în, cu şi prin Hristos; iar un „Christ” exterior omenirii va fi incapabil (logic, nu?) să realizeze comuniunea organică, trupească, cu credincioşii săi. Un Hristos care a substituit extern „răscumpărarea”, cum ne poate deveni nouă lăuntric? De aceea protestanţii înţeleg *împărtăşania ca un simbol figurativ* al trupului şi sângelui hristic.

De fapt, ritualurile sectare sunt manifestarea văzută a dogmaticilor lor eretice. Pentru aceea, şi pe bună dreptate, în Protestantism nu are şi nu poate avea loc prefacerea pâinii în Trup şi a vinului în Sângele Mântuitorului.

Opera lui Hristos are numai însemnătate subiectivă, făcându-i cunoscută păcătosului iubirea lui Dumnezeu. Hristos îi înduioşează pe oameni cu dragostea lui Dumnezeu, iar aceştia se întorc la credinţă. Aici şade toată temelia „teologiei pietiste”, în care simţirea „de bine” a omului este suficientă mântuirii, ba chiar ajunge să stabilească adevăruri de credinţă.

Logica „satisfacţiei” atinge apogeul absurdităţii: ca ispăşirea să aibă efect, trebuie să fie o faptă a lui Dumnezeu,

aleasă şi efectuată de El. Hristos îmblânzeşte mânia lui Dumnezeu pentru că suportă (din partea lumii) până la capăt contradicția dintre Dumnezeu şi omenitate; Hristos suferă cu lumea, învingând nu moartea, ci ispita spre disperare. Viața lui Hristos care se desăvârşeşte în moarte e „satisfacție", iar satan are putere în lume ca unealtă a mâniei lui Dumnezeu. Pentru Dumnezeu este *necesar* să pedepsească neascultarea omenească. El nu poate ierta pentru că o „Necesitate" superioară dumnezeirii cere răzbunare. Chiar dacă Dumnezeu e bun şi iubitor, nu I se îngăduie să acționeze în dragoste. El este obligat să acționeze în mod contrar iubirii Lui; singurul lucru pe care-l poate face, ca să salveze omenirea, este să pedepsească pe Fiul Lui în locul oamenilor, şi prin aceasta să satisfacă „Necesitatea".

Însă Mântuitorul lumii nu poate încăpea în teoriile de mai sus, unde faptele lui Hristos apar ca o *înscenare* din partea unui Dumnezeu care îşi arată când iubirea, când mânia. Totul pare ca o luptă în interiorul Dumnezeirii, un spectacol cosmic dat de Dumnezeu pentru om, ca nu cumva omul să creadă că a fost iertat prea uşor.

După teologia apuseană, păcatul strămoşesc a fost considerat drept neascultare față de ordinea juridică dumnezeiască (de vreme ce nu se vorbea decât de participarea la realități create), drept groaznică ofensă adusă dreptății dumnezeieşti şi, prin urmare, în mod just Satana a devenit organul pedepsitor nu doar al primilor oameni vinovați, ci şi al tuturor urmaşilor lor vinovați. Ideea de vinovăție moştenită pentru ofensa adusă dreptății dumnezeieşti a degenerat în consecințe extreme, omul fiind pedepsit de „justiția divină", în baza unei „necesități" impersonale, pentru încălcarea săvârşită.

Caracterul deformat şi exclusiv juridic şi legalist al ideii de jertfă în Protestantism stă de fapt la baza secularizării creştinismului în mințile oamenilor. Pentru

aceştia, Hristos nu mai este Domnul Cel Preabun, care a venit să-i mântuiască, să-i restaureze şi să-i învieze, ci un judecător crud şi răzbunător, un adversar în tribunalul cosmic, dând sentinţe veşnice după *Legea Irevocabilă a Necesităţii*; iar un Dumnezeu care pedepseşte cu moartea pe păcătos, osândindu-l la iadul veşnic, devine implicit principala cauză a răului. Vedeţi prin ce „minunată teologie" diavolul a reuşit să-i facă pe oameni să creadă că Dumnezeu se iubeşte doar pe Sine şi că El este motivul tuturor nenorocirilor, creatorul iadului şi al morţii, atâta timp cât iubirea Lui trebuie să se supună unei „necesităţi" impersonale, numită „legea satisfacţiei"!

Ateismul este, de fapt, răzvrătirea omului împotriva unei astfel de teologii umaniste, împotriva dumnezeului tiran şi neîndurător din Catolicism şi Protestantism.

După cum era şi firesc, învăţătura ortodoxă are o direcţie cu totul diferită de cea a Apusului. Moartea nu ne-a fost dată de Dumnezeu, ci am căzut în ea prin săvârşirea păcatului. Nu Dumnezeu este duşmanul nostru, ci voinţa noastră liberă pusă în slujba răului. Iadul este refuzul nostru liber de a primi dragostea lui Dumnezeu, căci nu putem învinovăţi lumina de bezna întunericului.

Aşadar, *prin singurul Hristos, nu lumea ci Omul (adică firea omenească) a fost răscumpărat din robia păcatului.* Căderea omului ţine de nedesăvârşire, de aşezarea eului răzvrătit pe tronul lui Dumnezeu. Aici nu e vorba de vreo încălcare morală sau de ofensarea unei ordini juridice, ci despre moartea adusă de săvârşirea păcatului, de fisurarea şi distrugerea unei relaţii cu Dătătorul de Viaţă, despre zădărnicia mersului spre „asemănare", despre o falsificare ontologică şi urâţire fiinţială. Păcatul strămoşesc în Răsărit este văzut ca boală şi nu ca vinovăţie moştenită, ca o sământă a stricăciunii şi a morţii în firea omenească. Precum s-a îmbolnăvit firea omului în Adam prin stricăciunea

neascultării şi astfel a pătruns în ea patimile, la fel ea a fost curățită din nou prin jertfa pe Cruce a lui Hristos. De unde şi *marea necesitate* a Botezului şi a ascezei pe drumul omului spre desăvârşire, spre restaurare.

Concepția ortodoxă a mântuirii

Mântuirea implică taine care sunt mai presus de o înțelegere simplistă. Pentru a o înțelege, noi oamenii folosim o serie de analogii, care uneori sunt mai elocvente decât expunerile sistematice. Însuşi Hristos s-a folosit de parabole. Cunoaştem pilda fiului risipitor sau a celor zece fecioare. Acestea ne ajută să alcătuim anumite modele mintale, fără ca nici unul dintre ele să tâlcuiască desăvârşit taina dumnezeiască. Problema este dacă alegem acele analogii care ne apropie de adevăr sau dacă recurgem la scheme reducționiste care ne duc la concepții greşite.

După cum am văzut, atât catolicii cât şi protestanții folosesc metafora Judecătorului care ține socoteala vinovăției şi aplică iertarea în urma consimțământului conştient al individului, prin „transferul" de neprihănire din contul lui Hristos în contul „credinciosului". Însă Scriptura şi Biserica ne înfățişează pilde mult mai adânci şi mai apropiate de adevăr.

Concepția ortodoxă despre mântuire este în mod esențial ontologică (*ontos* – ființă, existență). Conflictul nu este atât între vinovăție şi justificare, cât între moarte şi viață. În concepția juridică, Dumnezeu apare ca un Suveran care se supără pentru că nişte ființe create de El I-au călcat legea. În concepția ontologică, Dumnezeu este sursa vieții şi părăsirea Lui înseamnă în mod implicit moartea, văzută nu ca o pedeapsă, ci ca o lipsă a vieții.

De ce avem nevoie de mântuire?

Mântuirea implică ideea de a fi salvați de la ceva. Care este nenorocirea, năpasta de care trebuie să fim salvați? Protestanții şi catolicii răspund: suntem salvați de pedeapsa lui Dumnezeu. Ortodocşii răspund: suntem salvați de la moarte, de la tirania patimilor păcătoase, de la pierderea țintei noastre - restaurarea (cu ajutorul harului) după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu.

Baza înțelegerii ortodoxe apare clar în primele capitole ale Genezei. Într-adevăr, Dumnezeu le spune primilor oameni: *„Dacă veți mânca din pomul acesta veți muri!"* Concepția juridică interpretează în mod forțat această declarație a lui Dumnezeu, ca şi cum Dumnezeu ar fi spus: *„Dacă veți mânca, vă voi ucide!"* Dar Dumnezeu *Cel de oameni iubitor* nu spune aşa ceva. El grăieşte doar un lucru evident: dacă omul întoarce spatele izvorului vieții, al luminii, atunci negreşit se îndreaptă către moarte, către întuneric. Moartea este o consecință naturală a păcatului, nu un decret de pedeapsă de la Dumnezeu. Apostolul Pavel ne învață că plata păcatului este moartea. Legătura dintre păcat şi moarte este directă, nu consecința unui decret al unui dumnezeu-şef care se supără şi se simte jignit.

Păcatul afectează natura umană, o corupe şi o întinează. Ca urmare, omul îşi pierde scopul pentru care a fost creat, acela de a se uni cu Dumnezeu şi de a avea chipul şi asemănarea lui Dumnezeu. Apostolul Pavel scrie, *„Toți au păcătuit şi sunt lipsiți de slava lui Dumnezeu."* Observați că Apostolul nu scrie *„Toți au păcătuit şi acum Dumnezeu îi va ucide."* Cuvintele Sfântului Pavel ne arată care este, de fapt, adevăratul nostru duşman: păcatul, păcatul care ne-a îmbolnăvit ființa, natura, şi ne-a schimbat din purtători ai vieții şi slavei dumnezeieşti în purtători ai morții.

Prin urmare, trebuie să fim mântuiţi nu de mânia unui Dumnezeu supărat, ci de întunecarea şi zdruncinarea naturii noastre lipsită - prin păcat - de izvorul vieţii şi pătrunsă de moarte. Păcătuind, chipul lui Dumnezeu din noi s-a întunecat, bâjbâim spre asemănarea cu El, suntem orbi şi neputincioşi, slăbănogiţi de patimi şi mulţimea păcatelor în a mai păstra legătura cu Hristos Cel Înviat, Viaţa şi Lumina noastră. Problema ţine nu de socoteala păcatelor, ci de starea căzută a fiinţei noastre. Nu Dumnezeu ne respinge, ci firea noastră stricată ne înlănţuie, fiind piedică între noi şi El. Suntem cu toţii bolnavi de păcat şi de moarte şi avem nevoie grabnică de tămăduire. De aceea, în Ortodoxie, mântuirea nu are un aspect juridic, ci unul duhovnicesc-terapeutic.

Numai prin har

Dar această vindecare de păcat şi de moarte nu poate avea loc prin eforturile omului. Orice efort individual de schimbare a naturii noastre este sortit eşecului. Toate faptele noastre bune nu au puterea de a ne mântui. Un om poate fi perfect din punct de vedere moral, se poate abţine de la orice păcat (teoretic), dar fără harul lui Dumnezeu rămâne pierdut. Numai iconomia şi lucrarea tainică a lui Dumnezeu pot schimba omul şi-l pot reaşeza pe drumul care duce la unirea cu Dumnezeu. Dar aceasta cere cooperarea omului, nu doar ca o declaraţie de credinţă, nu doar ca o semnătură care să-l treacă de partea cealaltă, ci ca o străduinţă continuă de a fi transformat prin puterea harului Duhului Sfânt.

Semnificaţia lucrării lui Hristos

În *înţelegerea juridică* a mântuirii, singurul fapt cu adevărat semnificativ a fost jertfa de pe cruce a lui Hristos, care a „satisfăcut mânia lui Dumnezeu”. Întrebat cum a fost mântuit, de obicei un neoprotestant răspunde, „Prin sângele

lui Hristos". Fără a nega în nici un fel importanța crucii şi a jertfei lui Hristos, ortodocşii văd lucrarea de mântuire într-un cadru mult mai cuprinzător. Pentru ortodocşi, Întruparea, Crucea, Învierea şi Şederea de-a dreapta Tatălui sunt aspecte tot atât de importante în lucrarea de mântuire. Crezul Bisericii le pomeneşte pe toate patru.

Întruparea

Pentru neoprotestanți, Întruparea este un mijloc, o verigă necesară pentru a se ajunge la Cruce. Acest lucru naşte întrebarea: de ce a fost necesar ca Logosul să devină om? De ce nu ar fi putut Dumnezeu aduce jertfa mântuitoare în cer, fără să fi devenit om? Răspunsul ortodox este că Întruparea nu a fost doar un mijloc (cum a fost, de exemplu, intrarea în Ierusalim înainte de condamnarea la moarte), ci un aspect esențial al mântuirii. Prin Întrupare, Logosul a luat natura noastră căzută, pentru ca mai apoi noi să putem lua natura Lui omenească îndumnezeită. Întruparea reprezintă împlinirea unuia din scopurile creației, Dumnezeu iubind Omul, dorind să se unească şi să se identifice cu creația Lui. El a luat natură umană pentru a putea transforma şi îndumnezei firea noastră:

> *Care, Dumnezeu fiind în chip, n-a socotit o ştirbire a fi El întocmai cu Dumnezeu, ci S-a deşertat pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se asemenea oamenilor, şi la înfățişare aflându-Se ca un om, S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte, şi încă moarte pe cruce. Pentru aceea, şi Dumnezeu L-a preaînălțat şi I-a dăruit Lui nume, care este mai presus de orice nume; ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cereşti şi al celor pământeşti şi al celor de dedesubt. Şi să mărturisească toată limba că Domn este Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu-Tatăl. (Filipeni 2.6-11)*

Dumnezeu S-a „golit” de Sine şi a luat asupra Sa natura umană[20] pentru ca prin aceasta să restaureze total Omul (nu lumea)[21], aducându-l la chipul cel dintâi. Omul se poate acum goli de sine (de păcat, moarte şi egoism) şi poate fi părtaş prin har, firii îndumnezeite a lui Hristos. Unul din Părinții Bisericii a spus, „Hristos s-a făcut Om pentru ca omul să se îndumnezeiască”. Dacă această smerită golire[22] a lui Hristos a continuat în cursul întregii Lui vieți, culminând cu răstignirea pe cruce, golirea noastră de păcătoşenia firii umane are şi ea loc în cursul întregii vieți, printr-un proces continuu de îndumnezeire, de *theosis*.

Jertfa de pe Cruce

Hristos a purtat păcatele noastre în trupul său pe cruce. Dar jertfa Lui nu a fost adusă doar lui Dumnezeu, ci şi naturii umane. Jertfa Lui reprezintă cea mai înaltă dăruire a dragostei, un act în care, în mod suprem, natura umană este golită de orice egoism şi dăruită total lui Dumnezeu. El a murit pentru păcat, şi, unindu-ne cu El, ne unim cu moartea Lui. Atunci când omul este în Hristos şi Hristos este în om, omul participă într-un mod tainic, dar real, la această moarte. Păcatul a fost spălat şi omul poate primi o natură nouă, închinată cu totul lui Dumnezeu. Această *îmbrăcare cu Hristos* are loc prin participarea la tainele Bisericii, prima fiind Botezul: *„Au nu ştiți că toți câți în Hristos Iisus ne-am botezat, întru moartea Lui ne-am botezat?” (Romani 6.3)*

[20] Hristos având cele două firi – dumnezeiască şi omenească şi după Înviere.

[21] Hristos nu s-a răstignit pentru lume, pentru ceva impersonal (creând un cont din care lumea ar putea apoi face credit pentru dobândirea mântuirii) sau pentru cele ale lumii (bunăstare, progres, salarii). Numele de botez arată (re)naşterea noastră ca persoană vrednică de Împărăţia lui Hristos şi moartă pentru deşertăciunea acestei lumi.

[22] Termenul grecesc folosit de teologi este acela de *kenosis*.

Învierea

În timp ce pentru protestanți Învierea este doar o confirmare a dumnezeirii lui Hristos şi un semn al acceptării jertfei Lui de către Dumnezeu-Tatăl, pentru ortodocşi ea înseamnă mult mai mult. Lucrarea lui Hristos nu s-a încheiat pe cruce, ci s-a continuat în Iadul cel mai adânc. După moartea Sa pe cruce, Hristos s-a coborât în Iad, urmând drumul parcurs de toți oamenii. Dar Iadul nu L-a putut cuprinde pe Fiul lui Dumnezeu, care a rupt legăturile morții, nu numai pentru Sine, ci şi pentru toți cei care s-au unit şi se unesc cu El. Ca urmare, moartea a fost omorâtă şi nu-i mai poate ține în brațele ei pe cei care sunt ai lui Hristos: *„Dar acum Hristos a înviat din morți, fiind începătură (a învierii) celor adormiți." (I Corinteni 15.20)*

În lucrarea Lui de mântuire, Hristos a biruit moartea şi porțile Hadesului. Şi aceasta este o parte, un aspect al mântuirii noastre.

Şederea de-a dreapta Tatălui

Dar lucrarea de mântuire a lui Hristos se continuă şi prin şederea Sa de-a dreapta Tatălui, mijlocind pentru noi. Hristos este *Începătura mântuirii noastre,* Cel care a deschis prin natura lui umană un nou drum, pe care îl putem urma şi noi, fiind în mod tainic uniți cu El, parte din Trupul Lui.

Am trecut foarte repede peste această prezentare sumară (şi cine ar putea să o descrie în întregime?) a lucrării de mântuire a lui Hristos. Este important să reținem că adevărata mântuire a adevăratului Hristos apare nu ca o lucrare într-un tribunal cosmic, în care jignirea lui Dumnezeu trebuie satisfăcută, ci ca o jertfă prin care se restaurează firea umană şi întreaga creație. Cu alte cuvinte, în mod esențial mântuirea are un caracter ființial, unul care

schimbă esența lucrurilor, şi nu un registru juridic al ofenselor noastre.

În Ortodoxie, Dumnezeu nu apare ca un stăpân jignit, ci ca un iubitor de oameni. Ca în pilda fiului risipitor, Tatăl este Unul care iubeşte şi iartă, gata oricând să-Şi primească fiul înapoi. Este necesar doar ca fiul să se întoarcă acasă. În această fundamentală pildă nu se menționează nici ideea substituției legale, nici ideea satisfacerii mâniei divine.

Ne putem întreba ce se întâmplă atunci când un tată bun descoperă păcat sau stricăciune în fiul său. Este oare însetat de a-şi satisface mânia şi de a restabili justiția, prin pedepsirea fiului? Nu este el mai degrabă doritor să schimbe natura fiului său? Nu vrea tatăl mai degrabă să-l facă drept, aşa cum era înaintea plecării (adică a căderii omului din rai)? Dar această scoatere a fiului din starea (de)căzută nu se face fără jertfă, fără pătimire. Tatăl fiului risipitor a trebuit să-l aştepte, să-l curețe şi să-l spele de murdăria lumii.

Concepția juridică a mântuirii creează o altă problemă. Într-adevăr, lucrarea de mântuire a lui Hristos apare ca o rezolvare a unui conflict în interiorul Dumnezeirii, conflictul dintre justiție şi dragoste. Pastorul baptist Iosif Ton descrie acest presupus conflict în cartea sa *Să ne cunoaştem crezul*:

> *Aşadar, problema lui Dumnezeu este aceasta: pe de-o parte, dreptatea Lui Îl obligă să ne ucidă şi, pe de altă parte, Dumnezeu fiind dragoste, dragostea Lui Îi spune: „Găseşte o cale prin care să poți îndreptăți pe oameni, o soluție prin care să-i poți justifica.*

Acest fel de a vedea lucrurile ne duce lesne către o erezie în care am considera „justiția” lui Dumnezeu ca pe o realitate de sine-stătătoare, ca pe o *Necesitate* impusă din afara lui Dumnezeu. Este ca şi cum am recunoaşte o realitate supra-dumnezeiască, o lege supremă căreia Însuşi

Dumnezeu trebuie să i se supună. În Biserica Ortodoxă o astfel de idee a unei Justiții universale este socotită erezie. Dreptatea lui Dumnezeu se referă la bunătatea lui Dumnezeu, şi între dreptatea şi dragostea Lui nu există nici un conflict. Dumnezeu este drept pentru că din El izvorăsc doar acte de bunătate şi dragoste. Față de om, justiția poate exista ca ceva exterior şi deasupra naturii umane. Dar atunci când vorbim de dreptatea lui Dumnezeu vorbim, de fapt, despre actele Lui drepte şi bune, care izvorăsc din natura Lui iubitoare.

Concepția juridică apuseană conduce chiar la o distorsionare a învățăturii despre Sfânta Treime. Într-adevăr, după această concepție apuseană, Tatăl este mâniat pe noi până la jertfa Fiului, iar Duhul Sfânt lucrează în credincioşi numai după ce această jertfă este executată de Hristos şi însuşită de individ. Este ca şi cum Cele Trei Persoane ar avea scopuri sau direcții diferite. Dar în întreaga istorie a mântuirii vedem pe Cele Trei Persoane dimpreună lucrătoare în opera de mântuire.

În timp ce în concepția juridică, Hristos rezolvă conflictul dintre justiție şi dragoste, în Ortodoxie Hristos rezolvă conflictul dintre moarte şi viață. Pentru ortodocşi, Dumnezeu este întotdeauna drept şi întotdeauna iubitor de oameni, iar Hristos a venit să-i scape pe oameni nu de mânia unui tiran jignit, căruia *Necesitatea Justiției* îi cerea să ne pedepsească, ci de moartea pe care singuri ne-am ales-o şi din care nu puteam ieşi singuri. Hristos a creat Omul înnoit, Omul îndumnezeit, plăcut Tatălui şi pătruns de energiile Duhului Sfânt. Prin Tainele Bisericii noi ne unim şi ne sfințim unindu-ne, după har, cu persoana Mântuitorului Hristos.

Ținta credinciosului nu este aşadar obținerea ştampilei de intrare în cer prin acceptarea mintală a jertfei lui Hristos, ci unirea personală, directă şi totală cu natura hristică, co-

participare care a fost făcută posibilă de către Hristos. Ținta este „eu în Hristos şi Hristos în mine”, aşa cum îndeamnă Apostolul Pavel în Galateni 2.20:

> *M-am răstignit împreună cu Hristos; şi nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăieşte în mine. Şi viața de acum, în trup, o trăiesc în credința în Fiul lui Dumnezeu, Care m-a iubit şi S-a dat pe Sine însuşi pentru mine.*

Tot aşa şi Apostolul Petru descrie ținta noastră nu ca pe o scăpare de iad, ci ca pe o părtăşie cu Firea omenească cea îndumnezeită a lui Hristos:

> *Dumnezeiasca Lui putere ne-a dăruit toate cele ce sunt spre viață şi spre bună cucernicie, făcându-ne să cunoaştem pe Cel ce ne-a chemat prin slava Sa şi prin puterea Sa, prin care El ne-a hărăzit mari şi prețioase făgăduințe, ca prin ele **să vă faceți părtaşi dumnezeieştii firi**, scăpând de stricăciunea poftei celei din lume. (II Petru 1.3,4)*

Cum suntem mântuiți?

Răspunsul pe care îl dau protestanții sau neoprotestanții la această întrebare este o continuare a concepției lor juridice cu privire la mântuire. Dacă jertfa lui Hristos a avut caracterul unei tranzacții legale, în care s-a plătit pentru o anumită vinovăție prin executarea unei pedepse, atunci primirea acestei mântuiri este tot o tranzacție legală, în care omul trebuie să semneze printr-un act bine stabilit în timp. Acest act este descris prin diferite expresii, cum ar fi *„şi-a predat viața lui Dumnezeu”*, *„L-a primit pe Hristos în inima lui”* sau *„L-a primit pe Hristos ca mântuitor personal”*. Înainte de acest act, omul este pierdut. După acest act, omul este „mântuit”.

Ce se poate spune atunci despre milioanele de credincioşi care de-a lungul veacurilor L-au iubit pe Dumnezeu, dar nu au cunoscut practica neoprotestantă a rugăciunii de predare? A fost oare Biserica lui Hristos un eşec total timp de 1600 de ani pentru că nu a cunoscut această practică neoprotestantă? Se află oare în iad martirii din timpul persecuţiei lui Diocleţian pentru că au fost botezaţi ca prunci şi au crezut toată viaţa, fără a avea o experienţă de convertire?

Atât Scriptura cât şi tradiţia milenară a Bisericii ne prezintă o concepţie mult mai bogată cu privire la primirea mântuirii. Concepţia neoprotestantă este seducătoare prin logica ei, dar sărăceşte şi forţează învăţătura Scripturii. **Neoprotestanţii pun un semn de identitate între convertire şi mântuire**. Dar convertirea este un asentiment mintal, un eveniment necesar în viaţa celor care nu L-au cunoscut niciodată pe Hristos. Ea reprezintă doar un început de drum. Multe din experienţele descrise în Faptele Apostolilor sunt experienţe de convertire pentru că acolo este vorba de o lume care nu ştia nimic despre Hristos. Convertirea era necesară pentru cei care fuseseră farisei sau păgâni. Era normal, ca la un anumit moment, aceştia să-şi schimbe concepţiile, să fie convertiţi.

De ce avem nevoie de mântuire? Pentru că în mod natural ne aflăm în păcat şi în moarte şi suntem despărţiţi de Dumnezeu. Mântuirea înseamnă întoarcere către viaţă, unire cu Hristos şi restaurare a naturii noastre, înfăptuită numai prin împreuna-lucrare a omului cu puterea harului lui Dumnezeu.

Îndreptăţire şi sfinţire

Protestanţii şi neoprotestanţii văd o deosebire esenţială între îndreptăţire (justificare) şi sfinţire. Pentru ei,

îndreptățirea este un act exterior făcut de Dumnezeu de la distanță, în care omul este declarat drept. Fiind declarat drept, omul este mântuit. În această concepție, îndreptățirea este pur exterioară şi nu afectează natura omului. În cele din urmă, omul este mântuit printr-un acord dat la lucrarea lui Hristos.

Dar şi în protestantism se recunoaşte nevoia ca natura omului să fie schimbată. Protestanții văd această schimbare în lucrarea de sfințire. Sfințirea operează, spun protestanții, în cei care au fost deja justificați sau mântuiți.

Dar Scriptura nu separă îndreptățirea şi sfințirea în acest mod. Cele două apar împreună, ca o singură lucrare ce schimbă ființa omului. De multe ori confuzia apare dintr-o citire greşită a Epistolei către Romani, în care Apostolul Pavel foloseşte în mod repetat termenul de îndreptățire. Sfântul Pavel foloseşte acest termen deoarece se afla într-o controversă cu iudeii timpului său, care vedeau şi ei mântuirea în termeni juridici, dar bazată pe faptele legii. Iudeilor care declarau că sunt drepți prin ținerea legii, Pavel le răspunde că îndreptățirea noastră se dobândeşte nu prin faptele legii, ci prin credința în Hristos. Ca şi ei, Pavel vorbeşte despre îndreptățire, dar le răstoarnă argumentul. Dar nici pentru Pavel îndreptățirea nu este un act exterior, ci o realitate dinamică ce se primeşte prin credința care implică o participare a omului. Îndreptățirea este un proces care se dezvoltă în om prin puterea Duhului Sfânt, care ne uneşte cu Hristos şi prin deplina cooperare a omului:

- În Romani 1.5, Apostolul Pavel ne spune că el cheamă neamurile nu doar la credință, ca o consimțire la o doctrină, ci la ascultarea credinței. Această ascultare implică un efort personal.

- În Romani 6.12, Pavel ne îndeamnă, „Deci să nu împărățească păcatul în trupul vostru cel muritor, ca să vă supuneți poftelor lui.” Din nou, este vorba de o ascultare care cere efort personal, nu doar de o adeziune sau de o invitație a lui Hristos în viața noastră.

- În Romani 8.17, Pavel introduce o condiție a mântuirii care transcende acordul mintal. „Şi dacă suntem fii, suntem şi moştenitori - moştenitori ai lui Dumnezeu şi împreună-moştenitori cu Hristos, dacă pătimim împreună cu El, ca împreună cu El să ne şi preamărim."

- În I Corinteni 1.30, Pavel uneşte sfințirea cu răscumpărarea şi ne arată că le primim prin unirea cu Hristos: „Din El, dar, sunteți voi în Hristos Iisus, Care pentru noi S-a făcut înțelepciune de la Dumnezeu şi dreptate şi sfințire şi răscumpărare."

- Îndreptarea şi sfințirea sunt alăturate şi în I Corinteni 6.11: „Dar v-ați spălat, dar v-ați sfințit, dar v-ați îndreptat în numele Domnului Iisus Hristos şi în Duhul Dumnezeului nostru." Sfințirea şi îndreptarea nu apar ca fiind esențial diferite.

- În Galateni 5.5, Pavel foloseşte termenul de îndreptare într-un sens dinamic, diferit de sensul static după care am fi declarați drepți în urma unei tranzacții legale. El scrie, „Căci noi aşteptăm în Duh nădejdea dreptății din credință." Aceasta înseamnă că îndreptarea este ceva care se dezvoltă în noi prin preschimbarea firii noastre şi unirea continuă cu Trupul lui Hristos, prin Duhul Sfânt.

- În Filipeni 2.12, Pavel ne îndeamnă: „cu frică şi cu cutremur lucrați mântuirea voastră". Aceasta exclude conceptul protestant după care am fost mântuiți odată pentru totdeauna prin actul precis al invitării lui Hristos în viața noastră.

Pentru Apostolul Pavel, sfințirea şi îndreptarea sunt parte a aceluiaşi proces dinamic. El nu vorbeşte niciodată de cei care au fost îndreptați ca fiind o categorie separată de a celor care au fost sfințiți. El nu vorbeşte despre o mântuire care se capătă prin justificarea declarată de Dumnezeu în urma acordului nostru mintal. Îndreptarea apare ca un proces dinamic, într-o mântuire la care se lucrează prin strădanie şi nevoință de-a lungul întregii noastre vieți.

Fiind posibilă numai în urma lucrării lui Hristos şi prin puterea Duhului Sfânt, mântuirea este un proces care cere nu

numai acordul, dar şi efortul omului. Scriptura conține nenumărate texte care vorbesc despre acest efort:

*- În Predica de pe Munte, Hristos vorbeşte **despre schimbarea firii umane** şi nu despre un acord mintal. Toate fericirile se referă la o schimbare a naturii, nu la acordul mintal. Hristos promite binecuvântarea Sa pentru cei care arată o schimbare în natura lor. Aceştia sunt cei umili, blânzi, milostivi şi cu inima curată.*

*- În ceea ce priveşte acordul mintal, Hristos ne spune, „Nu oricine Îmi zice: Doamne, Doamne, va intra în împărăția cerurilor, ci cel **ce face** voia Tatălui Meu Celui din ceruri." Condiția nu este nici măcar sinceritatea, ci împlinirea voii Tatălui. Cu alte cuvinte, recunoaşterea mintală a lui Hristos ca Domn nu este suficientă.*

*- Hristos ne învață, de asemenea, că mântuirea cere un efort personal: „Din zilele lui Ioan Botezătorul până acum împărăția cerurilor se ia **prin străduință şi cei ce se silesc** pun mâna pe ea." Matei 11.12.*

*- Apostolul Petru ne îndeamnă în II Petru 1.5-11 **„să ne dăm toată silința** ... pentru a primi din belşug intrare în împărăția lui Dumnezeu". Şi aici mântuirea apare ca o strădanie a cărei răsplată este intrarea din belşug în împărăția lui Dumnezeu.*

Episcopul ortodox englez Kalistos Ware descrie mântuirea în felul următor:

> *... mântuirea este mai mult decât o schimbare externă a statutului nostru juridic, şi mai mult decât o „imitare a lui Hristos" prin comportarea noastră morală. Mântuirea este nu mai puțin decât o transformare atot-cuprinzătoare a umanității noastre. A fi mântuit înseamnă a participa cu toată natura noastră la puterea, bucuria şi slava lui Dumnezeu. Înseamnă a afirma clar şi într-un mod realist, „Viața Lui este a mea".*

Mântuirea nu se împlineşte deci printr-un act unic de „primire a lui Hristos în inimă", ci este un proces de o viață, care cere strădania şi participarea omului.

Credința şi faptele

Mântuirea se primeşte prin credință. Dar distincția pe care protestanții şi neoprotestanții o fac între fapte şi credință este pentru ortodocşi lipsită de sens.

Într-adevăr, ne întrebăm, asemenea lui Iacov în Epistola sa, ce înseamnă credință fără fapte? Este un nonsens. Toate exemplele de credință pe care le găsim în Scriptură sunt exprimate prin fapte. Credința adevărată este întotdeauna credința faptelor. Dar nici faptele făcute în afara credinței nu au vreo valoare înaintea lui Dumnezeu. Credința şi faptele nu sunt separate, nici nu decurg una din alta într-o legătură de cauză şi efect, ci sunt concomitente. Ele se află, după cum spun teologii ortodocşi, într-o relație de *sinergie,* de împreună-lucrare. Una nu poate avea loc fără cealaltă. Aşa cum natura umană şi cea dumnezeiască a lui Hristos se află într-o relație de sinergie, tot aşa şi faptele şi credința. A fi mântuit prin credință nu înseamnă a fi mântuit în urma unui proces mintal, prin acceptarea, chiar sinceră, a unei afirmații, ci în urma credinței care se manifestă prin fapte.

În acelaşi timp, Ortodoxia respinge ideea că faptele bune ne-ar crea merite prin care să fim mântuiți. Conceptul de „merit" are o bază juridică, legală, pe care am văzut că Ortodoxia o respinge. Orice idee că omul şi-ar putea reduce vina prin meritele faptelor bune este străină de gândirea ortodoxă. Şi totuşi faptele sunt importante, dar nu pentru „meritele" lor, ci pentru puterea pe care o au de a ne transforma. Stăruința creştinului ortodox de a face sfinte fapte bune conduce la îndumnezeirea sa, la împărtăşirea cu Trupul Dumnezeiesc. Faptele sunt importante în mântuirea noastră nu prin meritele pe care le-ar câştiga pentru noi, ci prin transformarea noastră lăuntrică.

Sfântul Serafim din Sarov dă o explicație foarte frumoasă importanței faptelor. El spune, folosind un limbaj metaforic, că prin faptele noastre bune noi „dobândim Duh Sfânt”. Asemenea unui negustor care vinde lucrurile de care nu are nevoie şi cumpără altele mai de preț, tot aşa şi noi ne golim de noi înşine, ne scuturăm de egoismul nostru şi primim deplin Duhul Sfânt în viața noastră. Golirea noastră de păcat prin practicarea sfintelor fapte bune are ca urmare umplerea de harul preasfânt. Faptele noastre bune nu au ca scop acumularea de merite, ci transformarea ființei noastre şi sporirea pe cale mântuirii. Nu este vorba de o stare juridică, ci de una ontologică, de restaurarea chipului nostru lăuntric.

Concepția maximală privitoare la mântuire

Dacă mântuirea ar fi salvare de iad şi bilet de intrare în cer, atunci ar fi natural să ne întrebăm „Care sunt condițiile **minime** pentru a fi mântuiți?” De cele mai multe ori, protestanții sau neoprotestanții răspund exact la această întrebare atunci când descriu mântuirea, spunând: *„Singura condiție a mântuirii este credința în Iisus Hristos”.* Ei insistă asupra învățăturii lor că faptele bune, Biserica, tainele, liturghia şi icoanele nu sunt necesare mântuirii, sau sunt chiar dăunătoare, pentru că abat pe om de la „puritatea” credinței simple în Domnul Iisus.

Dar dacă mântuirea este unirea cu Hristos şi îndumnezeirea omului, atunci întrebarea este alta: „Care sunt **toate** lucrurile care îmi ajută să fiu mântuit?” Scriptura şi Tradiția ortodoxă oferă un răspuns cuprinzător la această întrebare. Acest răspuns împreunează toate acele aspecte pe care protestanții le resping. Pentru ortodocşi nu numai credința, dar şi faptele bune, Biserica, liturghia, preoții, icoanele, rugăciunile, posturile şi asceza, toate au un rol în mântuirea omului.

Protestanții întrebă: „Ce nevoie aveți de icoane?” sau „Ce nevoie aveți de preoți sau de liturghie?” Ortodocşii răspund: „Toate acestea sunt date pentru (nu în locul) mântuirea noastră, pentru că ne ajută să ne unim cu Hristos, să ne curățim inimile, să ne restaurăm chipul dobândit la botez, primind harul dumnezeiesc.”

În concepția ortodoxă, omul se uneşte cu Hristos printr-o credință care lucrează, şi această unire aduce în ființa omului îndreptățire şi sfințire. Aşa cum mărturiseşte Apostolul Petru, scăpând de stricăciunea poftei din lume, ne facem părtaşi harului dumnezeiesc. **Tainele Bisericii şi participarea activă la viața Trupului lui Hristos contribuie tocmai la această unire mistică între drept-credincioşi şi Hristos**. Botezul este identificarea – nu doar simbolică, ci reală – cu Moartea şi Învierea lui Hristos, iar Euharistia este identificarea - nu doar simbolică, ci reală - cu Trupul lui Hristos. Tainele restaurează nu doar mintea şi inima, ci întreaga natură umană, care se pătrunde de harul cel dumnezeiesc.

Există mântuire în afara Bisericii lui Hristos? A osândi sau a mântui pe om şade numai în judecățile cele tainice ale lui Dumnezeu. Hristos ne încredințează că în Biserică, Duhul Sfânt lucrează lămurit la *mântuirea* drept-credincioşilor prin Sfintele Taine, iar pentru cei din afara Bisericii, Duhul Sfânt lucrează neîncetat *chemarea* lor la mântuire. Aceasta nu înseamnă că toți ortodocşii se vor mântui, iar toți ceilalți se vor osândi. Nu se vor mântui cei ce nu vor să se mântuiască, acei care au arătat în această viață că nu vor să fie alături de Hristos în Împărăția Cerurilor, acei care nu au avut haină de nuntă (cea a Botezului) sau untdelemn ca fecioarele cele înțelepte (harul Duhului Sfânt). Şi mai ştim că păgânii, ereticii, schismaticii şi apostații vor avea de dat un răspuns greu, foarte greu în ziua Judecății.

Între neoprotestanți există mulți credincioşi sinceri, care Îl iubesc cu adevărat pe Hristos şi mulți dintre aceştia nu au cunoscut niciodată Ortodoxia sau au auzit doar lucruri false despre ea, însă este nevoie de mult mai mult decât sinceritate pentru a câştiga mântuirea.

*

Biserica Ortodoxă a păstrat în tradiția şi în practicile ei adevărul întreg al mântuirii, ca o împlinire a chemării omului de a se transforma după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, de a se îndumnezei prin har. Pentru ortodocşi, mântuirea nu înseamnă o schimbare a statutului juridic, ci o schimbare tainică dar şi văzută a naturii umane, prin unirea cu Hristos. Această schimbare a fost făcută posibilă de Hristos prin Întruparea, Răstignirea, Învierea şi Şederea Lui la dreapta Tatălui. Ea este săvârşită de Duhul Sfânt prin har în cel dreptcredincios, cu deplina participare a omului. Toate aspectele vieții Bisericii contribuie şi sunt instrumente ale acestei mântuiri: tainele, închinarea, viața de asceză, rugăciunea, sfintele fapte bune. Mântuirea nu este un act, ci un proces care se continuă în tot cursul vieții binecredinciosului. Mântuirea nu are un aspect legal, ci unul terapeutic, de restaurare ființială a chipului omenesc înnegrit de patimi şi vătămat de păcate.

Biserica Ortodoxă, văzută nu ca o instituție umană ci ca Trup al lui Hristos, ca una, sfântă, apostolică şi sobornicească alcătuire divino-umană, este singura dătătoare de viață şi de mântuire prin Tainele, Predania şi învățăturile ei.

PARTEA A DOUA

Principalele trăsături ale grupărilor pseudocreştine. Sectologie. Moştenirea lui Luther

IC XC
NI KA

CAPITOLUL IV

Principalele trăsături ale grupărilor pseudocreştine

Ce este o sectă?

Prin definiție, *secta* este o grupare care s-a desprins dintr-o structură sau organizație inițială, în scopul corectării unor pretinse abateri doctrinare atribuite structurii-mamă. Există, de asemenea, secte desprinse din alte secte.

Putând lua forma unui grup sau a unui cult religios, secta este caracterizată printr-un devotament, venerare sau dedicare exagerată față de o persoană, o idee sau un obiect, folosind în acest scop tehnici de manipulare şi control cum ar fi: izolarea de prieteni şi membri ai familiei, exploatarea slăbiciunilor sufleteşti, folosirea unor metode psihice pentru a mări sugestibilitatea şi supunerea, controlul informațiilor, anularea individualității sau a judecății critice, limitarea „influențelor” exterioare, promovarea dependenței față de „adunare” şi teama de a o părăsi etc. - pentru atingerea scopurilor liderilor de grup, în defavoarea societății, dar mai ales a membrilor şi a familiilor lor.

Sectele pretind o anumită poziție favorizată şi exclusivistă pentru ideologie sau pentru conducătorii lor, ceea ce le aşează în opoziție cu societatea şi/sau cu familia. Ele adoptă atitudini fățarnice, propagandistice, pentru a câştiga noi membri. Într-o lume în care cifrele vorbesc, un număr cât mai mare de adepți creează sectanțior iluzia de „adevăr” asupra învățăturii lor religioase.

Caracteristicile unei secte

Vom prezenta mai jos câteva dintre aspectele care caracterizează sectele religioase, cu precizarea că aceste trăsături nu se regăsesc cumulativ, ci variază destul de mult de la o grupare la alta.

1. Ruptura abruptă cu creştinătatea istorică

Secta crede că Biserica întemeiată pe piatra credinței Apostolilor a devenit apostată la scurt timp după moartea Apostolilor (fiind înghițită de păgânătate), şi că Dumnezeu, după un „vid creştin” de 1700-1900 ani, le-a dat mai apoi conducătorilor sectei o nouă lumină asupra adevărului mântuitor. În consecință, secta a respins învățătura Bisericii, vestită întregii suflări timp de două milenii, a dat sensuri noi cuvintelor dintru începuturi şi, separându-se de Creştinismul istoric, şi-a revendicat, treptat, drepturi şi autoritate.

Astfel, pentru secte, istoria Bisericii este o chestiune simplă: de pe vremea lui Hristos nu s-a întâmplat cu adevărat nimic important în Biserică, până când fondatorul sectei a început „reorganizarea” a ceea ce este salutat acum ca singurul popor adevărat al lui Dumnezeu. Secta se bucură de separarea inițiată a întemeietorilor săi şi este foarte mulțumită să rămână separată.

2. Blocarea în perfecționism

Membrii sectei se cred mântuiți şi se simt mult mai sfinți față de cei din alte grupări religioase, mai ales față de membrii Bisericii istorice. Pentru sectă nu este importantă vederea lăuntrică a păcatelor personale şi lupta cu patimile, deoarece adepții se cred deja la înălțimea aşteptărilor şi la măsura îndeplinirii a ceea ce vrea Dumnezeu de la ei. Membrii sectelor se laudă cu ceea ce fac, pretinzând că ascultă „desăvârşit” de Dumnezeu şi săvârşesc „perfect” lucrări pe care alții le neglijează. Ei cred că Dumnezeu foloseşte măsura lor, în ceea ce priveşte faptele oamenilor, şi se consideră singurii care satisfac acest tipar. Rămânerea în sectă şi dependența ideologică sunt „suficiente” mântuirii. Ca urmare, toate celelalte grupări sunt considerate moarte spiritual, ipocrite şi creştine doar cu numele.

3. Tendința de a supra-aprecia lucrurile secundare. Monopolul asupra Scripturii

Mai precis, sectele tind să ia anumite chestiuni secundare şi să le dea o importanță mai mare decât li se cuvine, în timp ce adevărurile esențiale sunt nesocotite. Rezultatul este că „teologia” sectei devine unilaterală şi deformată. De obicei, noile „adevăruri” religioase sunt cele care au dus la naşterea sectei sau care mențin acum separarea. Au tipărit şi folosesc traduceri distorsionate ale Scripturii, după care-şi justifică dogmele teologice. Membrii sectelor au versete speciale în Scriptură, pe care numai ei le înțeleg corect şi pe care le consideră providențiale în susținerea teologiei lor.

4. Comunitatea exclusivă a celor mântuiți

Secta se absolutizează pe sine prin pretenția că numai ea ar reprezenta comunitatea celor mântuiți/iluminați/aleşi. Prin contrast, Biserica este fie apostată, fie unealta diavolului. Membrii sectei sunt prezentați ca sfinți, în timp ce păcatele celorlalți sunt hiperbolizate. Dumnezeu devine astfel proprietatea cultului, El judecându-i pe toți oameni după *„legile şi învățăturile"* lăsate de întemeietorii şi căpeteniile sectei. Adepții dobândesc astfel o *misiune specială,* făcându-i pe ceilalți să creadă că Dumnezeu îi foloseşte numai pe membrii sectei ca instrumente pentru a-şi revela voia şi adevărul Său. Secta se ridică pe sine la poziția tranşantă a lui Hristos, aplicându-şi cuvintele Lui: *„Cine nu este cu Mine, este împotriva Mea."* Sectarii nu se mulțumesc cu atitudinea pe care Mântuitorul a recomandat-o ucenicilor Săi: *„Cine nu este împotriva voastră, este pentru voi" (Luca 9.50).*

5. Rolul central al grupării în sfârşitul lumii

Secta este convinsă că a luat naştere conform unui plan special al lui Dumnezeu, pentru a umple golul lăsat de Biserica depărtată de la credința adevărată. Deseori naşterea sectei este precedată de „prooroci" şi „proorociri", „viziuni", „semne cereşti" şi „minuni", care încredințează şi justifică adepților momentul istoric şi rolul „deosebit" al cultului în eshatologia lumii. Sfârşitul lumii joacă un rol determinant în teologia grupării: întreg globul pământesc devine arena pe care se va desăvârşi glorificarea sectei, atunci când toți ceilalți vor fi nimiciți sau osândiți la iad. Deşi gruparea religioasă poate fi mică şi neînsemnată, atunci când vine ziua încheierii socotelilor, ea va primi de la Dumnezeu locul de onoare pe care îl merită, deoarece a fost mesagera, singura care a pregătit revenirea lui Hristos şi va participa alături de

Dumnezeu la judecata finală. Iisus Hristos însă avertizează: *„Mulți de la răsărit şi de la apus vor veni şi vor sta la masă cu Avraam, cu Isaac şi cu Iacov în împărăția cerurilor. Iar fiii împărăției vor fi aruncați în întunericul cel mai din afară" (Matei 8.11-12).*

6. Conducătorul harismatic sau chemarea mesianică

Toți întemeietorii de secte s-au îngrijit să-şi consolideze în grupare un statut mesianic, moştenit apoi în mod „automat" de urmaşii liderilor. Aceştia, fie se consideră Dumnezeu, fie numai ei interpretează Scripturile aşa cum ar voi Dumnezeu, dând interpretări „infailibile", care nu pot fi contestate de membri. Conducătorul este auto-numit şi nu se subordonează nici unei alte autorități. El hotărăşte cum trebuie să gândească, să reacționeze sau să simtă membrii în diferite situații ale vieții. Dumnezeu comunică cele mai importante direcții ale grupului numai prin „glasul lăuntric" al conducătorului sau grupării directoare. Subiectivismul şi manipularea sunt evidente.

7. Dependența psihologică față de grup

În timp, membrilor li se induce credința că părăsirea sectei echivalează cu părăsirea lui Dumnezeu şi cu pierderea mântuirii. Astfel, secta capătă un rol tot mai mare în viețuirea individului, cu influențe negative în viața socială şi familială. Prin urmare, membrii au tendința şi sunt îndemnați să rupă legaturile cu familia şi cu prietenii, care nu frecventează gruparea respectivă. Ei renunță la țelurile în viață şi la activitățile de interes, pe care la aveau înainte de a se alătura grupului; întreaga lor viață începe să graviteze în jurul sectei, rezultând o izolare de societate - ceilalți nu sunt mântuiți, nu sunt creştini, nu sunt transformați. Secta devine singura sursă valabilă de informare.

Lumea este împărțită în *noi* şi *ei*: curați şi păcătoşi, binele absolut şi răul absolut. Persoana trebuie să se schimbe în permanență pentru a se conforma normelor grupului; tendința spre ruşinare şi vina sunt folosite ca pârghii emoționale pentru influențarea şi manipularea adepților.

Dacă persoana se izolează de familie sau de societate, ea îşi poate pierde simțul realității, de aici decurgând un comportament nefiresc în societate, la serviciu etc. Dacă individul devine negativist asupra lumii şi se auto-izolează de prezența celorlalți oameni, el îşi va pierde capacitatea de a fi obiectiv şi de a avea o imagine corectă şi coerentă asupra lumii.

Premise pentru convertire

Farber, Harlow şi West (1957) au lansat termenul de „sindrom DDT" pentru a descrie transformarea la nivelul gândirii suferită de prizonierii din războiul din Coreea: *debilitate, dependență, teamă*. Lifton (1961), care a studiat modificarea gândirii folosită în universitățile din China, a demonstrat că procesul nu induce afecțiuni sau probleme fizice. Cultele contemporane, care nu dispun de ajutorul statului, au mai multe în comun cu această transformare a gândirii decât cu situația prizonierilor de război, în sensul că ele nu folosesc forța fizică. Pentru a-şi controla subiecții, sectele recurg la subterfugii psihologice invadând domeniile naturale de intersecție între religie şi individ. Procesul supunerii cultice poate fi descris pe scurt ca o manifestare a unui *sindrom DDT (Debilitate-Dependență-Teamă) religios* care nu are nici cea mai mică legătură cu Creştinismul întemeiat de Mântuitorul Iisus Hristos, deoarece induce stări de dependență pentru a obține controlul asupra adepților şi

foloseşte metode de pedepsire psihologică pentru a întreține acest control.

Deşi procesul descris aici este complex şi variat, cele de mai jos reprezintă schema clasică de aderare la o sectă:

· *Individul vulnerabil se întâlneşte cu grupul.*

· *Conducătorul (conducătorii) grupului se prezintă pe sine ca un binevoitor care îi poate îmbunătăți viața.*

· *Individul răspunde pozitiv, are parte de o creştere a respectului de sine şi a sentimentului de securitate, acestea având loc pe un fundal de labilitate psihologică. Individul poate fi considerat ca „racolat".*

· *Prin intermediul împărtăşirii de experiențe, a mărturisirilor şi a exemplelor individualizate, conducătorul(ii) grupului capătă acces la punctele tari şi la cele slabe ale individului.*

· *Prin mărturisiri ale membrilor grupului, prin denigrarea „concurenței" (alte grupări religioase), prin accentuarea constantă a amintirilor ruşinoase ale individului şi a altor slăbiciuni, prin îndoctrinarea treptată cu sistemul de gândire strict şi închis al cultului, se afirmă superioritatea grupului ca un adevăr fundamental.*

· *Mărturisirile membrilor, întărirea încrederii individului în grup, amintirea discretă a slăbiciunilor individului şi diferite forme de presiune îi creează adeptului sentimentul că bunăstarea lui viitoare, sub toate aspectele, depinde de respectarea credințelor grupului, mai exact a „programului de schimbare" ale cărui butoane de „reglaj" plimbă sufletul între stări extreme de deznădejde şi exaltare.*

Aceste tehnici de influențare sunt însoțite de o subminare a respectului de sine al individului (de exemplu prin exagerarea păcătoşeniei faptelor pe care acesta trebuie să le mărturisească), suprimarea sau slăbirea gândirii critice prin alocarea de sarcini care să ocupe cât mai mult din timpul liber al individului şi prin repetarea constantă şi obsesivă că numai lucruri rele se pot întâmpla, dacă nu se respectă rețeta de „transformare" sau „teologia" de mântuire a grupului.

Aceste manipulări îl fac pe individ să-şi exprime o loialitate superstiţioasă faţă de grup şi să se angajeze să se schimbe conform cu schema locală. De acum el sau ea va fi considerat ca fiind „pe cale” (ca mergând pe calea „mântuirii”, „iluminării”, „curăţirii” etc.). Dependenţa adeptului faţă de grup este deja creată şi afirmată implicit sau explicit. Mai mult, el sau ea acceptă autoritatea grupului în „înţelegerea” lumii, în definirea binelui şi răului, autoritate ce ajunge până la urmă să „judece” şi să hotărască decisiv simţirea şi alegerile raţionale ale individului.

Convertitul devine apoi obiectul aşteptărilor nerealist de mari din partea grupului. Se afirmă bombastic potenţialul de care este el capabil, în timp ce membrii grupului mărturisesc „fierbinte” nivelurile la care au ajuns ei sau idolii lor (conducătorii sau fondatorii grupului). Ameninţarea cu iadul devine o „resetare” pentru toate ieşirile „negative”.

Deoarece cuvântul grupului este întotdeauna adevărat iar gândirea „negativă” nu este acceptată, eşecurile individului sunt numai şi numai ale lui, în timp ce îndoielile personale sau criticile sunt eliminate sau redefinite ca păcate personale. Individul are parte de o alienare tot mai mare. Firea lui, personalitatea de dinainte de a veni în sectă este limitată, iar îndoielile cu privire la grup sunt cenzurate din gândire. Este menţinut sentimentul de vinovăţie pentru a nu se atinge, ci doar a se „tinde” neîncetat către nivelul aşteptărilor grupului. Singura adaptare posibilă este fragmentarea gândirii logice şi dezmembrarea personalităţii. Nu este surprinzător, deci, că mulţi doctori consideră disocierea ca reprezentând miezul tulburărilor şi disfuncţionalităţilor psihice legate de patologia sectelor.

Alienarea individului atrage după sine ruperea psihologică, deseori chiar şi fizică, de lumea exterioară, în special de familie. Informaţiile care vin din exterior sunt traduse „teologic” ca „rău”, deoarece ameninţă să tulbure

noul sistem de valori al individului, pe care acesta l-a preluat de la grup în încercarea de a se conforma „crezului”. Această alienare accentuează dependența individului față de grup.

Cultele religioase promovează un sistem de valori distorsionat, axat pe un echilibru precar şi fragmentat al individului, încurajând activ dependența acestuia prin exagerarea „păcatelor” din trecut şi a conflictelor cu familia, prin denigrarea celor din afară, prin folosirea de cântări care să abată orice gândire critică şi prin oferirea de posibilități prin care individul poate ocupa un anume loc în structura religioasă lucrând în beneficiul grupului, vânzând reviste pe stradă, muncind pentru construirea/întreținerea locului de adunare.

Cultul favorizează dependența crescândă a adepților de grupare, prezentând pericole şi tragedii care se vor întâmpla, dacă individul va îngădui ca o forță din afară (vizita unui membru al familiei, de exemplu) să-i tulbure „echilibrul” care îi permite să funcționeze în acest sistem ermetic. De obicei pedeapsa este de natură psihologică sau metafizică. În unele secte, la inițiativa conducătorului grupului sau a unor membrii „fierbinți pe cale”, individul este ostracizat, evitat şi catalogat ca având un „duh rău” sau ca fiind rebel. Mai mult, individul este avertizat că dacă perseverează în acea atitudine critică, îşi va pierde mântuirea şi, în general, îl aşteaptă iadul. Trebuie amintit că aceste amenințări, ultimatumuri sau pedepse apar în contextul unei dependențe față de grup şi al unei alienări psihologice (separări) față de sistemul de suport din trecut, care amplifică avertizările grupului, făcându-le mult mai puternice şi mai înspăimântătoare.

Rezultatul acestui proces, atunci când este dus până la capăt, este o persoană care vrea să pară foarte fericită, dar care ascunde o suferință adâncă. Cu un zâmbet nenatural pe față, persoana va mărturisi cum i s-a schimbat viața şi chiar cum „frații” au devenit „oxigen” pentru ea. În aceste cazuri

dependența este totală iar persoana nu concepe să-şi trăiască viața separat. Întâlniri cât mai frecvente, petrecerea împreună a timpului, presărată cu mărturisiri personale, totul creează un univers închis şi îi dau individului senzația că nici nu ar putea trăi fără grup. Mulți foşti membri de secte care, atunci când au părăsit adunarea şi au vorbit cu alți foşti membri, au fost surprinşi să constate că mulți dintre „frații” lor zâmbeau, ca şi ei, fals, cu toții crezând ca ei sunt singurii care nu se simt bine acolo.

Cine aderă la aceste secte şi de ce?

Contrar părerii generale că membrii acestor secte sunt „ciudați”, cercetările şi dovezile arată că majoritatea acestor membri sunt persoane relativ normale, deşi statisticile medicale arată că o treime au avut parte de uşoare tulburări psihice înainte de convertire. Trebuie menționat, de asemenea, că un studiu recent efectuat de Institutul de Sănătate Mintală din SUA arată că aproximativ 20% din populația generală suferă de cel puțin o tulburare psihică.

Membrii includ tineri, bătrâni, bogați, săraci, educați şi needucați. Nu este uşor de identificat tipul de persoană care aderă la o sectă. Oricum, experiențele clinice şi studiile efectuate arată că marea majoritate a celor care au aderat sufereau de un stres semnificativ (deseori legat de crizele normale ale adolescenței şi ale primei tinereți, cum ar fi idile eşuate, eşecuri la şcoală, confuzii profesionale sau boală) înainte de venirea în aceste secte. Deoarece capacitatea lor de a face față problemelor vieții este redusă, aceste persoane stresate sunt cele mai deschise la ofertele spirituale ce promit „fericirea”.

Alți factori care pot determina o persoană să fie influențată de către o sectă, includ:

· *dependență (dorința de a fi al cuiva; lipsa de încredere în sine)*
· *labilitate psihică (incapacitatea de a spune „nu" sau de a manifesta scepticism sau îndoială)*
· *naivitate (capacitate redusă de a analiza critic afirmațiile celorlalți, lipsă de discernământ în ceea ce vede, aude sau gândeşte etc.)*
· *toleranță la ambiguitate (acceptarea răspunsurilor generale, neesențiale, nerăbdarea de a obține răspunsuri de orice fel, chiar dacă sunt contradictorii sau ambigue)*
· *deziluzie culturală (înstrăinare, nemulțumire de condiția socială)*
· *căutarea de noi sensuri spirituale*
· *singurătate şi lipsa prietenilor (secta oferă peste noapte o viață socială)*
· *ignoranță față de modurile în care un grup poate manipula individul.*

Atunci când persoanele vulnerabile la unul din motivele de mai sus întâlnesc o astfel de organizație religioasă care practică tehnici de control al minții, convertirea se poate produce relativ uşor, în funcție de cât de bine se potrivesc doctrina grupului, mediul social şi practicile de control al minții cu punctele sensibile ale individului. Persoanele labile, de exemplu, pot fi uşor atrase de activitatea de convingere a grupului, deoarece le este teamă să conteste orientarea dogmatică a sectei.

Convertirea la sectă nu reprezintă rezultatul unei alegeri, ci a unei căderi, alunecări sau atrageri. Punctele vulnerabile nu sunt de natură să „conducă" individul către o anume asociație religioasă. Grupul se foloseşte de aceste puncte slabe şi îi amăgeşte pe indivizi, pentru a-i convinge să se alăture şi să renunțe la modul lor de viață anterior. Manipularea de către grup pe baza punctelor slabe ale persoanei nu este de obicei un lucru rațional, gândit sau planificat, ci un mecanism tacit, rezultat din mediul strict şi închis.

Cum se schimbă cei care aderă la secte?

După ce convertiții se înrolează într-o sectă, modul de gândire, de simțire şi de acțiune al cultului devine o a doua natură, în timp ce aspectele importante anterioare venirii în sectă sunt suprimate sau se atrofiază prin abandonare. Imediat, noii convertiți încep să-şi formeze o carapace față de „necredincioşii" din exterior, datorită manipulărilor propagandistice ale ideologiei sectare. Repetând obsesiv versete scripturistice şi străduindu-se să gândească „pozitiv" (a se citi *direcționat*), convertiții îşi creează, de fapt, propria „realitate" religioasă, de unde se manifestă mai apoi ca nişte „defazați", rigizi şi stereotipici în răspunsuri, cu un vocabular limitat, cu o capacitate redusă de analiză şi fățiş distanți în relațiile cu ceilalți. Mulți părinți au spus despre odraslele lor atrase de secte: *„Acesta nu e copilul meu!"*. Astfel de constatări întăresc opinia că membrii unor astfel de secte ajung un fel de „zombi" sau nişte roboți. Deşi această descriere poate părea unora exagerată, ea reflectă totuşi faptul că manipulările sectare creează în timp o formă denaturată de conştiință la unele persoane.

Cu timpul, convertiții reduc din distanța față de restul lumii, din „defazaj", învață să se readapteze realității. Deprind diferite metode sau adoptă atitudini de suprafață, pentru a combate opinia generală despre ei şi pentru a-i minți mai uşor pe alții şi pe sine. Deseori pierd legătura cu persoanele cunoscute anterior venirii în grup, ca rezultat al opoziției sectei față de părinți şi de societate. Mai mult, în cadrul grupului devin apreciați pentru conformarea cu cerințele sectei, de care au devenit atât de dependenți. Eventual sunt prezentați noilor veniți ca „eroi ai credinței", modele vrednice de urmat.

Psihologic vorbind, dacă li se permit amintirilor suprimate sau îndoielilor înăbuşite să vină la suprafață, pe un

fond de manipulare religioasă, acestea pot declanşa crize alternante de anxietate şi exaltare care, la rândul lor, pot provoca anumite stări de cvasi-transă sau dedublări „mistice”: *vorbirea în limbi, profețirea, vindecări miraculoase, apariții spirituale*, specifice mai ales *grupărilor harismatice*. Majoritatea stărilor sunt aclamate a fi sub efectul „duhului sfânt”, însă acestea sunt induse cu scopul apărării sistemului religios al cultului.

Deşi comportamentul unor astfel de persoane poate părea normal, cel puțin la suprafață, nu întâmplător manifestările de mai sus sunt foarte asemănătoare cu patologicul manifestat de sărmanii posedați.

De fapt, despărțită de trezvia şi asceza creştină, de adevărul învățăturilor apostolice, trăirea protestantă a înlocuit mistica ascetică cu ***sentimentalismul pietist***. Sentimentalismul cultivă în relația cu Hristos-Mântuitorul o emotivitate, care lăcrimează uşor, dar nu transformă esențial viața credinciosului. Astfel el ajunge să alerge după adunări în care îşi satisface setea de emotivitate. Nu mai caută pe Hristos pentru Hristos, ci-L caută pentru a-şi hrăni emotivitatea. Pornit pe aceasta cale, credinciosul protestant va colinda din adunare în adunare, indiferent de învățăturile contradictorii pe care le întâlneşte: principalul este că e pusă în mişcare propria simțire dulceagă.

Cultivarea unei astfel de psihologii religioase, care nu cere efort moral, este unul din motivele dezbinărilor comunităților protestante, ducând în planul personal la destrămarea vieții morale a credinciosului, la o stare sufletească unilaterală, pervertită. Vizionarismul fantezist caută neapărat semne şi minuni, vedenii şi lucruri extraordinare, care stârnesc senzație şi adapă setea după lucruri ieşite din comun, hrănesc în final slava deşartă. A reduce la aceasta viața în Hristos înseamnă a o orienta într-o direcție falsă şi în contradicție cu Sfânta Scriptură şi cu

Predania Sfinților Apostoli. Pentru Ortodoxie, pietismul, vorbirea în limbi, vizionarismul etc. fac parte din bogata gamă a amăgirilor de sine venite din înfierbântarea sângelui[23], care țin în grea înşelare viața şi sufletul omului.

Cum îi influențează pe oameni apartenența la o sectă?

Deoarece sesizează mai uşor schimbările negative care le scapă noilor convertiți, familiile acestora sunt, de obicei, primele rănite. În încercarea de a-şi ajuta rudele căzute în capcanele religioase ale cultelor, familia este cea care are parte de frustrări, lipsă de ajutor, învinovățire şi, din cauză că puțini le înțeleg situația, de singurătate.

Membrii pot fi afectați în sensul că îşi pierd autonomia psihologică. Mai mult, separarea grupului de restul societății, în numele ideii biblice de „ieşire din lume”, îi privează pe adepți de ocazia de a învăța din variatele experiențe ale unei vieți normale. Membrii pot pierde irecuperabil ani buni într-o stare de „blocaj de dezvoltare”, în multe cazuri având parte de căderi psihice. Copiii din astfel de secte sunt supuşi riscului de neglijare din partea părinților, din cauză că părinții şi-au modificat sistemul anterior şi normal de afecte, declinându-şi acum tacit responsabilitatea pe motivul „voii Domnului” sau al unei entități superioare.

Cei care părăsesc grupul au parte de sentimente de anxietate, depresie, mânie, teamă, vină, tulburări de gândire, „plutire”, trecere de la atitudinea ostilă față de lume la una indiferentă, sau senzația că sunt înțepeniți într-o stare intermediară. Această tulburare emoțională afectează capacitatea de a lua decizii şi de a-şi asuma responsabilitățile vieții.

---

[23] Vezi **Despre înşelare** de Sfântul Ignatie Briancianinov.

Într-adevăr, mulţi foşti membri au nevoie de un an sau doi pentru a se întoarce la vechiul nivel de adaptare, în timp ce unii suferă căderi nervoase sau rămân afectaţi psihologic ani de zile sau chiar toată viaţa.

Nu toţi cei care aderă la o sectă sunt afectaţi din punct de vedere psihologic. Unii se refugiază într-o sectă din faţa dificultăţilor vieţii, prea mari pentru ei. Alţii au putut păstra o distanţă emoţională şi au urmat secta fără a deveni însă, cu adevărat, o parte din ea şi fără a fi prea afectaţi de ideologia grupului. În fine, unii au tăria de a rezista presiunii propagandistice, ceea ce le permite să-şi păstreze un grad de autonomie chiar într-un mediu foarte presant.

De ce pleacă oamenii din secte?

Oamenii pot pleca din secte din mai multe motive. După ce au devenit conştienţi de corupţia şi/sau ipocrizia din interiorul grupului, indivizii care şi-au păstrat un grad de independenţă şi o oarecare legătură cu vechile lor valori, pot pur şi simplu să plece, deziluzionaţi. Alţi membri pleacă pentru că s-au plictisit de rutina prozelitismului sau a colectării de fonduri, prezenţa în adunare dându-le un sentiment de „tras barca pe uscat". Uneori chiar şi cei mai „fierbinţi" membri ai cultului ajung să se simtă nepotriviţi în faţa cerinţelor exagerate ale sectei şi pleacă, nu pentru că au încetat să mai creadă, ci pentru că se simt nişte eşecuri irecuperabile. Alţii pot renunţa la sectă după ce se reîntâlnesc cu vechile valori, ţeluri în viaţă, interese sau relaţii, ca rezultat al vizitelor părinţilor sau al discuţiilor cu foşti membri.

Este uşor să părăseşti o sectă?

Persoanele care încep să se gândească să părăsească „adunarea” se văd supuşi anumitor presiuni să rămână. Unii foşti membri povestesc că au avut nevoie de luni, chiar ani de zile pentru a găsi puterea să plece. Unii au fost atât de intimidaţi, încât au plecat în secret.

Deşi, în cele din urmă, majoritatea membrilor din secte pleacă singuri, rudele acestora nu trebuie să fie liniştite. Mai întâi, mulţi, dacă nu majoritatea celor care pleacă sunt afectaţi din punct de vedere psihologic, deseori într-o manieră pe care cei din afară nu o înţeleg. În al doilea rând, unii nu pleacă niciodată şi sunt afectaţi foarte grav. În al treilea rând, nu se poate prezice cine va pleca şi cine nu, sau cine va fi afectat. În consecinţă, a renunţa la atenţie din partea rudelor înainte de vreme este ca şi cum ai renunţa la precauţii în cazul tinerilor care fumează marijuana, pe motivul că majoritatea celor care încearcă marijuana nu devin drogaţi.

Cum trebuie sfătuiţi cei care doresc ieşirea din sectă?

Sfătuirea pentru ieşirea dintr-o sectă implică discutarea cu membrii sectei (uneori în spovedanii lungi, pe parcursul multor zile), pentru a-i ajuta să identifice practicile manipulante şi înşelătoare ale sectei, să-şi refacă legăturile avute anterior de convertire şi să-şi reia capacitatea de a gândi independent şi critic. Povaţa duhovnicului dimpreună cu sprijinul şi rugăciunile membrilor familiei şi ale prietenilor au un rol extrem de important.

Deşi propaganda religioasă din interiorul sectei încearcă să contracareze „ieşirea” adepţilor, acuzându-i de „cădere de la credinţă”, „părăsire a căii”, „întoarcere la păcat” sau la „lumea cea rea”, mulţi foşti membri care au fost ajutaţi să se re-echilibreze au declarat că au fost surprinşi de

respectul şi grija de care au avut parte de la cei pe care îi considerau, până atunci, „apostați”.

Riscurile eşuării unui astfel de proces de „salvare” sunt mari. În unele cazuri copiii au dezvoltat o ură față de părinți şi, în general, față de cei din afara grupului. Lipsa de tact şi de răbdare a familiei a fost atent speculată de sectă pentru a întări în mintea persoanei imaginea de răutate a lumii din afară, persoana devenind, în cele din urmă, şi mai dependentă de grup.

Taina Botezului, respectiv Mirungerea şi Spovedania sunt cele care aduc, până la urmă, liniştirea sufletului şi împăcarea desăvârşită cu Hristos.

CAPITOLUL V

Sectologie. Moştenirea lui Luther

Duhul grăieşte lămurit că, în vremurile din urmă, unii se vor depărta de credinţă luând aminte la duhurile cele înşelătoare şi la învăţăturile demonilor, prin făţărnicia unor mincinoşi care sunt înfieraţi în cugetul lor (I Timotei 4.1,2). Între voi vor fi învăţători mincinoşi, care vor strecura eresuri pierzătoare şi, tăgăduind chiar pe Stăpânul care i-a răscumpărat, îşi vor aduce lor o grabnică pieire. Mulţi se vor lua după învăţăturile lor rătăcite şi, din pricina lor, calea adevărului va fi hulită. Din pofta de avere şi cu cuvinte amăgitoare vă vor momi. Dar osânda lor, de mult pregătită, nu zăboveşte şi pierzarea lor nu dormitează (II Petru 2.1-3). Ei vor face semne mari şi chiar minuni, ca să amăgească, de ar fi cu putinţă, şi pe cei aleşi (Matei 24.24). Feriţi-vă de proorocii mincinoşi, care vin la voi în haine de oi iar pe dinăuntru sunt lupi răpitori (Matei 8.15).

Protestantismul apare în anul 1517, când germanul Martin Luther, fost călugăr catolic, începe să propovăduiască mântuirea *numai prin credinţă,* nemulţumit de decăderea la care ajunsese - pe bună dreptate - Catolicismul. În teribilismul lui, rupe din Scriptură Epistola Sfântului Iacob

(*„Credința fără fapte este moartă”)* şi, numind-o „epistolă de paie”, o aruncă în râul Elba.

Prin propovăduirea liberalismului religios îşi găseşte repede adepți, atât în rândul nobilimii germane care dorea să iasă de sub tutela papei, cât şi în rândul țărănimii care vedea în aceasta o cale de emancipare. Cei care aderă la învățăturile lui Luther primesc numele de „luterani”.

Sămânța aruncată de Luther a rodit şi dincolo de granițele Germaniei, unde împrejurări similare au ajutat-o să se dezvolte. După Wittenberg, oraşele Zürich şi Geneva au devenit, într-o măsură şi mai mare, centre de răspândire ale protestantismului. Numai că atât mişcarea din Zürich, legată de numele lui Huldrich Zwingli (1484-1531), cât şi cea din Geneva, cunoscută prin opera lui Jean Calvin (1509-1564), au găsit mereu altceva de schimbat nu numai în romano-catolicism, dar şi în luteranism. Pe bună dreptate putem spune că, aşa cum prin desprinderea de Ortodoxie, Catolicismul a devenit o religie personală a papilor, aşa şi Protestantismul, prin negarea Catolicismului, a devenit o religie personală a laicilor. Însă Reforma a fost o lovitură mai gravă dată unității creştine, disciplinei bisericeşti, succesiunii apostolice şi slujirii sacramentale decât lovitura dată de Marea Schismă.

Ajunşi până în zilele noastre împărțiți în sute de tabere adverse, fiecare dintre reformatorii „creştini” şi-au găsit mereu adepți care să-i urmeze în întemeierea unei tot mai noi „biserici” care să le poarte numele, chiar dacă învățăturile acestora contestau temeiurile Creştinismului sau ale „înaintaşilor” reformişti. Explicația pentru apariția de noi şi noi reforme, secte şi „biserici” eretice este aceea că dorința după o reformă bisericească are la bază rebeliunea „cunoaşterii”[24] şi apoi, o reformă generează altă reformă, aşa precum o erezie iscă neîncetat alte erezii.

[24] Da, aceeaşi cu cea care l-a alungat pe Adam din rai.

Un spirit de răzvrătire împotriva autorității Bisericii istorice (protestul fiind, la urma urmei, rădăcina Protestantismului) avea să fie curând o normă deplin acceptată în noile denominații Protestante. Chiar de la începutul Reformei a fost evident că, urmând modelul lui Martin Luther, capii ei erau mult mai revoluționari decât reformatorii. N-au stat prea mult pe gânduri până să dea la o parte cele mai importante elemente ale Sfintei Tradiții pentru a inventa ceea ce avea să devină ***o nouă religie***.

De la început, Reformatorii s-au purtat la fel de autoritar ca şi Papii pe care i-au criticat. Luther, Calvin şi ceilalți nu credeau în liberul arbitru, Dumnezeu, în viziunea lor, predestinând totul. S-au erijat în instrumente ale voinței lui Dumnezeu şi, prin urmare, nu tolerau nici un fel de opoziție. Destinul lor - aşa credeau - era unul „ales", numindu-se fățarnic „instrumente ale Domnului".

Respingând autoritatea Catolicismului, Protestantismul a fost împărțit, la început, în Luterani şi Reformați, ultimii sub o mulțime de denominații, chiar mai fataliste decât primii. Noi secte au început să apară, fiecare cu propria sa „teologie", fiecare la fel de intolerantă cu celelalte, precum erau față de religia papilor. Anabaptişti, Menoniți, Boemieni, Congregaționali şi Prezbiterieni au început să se încaiere între ei, adesea sărbătorindu-şi renaşterea spirituală „creştină" prin masacrarea rivalilor acuzați de „erezie".

Zelul revoluționar nestăvilit al lui Martin Luther s-a manifestat îndeosebi în a-i trimite pe confrații săi creştini la moarte, de exemplu în emiterea de sentințe de condamnare la moarte pentru rebelii Anabaptişti. El avea să declanşeze persecuții infinit mai severe față de credincioşii protestanți decât cele îndreptate de corupta ierarhie a Catolicismului împotriva Reformei inițiale.

Luther s-a folosit de privilegiul care i s-a oferit în calitate de autoproclamat traducător al Bibliei în Germania,

pentru a adăuga şi a renunţa la câteva cuvinte din Biblie, în scopul promovării programului său revoluţionar ideologico-teologic.

De exemplu, a îndrăznit să „redefinească” unele din pasajele sale favorite cum ar fi capitolul al treilea din Romani, şi să cenzureze altele. A adăugat cuvântul „numai” unor pasaje-cheie din Biblie, schimbându-le astfel sensul: „eşti mântuit prin credinţă” avea să devină „eşti mântuit numai prin credinţă”. Aceste măsluiri Luther le-a prezentat drept „dovezi” în susţinerea şi promovarea noii sale teologii „creştine”. Aceasta a fost doar începutul unei practici vicioase de schimbare a Sfintelor Scripturi[25], urmată cu fervoare mai apoi de toţi liderii sectari, unde **pornindu-se de la o doctrină se nuanţează şi se schimbă, în baza ei, întreg textul biblic.**

În 1529 Dr. Link, eminentul lingvist german al timpului, i-a scris lui Luther întrebându-l de ce a făcut adăugiri în traducerea germană a Bibliei. Răspunsul uimitor de bine ticluit al lui Luther exprima însăşi esenţa chestiunii protestante a ***subiectivităţii individualiste***: *„Este aşa pentru că Martin Luther spune că e aşa!”* Şi Zwingli, înainte de moartea sa, a mers până într-acolo încât a negat prezenţa lui Hristos din împărtăşanie, numind-o o simplă „figură de stil”.

---

[25] Dăm aici drept exemplu activitatea „Societăţilor biblice interconfesionale”, care se erijează în traducători autorizaţi ai Sfintelor Scripturi, pentru a promova (sponsoriza) în spaţiul creştin-ortodox variante biblice protestante sau ecumeniste în care se înlocuieşte sau se reduce sensul adevărat, ortodox, cu unul incert, confuz, distorsionat (referitor la sfintele icoane, preoţie, Maica Domnului etc.), pentru a ni se putea justifica mai apoi „biblic” înnoirile eretice.

Neoprotestantismul

Diferența majoră între protestanți şi neoprotestanți constă în faptul că primii practică botezul pruncilor, pe când cei din urmă botează numai adulți.

Ruptura primului val de protestanți din cultul romano-catolic pune pe roate un duh de continuă dezbinare. Reformele religioase sunt la modă. Încurajați de principiul individualismului lansat de primii protestanți („relație personală cu Dumnezeu", „roagă-te şi Duhul Sfânt te va călăuzi"), tot mai mulți oameni încep să citească Scripturile şi să le interpreteze după inima şi după mintea lor. Considerate ca fiind de la Duhul Sfânt - rugăciunile exaltate, viziunile „cereşti" şi un fior călduț în inimă le confirmă că sunt pe drumul cel bun. Astfel, acest neobişnuit „Duh Sfânt" protestant, în locuri şi la momente diferite, dă călăuziri şi răspunsuri diferite în probleme teologice identice. Totuşi, „încredințați" fiind că Duhul Sfânt lucrează prin ei, revoluționarii religioşi încep să-şi dezvolte baza de aderenți. Cu ajutorul celor pe care îi conving, ei îşi fac „biserici". Evident, totul este biblic, totul este de la Dumnezeu şi adeverit de „Duhul Sfânt". Nimic nu mai contează, în afară de Biblie - Cuvântul lui Dumnezeu interpretat într-o manieră personală.

Ceea ce Biserica învață şi propovăduieşte de peste două mii de ani nu mai are valoare; Sfânta Tradiție devine o sumă de porunci omeneşti inutile şi nebiblice. Fărâmițarea protestantă merge mai departe, odată cu naşterea de învățături din ce în ce mai depărtate de Adevăr, iar în secolul XX apar „biserici" pentru homosexuali, secte în care sunt căsătoriți bărbat cu bărbat şi femeie cu femeie. Aici Dumnezeu nu mai condamnă păcatul sodomiei, iar „Duhul

Sfânt” le descoperă că în *Epistola către Romani*[26], Sfântul Apostol Pavel vorbeşte despre orice altceva, numai despre homosexuali nu.

Fiecare „biserică” nou creată ajunge să se vadă contestată din interior de reformatori de meserie. Cu întrebările lor, cei nemulțumiți creează tulburări în sânul noii grupării. O perioadă lucrurile merg bine, pentru că cei nemulțumiți sunt puțini la număr şi este uşor să spui despre ei că nu au lumină, că sunt rătăciți şi că nu trebuie luați în serios. Diferențele fireşti dintre oameni ies la iveală şi fiecare se luptă pentru a ocupa o poziție cât mai bună. În Biblie scrie despre orânduială, deci principalul obiectiv este acela de a organiza noua biserică după model „biblic”. Sunt aleşi pastori, diaconi, un casier şi diverşi responsabili cu tinerii, cu femeile sau cu alte aspecte. Pozițiile de conducere sunt deținute de persoanele cele mai active, care vorbesc bine, care au capacități şi renume, iar restul membrilor stau aşezați frumos şi cuminți în bănci. O adevărată democrație - cei din bănci i-au ales pe cei de pe podium care, la rândul lor, trebuie să fie pe placul celor din bănci pentru a nu fi dați jos la următoarele alegeri. Noua biserică trebuie să aibă şi un

[26] **Romani 1.21-28,32:** *Pentru că, cunoscând pe Dumnezeu, nu L-au slăvit ca pe Dumnezeu, nici nu I-au mulţumit, ci s-au rătăcit în gândurile lor şi inima lor cea nesocotită s-a întunecat. Zicând că sunt înţelepţi, au ajuns nebuni. De aceea Dumnezeu i-a dat necurăţiei, după poftele inimilor lor, ca să-şi pângărească trupurile lor între ei, ca unii care au schimbat adevărul lui Dumnezeu în minciună şi s-au închinat şi au slujit făpturii, în locul Făcătorului, Care este binecuvântat în veci, amin! Pentru aceea, Dumnezeu i-a dat unor patimi de ocară, căci şi femeile lor au schimbat fireasca rânduială cu cea împotriva firii; Asemenea şi bărbaţii lăsând rânduiala cea după fire a părţii femeieşti, s-au aprins în pofta lor unii pentru alţii, bărbaţi cu bărbaţi, săvârşind ruşinea şi luând cu ei răsplata cuvenită rătăcirii lor. Şi precum n-au încercat să aibă pe Dumnezeu în cunoştinţă, aşa şi Dumnezeu i-a lăsat la mintea lor fără judecată, să facă cele ce nu se cuvine. Aceştia, deşi au cunoscut dreapta orânduire a lui Dumnezeu, că cei ce fac unele ca acestea sunt vrednici de moarte, nu numai că fac ei acestea, ci le şi încuviinţează celor care le fac.*

nume, deci se alege o denumire „biblică”, un nume pretențios. Se întocmeşte procesul verbal cu membrii şi se porneşte la drum. Principalul obiectiv este creşterea numerică - cu cât se adună mai mulți, cu atât creşte puterea şi renumele noii biserici.

Totul se rezolvă prin vot democratic, mai puțin problema celor cu reforma în sânge. Nereuşind să-şi impună punctul de vedere, minoritatea încearcă să forțeze succesul prin felurite „descoperiri” de la Dumnezeu, contestate de majoritate. Însă noul profet ad-hoc, care se ridică în biserică spre nemulțumirea conducătorilor, reuşeşte să strângă adepți. Conducătorii aleşi democratic încearcă să-l liniştească, să rezolve conflictul incipient, însă mândria omului îl face să meargă până-n pânzele albe. În cele din urmă, nemulțumiții părăsesc gruparea şi pun bazele unei alte „biserici”. Acum au propria lor „biserică” şi, pentru ca lucrurile să meargă, modelul de organizare îl iau de la secta din care tocmai au ieşit. Se găseşte un nume frumos, cu rezonanță „creştină”, apoi urmează toată procedura democratică de vot şi iată o nouă biserică, după modelul celei dinainte.

Astăzi, există câte o ofertă religioasă pentru orice cerere a pieței. Fiecare inovator, hotărât să-şi formeze propria biserică, găseşte inevitabil adepți. Întotdeauna se va găsi cineva care să le aprobe ideile. Şi totul este „biblic”.

Dacă un om interpretează, într-o manieră personală, anumite pasaje din Biblie şi începe să propovăduiască şi altora ideile lui; dacă reuşeşte să strângă în jurul lui o mână de oameni bine-intenționați, oameni de treabă, dispuşi să-l urmeze; dacă are grijă să aibă o trăire morală şi dacă ei încep să se adune regulat, sub un nume ales de ei, prin care se recomandă celorlalți, se poate spune despre ei că sunt Biserica lui Iisus Hristos? Evident, NU.

Aşa au apărut pe piața religioasă, unii din alții, anabaptiştii (numiți ulterior „baptişti”), menoniții, arminienii,

prezbiterienii, episcopalienii, puritanii, quakerii, shakerii, metodiştii, unitarienii, adventiştii, martorii lui Iehova, mormonii, penticostalii şi mulți, mulți alții. Divizarea este foarte mare, ajungându-se astăzi la culte cu 11 membri (shakerii organizați în SUA în 2 adunări rivale!). Există mai multe culte de baptişti, un mănunchi de organizații adventiste, vreo trei „biserici" mormone, trei federații principale de penticostali, trei ramuri de Martori ai lui Iehova, „bisericile" homosexualilor etc.

*

În ultima vreme, Protestantismul a exploatat serios implicarea unor ierarhi ortodocşi în Mişcarea Ecumenistă, oferind, prin anumite programe „bilaterale", considerabile fonduri pentru baza materială a facultăților şi seminariilor ortodoxe, cerând în schimb înființarea în cadrul Facultăților de Teologie Ortodoxă a unor Catedre UNESCO[27], unde teologi protestanți combat pe față teologia Sfinților Părinți sau chiar au reuşit introducerea în programa ortodoxă a unei noi materii de studiu - Ecumenismul - un nou prilej de propagandă sectară în rândurile viitorilor preoți ortodocşi.

Mai asistăm în prezent şi la o intensificare agresivă a prozelitismului protestant, camuflat în spatele unor asociații sau fundații „creştine" care ademenesc sufletele slabe şi neştiutoare cu momeala medicamentelor gratuite, a ajutoarelor materiale, cursuri de limbi străine, diplome de teologie protestantă, burse şi locuri de muncă în străinătate etc.

---

[27] Sub această denumire mascată specifică organizaţiilor protestante, respectiva catedră predă *Istoria religiilor, ecumenism şi integrare europeană* de mai mulţi ani în cadrul Facultăţii de Teologie Ortodoxă din Bucureşti (!!!).

Baptiştii

Când primii protestanţi – Luther, Calvin sau Zwingli – au început să-şi propovăduiască ideile de reformare a romano-catolicismului, nici unul dintre ei nu se gândea că ei înşişi vor deveni obiect de reformă în acţiunile următorului val de neo-reformaţi (neoprotestanţi).

Luteranii, primii protestanţi, au început să se organizeze în comunităţi separate de cele romano-catolice, afirmând cu tărie ideile puse în circulaţie de Luther. Au fost eliminate orice înfăţişări religioase (statui, icoane, cruci etc.), iar slujbele au început să fie conduse de predicatori fără studii religioase, căci şcolile teologice erau exclusiv catolice. Din acest motiv nu exista o unitate a învăţăturilor protestante, fiecare predicator predicând potrivit cu imaginaţia lui, denumită ad-hoc „descoperire de la Dumnezeu”. Aşa se face că, relativ în aceeaşi perioadă, întâlnim mişcări protestante cu învăţături diferite.

Avalanşa reformatoare iniţiată de Luther şi ai săi nu a putut fi limitată însă numai la ideile acestora. În timp ce primii reformatori păstrau încă anumite elemente tradiţionale ale Bisericii, în scurt timp a apărut un nou val de predicatori care le contestau şi pe acestea – botezul copiilor, simbolurile religioase, persoana Maicii Domnului. Au început să fie predicate libertatea individuală generală şi cea privind interpretarea Scripturilor, eliminarea preoţimii, restrângerea averilor bisericeşti şi a atribuţiilor clericilor, eliminarea dărilor către papi.

Spre deosebire de alte mişcări religioase, pentru mişcarea baptistă este dificil să identificăm un întemeietor unic. De-a lungul timpului, baptiştii au vehiculat trei teorii prin care au încercat formularea unei istorii oficiale: teoria succesiunii neîntrerupte, teoria înrudirii anabaptiste şi teoria derivării din separatiştii englezi.

1. Succesiunea neîntreruptă.

Una din cele mai populare teorii istorice este aceea că comunitățile de baptişti au existat în toată istoria Bisericii, de la botezul lui Iisus în Iordan de către Ioan Botezătorul şi până astăzi. Deşi nu au folosit numele de baptişti, membrii acestor grupări ar fi fost identice cu bisericile baptiste de astăzi. Această teorie are un defect fatal: nu poate fi atestată cu date istorice, rămânând doar la nivel de speculație. Deşi ereziile montaniştilor, novațienilor, donatiştilor, paulicienilor, valdenzilor, albigenzilor (catharilor), lolarzilor şi husiților conțin o întreagă serie de doctrine şi practici similare cu cele ale baptiştilor de mai târziu, ca esență ideologică celelalte credințe şi practici nu pot fi încadrate în specificul baptist. Susținută la sfârşitul secolului XIX şi începutul secolului XX, teoria succesiunii neîntrerupte a fost abandonată ulterior, când s-a considerat că mai mult dăunează imaginii baptiştilor.

2. Înrudirea anabaptistă.

O a doua teorie susține că baptiştii se trag, direct sau indirect, din anabaptişti (aripa radicală a Reformei din secolul XVI). Din gruparea anabaptistă au făcut parte *frații elvețieni*, *huteriții* şi *menoniții* (adepții lui Menno Simons). Teoria are o anumită susținere în dovezile istorice. Deşi n-au preluat în întregime ereziile anabaptiste, baptiştii secolului XVII au continuat să promoveze botezul adulților, preoția universală şi separarea bisericii de stat.

3. Separatiştii din Anglia.

Cea mai răspândită teorie este că baptiştii se trag din separatiştii englezi exilați în Olanda. Aceşti puritani

separatişti ajunseseră la convingerea că biserica anglicană[28] este coruptă şi că este mai bine să se separe de viața bisericii oficiale patronată de rege. În felul acesta, mişcarea baptistă a fost definită la început prin dorința de separare a celor care interpretează într-o manieră literală şi exclusivistă Noul Testament.

John Smith şi Thomas Helwys, doi separatişti englezi din mişcarea puritanilor, au format prima biserică baptistă în Amsterdam, Olanda, în 1609. Smith s-a unit ulterior cu menoniții, iar Helwys s-a întors în Anglia. Aici, în 1611 sau 1612, el a format împreună cu o mână de oameni prima biserică baptistă din Anglia, la Spitalfields, lângă Londra. Crescând ca număr, baptiştii englezi s-au separat în Baptişti Generali şi Baptişti Particulari. Primii credeau că urmările jertfei lui Hristos se aplică întregii omeniri. Ceilalți, asemenea calvinilor, considerau că acestea se aplică numai celor aleşi (conform teoriei predestinării). Cele două ramuri s-au unit în secolul XIX, când abordările teologice se schimbaseră, iar nevoia de membri le-a făcut să se apropie. Pornind din Anglia, numărul baptiştilor a ajuns la peste un milion în Europa. America a fost locul unde mişcarea baptistă a cunoscut cea mai mare dezvoltare. Roger Williams, un englez din secta puritanilor, a înființat prima biserică baptistă în oraşul Providence, statul Rhode Island, în 1639. Cam în aceeaşi perioadă, doctorul John Clarke a înființat o adunare

---

[28] Naşterea aşa-zisei „biserici” anglicane aşa a fost: regele Henric al VIII-lea al Angliei s-a ridicat împotriva papei fiindcă acesta nu a voit să-i desfacă prima căsătorie, respingându-i regelui recăsătorirea cu o anume Ana Boylen, prin acel faimos *Non Possum.* Din cauza acest refuz, la anul 1534, nou înfiinţata biserică anglicană rupe orice relaţie şi comuniune cu papalitatea. Nu după mult timp, Reforma dezbină pe anglicani în două cete: conformişti (adepţii reformelor) şi nonconformişti. Nonconformiştii s-au dezbinat la rândul lor în prezbiterieni şi puritani, congregaţionişti sau independenţi, ş.a. Ultimele invenţii teologice ale „bisericii” anglicane sunt „hirotonirea” femeilor în preoţi şi episcopi, precum şi cununia religioasă a homosexualilor şi lesbienelor...

baptistă în Newport, statul Rhode Island. Deseori persecutați pentru credința lor, baptiştii au sporit încet ca număr, dar creşterea s-a accelerat în secolul XVIII, în mare parte datorită mişcării de trezire religioasă cunoscută sub numele de „Marea Trezire”. Tot în secolul XVIII, baptiştii au susținut idealurile Revoluției Americane, devenind astfel mai populari. Asemenea celorlalte secte neoprotestante, baptismul american, născut din dezbinare şi purtând în el germenele dezbinării, s-a divizat existând astăzi în zeci de „rituri”. În cadrul acestei secte există numeroase dizidențe date de absolutizarea unor învățături particulare sau idolatrizarea unor lideri. Amintim aici baptiştii *menoniți* (anabaptiştii lui Menon), baptiştii *vechi* (susțin predestinația rigidă), baptiştii *liberi* (susțin destinul absolut), baptiştii *sâmbetişti* (cu numeroase influențe mozaice, serbează sabatul), baptiştii *celor şase porunci* (țin cu strictețe un cod religios necesar „mântuirii” destinului omenesc), baptiştii *unitarieni* (cred că Duhul Sfânt nu este Dumnezeu, iar Fiul este creat), baptiştii *cufundători* (îşi botează adepții prin cufundarea de trei ori cu capul în jos), baptiştii *cuvântului* (mântuirea le este condiționată de atragerea de adepți; practică un prozelitism feroce), baptiştii *frățietății* (grupare a membrilor de culoare, care „rebotează” numai la Locurile Sfinte sau la Iordan), baptiştii *femeilor purtătoare de mir* (grupare ce-şi botează pruncii, au „pastori” femei) şi enumerarea poate continua. Numele fiecărei ramuri baptiste ilustrează principiul generator al sectei, acela al alipirii la un anume aspect al credinței şi al absolutizării acestuia în dauna celorlalte. De remarcat că, până în 1975, bisericile baptiste americane numiseră aproximativ 50 de femei în funcții oficiale (pastori, predicatori etc.). În România, baptismul a pătruns la sfârşitul secolului XIX, venind din Germania printr-un anume Karl Scharschmit, începând să se răspândească printre românii din Ardeal, mai ales în Arad şi Bihor. După făurirea României

Mari, a pătruns şi în celelalte provincii româneşti. După 1989 au înfiinţat un centru teologic baptist la Oradea (Emanuel), pe lângă numeroase seminarii baptiste şi facultăţi de asistenţă, prin care oferă burse şi masterate în străinătate. Susţin adunări publice în case de cultură şi pe stadioane, unde, pentru a atrage tinerii, fac „deschiderea” prin concerte pop, rock, punk. Pentru prozelitism organizează excursii în ţară şi străinătate (în special America unde oferă şi locuri de muncă), răspândesc „biblii” şi broşuri gratuite cu vădită propagandă sectară, atrag ortodocşii prin oferirea de ajutoare în alimente, îmbrăcăminte, încălţăminte.

În ce cred şi în ce nu cred baptiştii?

Ca puncte principale de doctrină, baptiştii absolutizează Biblia ca fiind singura autoritate în materie de credinţă. Deşi susţin că fiecare persoană poate să o citească şi să o interpreteze individual, baptiştii au trebuit şi ei să decidă, în mod arbitrar, în privinţa unor aspecte insuficient de lămurite în Sfânta Scriptură.Baptiştii învaţă botezul adulţilor ca mărturie publică a credinţei. Ei consideră că o persoană, deşi născută într-o familie creştină, nu este creştină până când nu face o declaraţie publică în faţa comunităţii, privind „acceptarea lui Iisus Hristos ca Domn şi Mântuitor personal”. Termenul „personal” are o raţiune foarte precisă, fiind urmărită ideea că mântuirea omului este ceva exclusiv între om şi Dumnezeu, fără intervenţia vreunei alte persoane.

O parte dintre baptişti au adoptat la sfârşitul secolului XIX credinţa că Biserica va fi luată la ceruri înainte de a doua venire a Mântuitorului.

Asemenea tuturor protestanţilor, baptiştii nu cred în Tainele Bisericii. Pentru ei, împărtăşirea cu Trupul şi Sângele Domnului (numită la ei „Cina Domnului”) nu este altceva decât un simbol. Pâinea *simbolizează* Trupul, iar vinul *simbolizează* Sângele. Sunt împotriva sfintelor icoane, a crucii,

moaştelor, cinstirii Maicii Domnului şi a Sfinţilor. Nu recunosc posturile Bisericii. Nu au rugăciuni şi pomeniri pentru cei morţi. Nu folosesc obiecte şi simboluri liturgice.

Adventiştii de ziua a şaptea

Secolele XVIII şi XIX au constituit perioada marilor „treziri religioase” din Statele Unite ale Americii. Într-o ţară în care catolicii nu erau majoritari, cultele neoprotestante au intrat la un moment dat în criză de subiecte de predică şi înnoiri doctrinare. Nimeni nu mai era mişcat de predicile critice la adresa „celorlalţi”. S-a creat treptat nevoia de a veni în faţa maselor cu idei noi, care să reîncălzească inimile şi să întreţină motivaţia (neo)protestantă. Au început să apară predicatori mai revoluţionari decât primii predicatori neoprotestanţi, înfierbântând mulţimile cu predici apocaliptice despre pedepsele iadului, cu fericirea care îi aşteaptă pe cei credincioşi sau cu o aşa-zisă „răpire” a celor fideli Domnului.

Adventiştii reprezintă, asemenea baptiştilor, o grupare mai mare de secte, toate preocupate de a doua venire a Domnului, de unde şi numele lor, derivat din latinescul *adventus* (venire), şi, în special, de stabilirea datei apocalipsei pe baza profeţiilor. William Miller (1782-1849), un baptist, a început să studieze pe cont propriu Biblia şi în special cartea profetului Daniel, trăgând de acolo concluzia că sfârşitul lumii e aproape şi că Hristos se va reîntoarce în anul 1843. El a publicat concluziile cercetărilor lui biblice într-o broşură numită *Învederare din Sfânta Scriptură a celei de-a doua veniri a lui Hristos în anul 1843*.

În respectiva scriere el anunţa, pe lângă data revenirii lui Hristos, şi faptul că El va întemeia pe pământ o împărăţie de o mie de ani împreună cu cei drepţi, pe care îi va învia şi că la sfârşitul mileniului vor învia şi cei păcătoşi pentru a fi

judecați (aceasta este cunoscuta învățătură despre Mileniu, preluată ulterior de mai multe secte).

Miller şi-a făcut calculele pe baza profeției din Daniel 8.14, unde se vorbeşte de 2300 de zile care vor trece până la curățirea locului sfânt şi, sprijinindu-se pe Numeri 14.34, a socotit o zi drept un an. Punctul de plecare a fost luat anul 457 î.Hr., când a început robia babiloniană a evreilor din vechime. În anul 1831 el a început să predice în public noile idei, reuşind să creeze o adevărată psihoză religioasă. În aşteptarea evenimentului anunțat, mulți dintre adepții lui şi-au vândut proprietățile şi şi-au lichidat afacerile.

Întrucât anul 1843 a trecut fără ca profeția să se împlinească, un adept al lui Miller, S. Snow, a calculat o nouă dată, mai „exactă" ca prima - 10 octombrie 1844. De data aceasta publicitatea a fost mult mai mare, data fiind preluată de ziare, reviste, în conferințe publice, provocând un entuziasm care i-a făcut pe mulți să-şi părăsească locurile de muncă, să-şi vândă proprietățile şi să urmeze adventiştilor. Noaptea de 9 spre 10 octombrie i-a găsit pe adventişti îmbrăcați în alb şi adunați într-o sală mare din Boston, aşteptând cu mari emoții trâmbița îngerului ce avea să vestească a doua venire a Domnului. Noaptea a trecut fără să se întâmple nimic, spre marea dezamăgire a multora care au părăsit secta.

Miller a recunoscut public că a greşit şi i-a îndemnat pe adepții săi să treacă la baptişti. Aceştia nu i-au primit şi astfel secta adventiştilor s-a risipit în 1845. Cei care au rămas s-au rupt în patru grupări principale, cea mai importantă fiind *„Adventiştii de ziua a şaptea"*.

Trei dintre urmaşii lui Miller, Joseph Bates şi soții James şi Ellen G. White au pus bazele noii *„Biserici Adventiste de Ziua a Şaptea"*.Ellen G. White, în special după moartea soțului, a devenit figura centrală a sectei, fiind autoarea multor scrieri cu valoare de profeții pentru adventişti:

Tragedia veacurilor, Profeți şi împărați etc.

Ea a reinterpretat profețiile lui Miller şi Snow, susținând că ele nu se refereau la a doua venire a Domnului, ci la curățirea templului ceresc de păcatele fiilor lui Dumnezeu (Evrei 9.23). Previziunile şi calculele de date au continuat, fiind propuşi, pe rând următorii ani: 1845, 1849 şi 1851, acesta din urmă fiind chiar certificat de o viziune a lui Ellen White.

Tot printr-o „viziune cerească" a profetesei, adventiştii au preluat serbarea sâmbetei de la baptiştii sâmbetişti, în 1860 secta schimbându-şi numele în *„Adventiştii de Ziua a Şaptea"*. Secta s-a răspândit repede şi în afara Americii şi numără astăzi aproximativ cinci milioane de membri. În România, adventiştii au pătruns la sfârşitul secolului XIX, printr-un fost prelat catolic, *Mihail Czehovski*, care a activat în regiunea Piteştiului.

Secta apare în 1890 în Bucureşti, dar un oarecare succes al ei începe cu convertirea şi, mai apoi, preluarea conducerii de către fostul student în medicină, *Petre Paulini*. Secta a câştigat teren printr-o înverşunată campanie de denigrare a Bisericii Ortodoxe şi a clerului acesteia, folosind în acest scop cele mai murdare mijloace. Între rătăcirile specifice acestei secte se numără: învățătura despre Mileniu[29], credința că nu există iad şi nici suflet nemuritor, obligativitatea legilor Vechiului Testament privind ținerea sâmbetei şi mâncărurile necurate, credința că împărăția de 1260 de zile a Antihristului (conf. Apocalipsa 12.16) reprezintă perioada de 1260 de ani dintre 538 şi 1798 (dominația papalității).

---

[29] Această înşelare numită **milenaristă** sau **hiliastă** are la bază o interpretare greşită a unor pasaje din Apocalipsă 20.2-7 unde se vorbeşte de ***„Împărăţia de mii de ani" (ta hilia ety)***, adică de Împărăţia harului nelimitată în timp şi spaţiu. Sectanţii au tradus „împărăţia de o mie de ani" şi luând-o apoi în sens numeric, s-au încurcat în profeţii mincinoase despre sfârşitul lumii.

Conform acestei secte, toate denominațiunile creştine sunt stăpânite de diavol, iar preoții sunt slujitorii acestuia. În consecință, toți creştinii trebuie să părăsească bisericile lor şi să intre în singurul adăpost adevărat - secta adventistă. După credința lor, sâmbăta ar fi pecetea şi semnul lui Dumnezeu, iar duminica, serbată de toți creştinii, ar fi pecetea Fiarei (a diavolului). De aceea, după părerea lor, cel mai important lucru şi semn că eşti de partea lui Dumnezeu este acela de a ține sâmbăta. Duşmănia pe care o nutresc față de ceilalți creştini este grăitoare pentru fanatismul lor.

Adventiştii dau o importanță deosebită *zeciuielii*, adică a datoriei „sacre" a fiecărui membru de a cotiza la sectă cu 10% din venitul lunar, sub deviza *„mai bine să ai 90% din salariul tău binecuvântat, decât 100% fără binecuvântare".*

Din secta principală s-au desprins în timp numeroase grupări şi secte cu nume diferite. Cele mai cunoscute sunt: Adventiştii de Ziua a Şaptea - Mişcarea de Reformă, Societatea misionară internațională a adventiştilor de ziua a şaptea, Mişcarea lui R. D. Brinsmead. Primii din această serie activează şi în România.

„AZS - Mişcarea de Reformă" s-a separat de secta-mamă după moartea „profetesei" Ellen G. White (1915), ca o consecință a luptei pentru succesiune, câştigată de Margaret Rowen din Los Angeles. Venită la putere, Rowen le-a propus membrilor câteva reforme, dintre care cea mai importantă fiind ideea de a nu pune mâna pe armă pentru a ajuta statul în războaie. Cei care au făcut-o în timpul războiului ar fi părăsit calea adevărului. În România, secta aceasta a fost adusă de un oarecare soldat *Kremer,* căsătorit cu o nemțoaică reformistă, în 1917-1918. Din cauza atitudinii față de stat, secta a fost interzisă, dar şi-a continuat propaganda prin foi gen *Păzitorul adevărului* şi *Solul misionar*. Învățătura reformistă a fost prezentată în broşura *Scurtă lămurire a principiilor adventiştilor de ziua a şaptea şi o mişcare de reformă* (Bucureşti,

1924), scriere combătută de conducătorul sectei-mamă, Petre Paulini, în *Profeţi falşi şi profeţi mincinoşi*.

Ca dizidenţe advente în ţara noastră amintim gruparea condusă de Gheorghe Catană din părţile Ardealului, care a împrumutat selectiv din principiile adventiştilor reformişti (rowenişti) şi „familia spirituală" condusă de „profetul" Satmari din Piatra Neamţ, grupare în cadrul căreia se practică unirile „spirituale" în familii „edenice", viaţa „paradisiacă", iar adepţii se cred Adam şi Eva.

Cea mai recentă acţiune a sectei adventiştilor din România a avut loc în anul 2006, când, manifestând o josnicie unică printre sectele neoprotestante, s-au înfrăţit cu sodomiţii în lupta împotriva icoanelor din şcoli.

Creştinii după Evanghelie

Reforma a născut în părţile de est ale Germaniei şi în Elveţia diferite mişcări religioase, cum ar fi mişcarea pietistă sau mişcarea Fraţilor Moravieni. Din acestea s-a format ulterior gruparea aşa-numiţilor „creştini după Evanghelie", având pretenţia că numai viaţa lor este în totală armonie cu Sfânta Evanghelie. Practic nu au avut întemeietor, preluând din mers şi adaptând rebuturile teologice ale celorlalte secte. Doctrina lor este un amestec din învăţătura lui Zwingli, a baptiştilor, a lui J.N. Darby, Muller, Bernay etc. Neavând un lider, au considerat că iniţiatorul mişcării lor este chiar ... Iisus Hristos, iar învăţătura lor este identică cu cea propovăduită de Hristos în scriptură.

Aceşti neoprotestanţi au urmat o cale destul de similară cu cea a baptiştilor, cu diferenţa că, la un moment dat în istoria lor, au ajuns la concluzia că botezul este inutil, acesta fiind o practică a evreilor creştinaţi. La aceste doctrine se adaugă credinţa în „răpirea celor credincioşi".

În România secta a apărut la sfârşitul secolului XIX, mai întâi în părţile Sibiului (Cisnădie), apoi în Bucureşti şi Iaşi. Dezvoltarea sectei este legată de numele lui *Grigorie Constantinescu*, fiu de ofiţer trimis în Elveţia pentru specializare în profesia sa şi întors după patru ani ca pastor evanghelist. În timpul primului război mondial, cât timp este mobilizat, Constantinescu organizează la Iaşi o casă de rugăciuni, care devine centrul sectei.

Publicaţiile sectei se numesc *Buna Vestire* şi *Viaţă şi lumină*. Învăţătura lor este expusă în broşurile *Memoriu sau scurtă expunere a punctelor de doctrină a Comunităţilor Creştine* şi *Memoriu sau scurtă expunere a doctrinei Creştinilor după Evanghelie*.

În România s-au împărţit în două tabere: *„Creştini" - după Evanghelie şi după Scriptură.* Pe lângă organizaţia de sorginte occidentală prezentată mai sus, a doua ramură (cei „după Scriptură" sau tudoriştii) a apărut în perioada interbelică, prin „lucrarea" unui preot ortodox căzut în erezie, Tudor Popescu. Acesta, pătruns de spiritul reformator al neoprotestanţilor, a purces la „reformarea" Bisericii Ortodoxe. Învăţăturile lui au plăcut celor care erau ortodocşi numai cu numele şi care aveau diverse nemulţumiri la adresa Bisericii. După ce au fost caterisiţi, Tudor Popescu şi ai lui au format *„Biserica Evanghelică Română"*, care s-a afiliat ulterior Creştinilor după Evanghelie. Una din învăţăturile ortodoxe scăpate de reforma lui Tudor Popescu a fost botezul pruncilor. Deşi aceşti Creştini după Evanghelie locali sunt afiliaţi cu cei de origine străină, cele două ramuri au neînţelegeri pe tema practicării botezului, cei „de import" neacceptând nici un botez.

La câţiva ani de la Revoluţia din decembrie 1989, cele două ramuri s-au separat, fiecare fiind astăzi o structură de sine stătătoare.

Ca toți sectanții, au o concepție proprie despre Mileniu sau *domnia de o mie de ani*, în care susțin două etape ale venirii Mântuitorului: *cea tainică,* atunci când Hristos va veni să răpească Biserica şi numai ei Îl vor vedea, şi *cea publică*, după exact şapte ani de la „răpire", când Hristos va veni „pe norii cerului" să-i determine pe cei rămaşi „necredincioşi" să se „pocăiască". Evreimea se va converti. Apoi Hristos va domni pe pământ cu „cei aleşi" timp de o mie de ani în *Împărăția păcii*, după care îi va osândi la iad pe cei care au respins învățătura lor „creştină".

Penticostalii sau „Biserica lui Dumnezeu cea apostolică"

Spre sfârşitul secolului XIX, America era deja plictisită de repetatele „treziri religioase" care, de obicei, țineau atât timp cât predicatorul apocaliptic se afla în oraş. Mulți dintre aceştia se compromiseseră prin tertipurile la care apelau pentru a înfierbânta mulțimile. Masele voiau ceva nou, iar acest nou nu a întârziat să vină sub lozinca *„Dumnezeu face o lucrare nouă".*

Una dintre mişcările de „trezire religioasă" din Statele Unite a fost şi aşa-numita „Ploaie Târzie" *(Latter Rain)* condusă de A.J. Tomlinson, inițial un simplu distribuitor de cărți al American Bible Society. Existau de altfel mai mulți predicatori, care învățau reînnoirea trăirii religioase prin „umplerea cu Duhul Sfânt". Suportul pentru această propovăduire consta în relatarea privind pogorârea Duhului Sfânt la Cincizecime, descrisă în capitolul doi din Faptele Apostolilor. Aceşti predicatori afirmau că acea pogorâre, însoțită de „vorbirea în alte limbi", este posibilă şi în zilele noastre, pentru fiecare credincios în parte. Astfel, în SUA şi în Țara Galilor au apărut adunări în care credincioşi fervenți îşi mărturiseau păcatele înaintea Domnului şi Îl implorau cu lacrimi „să-i boteze cu Duhul Sfânt".

Pe lângă Tomlinson, un alt promotor al noilor idei a fost Charles Parham. Predicatorii creau prin predicile lor o condiționare psihologică şi o înfierbântare a sângelui care, în cele din urmă, degenera în glosolalie mincinoasă, practic o bolborosire neinteligibilă, o vorbire necontrolată într-o stare de semi-transă[30]. Apariția acestui fenomen destul de neobişnuit a constituit în 1896 scânteia pentru demararea noii mişcări penticostale. Glosolalia a fost confundată cu pogorârea Sfântului Duh de la Cincizecime şi s-a afirmat că evenimentul descris în Biblie poate avea loc oricând, dacă credinciosul se roagă fierbinte lui Dumnezeu. Dobândirea unei astfel de „umpleri cu Duhul Sfânt" a devenit ținta celor care doreau mai mult. Cei care credeau în „umplerea cu Duhul Sfânt" s-au separat de adunările din care făceau parte şi astfel s-a conturat noua Mişcare Penticostală. În 1903 Tomlinson îşi dă seama că poate face mai mult decât să vândă cărți şi înființează *„Biserica lui Dumnezeu"*.

Stilul neconformist al adunărilor penticostale (de la *pentecost* = cincizecime, în greacă) a asigurat răspândirea mişcării şi în afara Statelor Unite. Un loc unde penticostalismul a prins repede rădăcini în Europa, în mijlocul unui popor plictisit de un luteranism arid, a fost Norvegia. Aici noile idei au fost preluate de diverşi predicatori ad-hoc, punându-se bazele mai multor secte de sorginte penticostală.

Conform „tradiției" neoprotestante privitor la dezbinare, „Biserica lui Dumnezeu" a lui Tomlinson nu a rezistat prea mult, prima scindare având loc în 1917, astfel apărând „Adunările lui Dumnezeu". Ulterior, aceste două

---

[30] În istoriile lor oficiale, penticostalii afirmă că au existat atunci şi cazuri de vorbire în limbi necunoscute (chineza, de exemplu), la persoane care nu învăţaseră acele limbi. Totuşi, astăzi ei nu mai pot demonstra asemenea „daruri ale Duhului". Bolborosirile penticostale sunt „înţelese" doar „traduse" de prooroci ad-hoc, deci nu pot fi verificate de nimeni.

ramuri s-au divizat şi ele, dând naştere unor grupări independente. Unele dintre acestea consideră femeile ca mediu propice pentru „descoperirile” duhului, iar alte ramuri consideră pe „Duhul” drept principiul feminin al Treimii! Principalele grupări penticostale sunt asociate acum în Conferința Mondială Penticostală.

În România interbelică, penticostalismul a venit direct din America prin câțiva români câştigați de ideile eretice printr-o revistă de limbă română - *Vestitorul Evangheliei*, redactată de un oarecare Paul Budeanu. Tot acesta a tradus în româneşte mărturisirea de credință a penticostalilor, numită *Declarația fundamentului adevărat al Bisericii lui Dumnezeu*. Primul şef al sectei în România a fost *Ion Bododea*, din Brăilița, care a editat revistele *Glasul adevărului* şi *Ştiința Sfinților*, precum şi cartea de cântări ale sectei, *Harfa Bisericilor lui Dumnezeu*.

Numiți în popor şi *spiriți* sau *tremurători,* penticostalii susțin ca puncte doctrinare principale teoria Sola Scriptura („numai Scriptura”) asemenea tuturor neoprotestanților, botezul adulților, învățătura despre răpirea Bisericii şi botezul cu Duhul Sfânt dovedit prin „vorbirea în limbi”.

Unele secte penticostale susțin două trepte ale experienței harului: *naşterea din nou* şi *botezul cu Duhul Sfânt*, iar altele mai adaugă una, cea a *sfințirii*.

Ca notă individuală, penticostalii practică „ungerea cu untdelemn” pentru vindecarea de boli şi au o pasiune pentru minuni şi vindecări miraculoase, acestea fiind atribuite în mod eronat Duhului Sfânt. Uleiul cu care se face ungerea de către pastor sau de către proorocul înzestrat cu „darul vindecării” este ulei alimentar obişnuit (Unisol, Floriol etc.).

În adunările penticostale pot fi întâlniți „prooroci” care „proorocesc în alte limbi”. De obicei aceste „vorbiri” sunt „tălmăcite” de un alt membru al adunării, considerat „înaintat pe cale” şi văzut ca posedând anumite daruri ale

Duhului Sfânt. Un lucru interesant îl constituie diferența ca volum de cuvinte între „vorbirea în limbi" a proorocului (scurtă, de obicei) şi tălmăcirea care se constituie deseori într-o mică predică. Celor care întreabă despre aceasta li se răspunde că tălmaciul nu traduce cuvânt cu cuvânt „proorocia", ci îi traduce „duhul". În general, „proorocii" sunt văzuți ca având diverse daruri de la Duhul Sfânt, acestea fiind, pe lângă „darul proorociei", şi „darul vindecării" sau „darul deosebirii duhurilor". În România, un domeniu de „utilitate" a proorocilor din adunările penticostale este proorocirea „de la Dumnezeu" a legăturilor matrimoniale (dacă e bine ca sora X să se mărite cu fratele Y) sau răspunsul, tot „de la Dumnezeu", dacă e recomandată sau nu emigrarea în Statele Unite! Mulți penticostali se căsătoresc pur şi simplu pe baza prorociilor făcute în adunare, deşi cei doi tineri nici nu se cunosc bine şi nici nu au viziuni comune despre viață.

Făcând parte din marea familie a grupărilor *harismatice,* penticostalii sunt adepții tehnicilor spirituale practice, cu rezultate vizibile şi imediate în manifestarea „duhului". Însă, din următoarele mărturisiri ale unor persoane care au avut astfel de „renaşteri" reiese clar faptul că nu Duhul Sfânt este cel care animă şi însuflețeşte adunările penticostale:

> *Un tânăr din Leicester (Anglia) povesteşte următoarele: El şi prietenul său se convertiseră de câțiva ani (la una din grupările penticostale), când într-o zi au fost invitați la întrunirea unui grup de vorbitori în limbi. Atmosfera întrunirii i-a prins şi ulterior s-au rugat ca să primească noua binecuvântare şi botezul în Duhul Sfânt. După o rugăciune intensă au simțit cum ceva fierbinte se înstăpâneşte peste ei. Simțeau o exaltare interioară. Timp de câteva săptămâni şi-au trăit cu entuziasm senzațiile, ale căror valuri au început treptat să scadă. Tânărul a remarcat în schimb că îşi pierduse orice dorință de a mai citi Biblia şi de a se mai ruga. Analizându-şi experiența în lumina*

Scripturii şi-a dat seama că nu este de la Dumnezeu. Întorcându-se, s-a pocăit şi a dat toată întâmplarea pe faţă. Prietenul lui în schimb, a continuat să frecventeze cercul „limbilor", ceea ce practic l-a distrus. La ora actuală nici nu-l mai preocupă ideea de a vieţui ca un creştin.[31]

Acest gen de entuziasm religios garnisit cu profeţii şi stranii interpretări ale unor rostiri bolborosite este frecvent întâlnit la spiritiştii, mediumii şi îndrăciţii zilelor noastre. Este, practic, o amplă mişcare de reînviere a vechilor practici şamaniste într-o nouă formulă „creştină" numită, pentru a deruta pe naivi, *„renaştere harismatică"*. Să mai urmărim o mărturisire:

O femeie din San Diego, California, a venit la mine să-mi ceară sfatul. Mi-a povestit ce lucru îngrozitor i s-a întâmplat cu ocazia unei activităţi misionare purtate de un membru al mişcării „limbilor". S-a dus şi ea la întrunirile lui în care acesta vorbea de necesitatea vorbirii în limbi şi odată, după cuvântare, a rămas mai la urmă şi a îngăduit ca respectivul să-şi pună mâinile pe creştetul ei spre a o boteza în Duhul şi întru vorbirea în limbi. În clipa aceea a căzut la pământ inconştientă. Când şi-a mai revenit, era pe jos şi gura i se deschidea şi închidea automat, fără să poată scoate nici un sunet. Era înspăimântată. În jurul ei stătea în picioare un grup de adepţi ai evanghelistului care exclamau: „O, soră, ce minunat ai vorbit în limbi! Acum îl ai cu adevărat în tine pe Duhul Sfânt." Victima acestui aşa-zis botez s-a vindecat până la urmă şi nu s-a mai dus niciodată la astfel de întruniri. Când a venit la mine pentru sfat, încă mai suferea de pe urma acestui «botez spiritual».[32]

[31] Pr. Serafim Rose, ***Ortodoxia şi religia viitorului***, p.226, Ed. Egumeniţa, 2004, după ***Kurt Koch, The Strife of the tongues, Kregel Publications, 1969, p.28.***

[32] Idem, p.228.

Dacă acest gen de fenomen spiritual este aşa de diferit de trăirile Sfinţilor Apostoli descrise în Sfânta Scriptură, înseamnă că manifestările „supranaturale” ale grupărilor protestante harismatice *sunt produse sub călăuzirea unui alt fel de duh,* identificat de Biserica Ortodoxă ca fiind cel al Satanei:

> *Un creştin ortodox din California spune despre întâlnirea pe care a avut-o cu un pastor „plin de duh”, care împărtăşea aceeaşi „teologie” spirituală a „renaşterii harismatice” cu romano-catolici, protestanţi şi penticostali de frunte. A vorbit în limbi timp de cinci ore şi a folosit toate artificiile (psihologice, hipnotice, de punere a mâinilor) pentru a induce în cei prezenţi dorinţa de a primi „botezul duhului”. A fost o scenă penibilă şi îngrozitoare. Când şi-a pus mâinile pe prietena noastră, ea a început să scoată nişte sunete guturale, să geamă, să plângă şi să ţipe. Misionarul era foarte încântat de toate acestea. Zicea că fata suferă pentru ceilalţi şi că se roagă pentru ei. Când şi-a „pus mâinile” pe capul meu am avut senzaţia unui rău palpabil, real. În limbile lui se amestecau totuşi şi cuvintele: „Ai darul profeţiei, o simt.” Sau: „Deschide-ţi doar gura şi totul se va rosti de la sine.” Sau: De ce blochezi duhul şi nu-l laşi să vorbească?” Cu mila şi cu ajutorul lui Dumnezeu mi-am ţinut gura închisă căci sigur că dacă aş fi vorbit, altcineva [demonul, n.n.] s-ar fi auzit prin mine.*[33]

Dincolo de aceste manifestări „creştine” ale prezenţelor demonice, falsitatea „vorbirii în limbi” este evidentă din frecventele neconcordanţe dintre prorociile pe aceeaşi temă. O persoană mai puţin credulă a făcut un test: a înregistrat pe bandă o prorocie şi a mers cu înregistrarea la alţi doi prooroci penticostali, cerându-le acestora să tălmăcească mesajul. Fiecare a produs o cu totul altă interpretare, ambele diferite de cea iniţială. Alteori, dacă proorocul care nu aparţine de adunarea în cauză aduce

---

[33] Ibidem, p.229.

atingere prin proorocia lui politicii interne a acelei adunări, pastorul adunării declară fără echivoc că vorbirea a fost nu de la Dumnezeu, ci de la satana. De asemenea, unii se folosesc de aura de prooroci pentru a-şi rezolva răfuielile personale cu alţi membri din adunare. Asemenea fenomene sunt sesizate şi de unii dintre membri, însă în loc să vadă în aceasta dovada înşelătoriei, ei decid doar să se mute la o altă adunare. Scriptura învaţă că nici o minciună nu poate veni din adevăr[34] şi orice duh trebuie cercetat[35], pentru a se vedea dacă nu vine de la cel rău.

Penticostalii trebuie să plătească sectei zece la sută din veniturile lor lunare. Aceasta se face în scopul obţinerii binecuvântării lui Dumnezeu peste toate posesiunile lor, dar şi ca un gest de mulţumire pentru tot ce au. Salariile pastorilor sunt fixate de comitetele congregaţiilor locale, pe baza veniturilor şi cheltuielilor.

Marea majoritate a bisericilor penticostale din România fac parte din ramura „Biserica lui Dumnezeu" *(Church of God)*. După anul 1989, în urma unor conflicte de culise, un anume pastor Ioan Ceuţă a fost exclus din cultul penticostal şi s-a afiliat împreună cu adunarea sa la „Adunările lui Dumnezeu" *(Assemblies of God)*, ramură internaţională a penticostalilor care a pătruns astfel şi în România.

Prin intermediul „Universităţii Biblice" pe care o conduce, Ioan Ceuţă produce pastori pentru a înmulţi numărul „Adunărilor lui Dumnezeu" din România, al căror şef suprem se declară el însuşi.

---

[34] *„V-am scris vouă, nu pentru că nu ştiţi adevărul, ci pentru că îl ştiţi şi ştiţi că nici o minciună nu vine din adevăr."* (I Ioan 2.21)

[35] *„Iubiţilor, nu daţi crezare oricărui duh, ci cercaţi duhurile dacă sunt de la Dumnezeu, fiindcă mulţi prooroci mincinoşi au ieşit în lume."* (I Ioan 4.1)

Ucenicii lui Hristos

Numită şi „Biserica lui Hristos” – *„Church of Christ”*, această sectă a apărut în America în timpul trezirilor religioase de la începutul secolului XIX. Fondatorii ei sperau să se constituie într-o forţă unificatoare a tuturor grupărilor neoprotestante.

Membrii sectei îşi spun „ucenici”, afirmând că în Noul Testament acest apelativ este folosit mai des în relaţie cu urmaşii lui Hristos decât termenul „creştini”.

Fondatorii sectei au fost Thomas Campbell şi fiul acestuia, Alexander Campbell, foşti predicatori prezbiterieni. Adepţii lor s-au numit la început *campbelişti*, deşi preferau să fie numiţi „Ucenicii lui Hristos”. În 1809 Thomas Campbell a fondat *Asociaţia Creştină* din Ţinutul Washington, statul Pennsylvania, încercând, după spusele lui, o revenire la valorile creştinismului primar. În 1811 fiul său Alexander i se alătură şi împreună formează o adunare la Brush Run, Pennsylvania, de unde secta începe să se întindă spre vestul Statelor Unite. În 1832 predicatorul Barton Stone şi majoritatea adepţilor săi se unesc cu grupul lui Campbell.

De remarcat că o parte din adepţii lui Campbell, în urma predicilor misionarilor mormoni, s-au convertit la mormonism, dând astfel un avânt sectei lui Joseph Smith.

În a doua jumătate a secolului XIX au apărut unele conflicte în cadrul Ucenicilor, legate în principal de activitatea misionară şi de utilizarea instrumentelor muzicale în timpul adunărilor religioase, o practică considerată de conservatori ca nebiblică. Ucenicii conservatori s-au separat în cele din urmă de secta principală, formând în 1906 o altă structură, cu numele de „Bisericile lui Hristos”. Denumirea de „ucenici” a rămas distinctivă pentru ramura iniţială a sectei, iar ramura apărută în 1906 foloseşte numele de „Bisericile lui Hristos” sau „creştini”.

Secta nu recunoaşte nici o formă de crez oficial. Practică botezul adulților însă, în timp ce „creştinii" acceptă la primirea de noi membri botezul practicat în cultele de origine, „ucenicii" cer rebotezarea în adunarea lor. Fiecare adunare oficiază „Cina Domnului" în fiecare duminică, „în amintirea lui Iisus Hristos".

Secta este prezentă în România în ambele variante.

„Ucenicii", mai liberali, se bucură de un interes mai mare, reuşind să atragă mai mulți tineri în rândurile lor. Ei pretind că dețin „formula pentru mântuire" şi afirmă nici mai mult, nici mai puțin decât că sunt singurii creştini adevărați din lume. Membrii manifestă un entuziasm dubios atunci când vorbesc despre credință şi povestesc plini de vervă *„cum le-a schimbat Isus viața"*. Legăturile cu lumea sau cu membrii familiei sunt reorientate, încât cei „din afară" să fie văzuți fără „lumină duhovnicească" şi să poată constitui o piedică în calea „ucenicului".

Noii Apostoli

Aşa-zisa *„Biserică Nou-Apostolică"* a apărut în urma desprinderii unei ramuri din *„Comunitatea religioasă catolico-apostolică"*. Mişcarea Catolico-Apostolică a luat ființă în jurul anului 1832 în Scoția şi Anglia. Mişcarea a fost promovată de cercurile *„Trezirii"*, care îşi făcuseră o preocupare din a vesti iminența întoarcerii Domnului nostru Iisus Hristos.

Edward Irving, pastor al Comunităţii din Londra, a fost însuflețitorul acestei mişcări, o mişcare ce aştepta o nouă „pogorâre a Duhului Sfânt" care să preceadă cea de-a doua venire a Domnului Iisus Hristos. Întrucât adepții începuseră să aibă parte de diferite manifestări psihice atribuite „Sfântului Duh" (vindecări miraculoase, vorbitul în limbi, vedenii etc.), Irving a văzut în aceasta o confirmare a

aşteptării sale. Acum avea motivația pentru a susține ideea „sfârşitului Bisericii”.

Din acest moment s-a considerat necesară afirmarea darurilor Duhului Sfânt şi de asemenea reînnoirea misiunii de apostolat în forma evocată de Noul Testament. S-a procedat astfel la alegerea a doisprezece „apostoli” care să preia conducerea noii biserici. Cum, totuşi, aşteptata întoarcere a Domnului Iisus Hristos întârzia iar „apostolii” mureau unul după altul, s-a făcut simțită nevoia unei modificări, care însă a generat unele tensiuni. De aceea, în anul 1860, doi partizani ai ramurii germane a sectei, pe nume Geyer şi Schwartz, au explicat că numărul celor „doisprezece apostoli” ar trebui reînnoit, apelându-se la alegeri democratice. Acțiunea lor le-a atras excluderea din „Comunitatea religioasă catolico-apostolică” şi, în cea mai bună tradiție sectantă, cei doi şi-au luat jucăriile şi au plecat, punând bazele unei noi mişcări, intitulată din anul 1907 „Comunitatea Nou-Apostolică”. Aceasta a devenit ulterior „Biserica Nou Apostolică”. După constituire, numărul „apostolilor” a crescut de la cifra inițială de doisprezece la cifra corespunzătoare congregațiilor formate.

Învățătura acestei „Comunități Nou Apostolice” este aproape în exclusivitate reprezentată de promovarea conceptului de „apostol principal” sau „apostol patriarh”.

Primul „apostol principal /patriarh” a fost un şef de gară, Krebs, după acesta urmând, din 1905, un fermier pe nume Niehaus. Din 1930 funcția de „apostol principal /patriarh” a fost preluată de un cizmar, devenit mai târziu sergent, iar după aceea negustor de țigări de foi! Numele lui era J. G. Bischoff. Începând din 1960, „apostolul principal” al Bisericii Nou Apostolice a fost W. Schmidt. Conform publicației „Biserica Nou Apostolică” editată de Biserica Apostolică Internațională cu sediul în Zurich, Elveția, actualul „apostol suprem” este Richard Fehr.

Punctul central şi piatra de poticnire a doctrinei nou-apostolice este învăţătura referitoare la slujba de apostol.

După învăţătura ortodoxă a Sfintei Scripturi şi a Sfintei Tradiţii, cei doisprezece Apostoli aleşi de Mântuitorul au numit în fiecare biserică locală conducători împuterniciţi cu slujirea şi păzirea adevărurilor de credinţă. Aceşti primi episcopi au hirotonit, la rândul lor, bărbaţi de încredere, constituindu-se astfel „succesiunea apostolică" în Biserică. Nimeni nu se putea şi nici nu se poate face preot singur - „apostol" cu atât mai puţin - dacă nu este hirotonit de Biserică prin punerea mâinilor episcopului, cu o descendenţă ce coboară până în vremurile apostolice.

Asemenea obiecţii la pretenţia lor de „apostolie" nu împiedică însă *Biserica Nou Apostolică* să transmită mai departe, *cu de la sine putere,* slujba de apostol în general şi îndeosebi slujba de *apostol principal* cu împuterniciri ecleziastice nelimitate. Hotărârile şi acţiunile „apostolului principal /patriarh" sunt revelatoare cu privire la supremaţia ecleziastică care i se acordă. În persoana „apostolului principal" se afirmă că se află prezenţa pământească a Însuşi Domnului Iisus Hristos, iar manifestarea legitimă a lui Hristos nu se poate lăsa obstrucţionată de simple obiecţii referitoare la Scriptură sau învăţătura Sfinţilor Părinţi. Iată câteva afirmaţii de bază din învăţătura acestei secte: *„Apostolii în viaţă reprezintă poarta către Dumnezeu, prin care omul trebuie să intre; Iisus nu ne mai poate ajuta, căci sângele Lui s-a scurs pe pământ, la Golgota, şi nu ne mai poate folosi. O altă împăcare cu Dumnezeu nu mai este posibilă decât prin har şi prin Apostolat".*

Ca o continuare evolutivă a acestei învăţături eretice, Biserica Nou Apostolică şi-a creat o taină specifică atunci când - pe lângă Botez şi Euharistie, cele două taine păstrate, dar transformate de sectele neoprotestante -, această sectă a inventat „taina pecetluirii cu Duh Sfânt", considerată „cea mai importantă taină"! Această „taină" poate fi administrată

numai printr-un „nou apostol”. În revista *„Familia Noastră”*, anul IV, numărul 3 din martie 1994 se merge atât de departe încât se afirmă că apostolul districtual Rosentreter, călătorind în patru locuri din Insulele Fidji, „a botezat cu Duhul Sfânt 130 de suflete”. Prin punerea mâinilor noilor apostoli asupra unei persoane, aceasta primeşte *„pecetluirea cu Duhul Sfânt”* şi obţine apartenenţa la cei 144.000 din cartea Apocalipsei, membri ai „adevăratei Biserici Creştine”.

De asemenea, „pecetluirea” poate fi transmisă chiar şi celor care au murit! În astfel de cazuri, cei vii devin locţiitori ai celor morţi. Pentru justificarea acestei practici, secta se foloseşte de I Corinteni 15.29, însă oricine citeşte contextul acestui verset poate vedea că Sfântul Pavel vorbeşte despre o comunitate religioasă necreştină, izolată, care practica „botezul morţilor”. O asemenea practică nu a făcut parte niciodată nici din învăţătura şi nici din practica Sfinţilor Părinţi.

În rândul adepţilor ei, *Biserica Nou Apostolică* se bucură de un prestigiu ridicat, prestigiu care se sprijină pe autoritatea infailibilă a „apostolului patriarh”. Relevante pentru tenacitatea şi puterea acestei secte sunt evenimentele care s-au petrecut după moartea apostolului „principal” sau „patriarh” Bischoff. Acesta afirmase cu ocazia Crăciunului din 1951 că el nu va muri şi va trăi apucând întoarcerea Domnului Iisus Hristos. Timp de nouă ani această afirmaţie a fost vehiculată constant în cadrul sectei. Bischoff a murit, în cele din urmă, fără ca profeţia lui să se împlinească. Această neîmplinire a profeţiei „apostolului patriarh” a constituit, pentru cine avea ochi de văzut şi urechi de auzit, o demascare a sectei. Pentru cei mai mulţi membri însă, lucrurile nu au stat chiar aşa. Chiar a doua zi după moartea lui Bischoff, noul ales în funcţia de „apostol patriarh”, Schmidt, a declarat că este de neînţeles de ce s-a răzgândit

Dumnezeu! Schimbarea de intenție îi aparținea deci lui Dumnezeu, întrucât „apostolul patriarh” nu putea greşi!!

„Biserica Nou-Apostolică” reprezintă o mistificare a adevăratei Bisericii a lui Iisus Hristos, Biserica Ortodoxă. Plictisiți de spiritualitatea seacă şi raționalistă a lumii neoprotestante, unii oameni caută noi forme care să le dea iluzia de autenticitate, de sacru. În loc să se îndrepte spre Biserica Ortodoxă, adevărata depozitară a harului lui Dumnezeu, a succesiunii apostolice şi iconomă a Sfintelor Taine, aceşti oameni îşi plăsmuiesc simulacre de biserică, potrivit cu gusturile lor exotice şi cu vanitățile personale.

Secta lui Sun Myung Moon sau „Biserica Unificării”

Coreea a fost una din țările asiatice în care prozelitismul catolic şi protestant a fost şi este foarte puternic. În Seul se află cea mai mare biserică penticostală din lume, numărând aproximativ un milion de membri.

Sun Myung Moon s-a născut în 1920 într-o provincie din actuala Coree de Nord. Când el avea 10 ani, familia lui s-a convertit la o formă penticostală de prezbiterianism, care încuraja vedeniile şi alte practici atribuite Duhului Sfânt. În 1936, la vârsta de 16 ani, Moon a pretins că a avut o vedenie în care Iisus Hristos Însuşi l-a anunțat că a fost ales de Dumnezeu, pentru a duce la capăt restaurarea Împărăției lui Dumnezeu pe pământ. Ulterior el a pretins că a primit şi alte revelații, însă nu le-a făcut publice până în 1946. După terminarea liceului din Seul, Moon a plecat să studieze la o universitate din Japonia. Nu a absolvit facultatea, iar după înfrângerea Japoniei în al doilea război mondial s-a întors în Coreea. Între 1948 şi 1950 a fost întemnițat de către comuniştii nord-coreeni. În 1954, în perioada de sărăcie şi instabilitate politică şi economică de după Războiul Coreei (1950-1953),

Moon înfiinţează Biserica Unificării, cunoscută oficial ca *„Asociaţia Sfântului Duh pentru Unificarea Creştinismului Mondial"*, în care numărul din ce în ce mai mare de adepţi contribuie prin *zeciuiala* lor la întreţinerea luxului şi opulenţa liderului.

Moon a dezvoltat o învăţătură cu totul originală, afirmând că rostul venirii Fiului lui Dumnezeu pe pământ ar fi fost întemeierea unei familii model, însă ar fi fost împiedicat să facă aceasta de către cei care L-au răstignit. Acum îi revenea lui Moon misiunea de a duce la bun sfârşit ceea ce începuse Mântuitorul. În acest sens, Iisus din Nazaret ar fi Mesia Noului Testament, iar Moon ar fi Mesia „Testamentului (Legământului) Veşnic". Secta, care numără astăzi aproximativ două milioane de adepţi, îl proclamă deschis pe Moon ca succesor al lui Iisus Hristos.

Moon şi soţia lui afirmă că ei formează familia ideală pe pământ, după modelul lui Adam şi Eva înainte de cădere. Cei doi au mai mulţi copii, o parte dintre ei înfiaţi. Este interesant că lui Moon i-au trebuit ceva încercări în realizarea familiei perfecte, actuala lui soţie (o studentă coreeană de 18 ani) fiind a cincea „Evă" din viaţa lui!Începând din anii 1980, Moon, pozând în anti-comunist înfocat, a început să câştige aliaţi printre grupurile politice conservatoare din SUA, pe care le-a ajutat cu contribuţii financiare. Activităţile lui politice i-au câştigat un respect de care nu s-a bucurat însă în anii 1970, perioadă în care grupuri de părinţi şi foşti membri ai sectei l-au acuzat în mass-media de tehnici de spălare a creierului pentru recrutarea de membri. Secta promovează obedienţa absolută faţă de Moon. Membrii trebuie să se supună directivelor venite de sus până în cele mai mărunte detalii ale vieţii personale, cum ar fi cele legate de alimentaţie sau de petrecerea timpului liber. De regulă, membrii sunt determinaţi să rupă legăturile cu familia, rudele fiind considerate „neiluminate". Ocazional, apar în mass-media

relatări despre cununii în masă efectuate de „reverendul" Moon pe stadioane, în cadrul unor ceremonii fastuoase în care acesta „cunună" simultan sute de cupluri.

Moon conduce actualmente un imperiu financiar clădit cu banii şi forţa de muncă a membrilor. El deţine companii în Coreea de Sud şi în Japonia, unde produce arme pentru guvernul coreean, extract de ginseng şi vase de porţelan. Din cauza actelor de evaziune fiscală, el a primit interdicţie de intrare în unele ţări. În 1982 a avut de executat în SUA o condamnare de 18 luni de închisoare pentru evaziune fiscală.Moon desfăşoară o intensă activitate mascată, prin intermediul unor organisme internaţionale create de el, care aparent nu au nimic de-a face cu religia, ca de exemplu: *Congresul internaţional pentru unitatea oamenilor de ştiinţă (ICUS), Academia profesorilor pentru pacea mondială (PWPA), Congresul mondial al mijloacelor de informare în masă (WMC), Fundaţia internaţională pentru ajutor şi prietenie (IRFF)*. Numărul acestor organizaţii-capcană, pepiniere de adepţi, ar depăşi în prezent cifra de 100. Activităţile sunt disimulate, iar secta reuşeşte să aducă la congresele ei chiar teologi ortodocşi. Nu e de mirare că nu demult „teologi" ai Bisericii Unificării au conferenţiat în două rânduri şi la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Bucureşti.

Această sectă ne poate da măsura rătăcirilor, a blasfemiilor şi hulelor care se aduc lui Dumnezeu de către oameni ce se pretind a fi creştini şi încearcă să „încreştineze" şi pe alţii.

Biserica Universală

Aceasta este una dintre cele mai noi secte din România. Este remarcabilă prin impostura care caracterizează toată activitatea ei.

Numele sectei - *„Biserica Universală"* - nu spune nimic despre identitatea ei doctrinară. Fluturaşii publicitari distribuiţi la colţuri de stradă sunt ornaţi cu cruci ortodoxe, folosesc un limbaj ortodox („liturghie", „slujbă" şi „acatiste pentru bolnavi"). Pentru ca înşelăciunea să fie deplină, adunările sectei sunt definite în termeni ortodocşi. Adunările sectei se numesc „liturghii", iar fiecare nouă sală de adunare este „sfinţită", folosindu-se „ulei sfinţit din Israel".

Personajul central al sectei - responsabil pe România - este numitul Octavio (?) Bravu, care apare în fotografii îmbrăcat în sutană preoţească şi este prezentat drept „părintele Bravu". Din punct de vedere al legii, acesta este un caz de fals intelectual.

Secta se adresează cu precădere celor cu probleme de sănătate (trupească), promiţând „rugăciuni puternice" care aduc vindecare persoanelor în cauză. Fiţuica *„Pagina Universală - un ziar al lucrării lui Dumnezeu"* este împănată cu fotografii ale unor persoane şi mărturiile acestora despre cum li s-a schimbat viaţa de când au început să meargă la această „biserică". Pe lângă articolele cu caracter religios vădit înşelător, redactate pe un ton bombastic, publicaţia îşi informează cititorii şi despre rezultatele meciurilor de fotbal.

O analiză mai atentă a practicilor acestei secte o aşează în categoria sectelor neo-penticostale. Locul de adunare din Bucureşti este un cinematograf de la periferia oraşului.

Copiii lui Dumnezeu sau „Familia dragostei”

Acest capitol se doreşte a fi o avertizare cu privire la o secta răspândită în lumea întreagă, inclusiv în România, şi cunoscută sub numele de „Copiii lui Dumnezeu” sau „Familia Dragostei”[36].

Dându-se drept veritabili misionari creştini, *Copiii lui Dumnezeu* ademenesc persoane credule, lucrători din clasa de mijloc şi mai ales tineri cu o oarecare instruire creştină, convingându-i să li se alăture. Au reuşit să-şi asigure sprijin, protecție şi asistență juridică din partea unor oameni de afaceri, ofițeri ai armatei, avocați şi chiar politicieni. Aceste relații, însă, nu i-au ferit de scandalurile demascate în presă şi de urmărire penală atât în America, cât şi în alte țări occidentale.

Conflictele cu legea l-au determinat pe liderul sectei să dea ordin de părăsire a Statelor Unite, pe motiv că acestea urmau să fie judecate de Dumnezeu printr-un cataclism natural. De la data emiterii profeției şi până în zilele noastre dezastrul nu s-a declanşat, determinându-se în schimb răspândirea „Copiilor lui Dumnezeu” în întreaga lume, secta ajungând astfel să fie prezentă şi în blocul țărilor fost comuniste, unde beneficiază de o largă libertate de mişcare, aparent aceste țări devenind un adevărat „paradis” al grupului.

Zelul religios suplineşte numărul lor restrâns, aproximativ 15.000 - 20.000 pe tot globul. „Copiii lui Dumnezeu” au o structură piramidală de înaltă organizare bazată pe o supunere necondiționată față de fondatorul şi „profetul” lor, David Berg (cunoscut ca Moise David, „Mo”, „Tăticul” sau „Bunicul”!). Toate acestea, împreună cu

---

[36] Sau „Familia Cerului” - o explicaţie pentru numeroasele denumiri este încercarea de mascare a identităţii şi totodată a adevăratelor scopuri oculte.

doctrinele lor secrete, practicile sexuale şi tehnicile amăgitoare de a câştiga adepţi, ascunse sub o faţadă pseudo-creştină, fac din ei o ameninţare extrem de distructivă la adresa individului şi a familiei.

Articolul din revista *Newsweek* din 13 septembrie 1993, intitulat *„Abuzul Sexual şi Copiii lui Dumnezeu"*, indică efectele nocive asupra comunităţilor în care se adăpostesc. Apariţia lui a fost prilejuită de scandalul pe care grupul l-a provocat în Argentina. Iată o concluzie pertinentă extrasă din amintitul articol:

„Dintre toate exporturile din Statele Unite, sectele religioase sunt probabil cele mai nedorite. Poate cel mai bine-cunoscut dintre toate este secta „Copiilor lui Dumnezeu", care şi-a câştigat în anii '70 peste 12.000 de membrii din 70 de ţări, folosind sexul liber. Susţinători ai campaniilor anti-sectare, cât şi unii foşti membri au afirmat că acest grup înfiinţat în California în anul 1968, îşi iniţiază sexual copiii de la vârsta de doisprezece ani şi că îi exploatează pentru a face bani şi a câştiga recruţi.

După o investigaţie de 3 ani, poliţia a efectuat un raid la zece adrese din Buenos Aires şi din jur, de unde a ridicat 265 de persoane, printre care 137 de copii şi adolescenţi, cu toţii făcând parte din secta „Copiilor lui Dumnezeu", numită „Familia". La sfârşitul anchetei, 16 adulţi erau acuzaţi de răpire, escrocherie, corupere de minori şi de violarea drepturilor copilului. Copiii au fost internaţi în instituţii specializate, pentru a fi supuşi unor analize psihiatrice.

Autorităţile afirmă că au găsit o mulţime de dovezi noi, inclusiv CD-uri şi casete video pornografice, una dintre acestea arătând un tată ce întreţine relaţii sexuale cu fiica lui. Problema a fost cu identificarea membrilor sectei, care s-a dovedit a fi un coşmar pentru autorităţi. O oficialitate a afirmat că unii dintre copiii găsiţi trăiesc într-un fel de meditaţie continuă. Autorităţile argentiniene cred că aproape

jumătate din cei reţinuţi provin din Statele Unite, iar alţii din Irlanda, Marea Britanie, Brazilia, Grecia, Spania, Uruguay şi Peru. Ceilalţi copii erau din Argentina, însă fără părinţi. Investigaţia a fost motivată de plângerea unui cetăţean american împotriva reţinerii de către grup a celor patru copii ai săi, după ce soţia a părăsit grupul şi a murit." Iată însă ce declară, în aceeaşi publicaţie, despre aceste atrocităţi religioase un membru de seamă al grupului: *„Suntem pur şi simplu toţi un cămin (o familie). Hristos ne iartă toate păcatele noastre şi ne cunoaşte inimile."*

Originea „Copiilor lui Dumnezeu"

Fondatorul lor, David Berg, născut în California în 1919, a fost crescut într-un mediu penticostal, atât bunicul cât şi mama lui fiind predicatori ambulanţi. A învăţat din copilărie concepte neoprotestante standard, cum ar fi „importanţa slujirii lui Dumnezeu". Din nefericire, Berg a avut o copilărie cu probleme: a fost molestat sexual de către adulţi de ambe sexe. A avut un contact sexual incestuos cu o verişoară la vârsta de şapte ani, iar ca adolescent era obsedat de sex şi masturbare - toate acestea în ciuda educaţiei morale deosebit de stricte pe care o primea în familie.

Mare parte din copilăria lui Berg a fost petrecută, de asemenea, într-o lume a închipuirii: era animat de o intensă dorinţă de „a fi cineva" şi, asemenea mamei şi bunicului său, a crescut cu convingerea că a fost destinat a fi un mare om al lui Dumnezeu. De la început, însă, visul lui a fost întrepătruns de deviaţii sexuale şi de pofta de putere. În 1944, Berg s-a căsătorit şi a avut patru copii, fiecare din ei având să joace mai târziu un rol important în fondarea „Copiilor lui Dumnezeu".

Spre sfârşitul anilor 1940, Berg a fost numit pastor al unei adunări neoprotestante, unde a lucrat vreme de doi ani. Berg pretinde că a fost îndepărtat din funcţie pe nedrept, din

pricina predicilor lui pline de putere şi a metodelor lui interactive. Unii membri ai familiei sale afirmă, însă, că adevărata cauză a fost legătura adulterină cu o membră a adunării. Oricare au fost motivele, Berg a afirmat ulterior că întreaga afacere *„m-a înfuriat, amărât şi scârbit de fățărnicia întregului sistem bisericesc în aşa măsură, că aproape am devenit un comunist".*

De-a lungul anilor 1950, Berg s-a aflat în căutarea bisericii perfecte, vizitând în acest scop chiar diverse culte oculte care comunicau cu spiritele. Părea să-şi fi găsit o vreme locul potrivit la *„Clinica Sufletului"*, o mişcare radicală fondată de Fred Jordan, un misionar baptist. Acolo Berg şi-a format zelul pentru mărturisiri personale, o practică specifică „Copiilor lui Dumnezeu" până în zilele noastre. Berg a petrecut apoi câțiva ani promovând programul evanghelistic al lui Jordan prin intermediul stațiilor de televiziune din America. În ciuda „slujirii lui Dumnezeu" şi fiind departe de soție, în timpul călătoriilor sale Berg vizita prostituate şi se implica în legaturi adulterine.

Tot atunci el a început să-şi molesteze sexual cea mai tânără fiică, Faithy, ca de la vârsta de doisprezece ani să-şi facă din ea un partener sexual. Spre sfârşitul anilor 1960, Berg îi „slujea lui Dumnezeu" aducându-şi copiii la adunările de evanghelizare şi condamnându-i aspru pe cei care nu făceau la fel. Mărturisirea credinței era porunca de bază, a conchis Berg, de aceea Dumnezeu îi va trece cu vederea chiar actele de adulter şi incest, judecată la adresa altora şi implicarea în astrologie şi spiritism, atâta vreme cât rămânea ascultător în „a mărturisi".

În 1968 s-a mutat împreună cu familia în Huntington Beach, California, începând să mărturisească printre hippioți. Copiii lui adolescenți au convertit pe mulți, aducându-i apoi la o cofetărie, unde-l ascultau pe Berg predicând pe un ton violent împotriva cultelor şi a instituțiilor religioase. Tinerii hippie erau bine tratați şi ajutați să scape de droguri, iar apoi

îndoctrinați cu creştinism „Berg-ian”. Fugind din fața legilor californiene, „Copiii lui Dumnezeu” au plecat la drum în convoaie de nomazi, oprindu-se în cele din urmă la o fermă lângă Thurber, Texas, în 1970, unde au crescut în număr şi de unde au început să trimită grupuri spre alte aşezări, cu scopul de a stabili comunități şi a câştiga alți convertiți şi ucenici.

Interpretând Scripturile într-un stil de severă condamnare a altora, Berg susținea că bisericile existente se făceau vinovate de neascultare, de compromisuri materialiste, şi că aparțineau Babilonului, desfrânata cea mare din cartea Apocalipsei. Fiecare trebuia să-şi „urască” şi să-şi părăsească familia, de vreme ce doar „Copiii lui Dumnezeu” slujeau pe Dumnezeu şi erau adevărata „Familie”.

În primii ani ai decadei 1970, tineri şi tinere îşi părăseau serviciul cu sutele, renunțau la educație şi familie ca să se alăture „Copiilor lui Dumnezeu”, atât în Statele Unite şi Canada, cât şi în Londra (Anglia) şi alte oraşe mari ale Europei, Australiei şi Americii Latine, odată cu răspândirea lor peste hotare în acei ani.

Încă din 1969, Berg şi-a părăsit soția şi a început o viață de adulter cu o tânără ucenică, de curând convertită, pe nume Karen Zerby (sub noul nume de „Maria"). Berg pretindea în mod profetic că Maria era „noua biserică”, tânără, pe care Dumnezeu o ridica, şi că soția şi mama copiilor lui reprezenta „vechea biserică”, pe care Dumnezeu o abandona pentru că era „depăşită”, deoarece Dumnezeu făcea „ceva nou”.

Acesta a fost începutul obiceiului lui Berg de a-L lua martor pe Dumnezeu la păcatele lui, în loc să se pocăiască de ele. Prin exprimări „profetice”, el se proclama cu aroganță „profetul lui Dumnezeu pentru vremurile din urmă”, făcând cunoscut „Cuvântul lui Dumnezeu pentru astăzi” prin

scoaterea din context a unor versete şi pilde din Scripturi, în încercarea lui de a-şi justifica noile doctrine.

Ca urmare a exemplului său personal şi a îndemnurilor deschise, promiscuitatea sexuală era în floare printre conducătorii „Copiilor lui Dumnezeu”. Uşa spre ocultism a fost deschisă larg atunci când Berg a primit un „ajutor spiritual”, şi anume un ţigan obscur, Abrahim, pe care, susţinea Berg, Dumnezeu îl trimisese ca să-i fie înger păzitor şi călăuzitor spiritual. Cu păcatele sexuale „sfinţite” de acum şi cu puteri oculte care să-l călăuzească, Berg a îndrumat „Copiii lui Dumnezeu” să se răspândească în toată lumea, mai întâi în Europa, în 1971, pentru ca, mai târziu, să atingă fiecare continent la mijlocul anilor 1980.

De fapt, zelul misionar nu a constituit singura motivaţie din spatele efortului de extindere mondială, existând în plus şi nevoia lui Berg de a scăpa atât de hărţuiala părinţilor înfuriaţi ai căror copii fuseseră convertiţi, cât şi de cea a autorităţilor din unele oraşe şi state.

„Copiii lui Dumnezeu” între anii 1970 şi 1980

În 1973, stabilit la Londra, Berg a poruncit adepţilor săi să înceteze a mai pune accentul pe mărturisirea personală şi să se concentreze pe distribuirea mesajelor lui scrise şi să solicite donaţii pentru propria lor finanţare. Poziţia lui politică (anti-americană, anti-israeliană, pro-arabă) şi poemele lui cu notă explicit sexuală au stârnit mânia publicului şi a presei, iar îndrăzneţele lui profeţii false privind distrugerea Americii odată cu apariţia cometei Kahoutek au provocat confuzie în rândurile „Copiilor lui Dumnezeu” din toată lumea. În 1976 Berg a aruncat bomba care avea să pulverizeze odată pentru totdeauna orice iluzie a „Copiilor lui Dumnezeu” că ar fi o grupare creştină, devenind aberanţi şi inacceptabili atât în ochii creştinilor, cât şi în faţa societăţii, în general.

După un an sau doi de experiment personal într-o nouă „lucrare” împreună cu consoarta „Maria”, Berg a cerut tuturor femeilor membre să înceapă „pescuitul prin flirt”, care însemna acordarea de favoruri sexuale atât pentru câştigarea de noi membri, cât şi pentru obţinerea bunăvoinţei funcţionarilor guvernamentali şi a factorilor de putere din diferite ţări.

În epistolele sale, foarte explicite din punct de vedere sexual, Berg pretindea că Dumnezeu a sfinţit de acum adulterul şi curvia (!!) cu condiţia să fie „săvârşite în dragoste” şi „pentru slava lui Dumnezeu”. Un „frate de credinţă” dezamăgit de propria familie, putea găsi consolare (sexuală) în *Familia* lui Berg, totul săvârşindu-se, desigur, din „dorinţa de ajutorare şi din dragoste de aproapele”. Berg îşi instruia adepţii cum să procedeze cu „pescuitul prin flirt” şi cum să ceară cadouri băneşti. Curând, mii de membre ale „Copiilor lui Dumnezeu” din toată lumea au devenit în mod făţiş prostituate, ducând la infectarea a sute de oameni cu boli venerice.

Începând cu această revoluţie a „agăţamentului”, „Copiii lui Dumnezeu” au început să-şi spună „Familia Dragostei”. Excesele sexuale au condus inevitabil la sex cu copii. Credincios trecutului său, Berg pretindea că incestul şi sexul săvârşit cu minori sunt permise, curând apărând o serie de cazuri de mame şi taţi deveniţi intimi, din punct de vedere sexual, cu fiii şi fiicele lor şi chiar copii tineri săvârşind acte sexuale cu alţi copii sau cu membri adulţi.

Amestecând imoralitatea lui sexuală cu ocultismul, Berg pretindea că întreţine relaţii cu un întreg panteon de zeiţe păgâne, inclusiv Afrodita, Diana, zeiţa Atlantidei, Mocumba[37]. Fascinaţia lui ocultă l-a condus pe Berg la promovarea spiritismului, consultarea de medii spiritiste,

[37] Practic aceasta nu este o zeitate, ci reprezintă numele unui cult afro-brazilian.

astrologie şi necromanţie. El le-a scris adepţilor săi, asigurându-i că toţi au „ajutoare spirituale” şi-i îndemna să afle cine sunt aceste ajutoare spirituale, să le cunoască.

Originalitatea lui Berg nu s-a oprit aici. În timp ce continua să proclame mântuirea prin credinţa în Iisus Hristos, el a început să nege dumnezeirea lui Hristos şi fecioria Maicii Domnului.

Spre finele anilor 1980, în timp ce presa din lumea întreagă îi prezenta pe „Copiii lui Dumnezeu” într-o lumină negativă din pricina agăţatului religios stradal, Berg şi-a instruit adepţii să declare publicului că gruparea „Copiilor lui Dumnezeu” s-a destrămat. Ei s-au retras în clandestinitate, au devenit încă şi mai secreţi, mai înşelători în metodele lor, cel puţin în America de Nord. Ei nu au dispărut, însă. Sub orice nume s-ar ascunde acum, ei rămân bine organizaţi şi continuă să câştige prozeliţi de-a lungul şi de-a latul lumii, activând în secret chiar şi în ţări din care fuseseră alungaţi.

Ultimele evoluţii ale „Copiilor lui Dumnezeu”

„Profetul” David Berg s-a dus la dumnezeul lui în octombrie 1994. Spre bătrâneţe ajunsese să aibă o sănătate şubredă, iar văduva Maria (numită de adepţi ca Regina Maria sau Mama Maria), a preluat hăţurile puterii în supravegherea structurii piramidale de conducere a „Copiilor lui Dumnezeu” şi în stabilirea direcţiei. Ea a insistat să debaraseze secta de excesele sexuale cele mai grave, interzicând incestul, abuzul minorilor şi legăturile sexuale dintre adulţi şi adolescenţi, toate pentru a salva mişcarea de la auto-dizolvare. Practica de „pescuire prin flirt” a fost sistată în mod oficial spre sfârşitul anilor 1980 din pricina ameninţării flagelului cu virusul HIV, dar şi aceasta doar după ce o membră a murit în Japonia răpusă de SIDA. De la

această dată, membrii au fost instruiți să utilizeze „pescuirea prin flirt” numai cu prietenii vechi, să folosească prezervative şi să efectueze periodic teste HIV. Aceste schimbări au fost introduse, aşa cum s-a afirmat, pentru auto-protecție şi nu în urma vreunei schimbări de concepție a grupului.

Doctrinele zeițelor şi a spiritelor călăuzitoare, negarea divinității lui Hristos etc., au rămas intacte. De asemenea, în pofida faptului că mii de membrii ai „Copiilor lui Dumnezeu” sunt infectați cu boli venerice, aceştia continuă totuşi să se bucure de „libertatea” de a trăi în curvie, adulter, „căsătorii deschise” şi poligamie, toate săvârşite pe ascuns, în timp ce față de public pretind a fi „misionari creştini”, momind noi membri şi străduindu-se să câştige favorul unor oameni cu influență în presă, guvern şi armată.

Demascări ale sectei au avut loc frecvent în ultimii ani, lansându-se campanii majore împotriva „Copiilor lui Dumnezeu” din partea presei sau a guvernelor unor țări ca India, Hong Kong, Filipine, Brazilia, Argentina, Spania, Elveția, Australia şi Japonia. Renunțând la tactica de atac folosită de-a lungul timpului, „Copiii lui Dumnezeu” au început să se apere în mod agresiv, utilizând avocați şi făcând declarații de presă. Ca toate sectele, „Copiii lui Dumnezeu” folosesc tehnici înşelătoare de prozelitism. Fețe zâmbitoare, copii cuminți, casete cu muzică şi înregistrări video, toate destinate să transmită imaginea unor creştini fericiți şi devotați. Pliantele şi afişele lor viu colorate prezintă imagini ale unui Paradis care îi aşteaptă pe membrii sectei, un Paradis în care se află Tatăl Ceresc, având la dreapta pe Fiul şi la stânga ... o tânără zâmbitoare cu un decolteu adânc! Secta îşi copleşeşte potențialii convertiți cu atenții, cuvinte măgulitoare, priviri galeşe, atingeri drăgăstoase, îmbrățişări şi cântece erotice.

Folosind astfel de metode şi tactici, ei abordează pe oameni pe stradă, la locul de muncă, chiar în biserici şi

librării creştine, în efortul lor de a strânge fonduri prin vânzarea de casete video şi cu muzică. Nu au autorizaţie pentru a colecta donaţii, nu sunt înregistraţi ca societate de binefacere şi nici nu plătesc taxe. Bunăvoinţa şi aparenta lor decenţă au rolul de a îndepărta suspiciunile şi întrebările de genul: „Cine sunteţi voi?”, „Din ce organizaţie faceţi parte?” sau „Cum folosiţi banii pe care-i strângeţi?”. În general, încearcă să fie evazivi şi să schimbe subiectul. Unul din răspunsurile mai des folosite este că sunt doar „misionari independenţi” sau uneori dau numele unei false organizaţii care variază de la ţară la ţară („Farmecul Cerului” este un astfel de nume). Întrebaţi dacă aparţin „Copiilor lui Dumnezeu” sau „Familiei Dragostei”, ei neagă de cele mai multe ori, chiar dacă sunt confruntaţi cu dovezi contrare. Au ajuns până acolo că au editat cărţi umoristice, ilustrate foarte reuşit, cu scopul de a-i instrui pe copiii lor cu privire la „necesitatea” practicării minciunii faţă de cei din afara grupului şi înaintea autorităţilor.

În primele luni de apartenenţă la „Copiii lui Dumnezeu”, un om poate să nu bănuiască nicidecum că face parte dintr-o sectă foarte bine organizată, iar „Copiii lui Dumnezeu” vor face tot ce le stă în putinţă pentru a-l împiedica să descopere adevărata lor identitate înainte de a fi profund implicat.

Deoarece secta vorbeşte despre Iisus şi despre mântuire şi predă studii biblice, potenţiala victimă crede că aceştia sunt cei mai sinceri creştini întâlniţi vreodată şi buni cunoscători ai Scripturii. Odată convinsă să li se alăture, victima va fi supusă unui intens program de pregătire, cu scopul de a fi îndoctrinat cu scrierile lui David Berg. Acest proces de îndoctrinare va fi atât de profund, încât odată ce o persoană este acaparată, aceasta va fi ţinută ani de zile în rândurile lor, chiar dacă va dori să renunţe.

Membrii sunt puternic îndoctrinaţi să creadă că nu există altă grupare în lume în cadrul căreia să-L poţi servi pe Dumnezeu atât de desăvârşit. Li se spune clar că dacă părăsesc „Copiii lui Dumnezeu”, părăsesc prezenţa şi binecuvântările lui Dumnezeu şi că singura alternativă este „sistemul lumii, potrivnic lui Dumnezeu”. Ei publică „mărturisirile traumatice” ale celor care nu s-au putut descurca în afară şi s-au reîntors. Pe lângă acestea, mulţi dintre ei şi-au petrecut o mare parte a vieţii de adult în cadrul grupului „Copiii lui Dumnezeu”, ceea ce face ca lumea de afară să li se pară copleşitoare şi imposibil de supravieţuit în ea.

Cine este abordat pe stradă, la şcoală sau la locul de muncă, trebuie să fie atent la afişele viu colorate, cu texte pe spate şi la casetele video sau cu muzică oferite în pachete atrăgătoare. În România, aceste materiale au menţionată de obicei adresa *„Maria Postfach, Martinelli, Viena”.*

Mulţi membri doresc să iasă din mijlocul grupării. Aceştia sunt oameni sinceri, care s-au săturat de excesele sexuale ale sectei şi de învăţăturile lui Berg. Ei sunt dezamăgiţi, de asemenea, de falsele profeţii şi sunt scârbiţi de abuzul mental; ar dori să părăsească gruparea, însă după ani de zile în care au citit doar „scrisori Mo” (David Berg era supranumit „Moise”), acum le este teamă. Astfel, unii membri ai „Copiilor lui Dumnezeu”, în vreme ce încearcă să-şi înăbuşe propriile lor îndoieli, continuă să promoveze învăţăturile lui Berg şi să-i ademenească şi pe alţii în sectă.

Prietenii lui Smith sau „Părtăşia”

Johan Oscar Smith (1871-1943), întemeietorul acestei grupări religioase, era iniţial membru al Bisericii Metodiste din Norvegia. Pe vremea când era angajat al marinei militare norvegiene, într-o noapte a anului 1889, pe când se afla de cart pe vas, a primit o „descoperire” de la Dumnezeu în privinţa trăirii creştine. La scurt timp după această viziune, el a început să-şi propovăduiască ideile în mici adunări protestante.

În 1905 i se alătură fratele său, Aksel Smith (1880-1919) şi, timp de aproape zece ani, începând din 1906, cei doi colaborează cu mişcarea penticostală din Norvegia. Nu după mult timp se despart de penticostali, grupul fraţilor Smith începând să fie cunoscut sub numele de *Smiths Venner*, care înseamnă *Prietenii lui Smith*.

În 1908, Johan Oscar Smith îl întâlneşte pe Elias Aslaksen (1888-1976), amândoi fiind colegi în marina norvegiană. Micul grup religios începe să se dezvolte, în special în anii războiului. Cei trei - Johan Oscar Smith, Askel Smith şi Elias Aslaksen sunt principalii lideri, fiind totodată cei care pun bazele primei congregaţii.

Se poate vorbi de trei perioade în istoria acestei grupări, după cum urmează:

- Prima perioadă (1900-1943, lider J.O. Smith). Există numai câteva grupuri mici în Norvegia şi Danemarca.

- A doua perioadă (1943-1976, lider Elias Aslaksen). Apar grupuri şi în Olanda, Germania, Elveţia, Anglia, Australia, Canada şi SUA.

- A treia perioadă (1976-1996, lider Sigurd Bratlie). În 1992 a avut loc un fel de „trezire” în cadrul sectei. Aceasta a implicat, pe lângă sporirea fervorii religioase, şi apariţia unor comportamente îndoielnice. Totodată, *trezirea* a dat naştere şi unor lupte pentru putere care, în cele din urmă, au condus la ruperea sectei în două. Aproximativ 400 de membri au plecat,

încercând să-şi organizeze adunări proprii, dar fără prea mare succes. După moartea lui Bratlie, conducătorul sectei principale a devenit Kåre Smith, nepot al lui J. O. Smith.

În prezent, există câteva mii de membri în Norvegia şi Olanda, câteva sute în Germania, Elveţia, Danemarca şi America de Nord, precum şi grupuri mici în Anglia şi Australia (în majoritate emigranţi din Europa).

După căderea comunismului în Europa de Est, secta a pătruns şi în noile democraţii de aici, inclusiv în România, prin intermediul unor familii de maghiari. În România secta poartă numele de *Părtăşia*.

Conducerea sectei s-a aflat întotdeauna în mâna norvegienilor, aceştia fiind şi principalii vorbitori la conferinţele organizate anual. Modelul adunărilor din Norvegia trebuie respectat în toate adunările lor din celelalte ţări.

Creşterea numerică se datorează aproape exclusiv copiilor, existând nu puţine familii cu peste zece copii. Numărul convertiţilor este foarte mic. Ca segment social, majoritatea membrilor aparţine claselor de jos şi de mijloc.

Astăzi gruparea reuneşte mai multe dintre trăsăturile caracteristice sectelor religioase. Asemenea altor secte, ei nu le vorbesc deschis noilor membri despre învăţăturile lor, decât după ce aceştia s-au înrolat definitiv în grupare.

Învăţătura

Părtăşia nu are o mărturisire de credinţă scrisă. Conform declaraţiilor membrilor, Biblia este mărturisirea lor de credinţă. În consecinţă, este destul de dificil de identificat în ce cred şi în ce nu cred. Aspectele de mai jos se bazează pe discuţiile pe care un fost membru le-a avut cu Sigurd Bratlie, fost conducător al sectei, ale cărui învăţături sunt considerate infailibile de către membrii grupării.

1) Hristos NU a fost Dumnezeu cât timp s-a aflat pe pământ.

În cartea sa *Mireasa şi desfrânata*, Bratlie afirmă că Iisus a reuşit să devină Dumnezeu prin lupta Sa cu păcatul. Potrivit lui Bratlie, Iisus a fost un simplu om, nu şi Dumnezeu. Întrebat cum de a acceptat Iisus închinare (conform Evangheliilor), dacă era doar un om, Bratlie şi-a manifestat surprinderea că există asemenea afirmaţii în Scriptură, dar a continuat să-şi menţină opiniile.

2) Hristos a avut păcat în trupul Său.

În cartea lor, *Hristos arătat în trup*, se afirmă că, în zilele vieţii Lui pe pământ, Hristos a avut păcat în trup, în sensul că a avut porniri păcătoase, cărora a trebuit să le facă faţă (să şi le stăpânească). Potrivit învăţăturii sectei, numai prin biruinţa asupra acestor porniri a putut Iisus să acceadă la statutul de Dumnezeu.

3) Hristos a avut păcate inconştiente cât timp s-a aflat pe pământ.

Aceasta este o urmare a învăţăturii de mai sus. Potrivit învăţăturilor sectei, omul nu este vinovat de păcatele inconştiente, dar, odată „aduse la lumină", el trebuie să le învingă pe acestea. Asemenea altor secte, lumea este împărţită în două categorii: „aleşii" (membrii sectei) şi „păcătoşii" sau „lumea". Aceştia din urmă „nu au lumină" şi vor ajunge în iad. Membrii vor avea parte de un viitor fericit în calitate de Mireasă a lui Hristos, iar la sfârşitul veacurilor vor avea un rol unic - acela de judecător al popoarelor!

În cadrul grupării nu sunt permise opinii diferite, nici măcar în probleme de importanţă secundară. Cu toate acestea, interpretarea lui Elias Aslaksen la Romani 8.3, prezentată în cartea sa *Hristos arătat în trup* (prima ediţie engleză, 1973, capitolul 8) este diametral opusă interpretării lui Bratlie, redată în *Mireasa şi desfrânata* (ediţia americană,

1977, pag. 90, ultimul paragraf). Când un membru a dezvăluit această nepotrivire în fața adunării, liderii pur şi simplu au rescris acel fragment din cartea lui Aslaksen (acesta murise demult) şi au produs o nouă versiune în limba engleză, în 1989, pentru a fi în acord cu ideile lui Bratlie. Totuşi, versiunea în norvegiană din 1989 a rămas neschimbată. Cel care a efectuat „corectura” a declarat că a făcut aceasta la instrucțiunile lui Bratlie! Modificarea scrierilor liderilor anteriori, pentru a le potrivi cu noile învățături, este o practică comună printre secte, întâlnindu-se, de exemplu, şi la secta mormonilor.

În toate predicile lor, accentul se pune pe biruința asupra păcatelor personale. Această idee sau intenție nobilă îi atrage pe cei naivi, în rândul membrilor fiind multe persoane sincere. Cu toate acestea, multe persoane suferă de pe urma intereselor de grup şi a jocurilor de culise. Intrigile nu sunt un lucru rar în cadrul *Părtăşiei*, ocazional având loc schimbări de conducere la nivel local, schimbări în care unii membri mai tineri îi dau la o parte pe bătrânii incapabili să țină pasul cu duhul vremii.

Din punct de vedere psihologic, *Părtăşia* este un cult distructiv, întrucât creează o dependență față de organizație. Membrii îşi restrâng domeniul social şi afectiv-emoțional la cadrul sectei, unii chiar declarând că nu pot concepe viața în afara *Părtăşiei*. Există mai multe cazuri de tineri care au fost seduşi cu învățătura despre sfințenie să se alăture acestei grupări, cu consecințe dezastruoase asupra educației lor şi a relațiilor cu familia. De asemenea, au existat cazuri în care condiționarea psihologică a degenerat în depresie care, în final, a condus la sinucidere.

Astăzi *Prietenii lui Smith* pretind că au biruit păcatul, dar cele mai mari păcate, a iubirii de sine şi atitudinii fariseice față de alții, sunt prezente din plin printre ei.

Martorii lui Iehova

Martorii lui Iehova au pornit din aceleaşi rădăcini cu adventiştii lui Miller, fondatorul sectei fiind Charles Taze Russell (1852-1916).

În perioada adolescenţei, acesta şi-a negat tradiţia prezbiteriană de care aparţinea şi s-a alăturat mai-liberalei „Biserici Congregaţioniste”, sectă pe care de asemenea a părăsit-o. În această perioadă a aflat despre învăţătura Scripturii cu privire la iad, un subiect care i-a stârnit o preocupare intensă.

Cu trecerea timpului, după „studii aprofundate”, Russell şi-a rezolvat teama de iad ajungând la concluzia că iadul nici nu există! La vârsta de 24 de ani l-a întâlnit pe Nelson Barbour, redactorul unei reviste şi conducătorul unui grup dizident din secta adventiştilor, care i-a stârnit lui interesul pentru studierea profeţiilor vremurilor din urmă. După preziceri false şi opinii divergente, cei doi s-au despărţit, Russell începând să-şi publice propria revistă, „*Turnul de Veghere*”, revistă care şi azi încearcă să zguduie temeliile Bisericii, dându-l la o parte pe Mântuitorul Iisus Hristos din centrul învăţăturii creştine.

De la Barbour a împrumutat Russell ideea că Iisus Hristos urma să revină invizibil pe pământ în 1874 şi că 1914 avea să fie anul în care lumea va fi distrusă, după care s-ar inaugura „Împărăţia de o mie de ani” a lui Hristos pe pământ. Negarea iadului şi interpretarea profeţiilor biblice au devenit subiectele noului predicator, care cu mândrie se autointitula „Păstorul”.

Cercul de adepţi s-a numit „Studenţii în Biblie”, adică *cei care studiază Biblia*, denumire fără nici o conotaţie academică.

Russell a murit în 1916, lăsându-şi adepţii deziluzionaţi de prezicerile sale neîmplinite cu privire la anul 1914. Frâiele

sectei au fost preluate de bogătaşul Joseph Franklin Rutherford, care a trebuit să reinterpreteze repede profețiile neîmplinite, pentru a opri plecarea membrilor din sectă. Sub conducerea lui Nathan Knorr (1924-1977) secta a cunoscut cea mai mare creştere a numărului de adepți, de la 115.000 la peste 2.000.000. De asemenea, Knorr este cel care a introdus interdicția transfuziilor de sânge. Actualul conducător este Frederick W. Franz.

Totuşi, două treimi dintre adepți nu au fost de acord cu reinterpretările lui Rutherford şi au părăsit secta. Cei care au rămas în jurul lui Rutherford au adoptat în 1931 denumirea de „Martorii lui Iehova", iar cei plecați s-au reorganizat, în timp, în diferite ramuri iehoviste.

Numele „Iehova" reprezintă o variantă de citire a celor patru litere ebraice IHVH prin care este desemnat Dumnezeu în Vechiul Testament. Pentru evrei, numele lui Dumnezeu era atât sacru, încât nici nu trebuia pronunțat. Cu timpul, pronunția (citirea) celor patru litere a fost uitată, iar evreii au folosit alte sintagme pentru a face referire la Dumnezeu (Adonai, Elohim etc.). Trebuie menționat că „Iehova" este doar una dintre variantele de citire, o altă variantă propusă de lingvişti fiind Iahve. Martorii lui Iehova au preferat-o pe prima, deoarece este mai uşor de pronunțat în limbile moderne. Pretenția Martorilor că ei sunt singurii care i se adresează lui Dumnezeu pe nume este deci discutabilă, întrucât nu este cert că aşa se pronunța în vechime numele lui Dumnezeu! În Sfânta Scriptură, Însuşi Hristos ne învață cum să-L numim când ne rugăm Tatălui: *„Deci voi aşa să vă rugați: Tatăl nostru, Care eşti în ceruri, sfințească-se numele Tău" (Matei 6.9)* şi tot Hristos adaugă: *„Eu sunt Calea, Adevărul şi Viața. Nimeni nu vine la Tatăl Meu decât prin Mine" (Ioan 14.6).*

Russell a fost dat în judecată la un moment dat din cauza teoriilor religioase pe care le răspândea. Întrebat în instanță, sub prestare de jurământ, dacă cunoaşte greaca

veche - limba Noului Testament - el a răspuns afirmativ, însă nu a putut traduce nimic când i s-a pus în față un text.

Conducătorii Organizației au înțeles destul de repede că inovațiile lor religioase nu pot fi susținute cu Sfânta Scriptură, astfel că au creat în 1961 o nouă traducere a Bibliei, în limba engleză, denumită *„Noua Traducere Mondială a Scripturilor Greceşti"* (NWT). În realitate, aceasta nu este o traducere, ci o versiune modificată a Scripturii, în aşa fel încât teoriile sectei să capete susținere. Iată câteva dintre măsluirile introduse în NWT:

„Traducerea" Martorilor lui Iehova	**Sfânta Scriptură**
Ioan 1.1 „La început Cuvântul era, şi Cuvântul era cu Dumnezeu, şi Cuvântul era un dumnezeu." *Schimbarea a fost făcută cu scopul de a argumenta „biblic", negarea de către Martori a dumnezeirii lui Hristos.*	Ioan 1.1 „La început era Cuvântul, şi Cuvântul era la Dumnezeu, şi Cuvântul Dumnezeu era." *Aceasta este o mărturisire limpede a faptului că Iisus Hristos (Cuvântul) este Dumnezeu.*
Coloseni 1.16 „căci prin intermediul lui toate celelalte lucruri au fost create…Toate celelalte lucruri au fost create prin el şi pentru el." *Cuvântul „celelalte" a fost adăugat cu scopul de a sprijini învățătura falsă a Martorilor cum că Iisus este, la rândul Lui, un înger creat.*	Coloseni 1.16 „Pentru că în El au fost zidite toate… Toate prin El şi pentru El s-au zidit." *Acest verset afirmă că Iisus Hristos este Creatorul tuturor lucrurilor, şi nu o ființă creată.*

Evrei 1.8 „Dar cu referire la Fiul: Dumnezeu este tronul tău pentru totdeauna şi pe veci…” *Ordinea cuvintelor a fost schimbată abuziv, deoarece secta doreşte să ascundă faptul că Iisus (Fiul) este numit Dumnezeu.*	Evrei 1.8 „dar despre Fiul: „Scaunul Tău, Dumnezeule, este în veacul veacului…” *A se observa că în acest verset Dumnezeu Tatăl Îl numeşte pe Fiul Iisus „Dumnezeule”.*

Erezii ale Martorilor lui Iehova

Martorii lui Iehova au o aversiune deosebită faţă de Sfânta Cruce şi Sfânta Treime, fiind o variantă actuală a vechii erezii a lui Arie care învăţa că Iisus Hristos nu este Dumnezeu. În schimb, Martorii susţin că Iisus Hristos este un înger creat, una şi aceeaşi persoană cu Arhanghelul Mihail!

Versetele din Scriptură[38] care arată dumnezeirea Mântuitorului Iisus Hristos grăiesc desluşit:

> *Căci căruia dintre îngeri i-a zis Dumnezeu vreodată: „**Fiul Meu eşti Tu,** Eu astăzi Te-am născut”; şi iarăşi: „Eu Îi voi fi Lui Tată şi **El Îmi va fi Mie Fiu**”? Şi iarăşi, când aduce în lume pe Cel întâi născut, El zice: „Şi **să se închine Lui toţi îngerii** lui Dumnezeu”. Şi de îngeri zice: „Cel ce face pe îngerii Săi duhuri şi pe slujitorii Săi pară de foc”; Iar către Fiul: „Tronul Tău, **Dumnezeule**, în veacul veacului; şi toiagul dreptăţii este toiagul împărăţiei Tale. Iubit-ai dreptatea şi ai urât fărădelegea; pentru aceea Te-a uns pe Tine, **Dumnezeule**, Dumnezeul Tău cu untdelemnul bucuriei, mai mult decât pe părtaşii Tăi. (Evrei 1.5-9)Şi **Cuvântul S-a făcut trup** şi S-a sălăşluit între noi şi am văzut slava Lui**, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl**, plin de har şi de adevăr. (Ioan 1.14)A*

[38] Vezi alte referinţe la Faptele Apostolilor 20.28, Romani 1.3, 8-9 şi II Petru 1.1.

*răspuns Toma şi I-a zis: **Domnul meu şi Dumnezeul** meu! Iisus I-a zis: Pentru că M-ai văzut ai crezut. Fericiţi cei ce n-au văzut şi au crezut! (Ioan 20.28-29)*

Iehoviştii neagă faptul că Hristos a fost răstignit pe Cruce, considerând pe cei care cred acest lucru ca fiind păgâni sau falşi creştini. Organizaţia lor susţine că Hristos a fost pironit (spânzurat) pe un stâlp de tortură, un par vertical fără bară transversală. În bibliile martorilor, unde apare cuvântul *cruce*, acesta a fost înlocuit cu *stâlp de tortură*. Ilustraţiile revistelor lor Îl arată pe Hristos cu mâinile aduse împreună deasupra capului, cu un singur cui care-i străpunge ambele palme. Dar ce spune Sfânta Scriptură: *„Deci au zis lui ceilalţi ucenici: Am văzut pe Domnul! Dar el le-a zis: Dacă nu voi vedea, **în mâinile Lui, semnul cuielor**, şi dacă nu voi pune degetul meu în semnul cuielor, şi dacă nu voi pune mâna mea în coasta Lui, nu voi crede" (Ioan 20.25).* Veţi găsi acest pasaj neschimbat chiar în bibliile iehoviste, semn că nu au „curăţat" foarte atent toate referinţele: au scos doar cuvântul *cruce*, dar au uitat să mai scoată şi un cui din palmele Mântuitorului, arătând prin aceasta că Hristos a murit răstignit pe Cruce!

Tăgăduind Răstignirea, iehoviştii neagă jertfa lui Hristos. De altfel, ei văd în moartea lui Hristos justificarea ca omul să muncească din greu (în folosul sectei) pentru mântuirea sa, spre a câştiga viaţa eternă pe pământ. De aceea desfăşoară o activitate aşa de intensă cu un zel fanatic pe străzi şi din uşă în uşă, pentru că se tem că nu vor putea satisface „cantitativ" standardele lui Iehova pentru mântuire.

Martorii nu se roagă niciodată lui Iisus Hristos. Ei au fost învăţaţi că trebuie să se roage doar Tatălui – Iehova. Dacă sunt auziţi că se roagă lui Hristos, martorii vor fi judecaţi de un comitet şi excluşi. Însă aici chiar biblia lor îi contrazice când spune: *„Şi îl băteau cu pietre pe Ştefan, care se ruga şi zicea: Doamne, Iisuse, primeşte duhul meu! Şi,*

îngenunchind, a strigat cu glas mare: Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta! Şi zicând acestea, a murit." (Fapte 7.59-60)

Martorii lui Iehova neagă învierea cu trupul a Domnului Iisus Hristos, susţinând că trupul Lui s-a dizolvat în ... gaze (!?). Charles Taze Russell, fondatorul sectei, afirma că „Omul Iisus este mort, mort pentru totdeauna" („Studii din Scripturi", vol. 5, 1899, pag. 454). Cu toate acestea, Sfânta Scriptură ne învaţă clar că trupul Mântuitorului a fost readus la viaţă (înviat). De pildă, la Luca 24.39, Iisus spune *„Uitaţi-vă la mâinile şi picioarele Mele, Eu sunt; pipăiţi-Mă şi vedeţi: un duh n-are nici carne, nici oase, cum vedeţi că am Eu".*

Mărturiseşte, parcă anume împotriva Martorilor lui Iehova, şi Apostolul Pavel[39]:

> *Iar dacă se propovăduieşte că Hristos a înviat din morţi, cum zic unii dintre voi că nu este înviere a morţilor? Dacă nu este înviere a morţilor, nici Hristos n-a înviat. Şi dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică este şi credinţa voastră. Ne aflăm încă şi* ***martori mincinoşi*** *ai lui Dumnezeu, pentru că am mărturisit împotriva lui Dumnezeu că a înviat pe Hristos, pe Care nu L-a înviat, dacă deci morţii nu înviază. Căci dacă morţii nu înviază, nici Hristos n-a înviat. Iar dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este credinţa voastră, sunteţi încă în păcatele voastre. Dar acum Hristos a înviat din morţi, fiind începătură (a învierii) celor adormiţi. (I Corinteni 15.12-17,20)*

Martorii lui Iehova neagă că Duhul Sfânt este Dumnezeu. În schimb, învaţă că Duhul Sfânt este o forţă impersonală, asemenea curentului electric. În falsa lor traducere, în loc de „Duhul Sfânt" stă scris „forţa activă a lui Dumnezeu". Sfânta Scriptură ne învaţă că Duhul Sfânt este Dumnezeu. În multe locuri citim că Duhul Sfânt are atribute personale, specifice unei persoane: poate vorbi (Fapte 13.2),

[39] A se vedea şi Ioan 2.19-21, Ioan 20.26-28.

mărturisi (Ioan 15), spune ceea ce aude (Ioan 16.13) şi se întristează (Isaia 63.10). *„Domnul este Duh, şi unde este Duhul Domnului, acolo este libertate." (II Corinteni 3.17)*[40]

Martorii lui Iehova neagă şi pedeapsa veşnică a celor păcătoşi. Astfel, ei nu cred în Iad, toate referirile din Scriptură fiind pentru ei alegorii. În schimb, învață că cei „nelegiuiți" (cei care nu sunt Martori) vor fi anihilați şi vor înceta să mai existe în veşnicie. În locul iadului, Russell a pus ceva mult mai îngrozitor: non-existența, nimicirea eternă a sufletului şi a trupului.

Cu un asemenea crez, un Martor va „lucra" nu din iubire de Dumnezeu, ci pentru că este terorizat şi înspăimântat de cruzimea zeului „Iehova".Sfânta Scriptură învață însă desluşit despre pedeapsa veşnică a celor necredincioşi, atunci când grăieşte[41]:

> *Atunci va zice şi celor de-a stânga: Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veşnic, care este gătit diavolului şi îngerilor lui. Şi vor merge aceştia la osândă veşnică, iar drepții la viață veşnică. (Matei 25.41,46) În văpaie de foc, osândind pe cei ce nu cunosc pe Dumnezeu şi pe cei ce nu se supun Evangheliei Domnului nostru Iisus. Ei vor lua ca pedeapsă pieirea veşnică de la fața Domnului şi de la slava puterii Lui. (II Tesaloniceni 1.8-9)*

Martorii lui Iehova nu cred în nemurirea sufletului, ci cred că omul, asemenea animalelor, încetează să existe după moarte. Susțin că în împărăția pământească de după sfârşitul războiului (Armaghedon) vor fi „reabilitate" (recreate nu reînviate) din memoria lui Iehova doar acele suflete iehoviste care s-au achitat cu succes de îndatoririle lor misionare, alături de toți oamenii care nu au avut „şansa" să audă de

---

[40] A se vedea şi Ioan 14.16-17, Romani 8.26-27, II Corinteni 3.6 sau Efeseni 4.30.

[41] A se vedea şi Matei 18.8, Apocalipsa 14.10, 11; 20.10, 15.

Iehova. Ceilalți vor rămâne anihilați. În timpul celor 1000 de ani, aceste miliarde de oameni vor fi „educați”, pentru ca în ziua judecății să poată alege sau respinge pe Iehova. Cei care-l resping vor fi anihilați. Ceilalți vor rămâne veşnic pe pământ.

Nicăieri în Scriptură nu găsim asemenea teologhisiri, ci Biblia învață că judecata este doar una, iar sufletul omului continuă să aibă o existență conştientă şi după moarte[42]:

> *Avem încredere şi voim mai bine să plecăm din trup şi să petrecem la Domnul (II Corinteni 5.8); Sunt strâns din două părți: doresc să mă despart de trup şi să fiu împreună cu Hristos, şi aceasta e cu mult mai bine (Filipeni 1.23-24); Şi când a deschis pecetea a cincea, am văzut, sub jertfelnic, sufletele celor înjunghiați pentru cuvântul lui Dumnezeu şi pentru mărturia pe care au dat-o. Şi strigau cu glas mare şi ziceau: Până când, Stăpâne sfinte şi adevărate, nu vei judeca şi nu vei răzbuna sângele nostru, față de cei ce locuiesc pe pământ? Şi fiecăruia dintre ei i s-a dat câte un veşmânt alb şi li s-a spus ca să stea în tihnă, încă puțină vreme, până când vor împlini numărul şi cei împreună-slujitori cu ei şi frații lor, cei ce aveau să fie omorâți ca şi ei. (Apocalipsa 6.9-11).*

Organizația iehovistă mai susține şi învață că viața veşnică împreună cu Dumnezeu este rezervată doar unui grup select, că doar un număr limitat de 144.000 de lideri ai grupării pot trăi veşnic alături de Dumnezeu, în ceruri. Toți ceilalți Martori vor rămâne pe pământ.Martorii lui Iehova neagă Sfânta Treime şi susțin că Satana este cel care a inventat învățătura despre Sfânta Treime. Ei resping toate versetele biblice care-L identifică atât pe Iisus Hristos ca Dumnezeu, cât şi pe Duhul Sfânt ca Dumnezeu. Cu toate acestea, Biblia învață limpede că atât Fiul, cât şi Duhul Sfânt sunt dimpreună cu Dumnezeu Tatăl: *„Drept aceea, mergând,*

[42] Vezi şi pilda cu bogatul nemilostiv şi săracul Lazăr (Luca 16.19-31).

învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh" (Matei 28.19). Iisus Hristos vorbeşte aici la singular despre numele Tatălui, al Fiului şi al Duhului Sfânt, arătând că Dumnezeu este Treime, adică o Ființă care există în trei Persoane.

Profețiile neîmplinite ale Martorilor lui Iehova

Având aceleaşi rădăcini cu adventiştii, Martorii lui Iehova s-au hazardat şi ei să calculeze sfârşitul lumii.

Mai întâi a fost Russell care a fixat, pe rând, mai multe date „precise" privind sfârşitul lumii: 1874, 1914 şi 1915. Urmare a neîmplinirii profeției legate de anul 1914, secta a început să propovăduiască că în acel an Hristos a revenit în chip invizibil pe pământ şi a „stabilit" un Regat în ceruri, având ca agenție vizibilă pe pământ Societatea Turnului de Veghe. De aceea, pentru a primi viața veşnică, oamenii trebuie să intre în această organizație.

După moartea lui Russell în 1916, J. F. Rutherford, noul conducător, s-a aventurat să afirme că „milioanele care trăiesc acum nu vor muri niciodată", anunțând sfârşitul lumii pentru anul 1925. Până atunci însă, Rutherford prevedea învierea din morți ca având loc în 1918. Pentru anul 1925 el a anunțat că cei trei patriarhi Avraam, Isaac şi Iacov vor reveni pe pământ, evident ca Martori ai lui Iehova. În acest sens, secta a strâns bani şi a construit o vilă luxoasă în apropiere de Los Angeles, pentru a-i caza pe cei trei.

Noul preşedinte Knorr a renunțat la închipuirea că cei trei patriarhi vor reveni pe pământ, afirmând în schimb că aceşti „conducători" există deja, ei identificându-se cu conducerea organizației lor (!). Knorr a refăcut calculele şi în 1961 a început să anunțe anul 1975 ca dată sigură pentru întemeierea Împărăției lui Dumnezeu. Trecând şi anul 1975 fără să se întâmple nimic, în cadrul sectei s-a declanşat o criză puternică şi aproximativ un milion de membri au plecat.

Criza se pare că nu a fost încă depăşită, întrucât secta nu îndrăzneşte să lanseze un alt termen pentru sfârşitul lumii, pentru a ţine aprins zelul şi entuziasmul adepţilor.

Potrivit Scripturii, profeţia neîmplinită este caracteristica de bază a unui profet mincinos:

> *Iar proorocul care va îndrăzni să grăiască în numele Meu ceea ce nu i-am poruncit Eu să grăiască, şi care va grăi în numele altor dumnezei, pe un astfel de prooroc să-l daţi morţii. De vei zice în inima ta: Cum vom cunoaşte Cuvântul pe care nu-l grăieşte Domnul? Dacă proorocul vorbeşte în numele Domnului, dar Cuvântul acela nu se va împlini şi nu se va adeveri, atunci nu grăieşte Domnul Cuvântul acela, ci-l grăieşte proorocul din îndrăzneala lui; nu te teme de el. (Deuteronomul 18.20-22)*

În ciuda numeroaselor profeţii false, organizaţia Martorilor lui Iehova pretinde că este singura religie adevărată şi că doar membrii ei sunt creştini adevăraţi, afirmând că nimeni nu poate afla adevăruri spirituale decât dacă face parte din ea. De asemenea, mai susţine că mântuirea se obţine doar intrând în organizaţie şi că toţi ceilalţi vor fi distruşi la Armaghedon. Este important de observat că Societatea Turnului de Veghe nu lasă la latitudinea membrilor să tragă concluzii personale din citirea scripturilor, ci corpul legislativ secret al organizaţiei promulgă legi şi foloseşte procedurile de disciplinare pentru a impune respectarea hotărârilor de către toţi membrii.

Organizaţia pretinde ca adepţii ei să asculte şi să accepte fără discuţie orice poruncă şi interpretare servită de către lideri.

Spre exemplu, secta iehovistă interzice membrilor primirea sângelui prin transfuzii. Martorul preferă mai degrabă să moară, el sau copiii lui, decât să încalce această poruncă a sectei, deşi Scripturile nu afirmă nicăieri că

transfuziile de sânge ar fi un păcat. Pretinsul temei al sectei privind această poruncă absurdă sunt versetele din Vechiul şi din Noul Testament referitoare la consumarea de sânge animal odată cu alimentele: *„Tot cel ce va mânca grăsimea dobitocului, care se aduce jertfă mistuită cu foc Domnului, acela să se stârpească din poporul său. Nici un fel de sânge să nu mâncați în toate cetățile voastre, nici de păsări, nici de dobitoace. Tot cel ce va mânca sânge, acela se va stârpi din poporul său" (Levitic 7.25-27).* Oricărui Martor al lui Iehova care nu respectă această interdicție i se atrage atenția că va fi nimicit în apropiatul Armaghedon, la vremea judecății finale. Ne întrebăm totuşi, de ce liderii organizației, pe baza citatului de mai sus, interzic transfuzia, dar acceptă consumarea grăsimii...

O altă absurditate a sectei este interdicția de a sărbători ziua de naştere. Explicația oferită este aceea că Irod cel Mare i-a tăiat capul lui Ioan Botezătorul cu prilejul unei astfel de petreceri. În plus, motivează secta, în Scriptură nu se pomeneşte de nici o sărbătorire a vreunei zile de naştere. Unii Martori care au avut curajul să le trimită copiilor lor o felicitare scrisă de ziua lor, au fost excluşi din organizație.

Învață însă Scriptura: *„Iar îngerul a zis către el: Nu te teme, Zaharia, pentru că rugăciunea ta a fost ascultată şi Elisabeta, femeia ta, îți va naşte un fiu şi-l vei numi Ioan. Şi bucurie şi veselie vei avea şi, de naşterea lui, mulți se vor bucura." (Luca 1.13-14)*

Copiii Martorilor lui Iehova se lovesc în întregul proces educativ de o mulțime de interdicții. Ei nu au voie să salute steagul, nu cântă şi nu se ridică la intonarea Imnului Național, nu serbează Ziua Națională. Nu au voie să participe la serbările şcolare organizate cu prilejul sărbătorilor oficiale sau religioase. De asemenea, ei sunt opriți să participe şi la petrecerile particulare (zile onomastice, aniversări).

În felul acesta liderii folosesc frica şi intimidarea pentru a-i ține pe membri în supunere față de grupare. De asemenea, liderii Martorilor lui Iehova au făcut preziceri ale

sfârşitului lumii pentru a inspira teamă şi supunere urmaşilor lor.

Martorii manifestă o făţişă ostilitate faţă de sărbătorile creştin-ortodoxe ce ţin de spiritualitatea neamului românesc. În locul acestor sărbători, iehoviştii celebrează o singură dată pe an *„Comemorarea morţii lui Isus”* şi organizează congrese al căror scop este, de fapt, declanşarea unei imense campanii de publicitate.

Zelul lor misionar este determinat de credinţa că nu vor primi un loc în paradisul pământesc, dacă nu fac prozeliţi. Revistele lor, „Turnul de Veghere” şi „Treziţi-vă!”, conţin prezentări pline de culoare ale promisiunilor lui Iehova pentru cei care se alătură organizaţiei lor. Vehiculând sume uriaşe provenite de la membri, secta pune un accent mare pe propaganda scrisă. Anual sunt tipărite milioane de cărţi, reviste, broşuri şi pliante în peste 30 de limbi ale globului, publicaţii vândute sau oferite gratuit de „miniştrii” organizaţiei (misionari din uşă în uşă).

Unul din argumentele folosite de iehovişti în retorica anti-clericală este felul în care parohiile ortodoxe colectează fonduri de la enoriaşi, prin diferite taxe. Cu toate acestea, Martorii lui Iehova „uită” că şi ei au un sistem financiar remarcabil: ofrandele „voluntare” (bani, imobile, valori) sunt trimise „casei mamă” din S.U.A. sau unei filiale care le trimite la centru şi care dispune de un cont bancar pentru necesităţile locale. De ce am pus „voluntare” între ghilimele este uşor de înţeles: în tentativa lor de a-şi revendica interpretarea ad-literam a Scripturii, *toţi sectanţii* recurg la constrângerea, pe diferite căi, a adepţilor, de a dona o cotă-parte din venituri organizaţiei, asemănând această practică cu *zeciuiala biblică*.

Sub masca acestei organizaţii religioase se ascunde una dintre cele mai mari întreprinderi economice bazată pe o fantastică exploatare a credulităţii membrilor, transformaţi printr-o strategie bine pusă la punct în fiinţe fără voinţă

proprie, care execută orice dispoziţii venite de sus, cu un fanatism rar întâlnit şi periculos, nu numai din punct de vedere religios, ci şi social.

În iulie 2003, secta a obţinut în România statutul de „cult religios recunoscut", anterior ea funcţionând ca asociaţie. Nu putem înţelege aici decât slugărnicia politicului românesc în faţa presiunilor externe, atunci când au „recunoscut" această organizaţie ocultă în care membrii insultă Imnul Naţional, refuză apărarea Ţării, iar drapelul Patriei este numit „o zdreanţă", atât în semn de *ne-recunoaştere* faţă de Stat, cât şi de respingere faţă de ceea ce ei consideră a fi un act de închinare „stăpânirii diavolului".

Un lucru este sigur, cel puţin în viziunea Bisericii Ortodoxe: din cauza pervertirii grave a învăţăturilor scripturistice, Martorii lui Iehova nu pot fi, practic, numiţi creştini!

Mormonii

„Biserica lui Iisus Hristos a Sfinţilor din Ultimele Zile", popular numită „mormonă", este un amestec exotic de învăţături şi practici neoprotestante şi „îmbunătăţiri" ale conducătorilor organizaţiei. Numărul membrilor este în prezent de aproape 13 milioane, răspândiţi în întreaga lume.

Un profet nou

Joseph Smith, întemeietorul sectei, s-a născut într-o familie săracă, în perioada marilor treziri religioase din Statele Unite din secolul XIX. Tatăl lui întâmpina serioase probleme încercând să asigure un trai decent pentru familia sa, fiind ocupat mai tot timpul cu căutarea de comori rămase de la vechile triburi de indieni. În regiunea în care

locuia familia Smith, circulau multe legende despre triburi care îşi îngropaseră comorile acolo, şi nu puţini erau cei care săpau toată ziua în căutarea unor bogate cufere.

Tânărul Joseph a crescut într-o atmosferă în care legendele despre comori ascunse se împleteau cu predicile apocaliptice ale predicatorilor ambulanţi.

În noaptea de 21 septembrie 1823, pe când avea 17 ani, Joseph Smith a pretins că a avut o vedenie, în care un înger pe nume *Moroni* (?!) i-a destăinuit unde poate găsi un set de table de aur ce alcătuiau o carte conţinând „Evanghelia veşnică desăvârşită", dată de Hristos printr-un anume profet *Mormon*, anticilor locuitori ai Americii. Ziua următoare, după cum povesteşte Smith, a găsit tablele îngropate, aşezate într-o cutie din piatră, în coasta unei coline lângă casa sa din Palmyra, New York. Dar Moroni nu l-a lăsat pe băiat să ia tablele decât pe data de 22 septembrie 1827.

Cu nouă luni înainte de această dată, Smith a fugit cu tânăra Emma Hale în casa socrului său din Pennsylvania. Acolo a început să traducă tablele dintr-o limbă numită de el „egipteana reformată" (inexistentă), cu ajutorul a două pietre magice, *Urim* şi *Turim*.

Un fermier din New York pe nume Martin Harris a devenit interesat de proiectul lui Smith şi s-a gândit să plătească publicarea cărţii, dar nu înainte de a-i verifica autenticitatea. Pentru aceasta Harris a dus copiile făcute de Smith, după tablele de aur, la profesorul Charles Anthon de la Universitatea Columbia.

Iată ce scrie acesta din urmă într-o scrisoare din 17 februarie 1834:

> *[...] Examinând lucrarea în cauză mi-am dat seama cu uşurinţă că este vorba de o înşelătorie sau de o farsă. Auzind însă de pretenţiile financiare ale proprietarului acestor scrieri*

(Smith) față de fermier, am început să înțeleg că era vorba de un plan pentru a-l înşela pe țăran şi a-i lua banii [...]

Lucrarea era de fapt o singură mâzgălitură, constând din caractere deformate dispuse în coloane. Litere greceşti şi ebraice, cruciulițe şi înflorituri, litere romane inversate sau plasate în poziție orizontală; toate acestea erau aranjate în coloane perpendiculare şi totul se sfârşea într-o formă rudimentară de cerc segmentat, evident copiat după Calendarul Mexican dat de Humbolt, dar aranjat în aşa fel încât să nu fie trădată sursa provenienței lor.

Avertizarea profesorului a fost ignorată de fermier, deoarece acesta şi-a ipotecat ferma pentru a obține banii necesari publicării, la 26 martie 1830, a *Cărții lui Mormon*. După ce Smith a tradus cartea, îngerul care-i apăruse în vedenie a venit şi a luat acele plăci de la el, aşa că nu mai există în prezent nici o probă pentru verificarea autenticității textului şi a povestirii.

Tot în 1830 Smith înființează „Biserica lui Iisus Hristos", schimbându-i la scurt timp numele în *„Biserica lui Iisus Hristos a Sfinților din Ultimele Zile"*. Primii membri ai noii biserici au fost Oliver Cowdery şi, bineînțeles, Joseph Smith. Aceştia s-au botezat şi s-au numit reciproc lideri ai noii biserici, la porunca aceluiaşi înger vizitator, primind misiunea specială de a începe reformarea Bisericii (!). Primii adepți ai ideilor lor au fost membrii familiei.

Un alt Testament despre un alt Iisus Hristos

Cartea lui Mormon închipuie istoria unor triburi care ar fi populat continentul american în vremurile străvechi. Astfel, pe vremea regelui Iezechia de la Ierusalim (aprox. 600 î.Hr.), evreul Lehi ar fi primit poruncă de la Dumnezeu să conducă un mic grup de oameni într-o aventură maritimă către continentul american.

Ajuns aici, Lehi şi ai săi ar fi dat naştere unei civilizaţii prospere, care, după numai câteva sute de ani, s-a împărţit în două tabere rivale. În urma războiului civil, măreaţa civilizaţie decade. Potrivit mormonilor, actualii amerindieni sunt urmaşii acelei civilizaţii de origine evreiască, contrazicând astfel numeroasele dovezi care atestă că amerindienii sunt o populaţie de origine mongoloidă, sosită din Asia prin strâmtoarea Behring.

În timp ce la Ierusalim, Fiul lui Dumnezeu moare răstignit pe Cruce şi învie mântuind omenirea, profeţii de pe continentul american au vedenii despre cele petrecute pe Golgota. După înviere, Iisus Hristos se arată şi celor de aici, dându-le învăţături mult mai complete şi mai clare decât cele din Sfânta Scriptură.

Mormon, un profet local, strânge toate relatările istorice şi religioase ale poporului său, le scrie pe o carte din plăci de aur şi le îngroapă în pământ pentru 1500 de ani, când vor fi dezgropate de Joseph Smith.

Aceasta este pe scurt povestea *Cărţii lui Mormon*. Smith a pretins că îngerul i-a interzis să arate cuiva plăcile de aur, tocmai pentru a nu-i fi combătute ideile religioase prin comparaţie cu „dispăruta” scriere străveche.

Pe lângă *Cartea lui Mormon*, secta foloseşte şi cărţile *Doctrine si legăminte* (135 de revelaţii şi alte afirmaţii aparţinând, în majoritate, lui Joseph Smith) şi *Perla de mare preţ* (alcătuită în 1842 ca o colecţie de scrieri mai mici). Afirmaţiile din toate aceste cărţi sunt subiect de interpretare şi extindere „teologică” de către liderii sectei, despre care se afirmă că primesc revelaţii şi inspiraţii suplimentare. În ceea ce priveşte Sfânta Scriptură, mormonii cred în ea „doar în măsura în care este tradusă corect” *(Articole de credinţă, nr. 8)* şi de aceea folosesc varianta „revizuită” de Joseph Smith în care, de exemplu, la capitolul 50 din *Facere* este adăugată următoarea „profeţie”:

> *Şi acel vizionar pe care îl binecuvântez ... şi numele lui va fi Joseph, după numele tatălui său ... iar lucrurile pe care le va face Domnul prin mâna lui vor aduce poporul Meu la mântuire.*

Acest gen de „excepții" le permit mormonilor să respingă, să adauge, să modifice sau să şteargă orice pasaj din Biblie care nu corespunde învățăturilor lor. Şeful sectei are statut de profet şi preşedinte.

Învățăturile mormonilor

Ereziile mormonilor sunt pe cât de ciudate, pe atât de blasfemiatoare.

Potrivit lor, istoria lumii cosmice începe cu un Tată ceresc şi o Mamă celestă care zămislesc mai mulți copii-zei.

Unul dintre aceşti „micuți", pe nume Elohim, este trimis pe Pământ unde se întrupează sub numele de Adam. Alături de acesta vine, din ceata aceloraşi copii-zei, şi Eva. Adam şi Eva, deveniți astfel primii oameni, primesc poruncă de Sus să nu mănânce dintr-un pom. Satana este cel care o convinge pe Eva să mănânce mărul, deschizându-i astfel mintea că ei, ca oameni pământeşti, pot (re)deveni dumnezei (!). Potrivit mormonilor, gestul Evei a reprezentat o *cădere în sus*, în sensul că ea a fost *iluminată* şi a primit astfel revelația despre posibilitatea accederii la statutul de dumnezeu – un lucru benefic şi de dorit.

În urma păcatului săvârşit de Adam şi Eva, în cer are loc un consiliu al dumnezeilor, unde Iisus şi fratele său, Lucifer (!!!), se ceartă pe cine va merge să mântuiască lumea. Lucifer este mânat de mândrie şi în felul acesta îşi pierde harul, devenind un înger rău, el şi ceata lui fiind alungați din cer. În urma acestui conflict, cei care au fost de partea lui Lucifer se întrupează pe pământ în oameni cu pielea

neagră, aceasta fiind explicația mormonilor la existența rasei negre.

Maria, o tânără din poporul Israel, este vizitată de un înger şi, în urma relațiilor intime dintre cei doi, se naşte Iisus-omul. Ajuns la maturitate, acesta îşi ia trei soții: Maria, Marta şi Maria-Magdalena, idee ce i-a îndreptățit pe mormoni să practice poligamia. De altfel, sexualitatea ocupă un rol important în doctrina mormonilor, ea ținând nu numai de omenesc, ci şi de lumea cerească, spiritele preexistente ce se întrupează în oameni fiind rodul „iubirii" pătimaşe a nenumăratelor duhuri cereşti! Aceste păreri seamănă cu credințele păgâne din antichitate, despre zeificarea sexului şi a fertilității, despre căsătoria între zei şi muritori.

Iisus este omorât de iudei şi, în urma învierii, se ridică la cer, devenind astfel dumnezeu peste planeta Pământ. Celelalte planete din univers, dacă sunt populate de civilizații, au fiecare dumnezeul lor.

Mormonii învață că fiecare om, dacă trăieşte potrivit învățăturii sectei, poate ajunge dumnezeu peste o planetă.

Normele de viață ale sectei sunt stabilite de conducători până în cele mai mici detalii, în acest sens existând o lungă listă gen „NU FACE", care include şi interdicția de a nu consuma ceai negru sau cafea. Mormonii pun mare accent pe sănătatea trupului, aceasta influențând direct mântuirea lor.

O învățătură mai puțin cunoscută a sectei, dar susținută de unii lideri foarte respectați, este aceea că anumite păcate nu pot fi iertate în numele lui Iisus Hristos. Singura şansă de mântuire a omului este ca acesta *să-şi verse singur sângele* (să se sinucidă), în speranța că sângele lui va fi primit ca o jertfă „hristică" şi va fi astfel iertat de Dumnezeu. Joseph Smith, fondatorul sectei, susținea că *„există anumite păcate atât de grave, încât depăşesc puterea ispăşitoare a lui Hristos. Cei ce comit astfel de păcate, chiar dacă*

se pocăiesc, nu se vor putea curăți de ele prin sângele lui Hristos. De aceea, singura lor speranță este să-şi verse propriul sânge spre ispăşire, pe cât posibil, spre binele lor" (Doctrinele mântuirii, vol. 1, pag. 135).

Potrivit cu această învățătură, Smith a afirmat la un moment dat că el nu l-ar spânzura pe criminal, ci *„l-ar împuşca sau i-ar tăia capul şi ar stropi pământul cu sângele lui, pentru ca aburii să se înalte la Dumnezeu" (Istoria documentară a bisericii, vol. 5, pag. 296).* Deşi Smith a murit înainte să apuce să transforme această nebunie în lege, urmaşii lui au introdus în constituția statului Utah, unde se află şi în ziua de astăzi, prevederea că un condamnat la moarte prin împuşcare poate alege să se sinucidă, „aşa cum cere legea lui Dumnezeu". Deşi unii lideri mormoni afirmă că aceasta nu este o învățătură oficială a bisericii lor, al zecelea profet al sectei, J. Smith, a declarat că *„aceasta este învățătura propovăduită de Joseph Smith şi eu o accept" (ibid., pag. 134).* Tot după părerea aceluiaşi, respectiva idee s-ar regăsi în toate scripturile mormone, dar şi în Sfânta Scriptură (ibid., pag. 135).

O altă adaptare a „voii lui Dumnezeu" la condițiile de pe teren a fost legată de interdicția mormonilor de a bea Coca-Cola. În fața acestui refuz, firma Coca-Cola a amenințat statul Utah, mare producător de zahăr, că va cumpăra zahăr din alte surse. Prompt, Profetul mormon a primit înştiințare de la Dumnezeu că a bea Coca-Cola nu este păcat.

Fiecare mormon îşi face un titlu de cinste din identificarea strămoşilor, mergând înapoi în timp cât se poate de mult. Învățând botezul pentru morți, în scopul includerii acestora post-mortem în secta lor, mormonii se botează repetat, pentru fiecare strămoş identificat în arborele genealogic al familiei.

În 1842, Smith este inițiat în masonerie, ca numai după o zi să devină Maestru Mason. Această acțiune avea să

influențeze ulterior toate ritualurile practicate de secta mormonilor.

Comparație între învățătura ortodoxă şi ereziile mormone

1. Sfânta Scriptură învață că există un singur Dumnezeu şi că în afară de El nu mai există altul: *„Ascultă, Israele, Domnul Dumnezeul nostru este singurul Domn (Deuteronom 6.4); Zice Domnul [...] ca să ştiți, să credeți şi să pricepeți că Eu sunt: înainte de Mine n-a fost Dumnezeu şi nici după Mine nu va mai fi! (Isaia 43.10,11)."* În contrast, mormonii susțin că există mai mulți dumnezei (Cartea lui Avraam 4.3), şi că noi, la rândul nostru, putem deveni dumnezei într-o împărăție cerească. De asemenea, mormonii învață că cei ce ating dumnezeirea vor avea copii spirituali, care li se vor ruga şi li se vor închina.

2. Sfânta Scriptură învață că Dumnezeu este duh: *„Duh este Dumnezeu şi cei ce I se închină trebuie să I se închine în duh şi în adevăr (Ioan 4.24); Cel ce singur are nemurire şi locuieşte întru lumină neapropiată; pe Care nu L-a văzut nimeni dintre oameni, nici nu poate să-L vadă; a Căruia este cinstea şi puterea veşnică! Amin. (I Tim. 6.16),* că nu este un om: *„Dumnezeu nu este ca omul, ca să-L minți, nici ca fiul omului, ca să-I pară rău. Au zice-va El şi nu va face? Sau va grăi şi nu va împlini? (Numeri 23.19); Căci Eu sunt Dumnezeu atotputernic şi nu om: Eu sunt Sfântul în mijlocul tău şi nu voi veni să te prăpădesc (Osea 11.9); Zicând că sunt înțelepți, au ajuns nebuni. Şi au schimbat slava lui Dumnezeu Celui nestricăcios cu asemănarea chipului omului celui stricăcios şi al păsărilor şi al celor cu patru picioare şi al târâtoarelor. (Romani 1.22,23)* şi că a existat dintotdeauna ca Dumnezeu - atotştiutor, atotfăcător şi atotțiitor[43]. În contrast, mormonii învață că Dumnezeu a

[43] Vezi Psalmii 90.2, 139.7-10; Apocalipsa 19.6; Maleahi 3.6.

fost un om ca noi, care a progresat ajungând dumnezeu, având acum un trup de carne şi oase. Mormonii învață că Însuşi Dumnezeu are un tată şi un străbunic, şi aşa până la infinit.

3. Sfânta Scriptură învață că Iisus este singurul Fiu al lui Dumnezeu, că a existat dintotdeauna, că este veşnic asemenea Tatălui şi egal cu acesta: *„La început era Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvântul. Acesta era întru început la Dumnezeu. Toate prin El s-au făcut; şi fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut. Întru El era viață şi viața era lumina oamenilor. Şi lumina luminează în întuneric şi întunericul nu a cuprins-o (Ioan 1.1-5); Iar Eu şi Tatăl Meu una suntem (Ioan 10.30); Căci întru El locuieşte, trupeşte, toată plinătatea Dumnezeirii (Coloseni 2.9)".* Deşi nu era cu nimic mai prejos decât Dumnezeu, Iisus s-a făcut trup pentru mântuirea omenirii. Întruparea Lui a avut loc în chip minunat de la Sfântul Duh, prin naşterea din Fecioara Maria: *„Iar naşterea lui Iisus Hristos aşa a fost: Maria, mama Lui, fiind logodită cu Iosif, fără să fi fost ei înainte împreună, s-a aflat având în pântece de la Duhul Sfânt. Iată, Fecioara va avea în pântece şi va naşte Fiu şi vor chema numele Lui Emanuel, care se tâlcuieşte: Cu noi este Dumnezeu. (Mat.1.18,23); Şi a zis Maria către înger: Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu ştiu de bărbat? Şi răspunzând, îngerul i-a zis: Duhul Sfânt Se va pogorî peste tine şi puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea şi Sfântul care Se va naşte din tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema. (Luca 1.34,35)."*

În contrast, mormonii învață că Iisus Hristos este fratele nostru mai mare, care a ajuns progresiv la dumnezeire după ce a fost mai întâi procreat, ca un copil spiritual, de către un tată ceresc şi o mamă cerească şi apoi, conceput fizic (trupeşte) de către tatăl ceresc şi o mamă pământeană.

4. Sfânta Scriptură învaţă că Sfântul Duh este Dumnezeu şi că este omniprezent[44]: *„Iar Petru a zis: Anania, de ce a umplut satana inima ta, ca să minţi tu Duhului Sfânt şi să doseşti din preţul ţarinei? Oare, păstrând-o, nu-ţi rămânea ţie, şi vândută nu era în stăpânirea ta? Pentru ce ai pus în inima ta lucrul acesta? N-ai minţit oamenilor, ci lui Dumnezeu (Fapte 5.3,4)"* În contrast, mormonii învaţă că Sfântul Duh este un duh sub forma unui om şi că doar influenţa lui este prezentă pretutindeni.

5. Sfânta Scriptură învaţă că omul a căzut în păcat şi că această cădere a fost un mare rău, prin care păcatul a pătruns în lume aducând osânda şi moartea oamenilor. Astfel, noi ne naştem având o natură păcătoasă şi vom fi judecaţi pentru păcatele pe care le săvârşim: *„Pentru că precum a împărăţit păcatul prin moarte, aşa şi harul să împărăţească prin dreptate, spre viaţa veşnică, prin Iisus Hristos, Domnul nostru" (Romani 5.21).*

În contrast, mormonii învaţă că păcatul lui Adam a fost un pas necesar în evoluţia spre „îndumnezeire" şi o mare binecuvântare pentru noi toţi.

6. Sfânta Scriptură învaţă că Biserica a fost întemeiată odată pentru totdeauna de către Iisus Hristos şi că niciodată nu a dispărut şi nu va dispărea de pe pământ: *„Şi Eu îţi zic ţie, că tu eşti Petru şi pe această piatră voi zidi Biserica Mea şi porţile iadului nu o vor birui (Matei 16.18); Şi Eu nu mai sunt în lume, iar ei în lume sunt şi Eu vin la Tine. Părinte Sfinte, păzeşte-i în numele Tău, în care Mi i-ai dat, ca să fie una precum suntem şi Noi (Ioan 17.11); Căci nimeni nu poate pune altă temelie, decât cea pusă, care este Iisus Hristos (I Corinteni 3.11)".*

În contrast, mormonii învaţă, **asemenea tuturor neoprotestanţilor** că, la scurt timp de la moartea Apostolilor, Biserica lui Hristos a căzut într-o apostazie

[44] Vezi şi I Regi 8.27, Psalmul 139.7-10, Ieremia 23.34.

generală, *„cu excepția acelora care au ajuns la cunoştința evangheliei restaurate”*, în cazul de față cea a sectei mormone.

Aspecte organizatorice

În 1844 o gloată furioasă din Illinois îl împuşcă pe Smith şi pe fratele său, scandalizată de relațiile lor poligamice, dar şi pentru că aceştia doreau să preia conducerea zonei. Noul lider devine Brigham Young, care a condus apoi grupul de mormoni într-o lungă şi primejdioasă călătorie prin preerie. În 24 iulie 1847 ei au ajuns în zona Marelui Lac Sărat din statul Utah, unde s-au stabilit definitiv.

Aici s-au ivit mai mulți pretendenți la succesiune, iar unii dintre ei au format grupuri care ulterior s-au desprins din secta condusă de Young. Dintre cele aproximativ douăzeci de grupuri dizidente rezultate, cel mai mare grup este *Biserica Reorganizată a Sfinților din Ultimele Zile*, structură recunoscută oficial în 1860, când fiul cel mare al lui Smith, Joseph Smith III, major acum, a decis preluarea conducerii acestui grup. Această aripă dizidentă a respins practicile poligamice şi alte inovații teologice ale sectei principale, şi număra la sfârşitul anilor 1990 un total de 250.000 membri în întreaga lume.

Când Joseph Smith a înființat secta, la sfârşitul anului 1820, a scris această avertizare în Cartea lui Mormon: „Fiecare bărbat dintre voi nu are dreptul decât la o singură soție; să nu aveți concubine.” *Dar după câțiva ani, Smith primeşte o „revelație” specială care dezlega la poligamie (sau curvia cu mai multe femei). El însuşi a avut aproape 50 de soții, iar succesorul său, Young s-a „căsătorit” cu 27 de femei şi a avut 56 de copii.*

Spre sfârşitul secolului XIX, primirea statului Utah, majoritar mormon, în confederația Statelor Unite ale Americii era oprită din cauza legislației care permitea

poligamia. În fața acestui blocaj diplomatic, Profetul a primit rapid o „revelație divină” privind abandonarea acestei practici. Actualmente mai există unii mormoni care practică în secret poligamia, însă oficial nu sunt recunoscuți ca membri.

Mormonii au săli de adunare în care se strâng duminică de duminică. În afară de acestea există şi temple în care au acces numai membrii fervenți ai sectei. Aici, prezbiterii mormoni oficiază diferite ceremonii religioase de inspirație masonică (satanică), folosind o mulțime de simboluri, jurăminte şi gesturi din arsenalul Francmasoneriei.

Una dintre ceremoniile din templu este „legarea căsătoriilor pentru veşnicie”. Cei doi soți se prezintă în fața unui *prezbiter* care, în urma invocării „puterilor cereşti”, îi declară pe cei doi căsătoriți şi în viața de după moarte. Aşa-zisele „căsătorii cereşti” produc, după învățătura mormonă, în mod continuu copii în duh (fără trup), care aşteaptă să se nască din părinți muritori, pentru ca apoi ei să-şi poată câştiga mântuirea în „Împărăția cerească”. Concluzia e că un bun mormon trebuie să aibă cât mai multe soții şi câți mai mulți copii pentru ca acei copii în duh să se poată naşte.

Această bizarerie îl duce pe un ne-mormon cu gândul la cuvintele Mântuitorului din Sfânta Scriptură, potrivit căruia în Cer nu există căsătorii. Pentru mormoni însă, respectiva învățătură este cât se poate de normală, ea fiind promovată de Cartea lui Mormon, care are întâietate față de Biblie.

Mormonii sunt obligați să doneze sectei zece la sută din veniturile lor lunare. Potrivit datelor oficiale, secta mormonilor este un gigant politic şi financiar, dispunând de proprietăți pe toate continentele şi gestionând sume uriaşe de bani în scopuri de profit şi propagandistice. De altfel,

mormonii sunt foarte activi în politică şi în afaceri. Lanţul de hoteluri *Marriott* aparţine unei familii mormone.

Toţi tinerii mormoni în vârstă de 21 de ani, fete sau băieţi, efectuează un stagiu de doi ani de misionarism într-o ţară stabilită de Profet. Ei sunt uşor de recunoscut pe străzi după îmbrăcămintea tipică (cămaşă albă şi pantaloni negri pentru băieţi şi cămaşă şi fustă lungă pentru fete, la care se adăugă un ecuson negru cu numele misionarului). Toţi băieţii devin prezbiteri la vârsta de 21 de ani. Mulţi dintre ei, plecaţi pentru stagiul de misionarism, nici nu au citit Biblia, Cartea lui Mormon fiind cea cu adevărat importantă pentru ei. În ciuda nenumăratelor modificări ale textului iniţial, conducătorii sectei consideră Cartea lui Mormon ca fiind mult mai valoroasă decât Biblia. Ezra Taft Benson, un „profet" din trecut al sectei, afirma: *„Alături de Duhul Domnului, Cartea lui Mormon este unicul mare instrument pe care ni l-a dat Dumnezeu pentru a converti lumea"*. În acelaşi articol este citat apostolul mormon Bruce McConkie: *„Vor fi mai mulţi oameni mântuiţi în împărăţia lui Dumnezeu, de zeci de mii de ori mai mulţi datorită Cărţii lui Mormon decât datorită Bibliei"*[45].

Această sectă, în care mitologia păgână este mascată sub diverse interpretări creştine, a pătruns şi în România după anul 1989 şi, potrivit propriilor estimări, în ţara noastră se găsesc aproximativ 2.000 de aderenţi. Misionarii refuză să dea explicaţii atunci când sunt întrebaţi despre influenţele masonice şi mitologice din învăţăturile mormone, motivând că aceasta necesită o iniţiere pentru a înţelege întreaga doctrină.

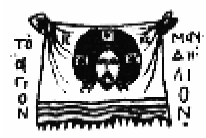
În prezent, urmăresc ridicarea unui templu în Bucureşti.

---

[45] *The Ensign*, pg. 7, noiembrie 1984

PARTEA A TREIA

Ispita raționalismului creştin. Neocreştinism şi Antihrist

ΤΟ ΑΓΙΟΝ
ΜΑΝΔΗΛΙΟΝ

CAPITOLUL VI

Ispita raționalismului creştin

Marea Schismă şi Reforma sunt mărturiile profundei deosebiri dintre creştinismul răsăritean şi cel apusean. Dacă pentru Răsăritul ortodox, consfințirea şi trăirea, timp de două mii de ani, a învățăturilor apostolice rămâne un semn clar al veridicității, al autenticității şi al păstrării neştirbite a adevărului de credință din Biserica primară, pentru Apus, dorința de a adăuga în mod „creator", dogmă după dogmă la tradiția apostolică, a devenit norma de bază a înțelegerii şi explicării lui Dumnezeu. Acesta este şi motivul real al despărțirii Răsăritului de Apus: Ortodoxia este respingerea raționalismului, a cercetării intelectuale privind adevărul întru Hristos.

Dacă pentru Ortodoxie, „credința cea veche" arată credința apostolică, pentru Apus reprezentă ceva învechit şi depăşit, care trebuie neapărat „emancipat". Dorința de schimbare, de „nou" - aceasta este ideea care pune în mişcare Apusul de o mie de ani încoace în adăugarea de noi şi noi straturi de teorii scolastice şi ecuații teologice omeneşti

(invenția Purgatoriului, a Transubstanțierii, a Harului creat, a Predestinării, iar mai apoi Sola Gratia, Sola Fide şi Sola Scriptura) peste temelia simplă şi curată a învățăturilor Sfinților Apostoli.

În timp ce Ortodoxia L-a văzut pe Dumnezeu mai presus de orice descriere rațională sau argument ştiințific, Apusul papal a purces la ridicarea unui întreg sistem teologic raționalist, în dorința de a explica desăvârşit cele mai ascunse „unghere” ale Dumnezeirii şi de a câştiga astfel supremația argumentării în lupta cu „învechita” învățătură creştină, cea Ortodoxă.

Marea Schismă este departe de a fi un eveniment al istoriei, ci marchează până astăzi începutul bătăliei între augustinianism[46] şi scolasticism pe de o parte, şi Tradiția Bisericii istorice pe de alta. Ruptura creată între adevărul de credință al Bisericii Ortodoxe Răsăritene şi noua învățătură a fostului episcop ortodox - Papa - avea să genereze o nouă dihonie în Apus, după nici jumătate de mileniu de la Schisma anului 1054.

Era în anul 1517 şi fostul călugăr latin Martin Luther s-a ridicat să ducă mai departe lucrarea de „înnoire” a învățăturii apostolice începută de Augustin în Catolicism. Reforma avea să schimbe foarte puțin din învățăturile papalității, în schimb a reuşit să creeze o nouă religie creştină autonomă, sub numele de Protestantism. După nici optzeci de ani de la Reformă, primele ramuri s-au divizat în peste

---

[46] Dimpreună cu alte erezii şi tâlcuiri mincinoase despre Sfintele Taine şi Sfânta Treime (a fost primul teolog apusean care a susţinut clar erezia *Filioque*), Augustin (+430) a ajuns să spună că ***de când Adam a căzut prin păcat, toţi oamenii se nasc în păcatul originar şi merită pe bună dreptate iadul. În bunătatea Lui însă, Dumnezeu îi mântuieşte pe câţiva fără vreun merit din partea lor, şi anume pe cei predestinaţi*** (protestantism curat). Pe scurt, libertatea omului dispare sau rămâne neoperantă. Din izvorul otrăvit al ideilor augustiniene s-a adăpat mai apoi întreaga teologie scolastică a Apusului.

200 de alte noi „creştinisme”. Astăzi cunoaştem peste douăzeci de mii de secte şi fracțiuni ale acestora.

Comparând teoriile teologice de astăzi cu cele ale pionierilor Reformei, observăm, practic, o *evoluție* a deducțiilor religioase, o continuare a ereziilor papale exprimate într-o formă diferită. Însă întreaga teologie (neo)protestantă cuprinde *trei caracteristici principale* îmbrățişate pe de-a-ntregul de marea diversitate sectară.

Teologia negaționistă

Prima trăsătură este dată de afirmarea unei *„teologii negaționiste”* a cărei principală „virtute” stă în combaterea sau negarea Catolicismului. Orice exagerare sau abatere din Catolicism îşi regăseşte corespondentul *„anti”* în Protestantism.

De fapt, întreaga Reformă este doar o negare religioasă care duce aberațiile papale la cealaltă extremă a raționalismului. Dacă la un moment dat Catolicismul ar înceta să existe, Protestantismul nu ar mai avea în sine o justificare teologică şi existențială. Prin Reformă, Protestantismul a respins *cu totul* sfințenia Bisericii şi călăuzirea Sfântului Duh, întrucât nu a văzut – pe bună dreptate – nici sfințenie, nici adevăr în „biserica” Romei. Însă negarea a mers atât de departe, încât a călcat în picioare nu numai înnoirile papale, ci şi viața sacramentală a Bisericii dimpreună cu întreaga moştenire apostolică.

Deosebim două trăsături de bază ale teologiei negaționiste. Prima este numită *simplificarea adevărului.* Aceasta nu reprezintă, după cum s-ar crede, reîntoarcerea la rădăcinile apostolice, la esența Bisericii, ci reprezintă raportarea şi înțelegerea logică a adevărurilor dumnezeieşti. *Simplificarea raționalistă a adevărului de credință înseamnă relativism dogmatic. Nu mai există Taină, Lumina cea necreată,*

adâncul de necuprins al înțelepciunii dumnezeieşti, ci totul se explică logic, ca o formulă, ca o ecuație „dumnezeiască" în care 1+1 trebuie să facă 2. Crezul în Biserica Ortodoxă este mărturisirea pe scurt a întregii învățături de credință, pe când în Protestantism *Sola Fide, Sola Gratia* şi *Sola Scriptura* arată reducerea şi înțelegerea întregii teologii creştine strict la cele trei principii rațional închipuite, cu valoare de dogmă[47]. Relativismul face ca Protestantismul să nu se raporteze nici măcar la Scriptură, ci însăşi Scriptura este rescrisă „simplificator" pentru a „explica" cele trei principii-dogmă de mai sus. *Însă Adevărul simplificat sau diluat, „umanizat" părelnic după închipuirea unora, nu mai este adevăr, precum nici Scriptura simplificată sau diluată nu mai este scriptură. Iar Adevărul sau Scriptura astfel relativizate nu mai pot călăuzi sufletul şi mintea la adevăratul Hristos, la Hristosul Apostolilor, la Hristos cel răstignit şi înviat.*

Simplificarea adevărului este măduva creştinismelor mincinoase prin care absolut totul, de la învățătura Apostolilor şi până la persoana lui Hristos, este transformat într-o filozofie maleabilă şi modificabilă de către om. Este trufia fragmentului care doreşte să ia locul întregului sub camuflajul unor forme exterioare specific creştine, începând cu schimbarea denumirii oficiale din „secta X" în „biserica X" şi terminând cu imitarea slujbelor (botez, cununie, cină duminicală) din Adevărata Biserică.

Însă această operă de relativizare a Adevărului semnifică practic distrugerea esenței învățăturii apostolice şi aruncarea „credincioşilor" în cel mai adânc *nihilism cu față creştină*

Cea de a doua trăsătură a teologiei negaționiste este *continua schimbare*. Protestantismul este într-o neîncetată

[47] Într-adevăr, au şi protestanţii dogmele lor, deşi nu le place să recunoască aceasta. Însă acestea nu izvorăsc din Sfânta Scriptură, ci sunt erezii închipuite de mintea apostată, hule care alcătuiesc baza „teologică" a fiecărei secte.

rescriere a propriilor „valori” religioase, un fel de *evoluție teologică* în care „noul” leapădă „vechiul”, viitorul neagă trecutul. Este o continuă reformă a Reformei, cultivarea unei stări permanente de „(re)trezire”, de „renaştere harismatică” ce se luptă cu duhul de plictiseală şi monotonie cuibărit în ideologia sectelor „vechi”; drept urmare, apar noi secte, care se deosebesc de cele vechi prin negarea unor trăsături particulare (ex. botezul) şi adăugarea de altele noi (ex. sabatul) la vechea „platformă-program”. Practic, este doar o chestiune de timp: totul stă în picioare până când teoriile reformatorilor de astăzi vor fi găsite „expirate”, aceştia fiind dezbinați în noi secte de către valul reformatorilor de mâine. În Apus, zilnic apare sau dispare câte o sectă religioasă.

Negarea celor „învechite” şi înlocuirea cu cele „la modă” este pentru *noile biserici* un pas spre „maturizare”, este spoiala ce atrage pe iubitorii de libertate dar nu şi de adevăr. Defăimând învățăturile adevăratei Biserici, făcătorii de creştinisme au adus tâlcuiri noi, extravagante, mai pe gustul (şi înțelesul) omului modern. Lepădând dogmele Bisericii şi-au dogmatizat principiile, deschizând porțile oricăror idei[48] ce neagă şi schimbă trecutul la modul viitor.

Orice revelație este automat primită în lumea credincioşilor amatori numai dacă aduce ceva exaltant şi inedit în materie de „creştinism”. Pierderea valorilor Bisericii Apostolice devine sursa inepuizabilelor fantezii sectare, pe care omul fără discernământ le ia drept revelații „hristice”. Totul se desfăşoară „spontan” şi se animă până la

[48] Ele încearcă să-i ofere omului zilelor noastre o propovăduire cât mai comodă cu putinţă, adaptată cerinţelor utilitare ale bunăstării. Etica umanistă guvernează Creştinismul când ***principiul aparenţelor perfecte*** ia locul adevărului. Mână în mână cu raţionalismul, cu Secolul Luminilor şi cu duhul „practic” al timpurilor moderne – spiritul randamentului şi al eficacităţii -, noile forme creştine au cultivat o concepţie asupra Bisericii mai „socială”, cu activităţi practice de utilitate publică şi au prezentat mântuirea ca pe necesitatea unei etici colective.

înfierbântarea sângelui: pierderea cunoştinţei, stări de transă, tremurături, se rostesc voci ciudate etc. Din păcate, experimentarea continuă pe acest fecund teren „spiritual” a căpătat şi capătă noi forme şi noi tehnici „creştine” de chemare şi primire a „duhului”.

Să nu ne mirăm că tocmai stările extatice ale noilor *profeţi creştini* oferă naivilor „mărturia clară” a *inspiraţiei divine* sau a *posedării harului* şi astfel noile învăţături excentrice trec drept „viziuni” sau semne ale „trezirii spirituale”. Când nu adevărul, ci stările înfierbântate conduc mintea, când totul se reduce la experienţe ale „duhului” sau senzaţii tari „spirituale”, atunci nu mai există nici o barieră în primirea acestor forme de „magie creştină” în spatele cărora se ascunde cel mai perfid demonism. **De aceea trebuie să avem cele mai mari reţineri faţă de cei ce ne propun restaurarea „spirituală” a vieţii, mai ales când se recomandă a fi „creştini”.**

Nimicirea „învechitelor” rânduieli apostolice şi rescrierea adevărului dumnezeiesc a fost şi va fi până la sfârşit ţelul sectelor „creştine”. O „biserică” ce vine cu noi învăţături sau noi descoperiri „creştine” trebuie să fie pentru creştinul ortodox un semn clar al apostaziei. Învăţătura adevăratei Biserici este cea a Sfinţilor Apostoli, nu este nouă, ci neschimbată, vie şi de două mii de ani mântuitoare.

Continua schimbare a ideilor religioase, dar păstrarea aceloraşi baze conceptuale, arată cum, de fapt, *negaţionismul teologic* nu se tăgăduieşte niciodată pe sine ca „teologie”, ci relativizează, rescrie, împuţinează încet, încet, Creştinismul apostolic până la dizolvarea totală.

Evoluţia mereu crescândă a acestui gen de *creştinism nihilist* poate fi uşor urmărită, mai ales în ultimul veac, prin apariţia unor *noi specii de secte* - mormoni, iehovişti, ecumenişti - care au diluat cu totul învăţăturile grupărilor neoprotestante din care s-au ridicat (au deja cu totul alte „scripturi”, Hristos este cel mult un înger, respectiv

„dumnezeu" este acelaşi pentru toţi), dar care-şi continuă răspândirea ideologiilor total antihristice după o strălucitoare şi captivantă reclamă „creştină".

Poate mulţi se vor întreba de ce s-a pus ecumenismul în rândul sectelor. Din cauza rădăcinilor sale exclusiv protestante şi masonice. Să adâncim puţin.

Începutul ecumenismului este legat de Conferinţa de la Edinburg din 1910, unde s-a înfiinţat *Conferinţa Misionară Mondială* ce dorea la început unirea tuturor sectelor protestante într-o singură confederaţie. Organizatorul cheie al acestei manifestări şi ulterior lider marcant a fost metodistul american John Mott (1865 - 1955), *marxist şi mason notoriu*. De numele lui John Mott şi a altor *socialişti religioşi* se leagă şi organizarea *Consiliului Internaţional pentru Misiune* în 1921. Toate aceste consilii şi altele ce vor urma, vor adera şi vor alcătui în final o nouă organizaţie majoritar protestantă numită şi astăzi *World Council of Churches* (Consiliul Mondial al Bisericilor). Ideea care trebuie reţinută este că un grup restrâns de socialişti conduşi de un mason au pus bazele ideologiei ecumeniste şi a CMB, un fel de sectă extinsă global, cu dogme, statut şi preşedinte, ce luptă pentru socializare şi impune (mai ales ortodocşilor „membri") uniformizarea creştinismului (dogme „universale", aceeaşi Treime, acelaşi Hristos). Ecumenismul este, dacă vreţi, o variantă religioasă a socialismului, o tentativă de „îmbisericire" a politicii, un „neocomunism" religios cu faţă creştină.

Nu întâmplător şi Luther, tatăl Protestantismului, la vremea lui a făcut parte din gruparea ocultă a *Roscruciaţilor* - promotoare a gnosticismului şi luptătoare feroce împotriva papalităţii. În *Christian News*, (din 18 februarie 2003, pg.1) sunt prezentate inelul lui Luther şi sigiliul grupării sale ca fiind alcătuite din cinci petale de trandafir (roză) dispuse

circular în jurul unei cruci.[49]

O altă mare dezamăgire care ar trebui să dea de gândit protestanților este persoana lui Billy Graham (n.1918), oficial cunoscut ca iscusit predicator baptist şi mare vizionar, când de fapt acesta este mason de gradul 33 *(în Genesee Lodge No. 174, sub jurisdicția Grand Lodge of Free and Accepted Masons a statului Michigan)*[50], în aceeaşi lojă cu liderul mormon Paul Palmieri.

Este evident că Masoneria şi grupările oculte controlează, prin liderii grupărilor protestante, neoprotestante şi ecumeniste, întreaga direcție a „creştinismului" sectar.

Raționalismul umanist

Spuneam că rădăcina Protestantismului este aceeaşi cu a Catolicismului: *raționalismul umanist*[51], fundamentul după care omul apostat se cântăreşte mai întâi pe sine, apoi tot ce e în jurul său. Logica este un instrument delicat, iar dacă nu este folosită corect, poate da o aparență rațională la ceea ce nu este deloc rațional, pe baza un mecanism care se numeşte tocmai *raționalizare*.

Raționalizarea în credință este surogatul mincinos al adevărului, este erezia care luptă dintru începuturi să surpe din mintea omului învățătura dumnezeiască despre Hristos.

---

[49] Specific simbolisticii oculte, dacă unim vârfurile petalelor trandafirului, rezultă o pentagramă satanică.

[50] Ne întrebăm, oare în ce duh ecumenistul-mason Billy a predicat „creştinismul" sau în numele cui a făcut „miraculoasele" vindecări şi convertiri? În numele Marelui Arhitect sau al lui Iisus? Din fericire, Hristos a spus că nu se poate sluji la doi domni...

[51] În definiţiile filozofiei, umanismul şi raţionalismul sunt două căi total diferite, însă îmbinarea lor (ca polii unui magnet) formează o nouă bază conceptuală vitală în alchimia „creştinismelor" apostate, deoarece imită şi înlocuiesc destul de iscusit adevărata teologie (prin raţionalism) şi adevărata iubire de Hristos (prin umanism) din Creştinism.

Raționalismul este gândirea omului trufaş, care crede doar în ceea ce înțelege şi înțelege doar ceea ce e „logic". Ori Dumnezeu-Omul Hristos Iisus a făcut praf, prin Răstignire şi Înviere, toată logica şi mintoşenia tuturor pământenilor, chiar dacă unii au crezut că dând bani păzitorilor Mormântului vor împiedica vestirea Învierii lui Hristos.

Raționalismul în creştinism înseamnă *gnosticism şi secularizare*, transformarea revelațiilor dumnezeieşti în concepte sistematizate şi ecuații teologice care pot fi înțelese şi explicate de mintea umană. Semnifică translarea concepțiilor progresiste lumeşti în religios[52]. Negarea Bisericii devine învățătura de bază a „noilor biserici". Negarea Adevărului devine temeiul „noului adevăr". De pe acest înalt eşafod al „progresului religios" au început să cadă ghilotinele pe grumazul Creştinismului apostolic şi să se *ajusteze* „teologiile" după diverse interese pământeşti şi halucinații personale, mai întâi în Catolicism, iar mai apoi în Protestantism.

Marii mistici ai Răsăritului, Sfinții Părinți, au fost dintotdeauna prietenii rațiunii adevărate, deoarece gândirea creştinească nu este una absurdă. Rațiunea ne-a fost dăruită de Logosul Dumnezeiesc[53] – Iisus Hristos Dumnezeu-Omul, la creație, pentru a ne fi treaptă de suire şi cârjă la începutul drumului spre cunoaşterea lui Dumnezeu. Însuşi Creştinismul posedă o logică simbolistică ce se cheamă teologie, însă ceea ce învățătura Bisericii respinge este *absolutizarea raționalismului şi idolatrizarea lui*. Şi nu poate fi altfel, căci Duhul dumnezeiesc se retrage acolo unde domneşte logica pur raționalistă prin legi utilitare şi

---

[52] Principiul *democrației* în Creştinism înseamnă tocmai Protestantism: ***dreptul*** fiecăruia de a înțelege şi de a crede ce vrea din Scriptură şi despre Hristos. Ecumenismul preia aceste *drepturi* şi le dă valoare normativă prin *Charta Oecumenica* (constituţie şi liberalizare), pentru a reuşi unirea (integrarea) „creştinismelor" într-o singură biserică (stat).

[53] *„La început era Cuvântul ... şi Dumnezeu era Cuvântul"* (Ioan 1.1)

raporturi juridice dezvoltate sub forma deciziilor autoritare sau liberaliste. **Biserica nu recunoaşte omul sau vreo altă „biserică" învăţătoare, ci numai pe sine însăşi în sobornicitatea sa. Unicitatea sobornicească face Biserica nestrăbătută de duhul protestant, iar unitatea sobornicităţii o face inaccesibilă spiritului papist.**

Suntem nevoiţi aici să facem o diferenţiere esenţială între *raţiune şi raţionalism.* În timp ce raţiunea se bizuie pe revelaţia unui Adevăr dumnezeiesc ca sursă şi fundament al adevărului pământesc, *raţionalismul* este tocmai relativizarea Adevărului absolut[54], transformându-se astfel într-un curent filozofic numit „religie", care-l plasează pe om ca sursă a adevărului. *Adevărul raţionaliştilor* este valid numai atunci când este determinat prin forţa raţiunii şi nu se supune unei definiţii „absolute" pe baza credinţei sau a dogmelor religioase.

Primul raţionalist autentic a fost Lucifer, îngerul care a căutat prin înălţarea cugetului să surpe dumnezeiasca rânduială cea din ceruri. Nu a reuşit decât să ne arate două lucruri: raţiunea, chiar şi pervertită a demonilor, nu poate schimba cu nimic adevărul dumnezeiesc, iar când încearcă a o face, cade în întunericul (ne)cunoaşterii[55]. Marile căderi, ale lui Adam şi Iuda, ale Papei şi ale lui Luther, stau drept mărturie.

Când raţionalismul demonic înfrăţit cu umanismul pătimaş se deghizează în *crez religios*, îşi arată de fapt neputinţa în a crea un alt adevăr decât cel dumnezeiesc. Satanismul, ateismul sau nihilismul în stare pură nu vor seduce niciodată lumea, însă pot fi „digerabile" când sunt confundate sau „învelite" cu Adevărul şi întreaga lucrare mântuitoare a lui Hristos pe pământ. Raţionalismul nu-L huleşte direct pe Hristos, ci creează noi religii şi noi crezuri

---

[54] Care este Cuvântul lui Dumnezeu.

[55] *„Şi le-a zis: Am văzut pe satana ca un fulger căzând din cer"* (Luca 10.18)

părut creştine, plăsmuieşte noi forme bisericeşti antropocentrice în care se vorbeşte de un nou „hristos”[56].

În esență, raționalismul umanist nu se întemeiază pe Adevăr, nu „vede” firea creației (căci ar trebui să-i recunoască Creatorul), ci *creează realități izvorâte din imaginația minții*, o teologie paralelă ce pare logică şi demonstrabilă, un crez întemeiat pe o mare înşelătorie: *Hristos capătă chipul omului căderii iar omul îşi vede sinele ca pe propriul dumnezeu*. Aceasta este, de fapt, seva care le curge prin vine: autozeificarea este „sacramentul” raționaliştilor umanişti creştini.

Aici zace toată „esența” gândirii căzute, ca una ce tânjeşte neîncetat, prin mii de chipuri, la a-l face pe om „dumnezeu” iar pe Hristos doar un om. Abile şi seducătoare, tocmai spre preamărirea necugetată a omului ne conduc astăzi puternicele tentacule ale raționalismului, adânc înfipte în **cultură, ştiință, religie, dar mai ales în „creştinism”**.

Ce este *cultura* fără Hristos? Un ritual al cuvintelor care proslăveşte toată deşertăciunea şi păcatul acestei lumi. De la gnosticism la iluminism, de la filozofie la psihologie, totul se (re)centrează pentru a idolatriza chipul omului desfrânat şi trufaş, *dezumanizat* de patimi şi *desfigurat* de păcate. Luând omul-maimuță, omul-zeu, omul-apostat drept model, cultura modernă susține procesul de antropocentrizare a întregului univers, adică omul porneşte în mod complet şi exclusiv de la sine însuşi, adună informații în privința lucrurilor particulare şi formulează hotărât legi universale, integrând ființa umană alături de cea „divină”, într-un sistem liniar, material şi pământesc.

[56] Da, unii poate vor spune că protestanţii nu cred într-un alt Hristos decât cel al Scripturilor. Acelora le spunem că Hristosul Ortodoxiei, după cum ne spune chiar Scriptura, este Cel născut ***în chip minunat*** din Fecioara Maria, în timp ce Hristosul protestanţilor, NU. Hristosul Ortodoxiei poate preschimba ***în chip tainic*** pâinea în Trup, în timp ce Hristosul protestant, NU...

Ştiinţa fără Hristos este neştiinţă, o *variabilă la discreţia hazardului* care nu poate explica nimic din alcătuirea lumii şi a omului, ci doar constată (când este sinceră) realităţi ale Facerii. Iar când nu poate explica, inventează. Să nu uităm că ştiinţa dimpreună cu filozofia au fost cele care şi acum ne amăgesc prin manualele de Biologie de pe vremurile ateismului, cu falsa *teorie a evoluţionismului*, teorie care este acum, paradoxal, contrazisă tot de ştiinţă, prin ultimele descoperiri genetice. Este foarte greu pentru omul de ştiinţă sau filozoful raţionalist să admită îndumnezeirea omului prin smerenie şi salvarea omenirii prin îngenuncherea înaintea Crucii Mântuitorului Hristos.

Dar nicăieri ca în *religie*, raţionalismul nu şi-a găsit un camuflaj mai călduros, de unde să înşele întreaga omenire. Întâi a lucrat prin împărţirea credinţei adamice în religii, a adevărului dumnezeiesc în adevăruri omeneşti, a monoteismului în politeism. Spune despre zeii religiilor Dreptul David: *„Că toţi dumnezeii neamurilor sunt draci; iar Domnul cerurile a făcut" (Psalmul 95.5)*. Ei bine, tocmai prin evoluţia *raţionalismului religios* a devenit astăzi „credibilă" ideea că fiecare om de pe pământ poate avea dumnezeul său personal, hristosul său personal, creştinismul său personal - diferit de al celorlalţi. De fapt, omul raţionalist a ajuns să selecteze din religios doar acele porunci „divine" care să-i odihnească patimile şi să-i justifice păcatele şi plăcerile, ca mai apoi să-şi făurească „dumnezeirea" din contemplarea raţională a „sinelui". I-a fost greu, dar a reuşit: omul apostat şi-a (re)găsit prin raţionalism propria „dumnezeire".

Chiar noţiunea de *„creştinism"* a fost atât de pervertită, încât astăzi nu mai arată lumii lucrarea mântuitoare a lui Hristos pe pământ, ci şi-a mutat centrul de greutate din sensul papist-totalitar în înţelesul ecumenist-egalitar, amestecând dimpreună cu Creştinismul adevăratei Biserici a lui Hristos toate grupările sectare ce ţin de o anumită

filozofie eretică părut creştină; pentru aceea **„neocreştinism"** înseamnă mai departe golirea de Hristos a Creştinismului apostolic.

Istoria ne arată că umanismul nu este decât o mască a fărădelegilor şi a totalitarismului. Însuşi Hristos a fost judecat, condamnat, întemnițat şi răstignit de umaniştii cei *corecți, drepți, serioşi, naționalişti,* ca cel mai mare răufăcător al societății omeneşti: *„Dacă-L lăsăm aşa toți vor crede în El, şi vor veni romanii şi ne vor lua țara şi neamul. Nici nu gândiți că ne este mai de folos să moară un om pentru popor, decât să piară tot neamul." (Ioan 11.48,50).* Din fericire, „răzvrătirea" lui Hristos ne arată că a fi *corect politic* şi *cuminte social* înseamnă şi astăzi lepădare de calea adevărului şi a mântuirii.

În secolul al XX-lea, reprezentanții fascismului, vorbind despre *„Spiritul poporului aparținând aceluiaşi pământ",* au declanşat Holocaustul, iar umaniştii marxişti, sub lozinca *„Omul este cel mai prețios capital",* au săvârşit cele mai teribile crime împotriva umanității. Iar în vremurile de pe urmă, *creştinismul* unui Antihrist care pozează într-un hristos umanist va arunca pentru veşnicie sufletele „creştinilor" în iadul cel de foc.

Binele mântuitor al Sfintei Scripturi[57] - ca şi adevărul, iubirea sau dreptatea - s-au devalorizat ca noțiuni prin raportarea la „virtuțile" omeneşti (deşteptăciune, frumusețe, iscusință), intrând în vocabularul răului şi vătămându-se de el, ca în final să se transforme în *„binele omenirii",* camuflaj al

[57] Adevărata Scriptură nu poate încuviința eresul şi de aceea fiecare sectă „creştină" a fost nevoită să-şi întocmească propria „biblie". Aşa am ajuns să avem biblia baptistă, adventistă, iehovistă, etc. ba chiar ecumenistă, satanistă sau mai nou, de ce nu, biblia homosexualilor... Fondul problemei este slăbirea trezviei ortodocşilor, prostiţi de formulările antagoniste ale noului veac (dublu-gândit!): ***biserica ... baptistă, adventistă, iehovistă, ecumenism ortodox, partid creştin, sfânta Românie (naţie), evoluţionism teist, unitate în diversitate, homosexuali creştini, masoni creştini, yoga creştină, fundamentalism creştin etc.***

firii omeneşti căzute.

Deşi doresc a fi primite drept noţiuni creştine autentice, sintagmele *binele omenirii, adevărul universal, iubirea necondiţionată, dreptatea şi pacea lumii* au secătuit demult de la izvorul lor, căci nu mai mărturisesc Suferinţa, Pătimirea, Asceza, Mărturisirea şi Răstignirea Omului pentru Hristos. *Creştinul universal* este cel mai bucuros că există astăzi „neocreştinismul" (numit astăzi catolicism, protestantism, ecumenism) care să-i ofere acea scutire de a mai suferi pentru a sa mântuire, acea uşurinţă şi simplitate în a crede într-un oarecare Iisus, *tolerant şi bun* cu toate poftele inimii sale.

Biserica lui Hristos nu poate avea nimic comun cu Reforma. Duhul Sfânt Care vorbeşte în Sfintele Scripturi, Care luminează prin Taine şi învaţă prin Sfânta Predanie nu poate fi înţeles de raţiune şi nu poate încăpea în ecuaţiile religioase ale oamenilor. Umanismul raţionalist a făcut din Creştinism un cod de comportament moral superior oricărei etici, încât cei ce doreau a fi numiţi creştini credeau că le era de ajuns mântuirii doar respectarea selectivă a unor reguli sociale.

Astfel morala umanistă a devenit piatra de temelie a *noii religii*, a *noului creştinism.* A înţelege jertfa lui Hristos ca pe o pildă morală înseamnă a crede că Iisus a fost bun şi drept deoarece a fost un cetăţean manierat şi inimos, un tip inteligent şi cultivat, un individ parolist şi respectuos, un cuminte plătitor de impozite şi taxe al vremurilor sale.

Ce a adus „binele omului" în creştinism decât numai părăsirea judecăţii drepte şi dezlegarea celor mai mari fărădelegi: cruciade, inchiziţii, politici „teocrate" criminale, toleranţă sexuală şi egalitarism ecumenic? „Creştinii" dedaţi deşertăciunii lumeşti nici nu mai bagă de seamă că „toleranţa", „reconcilierea" şi celelalte „drepturi" cu care se mândresc este un fel mincinos de a fi, fiindcă potrivnic

Scripturii este temeiul care izvorăşte din acestea. Ei săvârşesc nedreptatea ca pe dreptate, fac fărădelegi ecumeniste crezându-le mari fapte bune sau fapte ale dreptății. Cu adevărat s-au împlinit cuvintele *„Căile nebunilor drepte sunt înaintea lor” (Pilde 12.16)*

Dogmatizarea principiului

În sfârşit, după *teologia negaționistă* şi după *raționalismul umanist*, cea din urmă trăsătură a Protestantismului este *dogmatizarea principiului*. Nu, nu e o metaforă, deşi una din cele mai mari pofte ale Reformei a fost respingerea a tot ceea ce însemna dogmă în Catolicism. Însă lepădarea infailibilității papale a contrabalansat în Protestantism cu infailibilitatea fiecăruia de a înțelege după voia sa Scripturile. Aşa a apărut primul principiu protestant cu valoare de dogmă: *Sola Scriptura.* Cumpărarea indulgențelor pentru asigurarea mântuirii din Catolicism a dus la extrem în Protestantism ideea mântuirii doar prin credință. Aşa a apărut cel de-al doilea principiu-dogmă protestant: *Sola Fide.* Respingerea supremației papale a generat în Protestantism negarea harului preoției, fiind nevoiți să născocească o nouă „dogmă” pentru a umple golul lăsat: *Sola Gratia.*

Inevitabil, au apărut şi contradicții logice, care au fost rezolvate rapid, simplu şi eficient: orice idee sau tâlcuire, care ar contrazice noile *„principii - dogmă”*[58], nu mai este adevărată. Chiar Scriptura de ar fi, aceasta va trebui rescrisă pentru a nu contrazice noua „teologie” şi noile „dogme”. *Aşa*

[58] Practic au idolatrizat filozofia adogmatică, au *dogmatizat adogmatismul* - baza fondării moralismului „teologic”, prin teorii ca satisfacerea dreptăţii divine prin moartea lui Hristos pe cruce, refuzul distincţiei între esenţa şi energiile lui Dumnezeu, respingerea isihasmului şi a tradiţiei patristice, apologetica urmată în mod utilitar, absolutizarea autonomă a preoţiei generale a laicilor, concepţia juridică asupra păcatului originar etc.

Apostolii au ajuns „să spună" diferit de ceea ce au scris. Pe temeiul acestor „reevaluări", toate scrierile Sfinților Părinți au fost renegate, deoarece nu mai puteau fi „împăcate" cu noile formule demagogice creştine. Începea era unei noi teologii, a unei noi forme de creştinism.

Pentru ca o anumită *gândire teologică* să ajungă să capete credibilitate sau valoare de adevăr, întotdeauna se invocă o anumită *„autoritate"*. În Catolicism, felul înțelegerii învățăturilor Scripturii şi al „autorizării" noilor dogme revine în totalitate papei, unui singur om care şi-a câştigat această *„autoritate cu drept divin"* (de a da şi primi înnoiri teologice), printr-o falsă interpretare a unui singur citat din Scriptură. Protestantismul, vrând să rupă această robie a exclusivității papale privind înțelegerea Scripturilor, a liberalizat acest „drept", dăruindu-l oricărui cetățean care avea ceva de spus. Ironia este că nicăieri în Scriptură nu se regăsesc aceste „drepturi" la nivel de individ, ba mai mult, nimeni nu poate interpreta singur pentru sine Scriptura, pentru că este deja tâlcuită de cugetul Bisericii, de *graiurile soborniceşti* ale Sfinților Părinți. Orice „autoritate" care găseşte în Scriptură îndreptățirea de a contrazice Scriptura (prin reformulări personale) , nu este de la Hristos.

Autoritatea unuia înseamnă că fiecare individ este liber şi chiar încurajat să înțeleagă singur, pentru el însuşi, Scriptura. Dacă pentru catolici singura interpretare credibilă provenea de la un Papă (eretic), pentru neoprotestanți fiecare credincios devenea un mic papă, hotărând pentru el însuşi propria lui interpretare, pe baza unei *autorități personale*[59].

Aceasta a dus în mod natural la o veritabilă explozie – în Catolicism a congregațiilor şi ordinelor, iar în Protestantism a sectelor.

---

[59] Biserica Ortodoxă recunoaşte o singură „autoritate personală", cea a Mântuitorului Iisus Hristos. Nici chiar Sfinţii Apostoli nu hotărau singuri în cele ale credinţei, ci dimpreună, adunaţi în sobor.

Înțelepciunea, ca şi sfințenia, nu aparțin decât unimii tuturor membrilor Bisericii, botezați în acelaşi apostolesc Botez şi mărturisitori ai aceluiaşi apostolesc Crez. Aceasta este alcătuirea Bisericii soborniceşti Ortodoxe care garantează neprimirea vreunei erori, fiindcă nu lasă câtuşi de puțin loc manifestării vreunui principiu al raționalismului sau umanismului în Creştinismul ortodox. Infailibilitatea nu este atribuită unuia, ci negreşelnicia aparține numai Bisericii întregi, ca unime a dreptcredincioşilor împărtăşiți cu Trupul lui Hristos. Iată o mărturisire a Patriarhilor Răsăriteni întruniți în sinod cu episcopii lor, unde stau împotriva papei Pius al IX-lea prin următoarele cuvinte: *„Apoi, la noi în Biserica Ortodoxă, n-au putut niciodată nici patriarhii, nici sinoadele să introducă lucruri noi, pentru că apărătorul credinței este însuşi Trupul Bisericii, adică Poporul însuşi.”*[60]

Părerea unuia care îşi arogă, în materie de dogmă, dreptul unei decizii independente în numele Bisericii, constituie deja protestantism. De aceea raționalismul protestant este o deghizare în forme a raționalismului roman.

Din clipa în care Apusul creştin se arată neputincios sau nu mai caută să transfigureze „chipul” lui Dumnezeu din om, să preschimbe stricăciunea în nestricăciune, moartea în viață şi înviere, nu mai e decât o convențională formă de instituționalizare a unui grup de indivizi, o manifestare a căderii omului, oricât de religioasă ar fi aceasta. Creştinismul apusean este doar un marketing religios axat pe individ, o satisfacere searbădă a nevoilor „religioase”, sentimentale şi psihologice ale *omului căderii*.

---

[60] **Enciclica Patriarhilor ortodocşi**, trad. T.M. Popescu, Bucureşti, 1935, p.132.

CAPITOLUL VII

Neocreştinismul

Erezia este un duh rău care vine şi se sălăşluieşte în mintea omului. Una dintre cele mai abile metode de cucerire a minţii de către diavol este transformarea ideilor în crezuri, iar cel mai îndrăgit crez din zilele noastre este **creştinismul raţionalismului umanist**. Pentru lume nu mai contează că acel creştinism în care crede este un fals, o parodie a adevăratului creştinism, atâta timp cât acesta îşi dovedeşte „adevărurile” prin consimţământul a din ce în ce mai mulţi „creştini”.

Umanismul în creştinism este secularizarea creştinismului, iar raţionalismul creştin este desfiinţarea totală a creştinismului secularizat. Şi cel mai „neprihănit” umanism şi cel mai „virtuos” raţionalism nu sunt altceva decât pofta omului de a se cunoaşte pe sine însuşi ca dumnezeu, adică demonism curat.

Centrul acestui sistem filozofic *cu faţă creştină* are ca singură măsură a tuturor lucrurilor *omul*. Totul şi toate sunt (re)centrate în jurul şi spre „binele” omului, după un mecanism în care omul „justifică” şi tot el „beneficiază”. Gândirea raţionalistă îl face pe om să se creadă în clubul select al *specimenelor evoluate şi civilizate*, atâta timp cât civilizaţia şi progresul sunt definite ca stând exclusiv pe

umerii oamenilor raționaliști. La fel, conceptul *umanismului* cultural, social şi religios îşi are originea în om, există pentru om şi-şi găseşte justificarea tot în om. Având o minte critică şi suferind de un agnosticism cronic, raționaliştii neagă existența inexplicabilului şi nu primesc ceea ce nu se poate demonstra. Toate valorile şi reperele (mai ales religios-morale) sunt relativizate, mereu adaptabile nazurilor şi patimilor „moderne”. Nimeni şi nimic nu este absolut: totul se (re)defineşte şi se evaluează, totul se prescurtează, se micşorează şi se numerotează.[61]

Marea meteahnă a acestui gen de „gânditori” este că, punând totul sub lupa microscopului şi relativizând totul în jurul lor (mai puțin pe ei înşişi), au ajuns la o asemenea infailibilitate „logică” încât nu mai pot pune la îndoială fundamentele, direcția şi nici „valorile” propriei gândiri conceptuale.

Mustind într-o cultură renascentistă, creştinismul apusean a căpătat în papism latura *rebeliunii infailibile,* iar protestantismul a dus-o la desăvârşire în *idolatria umanistă.* Aşa a luat naştere creştinismul raționalist, religia umanistă, cultul omului. Apusenii au divinizat rațiunea umană dimpreună cu patimile şi slăbiciunile sufletului apostat, făcând din om un ideal mistic, un *„om nou”*, un fetiş perfect căruia puteau acum să-i închine toate jertfele minții lor. Iar acest *om nou* nu mai avea nevoie de nici o religie. El era de-acum religia.[62]

---

[61] S-a înlăturat şi s-a trecut sub tăcere adevărul teologic al dogmelor, acestea fiind înlocuite cu morala pietistă; s-au înstăpânit un intens raţionalism apologetic, domnia logicii practice, năzuinţa spre fericirea etică, necesitatea culturală a religiei.

[62] Din nefericire, neînduratorul sistem raţionalist-umanist a îmbolnăvit cu totul fundamentele creştine ale Apusului. Iar decepţia oamenilor faţă de un „creştinism aspru” şi un „dumnezeu neîndurător” s-a putut vedea în rebeliunile Renaşterii şi revoluţiile Umanismului, care au împins lumea fie în ateism, fie în liberalism (protestantism), fie în păgânism (New Age).

Îngrijorătoarele mutații ale creştinismului apusean l-au adus pe *omul nou* la închipuirea că în adâncul sufletului este liber să poată avea religia „eului", chiar dacă aceasta era oglindirea în teologic a conceptului de „sine". În loc să se lase îndumnezeit de Hristos, *omul nou* a fost amăgit de diavol cu visul unei noi libertăți izbăvitoare de „credința cea veche", crezând nătângul că se poate mântui dacă se închină unui Creator mai „nou", mai „bun" sau mai „umanist". Este un miraj după care tinde neîncetat fără a ajunge nicăieri, o iluzie vânată de trufia sinelui. Cu toată logica cu care se laudă, *omul nou* ar trebui aici să-şi dea seama de minciuna „religiei" în care crede.

Această formă de *neocreştinism* este mai periculoasă decât necredința, deoarece încearcă înlocuirea Adevărului cu un mit, iar oamenii sunt mari amatori de mituri cu cât sunt mai *emancipați*. Şi nu degeaba limbajul figurativ al culturii noului veac acuză Creştinismul tradițional de învechire iar vechile erezii sunt asemuite cu „creştinismul autentic"[63]. *De fapt, prin nou-vorbire şi nou-gândire, Neocreştinismul nu doreşte anihilarea Creştinismului ci păgânizarea lui, iar Păgânismul să fie îmbrățişat ca o evoluată „religie creştină".* Cu toate acestea, neocreştinismul nu este anticreştin. *El este desăvârşit antihristic.*

În acest creştinism umanist profund secularizat, *omul* intră în posesia unor capacități intelectuale potențial nelimitate, *omul* devine esența, valoarea şi centrul universului, *omul* hotărăşte asupra tuturor valorilor şi a adevărurilor, în special a celor religioase, *omul* devine sursa întregii cunoaşteri umane. **Credința a fost uzurpată de**

[63] Vedem acest lucru în strădaniile Protestantismului de a reuni în teologia sa toate ereziile anatemizate la timpul lor de Sfinţii Părinţi ai Sfintelor Soboare ale Bisericii: arianism, nestorianism, iconoclasm etc. Ba mai mult, pentru a-şi înfiripa o rădăcină istorică, Protestantismul de astăzi invocă drept urmaşi pe ... ereziarhii şi mişcările eretice ale trecutului.

ştiinţă, Taina înlocuită de progres, Biserica de etică[64]. Dumnezeu, chiar dacă nu este negat, este scos în afara lumii spre a nu tulbura spiritele reformatoare. Noţiunile de ***Libertate, Toleranţă, Democraţie, Gândire liberă, Cunoaştere, Crez religios, Creştinism autentic*** **– au devenit noile arme-concept cu care** ***neocreştinismul*** **Îl remodelează (ciopârţeşte) pe Hristos Cel Răstignit din viaţa celor care mai cred în El.**

Iar odată şterse diferenţele dintre adevărul şi iluzia mântuirii, dintre Biserică şi erezie, *noţiunea de păcat îşi pierde conţinutul real,* fără a se mai înfrunta vreodată cu viaţa omului.

Mântuieşte oare credinţa în raţiune, respectul de sine, datoriile civice, nădejdea în lume sau dragostea de trup? Adevărurile, ostenelile, crezurile, lacrimile, sângerările, predicile golite de adevăratul Hristos – ***niciodată!***

Când începătorii Protestantismului L-au văzut pe Dumnezeu ca pe un stăpân de sclavi, care i-a făcut pe oameni cu scopul de a-i blestema şi pe alţii (câţiva aleşi) pentru a-i salva, ei, de fapt, au lăsat moştenire urmaşilor neoprotestanţi definiţia Antihristului. Realitatea viziunilor Reformatorilor avea să fie mascată cu o întreagă avalanşă de falsuri şi minciuni, însă dincolo de acestea, binele şi răul au ajuns aşa de amestecate în definirea „fiinţei supreme”, încât întreg Protestantismul a ajuns să o confunde cu „Dumnezeu”.

Nu, nu trebuie să ne aşteptăm însă la gândire logică din partea raţionaliştilor, deoarece esenţa gândirii lor este punerea egalităţii între noţiuni ireconciliabile (adevăr-erezie, păcat-virtute, ceresc-pământesc). Să nu ne mirăm că din

[64] De aceea realitatea liturgică şi euharistică a Bisericii dispare din viaţa „credinciosului” care se limitează la ascultare etică, la îndeplinirea formală a „obligaţiilor” religioase, la năzuinţele „practice”. Până la urmă, *creştinismul* pe care l-au îmbrăţişat este cel care le asigură confortul individual şi prosperitatea socială, dincolo de care nu mai există decât NIMICUL.

această harababură „teologică” şi prin amestecarea diverselor noțiuni „creştine”, de cele mai multe ori eretice, a luat naştere şi s-a întărit în ultimul secol **cea mai tânără aripă a neocreştinismului: ecumenismul.**

Prin originea sa, Protestantismul este o schismă născută din Catolicism, care la rându-i s-a născut din respingerea Ortodoxiei[65]. În acest sens este uşor de arătat cum duhul raționalismului papal este acelaşi cu duhul Reformei, duhuri care propagă *dezbinarea* „sistematică” şi „evolutivă” până la limita irațonalului, împingând spre fărâmițarea totală, spre nihilism, întreaga învățătură a adevăratei Biserici creştine.

Spre exemplu, înțelegerea Sfintei Treimi în Catolicism şi Protestantism pleacă de la baze raționaliste similare, în care revelația trinitară nu izvorăşte dintr-o comuniune-cunoaştere om-Dumnezeu, *ci, pornind de la concepte logice care nu pot fi decât abstracțiuni, impresii ale imaginației*, se ajunge la analogii ale Sfintei Treimi cu lumea creată, cu obiectele naturale şi relațiile umane. Ceea ce sistemele filozofice sau raționalist-creştine nu au înțeles sau au crezut că lipseşte din explicarea *Dumnezeirii Celei de necuprins cu mintea*, a fost înlocuit de reprezentări ale imaginației omeneşti. Asemuirea lui Dumnezeu cu o *forță* a lumii naturale nu este departe de metodologia „teologiilor” păgâne, prin care s-a ajuns să se transforme, imite, ignore şi să se relativizeze numele lui *Dumnezeu-Treime* - într-o banală denumire a unei dogme. Sau să înțeleagă şi să reinventeze Biserica, prin analogie cu Statul, drept „regatul cezarului” (în Catolicism) sau ca sistem de organizare socială (în Protestantism).

Algoritmul „teologic” neocreştin a devenit deja clasic: se pleacă de la o simplă învățătură a Bisericii apostolice, apoi se aplică unele schimbări foarte fine, susținute de interpretări *aproape logice*, însă adăugirile prin care concluzionează primii

---

[65] Aceasta nu înseamnă că Ortodoxia stă în vreun fel la baza răzvrătirilor religioase, ci trufia umană.

raționaliști (Catolicismul) sunt așa de monstruoase, încât cel de-al doilea val de raționaliști (Protestantismul), atacând concluziile primilor, ajung să nege totul și să învinovățească de păgânism până și învățătura Bisericii apostolice.

Vedeți cât de viclean este duhul raționalismului? Își ține primii ucenici prinși într-o neobosită ridicare a falselor concepte, iar pe ceilalți înverșunați în combaterea lucrării celor dintâi. Însă nici unii și nici alții nu ajung să se nege pe sine sau să lupte pentru adevăr, ci doar apără orbește niște păreri eretice și idei personale. **De aceea Adevărul lui Hristos este același, neschimbat, mai presus de logică și de om, și nu admite adaosuri, împuținări sau compromisuri.**

Drept exemplu, în timp ce Biserica face rugăciuni și pomeniri pentru cei adormiți, Catolicismul vine și spune că *această rugăciune ar fi inutilă dacă nu ar exista o stare intermediară: iată demonstrația că purgatoriul există!* Însă Protestantismul ofensat răspunde că *nu există nici urmă de purgatoriu în Sfintele Scripturi și nici în Biserica primară, deci este păgânism să te rogi pentru cei morți.* În timp ce Biserica recunoaște și prețuiește mijlocirile Sfinților, Papismul vede aici *o utilitate ce completează meritele prisositoare ale rugăciunii și ale ispășirii,* justificând discret plata indulgențelor. Reforma neagă totul, zicând că *ispășirea prin sângele lui Hristos, acceptată prin credință în Botez și în rugăciune, este suficientă pentru răscumpărarea tuturor oamenilor, deci mijlocirea sfinților este inutilă și că însuși termenul de „sfinți" este impropriu.* Atunci când Biserica învață *„După cum trupul fără suflet este mort, așa și credința fără fapte" (Iacob 2.26),* Papalitatea împuținează spunând că *credința este insuficientă, deci ea nu ne poate mântui, iar faptele sunt utile și constituie un merit.* Însă logica Protestantă nu se lasă călcată și spune că *faptele nu constituie un merit, deci sunt inutile!*

Această grea luptă în tăișurile silogismelor nu se va sfârși niciodată pe tărâmul raționalismului. **Este așadar lesne de înțeles de ce diferențele dintre Ortodoxie și**

„neocreştinisme" nu stau în neînțelegeri sau interpretări asupra unor probleme particulare, ci în însăşi faptul că adevărurile, învățăturile şi esența lor sunt total contrare şi de neîmpăcat. Diferența între Biserică şi toate confesiunile creştine ale Apusului este atât de radicală, încât nu se poate găsi un singur fundament asupra căruia acestea să fie de acord.[66]

Spuneam în primul capitol că Hristos Cel Răstignit a creat Omul înnoit, Omul îndumnezeit plăcut Tatălui şi luminat de harul Duhului Sfânt.

Neocreştinismul face exact contrariul, inspiră chipul *omului nou*[67], un humanoid al noii specii hotărât să trăiască netulburat în patimi şi păcate, pătruns până în măduvă de *nihilismul* deşertăciunilor lumeşti transformat într-o filozofie de viață „creştină".

Se mântuieşte *omul nou?* Răspunde Sfântul Proroc David: *„În zadar vă osteniți voi ce mâncați pâinea durerii"*, căci *„cine nu este cu Hristos, este împotriva Lui"* şi *„cine nu adună cu El risipeşte".* Departe mântuirea de *omul nou,* atâta timp cât idealul acestuia este aidoma cu idealul lui Lucifer. În adâncurile inimii sale de piatră, *noul om* musteşte acelaşi

---

66 Însă tocmai aici intervine subtil lupta „teologică" a „ecumenismului creştin", în exploatarea perfidă a aparentelor asemănări în expresiile şi formele exterioare şi camuflarea dezacordurilor esenţiale ale fondurilor religioase.

67 Omul nou (nu înnoit) este autosuficient sieşi (se acceptă şi se iubieşte aşa cum este) prin punerea propriilor *virtuţi pătimaşe şi a înţelepciunii după trup* în slujba nimicului sau a deşertăciunii. Neo-omul s-a redefinit (el există, trăieşte printre noi) ca geniu, artist, filosof, savant, educat, onest, serios, corect, punctual, riguros, manierat, respectuos, instruit, învăţat, cult etc., fiind mereu grijuliu în a îmbrăca nihilismul în formele antropolatriei moderne, precum: iubirea de sine, părerea de sine, grija de sine etc. Sau, mai nou, îmbrăţişând formele de naturalism ecologist-păgân: idolatria animalelor sau închinarea la natură. Numai *pieirea (adică împlinirea nihilismului)* este finalitatea binelui fără Hristos şi a toată fapta bună, săvârşite în chip egoist, autonom. Din păcate, această *specie creştină* de „oameni noi" va fi cea care îl va primi pe Antihrist drept Hristos.

dispreț față de dragostea şi adevărul lui Dumnezeu, aceeaşi răzvrătire şi înstrăinare care duce în prăpastia morții.

De fapt, *neocreştinismul* ciopleşte în *omul nou* un locaş: este crezul în neîncetata urmărire a adevărului personal, este idealul celor care, căutând „creştinismul pur”, îl găsesc punându-se pe sine ca întemeietori şi începătură a lui.

Ispita neamului celui de pe urmă a şi sosit mai grozav acum, - scrie Sfântul Ioan Iacob Hozevitul (1913 – 1960) - *cu apropierea venirii lui Antihrist, încât amenință să-i piardă şi pe cei aleşi. Şi nu-i atât de primejdioasă ispita care vine de la vrăjmaşii lui Dumnezeu, de la atei, de la cei cu grija numai la cele pământeşti sau de la cei destrăbălați care nu pot uşor să vatăme pe Creştini.*

Pericolul vine de la frații cei mincinoşi, care sunt duşmani ascunşi, cu atât mai primejdioşi cu cât cred că sunt frați curați. Predică şi ei Ortodoxia, dar oarecum schimbată şi prefăcută după placul lumii acesteia şi a stăpânitorilor acestei lumi. Predica lor e ca o hrană care a început să se strice şi, în loc să hrănească, otrăveşte pe cei care o mănâncă. Ei aduc tulburare în rândurile Creştinilor. Aceştia sunt ispita cea mare a neamului celui de pe urmă. Despre ei a profețit Domnul că vor fi în veacul cel de apoi: „Mulți vor veni întru numele Meu şi pe mulți vor înşela” (Matei 24.5).

Vorbesc şi frații mincinoşi de sfânta şi prea-dulcea Ortodoxie, de dragoste, de curăție, de fapta bună, de smerenie şi de virtute, ajutând obştile creştineşti. Cât e de greu pentru ortodocşii cei curați şi simpli să înțeleagă pe cine au înaintea lor! Cât e de uşor să fie atraşi de ideile lor cele ,,filozofice” şi să îi creadă. Dacă răscoleşte cineva adânc în sufletele acestor oameni, va găsi nu dragostea cea fierbinte pentru Dumnezeu, ci închinarea la un idol care se numeşte „om”.[68]

[68] **Hrană duhovnicească,** Ed. Lumină din Lumină, Bucureşti, 2004.

CAPITOLUL VIII

Antihristul

Marea problemă a *Neocreştinismului* este aceea că nu vine de la Hristos. Este o filozofare eretică insuflată de diavol şi ridicată la rangul de religie, pentru a amăgi lumea şi a o pregăti pentru venirea lui Antihrist. Şi Catolicismul şi Protestantismul şi Ecumenismul[69] sunt odraslele trufaşului Neocreştinism, pentru că în ele se sălăşluiesc *germenii antihristici* al căror rod este imitarea lucrării lui Hristos în lume, tocmai pentru a-L nega şi înlocui pe Hristos. Ține chiar de natura religioasă a lui Antihrist să prezinte Împărăția cerurilor ca fiind a sa, iar împărăția morții ca şi când ar fi *planul eşuat* al lui Hristos Cel Răstignit.

Duhul lui Antihrist se piteşte acolo unde Hristos este denaturat câtuşi de puțin. Dacă vechii antihrişti erau magii şi vrăjitorii care lucrau în bezna istoriei, astăzi noii antihrişti au

[69] „Dezbină, dezbină şi apoi uneşte” este strategia folosită în ultimul mileniu (destul de eficient am putea zice) de către Satan care, împărţind întâi Creştinismul în Răsăritul dreptcredincios şi Apusul catolic, mai apoi a căutat să învrăjbească pe protestanţi împotriva papalităţii. Iar la urmă, globalizarea ecumenistă vine ca un „mesianic” împăciuitor, chemând Biserica lui Hristos să primească ereziile care până atunci i-au stat împotrivă.

ieşit la lumină, luând chipul politicianului, filozofului, artistului, teologului. Dintotdeauna a existat un rău manifestat prin legile şi dreptatea lumii, în filozofia, teologia, cultura şi arta oamenilor. Faptele şi lucrările hulitorilor de Hristos se împletesc cu istoria lumii, cu prezentul social, cu fenomenul religios, continuând şi întărind în toate formele dorința nebună a primului înger căzut din ceruri: aceea *de a fi ca Dumnezeu*.

Înmulțind neîncetat neghinele răului, Satan a ales ca în fiecare apariție de *crezuri creştine eretice* în această lume, pe lângă crearea unei „umbre" a unei false dumnezeiri, a unui „hristos" arianist, revoluționar, umanist, panteist, progresist, ecumenist sau liberal, să lase şi câteva *„portițe teologice",* prin care Antihrist să-şi facă la momentul potrivit - în chip „legal" şi „corect" - simțită chemarea şi prezența, direct în mijlocul şi în inima creştinilor. Altfel spus, acel „Hristos" atent elaborat de teologiile noilor sau vechilor creştinisme eretice nu este, în fond, decât o altă înfățişare a Antihristului.

În continuare vom arăta cum rodeşte în Protestantism sămânța neocreştinismului antihristic.

Greşeala unei teorii teologice nu este o neînțelegere lingvistică sau istorică tratată la nivelul catedrelor, conferințelor sau al teologilor. Erorile strecurate în învățăturile despre ființa şi lucrarea lui Dumnezeu alcătuiesc o credință nouă şi otrăvită, care, ajunsă crezută şi mărturisită, duce la pierderea mântuirii sufletului. Iar Biserica, drept una şi singura care se îngrijorează întâi de mântuirea omului, a considerat drept o dovadă de dragoste combaterea şi anatemizarea tuturor credințelor eretice şi a învățăturilor schismatice care, vorbind despre Dumnezeu, îndepărtează sufletele de la calea mântuirii.

A trata rațional şi a căuta explicații pe cale logică la opera de mântuire a lui Hristos este cea mai mare cutezanță a mentalității protestante. Să luăm aminte, în primul rând, la

subtila capcană întinsă de gândirea apuseană, în care *sensurile cuvintelor creştine „vitale" (păcat, adevăr, mântuire) au fost redefinite*, născându-se un nou vocabular străin de rostirile Sfinţilor Apostoli, astfel încât reformatorii religioşi să poată avea *o nouă bază* de unde să-şi poată întemeia şi explica mai apoi înnoirile.[70] Ce mai înţelege astăzi neo-creştinul prin „mântuire"? În nici un caz despătimirea, lepădarea deşertăciunilor şi a plăcerilor lumeşti, păstrarea dreptei credinţe şi răstignirea ascetică a propriilor păcate.

Văzut în toată desfăşurarea sa, Neoprotestantismul este o treaptă spre „noua eră" a Neocreştinismului, a reîntoarcerii la misticismul ocult cu faţă creştină, intrarea în „noua Cincizecime", teologia „noului aeon", apropierea către înfrăţirea universal-mesianică a religiilor, spre primirea extaziată a minunilor „spiritului sfânt".

Acum, în vremurile noastre, cele mai periculoase cuvinte au devenit „dumnezeu" şi „hristos". Toţi religioşii vorbesc despre „dumnezeu" şi toţi îşi arată credinţa într-un „hristos". Până şi păgâna filozofie New-Age a ajuns să vorbească despre un „dumnezeu universal" şi de „hristosul cosmic". Nu degeaba *sincretismul filozofiei* New Age este asemănător la bază cu *unionismul teologiei* ecumeniste.

Chiar dacă protestanţii acuză pe new-age-işti de păgânism (şi pe bună dreptate), la rădăcini Protestantismul nu diferă prea mult de New Age, deoarece amândouă curentele sunt întemeiate pe visele, vedeniile, revelaţiile, ideile, raţiunea, interpretările şi închipuirile OMULUI despre lume şi despre Hristos Dumnezeu.

Acei care cred şi aşteaptă un hristos umanist şi pacifist sunt fraţii celor care aşteaptă un hristos cosmic şi ecologist. Acei care proorocesc, fac minuni, vorbesc în limbi şi tremură

---

[70] Înnoiri făcute pe temelia raţionalismului, care camuflează în lăuntrul lor false căi ale mântuirii, precum şi scenarii teologice în care Hristos se confundă cu Antihrist.

la venirea „duhului” sunt fraţii celor *iluminaţi* de „forţa universală” sau care capătă puteri paranormale sub îndrumarea unui spirit-guru care se recomandă „hristos”. Acei care străbat lumea de la un capăt la altul pentru a o „încreştina” cu bileţele gen „Isus vine curând”, sunt fraţii celor care cheamă omenirea la „spiritualizare” şi „înnoire”, prin dobândirea „conştiinţei cosmice al lui hristos”.

Raţionalismul umanist al *religiei protestante* a fărâmiţat creştinismul pentru a pregăti mentalitatea *omului nou* de a gusta din plin sincretismul păgân al *religiei New Age*. Raţionalizând Catolicismul, Protestantismul a fost relativizat la rându-i de New Age. Sufletul Apusului a ajuns o arenă în lupta pentru supremaţia *hristoşilor*. La urmă, lumea aceasta va primi hristosul cel mai „evoluat”, mai „interesant” şi cel mai „simpatic”.

Schimbarea definiţiilor cuvintelor esenţiale[71] şi înlocuirea cu cele contrarii este aidoma unui adevăr care minte. Iar un intelect care crede într-un „adevăr mincinos” este un intelect otrăvit, care va lua drept bună *orice* minciună prezentată drept adevăr. Orice altă afirmaţie pe care o va face gândirea după tiparul „adevărului mincinos” va fi lipsită de logica elementară, şi chiar dacă pare să provină din raţiune, va fi întemeiată pe imaginaţie.

Să luăm bine aminte. Erezia este în primul rând un duh care vatămă (organic chiar) şi slăbănogeşte firea omenească, sapă în creier clişee (i)logice şi teologice în afara cărora mintea nu mai „vede” şi nu mai poate funcţiona normal (critic). Cei care îl vor confunda pe Antihrist cu Hristos vor fi înainte zădărniciţi în fire şi buimăciţi de cap.

Problema nu este logica în sine, ci felul mecanic în care neocreştinii reacţionează. Odată ce au fost educaţi să se supună unei gândiri eretice, aceştia riscă să se supună

---

[71] Lucrătură de care nu numai teologia a fost cuprinsă, ci şi întreg limbajul politic sau cultural.

automat chiar dacă pretențiile gândirii sectare (ex. noi profeții mesianice) devin la un moment dat complet absurde (a venit Hristos sau cutare e Hristos). Partea proastă este că argumentele Neocreştinismului se manifestă mai ales prin simboluri, foarte uşor de contrafăcut, iar aici oferta psihosectelor, a profeților ad-hoc este extrem de bogată: minuni, semne, lumini, glasuri, proorociri, vorbiri în limbi, revărsări ale „duhului" etc. Faza „terminală" a acestei înşelări „creştine" este dată de un glas pe care sărmanii posedați îl aud în minte şi care-i sfătuieşte grijuliu[72] să asculte şi să se supună *pentru binele şi pentru mântuirea lor.*

Protestantismul vorbeşte exagerat de mult de sfârşitul lumii, aproape obsedant, încât unele secte chiar s-au hazardat să facă predicții (bineînțeles eronate) despre data venirii Mântuitorului. Teologiile neocreştine lasă de înțeles că venirea hristosului protestant va nimici şi osândi la iad pe cei care nu s-au convertit în timp util la vreuna din sectele respective. Nu toți cei ce vorbesc de Hristos sunt ai lui Hristos, iar dintre toți care vorbesc despre Antihrist, cu siguranță câțiva sunt ai lui Antihrist.

Însă pe acest tărâm al Apocalipsei, teologia protestantă este şubrezită de două mari erori datorate răstălmăcirilor Scripturii: *cea a împărăției de o mie de ani şi cea a răpirii*, în care Domnul Hristos ar veni „cu slavă şi mărire" şi ar ridica de la pământ la cer pe membrii respectivei secte pentru a domni cu aceştia timp de o mie de ani, înainte de a veni Necazul cel Mare, adică înainte de prigoana lui Antihrist! Însă Mântuitorul Iisus Hristos nu a vorbit niciodată şi nici nu a dat de înțeles că va veni prin aer sau pe pământ înainte de ceea ce cu toții numim a Doua Venire sau Judecata de Apoi, ci dimpotrivă, a numit antihrişti pe cei care vor chema

[72] Confundat adeseori de protestanţi cu glasul conştiinţei sau simţit ca un fior lăuntric lacrimogen ce le confirmă părerile.

mulțimile la vederea lui hristos înainte de venirea lui Hristos.

Vorbind despre înşelările care preced venirea Mântuitorului Hristos, Cuviosul Serafim Rose povățuieşte:

Cea de-a doua venire a lui Hristos va fi cu neputință de confundat. Ea se va întâmpla deodată. Va veni din cer – «Bărbați galileeni, de ce stați privind la cer pe Acest Iisus Care S-a înălțat de la voi la cer, astfel va şi veni, precum L-ați văzut mergând la cer (Fapte 1.11)» - şi va hotărî sfârşitul acestei lumi. Nu poate exista nici un fel de „pregătire" pentru Hristos, în afară de aceea pe care şi-o lucrează fiecare creştin ortodox prin căință pentru păcatele lui, spovedanie, priveghere şi rugăciune. Cei care se „pregătesc" altfel pentru acest sfârşit, care spun că el este undeva „aici" - mai ales „aici" în Templul din Ierusalim - sau care predică pe „Isus vine curând", fără să menționeze marile înşelăciuni care preced venirea Sa, sunt vădit profeții ale lui Antihrist, falsul Hristos care trebuie să vină mai întâi spre a ispiti lumea, inclusiv pe toți „creştinii" care nu sunt sau care nu devin cu adevărat ortodocşi.[73]

Acolo unde protestanții văd în Biblie vreo venire secretă a Domnului - special pentru dânşii - este de fapt portița prin care Antihristul cu nume de hristos îi va amăgi[74] la vremea cuvenită, *prin semne nemaivăzute şi mari minuni*, să-l urmeze ca nişte oi rătăcite în aşa-zisa şi mult aşteptata „răpire".

Neocreştinismul, prin Protestantism, plăsmuieşte în **conştiința şi mentalitatea** umanității un chip ideatic al **supraomului,** situat deasupra oricăror „constrângeri" şi „eliberat" de povara *crezurilor apostolice învechite*. Ținându-şi adepții într-un continuu miraj al „eului zeificat", al credinței într-un „hristos umanist", al omului deja mântuit, neo-

[73] Pr. Serafim Rose, **Ortodoxia şi religia viitorului**, p.120.

[74] Ingenios, prin propria lor teologie, nu?

sistemul creştin reuşeşte cu subtilitate să creeze un nou prototip uman ca model religios şi social de vieţuire şi credincioşie. Este, de fapt, antrenamentul neocreştinului pentru a deveni cetăţean de onoare al *societăţii perfecte*, un „bun" reeducat al împărăţiei lui Antihrist. Omul care se crede dumnezeu (sau care crede într-un hristos umanist) nu este altceva decât un îndrăcit, adică un rob amăgit de ispita Satanei cu năluca sinelui „îndumnezeit" sau a deja-mântuirii. Nu, nu este un paradox[75]. Omul nu poate fi altceva decât un simplu om, chiar dacă se crede zeu, superman sau extraterestru. Satan îi dă neocreştinului „libertatea" să (se) creadă ce vrea, atâta timp cât rămâne robit de eres şi trufie, şi aşteaptă un alt Hristos să vină.

De multe ori înşeală răutatea, prefăcându-se în chipul faptei bune. Arată Sfântul Dorotei: *„Nici o răutate şi nici unul dintre eresuri, nici însuşi diavolul nu poate să înşele pe cineva, numai dacă se preface în chipul faptei bune, după cum şi Sfântul Apostol zice că însuşi diavolul se închipuie un înger luminat."*

„Taina nelegiuirii" învăluie atmosfera religioasă contemporană cu revelaţiile spirituale şi promisiunile mântuitoare ale mulţimilor de hristoşi propovăduiţi de creştinismele apostate şi religiile păgâne.[76] Falşii prooroci ai timpurilor noastre anunţă din ce în ce mai puternic cu un limbaj creştin, apropierea „noii ere a Duhului Sfânt", a „noii Cincizecimi", a „punctului Omega". Este exact ceea ce se numeşte, în adevăratele profeţii ale Bisericii Ortodoxe, domnia lui Antihrist.

---

[75] Cum poate un om ce se crede zeu, să accepte să devină sclavul unui sistem chiar umanist...

[76] Unirea ecumenistă a religiilor sub umbra masoneriei va fi posibilă deoarece toate religiile lumii aşteaptă în momentul de faţă venirea unui Mântuitor. Creştinii aşteaptă reîntoarcerea lui Hristos, musulmanii l-aşteaptă pe Imam Mahdi, budiştii aşteaptă venirea lui Budha, hinduşii aşteaptă reîntoarcerea lui Krishna, iar iudeii pregătesc venirea lui Mesia.

Cu atât mai mult trebuie să lupte creştinii dreptmăritori din ziua de azi, înconjuraţi din toate părţile de un creştinism fals care invadează spaţiul religios cu o bogată ofertă de „experienţe ale harului" şi de „străfulgerări ale Duhului Sfânt", de mulţimi de sectari care pot cita pe de rost din Sfânta Scriptură şi de ortodocşi[77] ce rostesc din Sfinţii Părinţi pentru a-şi întări propriile erezii!

Să nu credem că în această luptă dreptcredincioşii vor fi cruţaţi: ***Neocreştinismul cu nume de ortodoxie este cel mai mare duşman al ortodocşilor.*** Vorbim aici de ortodoxia secularizată ce lucrează[78] în ascuns de privirile ortodocşilor *taina fărădelegii*, de ortodoxia supusă politicului şi marionetă a ecumenismului, de ortodoxia neortodoxă care şi-a pierdut simţul jertfei şi onoarea mărturisirii, de ortodoxia blazată, reconciliantă, tolerantă, căldicică, searbădă, pragmatică, pătrunsă de binele antihristic al acestei lumi.

O astfel de *ortodoxie* pierde sufletul, fiind unul din motivele şi una din consecinţele decadenţei spirituale ale timpului pe care îl trăim:

„Caracterul lumesc al societăţii a fost lăsat să-şi pună amprenta asupra misiunii ortodoxe, care dacă ar fi lăsată în direcţia aceasta, ar fi devenit, pur şi simplu, ***o formă de protestantism de rit răsăritean*** *-, adică ar fi păstrat câteva*

[77] Acei sărmani ortodocşi promotori ai ecumenismului, lideri de seamă în proiectele „teologice" privind schimbările dogmatice, cenzurile scripturistice şi demolarea rânduielilor Sfinţilor Părinţi.

[78] Cu paşi grăbiţi către „înfrăţirea religioasă", reprezentanţii „bisericilor" fac promisiuni şi angajamente din ce în ce mai serioase privind *unitatea în credinţă*. Se urmăreşte acum adoptarea aşa-numitei *Charta Oecumenica*, ce se doreşte a fi un fel de lege a Legilor şi dogmă a Dogmelor, un fel de *statut* (ales „democratic" de CMB) după care se va conduce viitoarea ***„biserică ecumenistă"***. *Charta* conţine printre altele, toate hotărârile prin care „reprezentanţii ortodocşi" de-a lungul timpului **s-au lepădat de învăţăturile Sfinţilor Părinţi şi de dreapta credinţă şi au semnat apostazia în numele nostru, al poporului dreptcredincios şi al Bisericii Ortodoxe**!

aspecte exterioare ortodoxiei[79]*, dar în esența ei nu ar fi fost practic cu nimic diferită de protestantismul lumesc devenit religie" –* după spusele Părintelui Serafim Rose *(The Orthodox Word nr.91, 1980)*. Cu siguranță trăim vremurile de pe urmă, când înşelăciunea este atât de subtilă încât amăgeşte, de este cu putință, şi pe cei aleşi (Matei 24.24).

Da, amăgirea lucrează astăzi prin chipul binelui. *Iubirea de sine se ascunde sub acoperământul cauzelor nobile şi bune. Urâciunea pustiirii vine prin ceea ce iubim mai mult din această lume. Dorința de „bine" este călăuza omului nou spre apostazie.* Însuşi Antihrist va face „binele", ca să-l îngenuncheze pe om, să-l facă dependent de un *sistem lumesc sau religios* şi să-l stăpânească. Însuşi Antihrist va „iubi" lumea, spre a o deschide către el să o nimicească.

Când *mântuitorul bine* al lui Hristos ni se va părea acelaşi cu *„binele universal valabil"* al omenirii, înseamnă că am căzut în cursă.

Diavolul nu se mai arată urât şi crud, ci devine de nerecunoscut, îmbrăcat în haina sfințeniei, a binelui şi a cuvioşiei. Prin chipul „diavolului sfânt" înşelătoria este mai fină, rafinată şi deosebit de inteligentă. Iar pentru a o recunoaşte trebuie să fii deosebit de iscusit ca să vezi cum numele lui Hristos (batjocorit) va fi semnul religiei Satanei.

Cum altfel credeți că Antihristul se va arăta însoțit *„de tot felul de puteri şi de semne, de minuni mincinoase şi amăgiri*

---

[79] Unde „noua naştere" a omului este concepută ca un acord etic cu legea Evangheliei şi ca o „trăire" sentimentală a adevărurilor, îndumnezeirea ca o îmbunătăţire a caracterului, spovedania ca o „reglare" psihologică a sentimentelor individuale de culpabilitate. Participarea la Liturghie devine recompensa pentru buna comportare, când nu e vorba de un obicei familial inconştient, undeva la limita magiei. Botezul devine o obligaţie socială, iar căsătoria o legalizare a relaţiei sexuale, despărţită de orice transfigurare ascetică a vieţii conjugale care face din cuplu *un trup*. Credinţa Bisericii în învierea omului e considerată „zadarnică" sau „neinteresantă".

nelegiuite" (II Tesaloniceni 2.9-10) decât sub forma binelui ucigător şi a adevărului mincinos?

Neocreştinismul înfricoşează şi fugăreşte lumea de Antihrist tocmai pentru ca aceasta să cadă în braţele lui Antihrist.

Antihrist va purta în el toată răutatea Satanei. Va fi omul compromisului, care va împăca orice contrarii (politice, sociale, religioase). Hristos este Dumnezeu-Omul, Antihrist va fi omul-diavol.[80]

Antihrist va fi frumos pe dinafară însă plin de toată urâciunea pe dinlăuntru. Va fi iscusit în ale Scripturilor, însă nu va împlini nimic din sfintele scrieri. Va ridica biserici, însă nu se va închina la Cruce. Antihristul va vorbi împotriva lui antihrist ca şi Hristos, ca să-i amăgească pe creştini. Va fi un ortodox zelotist, un catolic fervent şi un pios protestant totodată. Va fi genial, frumos, nobil, altruist, filantrop, ecologist, vegetarian, etic, moral, pedant, naturalist, umanist, acestea făcându-l plăcut lumii însă lepădat de Hristos. Fiara va lua chipul Mielului.

Se va arăta mare credincios, însă nu va vorbi de păcat şi de mântuire. Se va ruga lui „dumnezeu" ca un „fiu" şi va posti pentru a câştiga slavă deşartă. Va fi umil şi simplu cu cei săraci şi autoritar cu cei puternici. Se va da feciorelnic pe dinafară, însă, în taină, va fi plin de toate spurcăciunile curveşti.

Oamenii, bunurile şi animalele, toate cele închinate răului vor fi pecetluite cu un semn meşteşugit în chipul numărului 666. Mâncarea şi băutura vor fi spurcate şi îşi vor pierde saţiul. Sfânta Liturghie nu se va mai săvârşi. Hoarde de „creştini" se vor închina Fiarei. Adevăraţii creştini vor fi găsiţi vinovaţi şi ucişi pentru „dreptatea" şi „pacea" lumii.

[80] Nu diavolul încarnat, să nu fie, ci om îndrăcit.

Viața va fi un cult al morții[81]. Nimicirea, genocidul şi distrugerea vor fi scopul progresului[82].

Omenirea va dori schimbare iar Antihrist i-o va da. Corupție, sărăcie, foamete nu vor mai fi, pentru că sărmanii oameni le vor numi altfel: bunăstare, jertfă şi progres. Antihrist va aduce pace lumii, însă pacea sufletească nu va mai fi atunci în sufletul oamenilor. **Ocultismul, satanismul, păgânismul se vor „încreştina" - vor vorbi despre Hristos şi în numele lui Hristos!**

Mulțimile vor cere legi noi, iar Antihrist le va avea pregătite. În acea vreme va fi o singură monedă, o înfrățire între religii şi o singură împărăție. Proorocii tuturor religiilor lumii vor profeți venirea unui nou mesia-dumnezeu, iar Antihrist îşi va arăta atunci puterea.

Va fi înțelept în cele ale lumii, pentru a o supune. Va proslăvi omul, pentru a robi omenirea. Va cere drepturi şi dreptate, însă el nu le va respecta. Va fi numit omul adevărului de slugile minciunii. Va da atâta libertate, încât toți vor păcătui nestingheriți cum vor voi. Răzvrătirea, însă, va fi aspru pedepsită. Pâinea lui Dumnezeu o va da în numele său, încât omenirea va urla satisfăcută: Iată, în sfârşit, cineva care ne iubeşte!

Va fi bun, însă în bunătatea sa îi va omorî şi îi va prigoni pe creştinii care nu i se vor închina. Va fi iubitor şi milostiv, însă numai cu cei care se vor pecetlui cu Semnul Fiarei. Un mag va sta mereu de-a dreapta sa. Când va vorbi despre Dumnezeu, se va zugrăvi pe sine. Când va prooroci, va descoperi păcatele oamenilor, căci pe acestea le cunoaşte ca fiu al păcatului. Antihrist va învia pe cei morți, însă nu morții ci diavolii în chipul morților se vor arăta. Va face grozave minuni, se va răstigni şi va muri, însă amăgiri vrăjitoreşti prostimea va vedea. Va fi nebiruit, pentru că nu mână de om îl va nimici...

---

[81] Moartea legalizată (avortul), moartea asistată (eutanasia), antidotul morţii (clonarea) sunt câteva din manifestările „rituale" ale cultului morţii, corolare ale democraţiei şi libertăţilor în care am „votat" ca să trăim.

[82] Sfinţii au proorocit moartea a 2/3 din pământeni înainte de venirea lui Antihrist.

PARTEA A PATRA

Martin Luther şi cauzele secrete ale reformei lui,
de Părintele Gheorghe Calciu

Criza identităţii neoprotestante în istorie,
de Mihai Oară

Icoanele în Biserica Ortodoxă,
de Părintele John Whiteford

Martin Luther
şi cauzele secrete ale reformei lui

Părintele Gheorghe Calciu[83]

În 1948, organizaţia Cruciada Naţionalistă Creştină publica sub semnătura lui Gerard L K. Smith în St. Louis-Missouri, fragmente din cartea lui Martin Luther: „Despre Evrei şi minciunile lor”. Comentarii paralizante, în sensul că acuza Biserica luterană şi toată intelectualitatea, istorici, critici şi teologi, de complicitate organizată internaţional pentru a ţine departe de public această lucrare a lui Luther, în care se vădeşte adevărul despre poziţia Reformei faţă de evrei.

În originalul german, cartea lui Luther are 136 de pagini şi este foarte virulentă, aşa cum a fost tot timpul stilul puţin paranoic al lui Luther. Smith publică însă numai 48 de pagini, limitându-se strict la atacurile lui Luther împotriva evreilor şi lăsând deoparte justificările invocate de el.

Adevărul este că nici o enciclopedie, nici un dicţionar academic, nici măcar Enciclopedia Catolică nu suflă un singur cuvânt despre antisemitismul lui Luther, care nu a fost numai o izbucnire de moment, ci a avut o lungă perioadă de incubaţie, până la izbucnirea în scris şi în predici. După un răstimp în care Luther s-a sprijinit şi a fost sprijinit de evrei, nu numai în reformă sau material, ci chiar

[83] **Rugăciune şi lumină mistică**, Ed.Dacia, 1998, pp.83-92.

cu informație istorică din textele ebraice şi cu multe convertiri la luteranism, convertiri care s-au dovedit, aproape în totalitate, înşelătorii.

Această conspirație a tăcerii nu cred că s-a făcut spre apărarea lui Luther, Catolicismul neavând nici un interes să-l apere pe cel ce a zguduit Vaticanul din temelii. Fără îndoială că această trecere la index a cărții s-a făcut din teama de scandal şi din permanenta anxietate pe care problema evreiască o năştea în sufletul tuturor după cel de-al doilea război mondial, îndeosebi când evreii au reuşit să-şi însuşească, într-o mare măsură, mijloacele de comunicare cu care pot influența opinia publică şi distruge orice adversar.

Dincolo de cinstea şi onestitatea intelectualului, dincolo de regula informației libere, pe care instituțiile culturale, bibliotecile, inclusiv a Congresului American şi a Vaticanului, ar trebui să le respecte, se ridică spectrul spaimei de ce vor spune evreii şi, în acest caz, libertatea accesului la informație nu mai operează.

Publicarea comentariului lui G. L. K. Smith a făcut ca, pentru scurtă vreme, complotul tăcerii să fie rupt, după care s-a reinstalat valul uitării voite. Până în anul 1994, când, în toamnă, un grup de pastori luterani fundamentalişti a scris o scrisoare comunităților evreieşti prin care îşi cer scuze în numele luteranismului, pentru pamfletele antisemite ale lui Luther. Atunci, pentru prima oară am aflat de existența acestor pamflete, despre care profesorii mei de la teologie nu au suflat niciodată nici măcar un singur cuvânt, deşi cred că cel puțin doi dintre ei, care îşi făcuseră studiile în Germania, trebuia să fi auzit de ele.

Se pare că noi, creştinii, am intrat în epoca scuzelor istorice, în special față de evrei, din moment ce atât Reforma cât şi Vaticanul fac *mea culpa* public pentru injustițiile făcute poporului iudeu şi, în *post scriptum*, şi altora, deşi, conform profesorului Junin, apărător al adevărului neotestamentar,

iudaismul nu şi-a cerut niciodată scuze pentru omorârea lui Hristos, nici pentru dezastrul comunist.

Să urmărim foarte sintetic periplul evreiesc în istoria Europei. Trecem peste perioada distrugerii Ierusalimului şi a templului făcute de Titus în secolul al doilea, când evreii tulburau Imperiul roman cu revoltele lor necontenite şi începuseră să aibă o mare influenţă la curtea imperială. Sentimentele de revoltă ale romanilor şi-au găsit formularea intelectuală în afirmaţia lui Tacitus că Evreii sunt duşmanii umanităţii. În Europa Medievală, persecuţiile împotriva evreimii sunt cunoscute, ca şi motivaţiile lor, de aceea nu mai vorbim despre ele.

În Anglia, regele Eduard dă un decret, în 18 iulie 1290, prin care se punea în vedere locuitorilor de origine iudaică să părăsească ţara înainte de ziua tuturor sfinţilor. Se pare că sancţiunile pentru nesupunere erau atât de grave, încât 16000 de evrei fug în Spania, care devine, de atunci, placa turnantă a evreimii. La început, i-au primit ca pe o contrapondere împotriva populaţiei arabe: dar curând se simt sufocaţi de numărul mare de evrei şi intrarea în mâinile lor a aproape tuturor finanţelor, încât şi regii, şi nobilii ajunseseră la discreţia lor. Legendele încep să circule, toate acuzându-i pe fiii lui Israel de nefericirea spaniolilor.

În timpul marii ciume din 1348-1350, s-a spus că evreii au otrăvit puţurile, râurile şi izvoarele pentru a introduce spaima de moarte în creştini, aşa cum s-a întâmplat în Egipt pe vremea lui Moise. În 1492, Ferdinand de Aragon dă un decret de expulzare a evreilor din Spania, iar în 1496, un decret similar apare şi în Portugalia. Evreii fug în masă în Germania şi în ţările Europei Centrale şi de Est, unde vor stârni aceeaşi reacţie de mânie după câţiva ani. Luther a luat imediat atitudine, încercând să-i apere din toate puterile pe persecutaţi şi influenţând electorii diferitelor landuri să-i adăpostească. Iată ce scria el într-un pamflet:

„Evreii sunt cel mai mizer popor de pe pământ. Oriunde se stabilesc, sunt atacați, alungați din toate țările, în toate țările. Stau ca pe o roabă, fără țară, fără popor, fără guvern."

De altfel, toată mişcarea umanistă a luat apărarea poporului ales, în frunte cu Johnan Reuchlin. Luther, a cărui reformă a fost făcută, într-o măsură şi sub influența umanismului, face acest lucru cu mult mai multă râvnă decât alții şi chiar devine părintele misiunii protestante iudaice. Nu cunoaştem care a fost poziția lui Luther față de evrei înainte de a-şi începe reforma. Cert este că, din clipa în care şi-a început reforma, Luther a manifestat o mare compasiune şi o prețuire deosebită pentru poporul ales, de multe ori chiar în detrimentul creştinismului. În lucrarea sa, *Magnificat*, el cere încetarea oricărei persecuții a evreilor, dar nu invocând mila şi iubirea hristică, ci ineficiența propagandei creştine printre aceştia:

„Cine ar mai vrea să devină creştin", spune el, *„văzându-i pe creştini purtându-se atât de necreştineşte cu semenii lor?"*

Înțelegem că ambiția lui Luther era de a-i creştina pe evrei şi, pe cât se pare, el avusese promisiuni din partea unor rabini şi intelectuali evrei că se vor creştina, dacă el va pune capăt persecuțiilor bineînțeles, prin trecerea lor la luteranism. În 1523, la scurtă vreme de la afişarea tezelor sale, Luther scrie o carte intitulată: *„Că Iisus Hristos S-a Născut Evreu"*. Tot în această perioadă, el îi scria unui prieten de-al său, evreul Bernhard, pe care-l botezase: *„Dar când lumina de aur a Evangheliei va străluci, cu adevărat, putem spera că mulți evrei se vor converti cinstit şi adevărat, fiind răpiți astfel de prezența lui Hristos."*[84] Tot lui îi scria, într-o altă scrisoare, sperând ca Bernhard să devină un misionar printre evrei.

[84] De unde se vede că deja se profila la orizont conflictul cu evreii care se creştinau numai de formă şi care, mai târziu, l-au părăsit pe Luther şi l-au atacat cu virulenţă.

În revista *Weimar Briefwechsel*, Luther scria, cam în aceeaşi perioadă:

„Oricât ne-am lăuda pe noi înşine, trebuie să recunoaştem că suntem totuşi păgâni, iar evreii sunt de acelaşi sânge cu Hristos. Noi suntem departe şi străini de El; ei sunt rudele Domnului, verii şi fraţii Lui... Ei aparţin lui Hristos înainte de noi."

În seria de articole intitulate *„Convorbiri în jurul mesei”*, Luther afirma cu brutalitate: *„Dacă aş fi evreu şi aş vedea aceste capete pătrate (este vorba de papi, prelaţi şi călugări) învăţând pe alţii credinţa creştină, aş vrea mai degrabă să devin porc decât creştin.*"

Scrisorile lui Luther ca şi articolele de laudă a poporului evreu circulau printre fiii lui Israel din toate ţările Europei, ajungând până în Palestina. Luther devenea tot mai mult un profet salvator al poporului ales. Acţiunile lui de apărare a evreilor nu s-au limitat numai la articole şi scrisori. Prin influenţa pe care o avea asupra conducătorilor diferitelor landuri, el a determinat apariţia unor decrete de protejare a lor. Astfel, Filip von Hessen, protectorul său, a fost primul care a dat un asemenea decret de libertate pentru evrei în landul său, urmat, la scurtă vreme, de un decret asemănător dat de electorul de Brandemburg. În urma acestor decrete, Luther scrie din nou articole, prin care încearcă să-i convingă pe protejaţi să se creştineze: *„Sper ca mulţi evrei să devină creştini înfocaţi, dacă sunt trataţi cu blândeţe şi pe baza Scripturii.”*

Perioada care a urmat acestor încercări de convertiri, pe care Luther se amăgea să le creadă reale, a fost o perioadă de mari frământări pentru dânsul. Pe de o parte, voia să creadă cu toată puterea în promisiunile de creştinare pe care diferiţi rabini i le făceau, cu scopul de a obţine cât mai multe avantaje, pe de altă parte, vedea bine că aceste convertiri erau simple înşelătorii şi că reforma lui pe care, după părerea unor comentatori, o pornise la îndemnul rabinilor ce îi promiseseră că se vor creştina, devenise punctul de atac al

rabinatului, care socotea că violența argumentelor lui Luther şi elocvența lui de tribun constituiau un pericol real pentru iudaism. Luther suferea, aşa cum suferea pentru toate. În ultimele lucrări publicate, în predici şi în convorbiri, înainte de a se întoarce împotriva celor pe care i-a lăudat atâta, Luther face o risipă disperată de argumente pentru a-i convinge să devină creştini cu adevărat. Le întinde mâna şi se foloseşte de evreii creştinați pentru a-i convinge şi pe alții să se creştineze, ştiind deja că aceştia îl trădau.

Unor rabini şi unor intelectuali evrei le-a oferit o serie de avantaje: doi dintre ei - Johannes Boschenstein şi Mattaeus Adrianus - au fost numiți de el profesori de ebraică şi de Tora la Universitatea din Witemberg, dar a eşuat şi cu ei. Aceştia vorbeau studenților împotriva creştinismului şi a reformei. Antonius Magarithe, care se botezase în 1522, preda ebraica în mai multe universități germane. Se pare că acest neofit a fost de bună credință. Nu ştim ce s-a întâmplat până la urmă cu el, dar ştim că a publicat două cărți creştine pentru evrei, care însă nu au avut nici un efect, fiind anulate de rabinii prieteni şi protejați ai lui Luther. Reforma a câştigat foarte puțini evrei. Luther face afirmația că doi rabini au renunțat la rătăcirile lor şi s-au botezat în fața întregii universități din Wiltemberg. Nu ne spune însă ce s-a întâmplat cu ei după aceea, dar evoluția lui ulterioară ne face să credem că nici unul din aceştia, aşa-zişi botezați, nu a rămas fidel noii credințe.

Aşa cum Luther îi influențase pe electorii protectori să-i apere pe evrei, pe care spera să-i convertească în mod real la luteranism, tot aşa, şi probabil tot prin influența lui Luther, atitudinea conducătorilor de landuri se schimbă. Johann Frederick, elector de Saxonia, dă primul decret de expulzare a evreilor. După reformă, Luther nu mai spune nimic în apărarea celor expulzați. Dimpotrivă, într-o scrisoare adresată rabinului Josel von Roshelm, pe care îl numeşte

„bunul meu prieten”, el scrie: *„Evreii au comis asemenea fapte, încât noi, creştinii, nu mai putem fi de partea lor.”*

Nu ştim la ce fapte se referă Luther în această scrisoare. Holmio Armas Kustar Ensio, autorul cărții *„Martin Luther friend or foe of the Jews”*, sugerează că ar fi vorba de o anumită propagandă făcută de evrei, în special în Moravia, prin care căutau să-i convingă pe creştini că Mesia încă nu a venit, că Iisus este un mesia mincinos şi că legea veche încă nu a trecut. Concluzia era că evreii trebuie să conducă lumea până când adevăratul mesia va veni şi că numai cei trecuți la mozaism vor fi mântuiți. O serie de creştini au trecut la mozaism, s-au circumcis, mulți dintre ei fiind din cei convertiți de Luther la reformă, care au crezut în prietenii evrei ai acestuia. Se pare că aceasta l-ar fi mâniat pe reformator atât de tare, încât a scris o astfel de scrisoare dură. Este însă posibil să fi fost fapte mult mai grave, nu numai simpla propagandă iudaică.

Cert este că atitudinea lui Martin Luther, care a fost mereu un exagerat, se schimbă radical, acesta trecând pe poziții opuse celei dinainte, devenind un vrăjmaş înverşunat al evreilor. Într-un articol anti-iudaic din această perioadă, în care foloseşte un limbaj violent, dar nu din cele mai violente, aşa cum vom vedea mai târziu, el face apel la scrierile lui Nicolaus de Lyra[85] acuzându-i şi el pe Evrei de multe acte anticreştine şi antiumane, numindu-i *„oameni fără Dumnezeu şi rasă arogantă”.*

Rabinatul european nu se lasă intimidat şi-i răspunde lui Luther aproape în acelaşi stil, susținând că a fost dovedită falsitatea creştinismului. Polemica aceasta dură şi foarte dură a continuat prin atacuri şi răspunsuri succesive. Luther, folosind scrierile unor apologeți creştini ca Nicolaus de Lyra,

---

[85] Călugăr franciscan, 1270-1349, care a scris un comentariu uriaş la întreaga Biblie, în 50 de volume, intitulat *Postillae Perpetuae in Universam sanctam Scripturam.*

Burgo, Raymond Martin etc., constituie un volum de 136 pagini sub titlul *„Despre evrei şi minciunile lor"*, în original *„Von den Juden und Ihren Lugen"*. După un an, cartea a apărut şi în traducere latină şi a stârnit multă vâlvă. Pe de o parte, creştinii vedeau în cartea lui Luther confirmarea tuturor răutăților de care erau acuzați evreii, care aduseseră nenorocirea țărilor europene, pe de alta, evreii vedeau în ea exprimarea unui antisemitism feroce şi nejustificat. Polemica durează mult, inflamează spiritele de ambele părți, iar această conspirație a tăcerii care a domnit de-a lungul secolelor până astăzi mi se pare inexplicabilă, având în vedere extensiunea tulburărilor create la vremea respectivă.

Din nefericire, nu este aceasta singura crimă a oamenilor istoriei. Azi sunt sute de tratate secrete în care marile națiuni hotărăsc destinele popoarelor, ținând ascunse deciziile lor, chiar față de victimele acestor tratate. Numai că există o deosebire de natură între tăcerea legată de conflictul lui Luther cu evreii şi tratatele secrete.

Într-o succintă dare de seamă asupra conținutului cărții, menționăm următoarele elemente: Luther spune că se aştepta ca evreii să devină tot mai buni, pe măsură ce el le descoperea creştinismul, dar ei se dovedesc a fi tot mai răi, încât convertirea lor se arată imposibilă:

„Neamul acesta se laudă că sunt rasă superioară, că descind din Avraam, Isaac şi Iacob, dar Iisus Hristos i-a numit „pui de viperă" şi, pentru creştini, mai bine ar fi ca ei să plece în Palestina, țara lor veche şi să lase țările europene să trăiască în pace."

La un moment dat violența limbajului lui Luther merge atât de departe, încât cere să se dea foc sinagogilor, *„ca în focul lor Dumnezeu să vadă că noi (luteranii) nu putem îngădui adunările lor, urâte şi de Hristos, adunări în care se rostesc blasfemii la adresa Mântuitorului, chiar sub ochii creştinilor care ştiu, dar tac şi îngăduie. [...] Tinerii evrei să fie puşi la muncă, la topor şi la lopată, aşa cum lucrează şi tinerii creştini, nu numai să speculeze şi să ia camătă, ca să învețe şi ei că hrana se câştigă cu*

sudoarea frunţii, fiindcă Dumnezeu a blestemat, nu numai celelalte neamuri, ci şi pe evrei. (cf. Facere 3.19)"

Stilul lui Luther care, în ciuda violenţelor de limbaj, este foarte convingător, faptul că el confirma pe date biblice blestemul căzut peste evrei, blestem pe care ei înşişi îl ceruseră atunci când l-au determinat pe Pilat să-l condamne pe Iisus la moarte, la care se adăugau toate faptele anticreştine ale comunităţii iudaice din Europa şi, mai ales, confirmarea indirectă a tuturor legendelor care circulau în acel timp despre crimele rituale împotriva creştinilor făcute de poporul lui Israel, au creat o mare faimă cărţii care, în decurs de un singur an - 1453 - a cunoscut patru ediţii, ceea ce însemna, pentru epoca de început a tiparului, un lucru extraordinar. Câte cărţi astăzi, în condiţiile tehnice de care dispunem, cunosc patru ediţii într-un an?

În afară de acest volum, Luther mai publică încă două pamflete antisemite, cu acelaşi caracter, dar mai puţin violente, în care, ca şi în *„Minciunile evreilor"*, el afirma că nu are deloc intenţia de a-i creştina pe aceştia, ceea ce contrazice tot ce spusese mai înainte. Se pare că, în cele din urmă, Luther a renunţat în mod sincer la intenţia de a-i creştina, fie datorită eşecului total întâmpinat, fie că s-a convins că toate aceste crime, sau măcar parte din ele, de care creştinii îi acuzau pe evrei, erau adevărate.

Ceea ce este ciudat este faptul că Luther acuza catolicismul de antisemitism, el constituindu-se în apărătorul acestui popor prigonit. În clipa în care îşi schimbă atitudinea faţă de acest neam, el constată că Biserica Romano-Catolică este vândută evreimii. Adevărul este că papa Paul al III-lea (1534-1549) a luat partea evreilor persecutaţi şi chiar a fondat la Roma o casă pentru adăpostirea evreilor convertiţi. La propunerea papei, astfel de case au apărut în multe oraşe şi Evreii au putut găsi un refugiu împotriva persecuţiilor făcute de luterani, drept care, în prezent, ei se străduiesc să dărâme catolicismul din afară şi din interior.

Comentatorii se întreabă ce a putut determina o schimbare atât de dramatică în atitudinea lui Luther față de poporul ales, după ce, multă vreme, el însuşi afirma că evreii sunt superiori creştinilor şi că noi trebuie să-i ridicăm ca pe un steag al lui Hristos. Amintesc numai fraza lui care afirma că, văzându-i pe papi şi pe călugări, ar prefera să devină porc decât creştin.

Unii cred că Luther avea o anumită instabilitate psihică şi că, aşa cum s-a întors împotriva țăranilor germani, care se răsculaseră pentru dreptate, sub influența reformei lui, tot aşa s-a întors, fără motiv evident, împotriva evreilor. Amintesc pe scurt că țăranii au preluat libertatea creştină predicată de Luther şi au aplicat-o în plan social, în vestul şi în sudul Germaniei. Răscoala porneşte din munții Pădurea Neagră, în 1524 şi se extinde în Svabia, Turingia şi Franconia.

Luther este atât de aprig pornit pe țărani, încât scrie împotriva lor pamflete de o violență incredibilă la un prelat, chiar dacă era un reformat. Citez din pamfletul lui intitulat „Contra bandelor ucigaşe şi jefuitoare ale țăranilor”:

„Arestați-i pe țărani, spânzurați-i, treceți-i prin ascuțişul sabiei, în secret şi în public. Nimic nu este mai veninos, mai vătămător, mai diabolic decât un răsculat. El este ca un câine turbat: dacă nu-l ucizi, te ucide el şi, cu tine, o țară întreagă.”

Luther a semănat vânt şi a cules furtună. El a uitat că era un răsculat împotriva unei ordini sacre. Acest pamflet nu a fost numai o izbucnire, ci reflexul unei convingeri pe care şi-a mărturisit-o în alte scrieri şi scrisori. Într-o epistolă particulară, adresată unui prieten, el spunea:

„Nu s-a văzut niciodată ceva mai mitocănesc decât această ticăloasă bandă de țărani care au mâncat şi au chiuit pe săturate şi acum se simt puternici ... măgarul trebuie bătut şi populația trebuie condusă cu forța.”

Nu mai insistăm asupra violențelor lui Luther. Să continuăm căutarea unor eventuale motive ale schimbării lui de atitudine față de evreii pe care, multă vreme, i-a socotit

raşa superioară a lumii, i-a adulat şi i-a ajutat, pentru ca, peste câțiva ani, să-i declare duşmanii creştinilor şi să-i trateze cu aceeaşi ură cu care i-a tratat pe țăranii răsculați.

Unii autori afirmă că rabinatul ar fi încercat să-l otrăvească pe Luther şi că de aici a pornit toată ura lui împotriva lor. Se ştie că Luther era fricos de moarte, până la panica cea mai dezordonată şi nu-i ierta pe vrăjmaşi. Se temea de diavol, care îl chinuia şi încă se mai poate vedea pe peretele biroului lui de lucru urma cernelii din călimara cu care a aruncat în diavolul care îl deranja de la scrierile sale. Dacă acest zvon s-ar putea dovedi cât de cât, ar fi o explicație suficientă a violenței lui împotriva evreilor. Dar nu există nici o dovadă, este o simplă afirmație, fără nici un substrat. De altfel, motivația intrării lui în monahism a fost spaima care l-a cuprins când a fost surprins pe drum spre casă de o vijelie cu trăsnete şi fulgere. Atunci a strigat: *„Sfântă Ana, dacă mă scapi cu viață, mă călugăresc!”.*

Nici ipoteza că instabilitatea lui psihică l-ar fi întors împotriva poporului iudeu aşa cum l-a întors împotriva țăranilor nu stă în picioare. Înainte de a se fi întors împotriva lor, el i-a lăudat şi s-a umilit față de ei, punându-i în aceeaşi umilință pe toți creştinii. Împotriva țăranilor s-a întors fiindcă el era susținut de nobili şi nu era de acord cu o răscoală care lovea în protectorii săi. Nu a fost nimic similar în acțiunile evreilor față de el. Este evident că antisemitismul lui are rădăcini religioase şi nu rasiale. Mânia lui a pornit de la faptul că evreii nu i-au primit predica, nici a lui, nici a lui Hristos. Iisus nu a fost acceptat de evreime, profetul reformei nu a fost acceptat de rabini, care au lucrat pe toate căile împotriva lui. Dar nici acest fapt nu este suficient în explicarea mâniei lui bruşte, care trebuie să-şi fi avut rădăcinile în altă parte. Pe catolici i-a urât de la început, ca orice rebel care îşi reneagă originea, dar mereu a fost fascinat de Roma. Până la sfârşitul vieții, s-a rugat Maicii Domnului,

pe care nu a renegat-o niciodată, aşa cum fac luteranii de azi şi i-a venerat pe sfinți.

Ipoteza cea mai plauzibilă pare a fi aceea că evreii au speculat revolta lui împotriva indulgențelor, cel mai serios motiv invocat de el, pe lângă corupția Romei, în ruperea de Papalitate. În acest sens, se pare că ei l-au încurajat promițându-i, prin rabinii şi intelectualii pe care-i cunoştea, că se vor creştina în masă, trecând la luteranism, dacă el se rupe de Vatican.

Numai astfel se explică brusca lui dragoste pentru evrei, aprecierile elogioase pe care le face la adresa lor şi perseverența sa în a adresa o parte a predicii sale, în mod special, fiilor lui Israel. Înşelarea aşteptărilor sale, eşecul ruşinos al predicării printre evrei, combaterea acțiunilor lui de către rabinat şi lepădarea de Hristos a tuturor celor care se botezaseră, cu una sau două excepții, dovedindu-se că toate convertirile au fost mincinoase şi ordonate de rabinat, explică ura lui vehementă şi limbajul violent care, de altfel, a primit o replică pe măsură şi la fel de violentă din partea rabinilor.

Dacă această ipoteză se adevereşte, dacă cea mai mare şi mai larg acceptată reformă, care este a lui Luther, se dovedeşte a nu fi nimic altceva decât acțiunea de distrugere a unității creştine, prin toate mijloacele, de către evrei, atunci ce am mai putea crede despre mormoni, iehovişti, baptişti, penticostali şi ceilalți care merg, în majoritatea lor spre fundamentalism, plasându-i pe evrei deasupra tuturor şi condiționând toate de convertirea lor? Sau, dimpotrivă, o parte merg spre un liberalism total negând dumnezeirea lui Iisus, declarând Noul Testament o colecție de legende puerile şi desființând, în fapt, creştinismul aşa cum evreii au dorit dintotdeauna.

Aici stă cheia tuturor reformelor şi sectelor. Dacă Luther a fost marioneta evreilor, toate sectele sunt instrumente în mâna lor, chiar dacă unii reformatori au fost convinşi că fac bine şi urmaşii lor de asemenea. Dumnezeu va descoperi adevărul la vremea cuvenită.

Criza identității neoprotestante în istorie

Mihai Oară

Pentru cei mai mulți neoprotestanți, istoria Bisericii se împarte în două perioade: epoca apostolică şi epoca de după Reformă. Ce s-a întâmplat între aceste două perioade rămâne în spatele unei perdele pe care puțini neoprotestanți sunt interesați sau îndrăznesc să o dea la o parte. Cei mai mulți trăiesc un creştinism anistoric, inspirat fie din propriile lor interpretări ale Scripturii, fie din experiențele emoționale pe care le-au cunoscut în adunările lor. Ca fost baptist, am fost învățat că noi, baptiştii, practicăm un creştinism autentic, aşa cum a fost lăsat de Hristos şi de Apostoli, şi că noi suntem cei care ne-am întors la învățăturile biblice după secole de rătăciri. Baza credinței noastre era presupusă a fi doar Biblia, divorțată de istoria şi de Tradiția Bisericii, în conformitate cu învățătura protestantă despre *Sola Scriptura*.

În contrast cu această atitudine, ortodocşii se referă adesea la istoria Bisericii. Orice carte de introducere în Ortodoxie menționează nu doar epoca apostolică, ci şi marile controverse dogmatice din primele secole, sinoadele ecumenice, mişcarea monastică sau extinderea creştinismului în primul mileniu. Credincioşii ortodocşi aud la fiecare slujbă numele unor sfinți sau martiri care au trăit sau murit pentru

Hristos începând din primul veac până în zilele noastre. Ei sărbătoresc evenimente legate de istoria Bisericii cum ar fi Duminica Ortodoxiei (legată de al Şaptelea Sinod al Creştinătăţii) sau Duminica Părinţilor Sinoadelor. La slujbele din zilele dedicate anumitor sfinţi se citeşte un mic pasaj privitor la viaţa lor. Creştinul ortodox dobândeşte astfel conştiinţa unei continuităţi şi a unei comuniuni cu sfinţii tuturor veacurilor.

Istoria Bisericii este de fapt continuarea Faptelor Apostolilor şi ne învaţă tot atât de mult ca şi cartea Noului Testament. Din istoria Bisericii învăţăm pericolele la care au fost expuşi creştinii, atât dinăuntru cât şi din afară, învăţăm care era credinţa lor şi, prin urmare, care sunt învăţăturile ce trebuiesc ţinute ca să ne ferim de erezii sau schisme. În istoria Bisericii găsim exemple de culmi de viaţă şi spiritualitate, exemple de sfinţi care au biruit ispitele şi neputinţele firii, de martiri care I-au fost credincioşi lui Hristos până la moarte, de nebuni pentru Hristos, de creştini care au părăsit plăcerile şi slava lumii pentru o viaţă de post şi rugăciune.

Motivul pentru care neoprotestanţii evită sau ocolesc acest subiect este acela că un cercetător nepărtinitor al istoriei bisericeşti descoperă că Biserica primului mileniu, sau chiar a primelor secole după apostoli, era asemănătoare sau chiar identică cu Biserica Ortodoxă, aşa cum o cunoaştem în zilele noastre. Această observaţie îi pune pe neoprotestanţi în defensivă şi îi obligă să explice şi să-şi justifice diferenţele faţă de Biserica istorică.

În general, expunerea istoriei Bisericii de către neoprotestanţi cuprinde următoarele puncte:

- *Perioada apostolică a fost prima perioadă de început a Bisericii şi de extindere a creştinismului în lume. În ciuda unor frământări locale, Biserica „primară” era o Biserică curată pe care o putem lua ca model.*

- *Biserica a trecut apoi prin epoca persecuțiilor, care a durat până la edictul de la Milan al lui Constantin prin care s-a dat libertate credinței creştine.*
- *Constantin a folosit Biserica pentru interesele lui politice. Astfel Biserica a ajuns să fie aservită statului.*
- *În timpul lui Constantin şi după el, milioane de oameni au fost forțați să intre în Biserică. Aceştia erau creştini doar cu numele şi au adus în Biserică „aspectele păgâne" pe care le vedem astăzi în Biserica Ortodoxă: icoanele, cinstea dată Mariei, ierarhia bisericească, etc.*
- *În al doilea mileniu au apărut o serie de reformatori care au încercat să readucă Biserica pe făgaşul cel bun, dar care au fost excomunicați sau chiar omorâți de „biserica oficială".*
- *Reforma a reuşit în cele din urmă prin Luther, care „din păcate" nu a dus-o destul de departe.*
- *Neoprotestanții au dus Reforma până la ultimele ei concepte biblice.*
- *Neoprotestanții (evanghelicii) de astăzi practică din nou învățăturile Bisericii primare, în timp ce Biserica Ortodoxă şi cea Catolică au rămas cu obiceiurile păgâne însuşite după Constantin.*

Există desigur mici variații de la un autor la altul, de la un predicator la altul, sau de la o confesiune la alta. În general, manualele de istorie a bisericii editate de neoprotestanți sunt mai elaborate şi mai nuanțate, cu toate că cele mai multe conțin aceeaşi teorie a coruperii Bisericii după Constantin. Spre marea uimire a neoprotestanților, Constantin şi mama lui Elena sunt considerați sfinți în Biserica Ortodoxă. Mai mult decât atât, Constantin mai este numit *„Cel de o seamă cu Apostolii"*. Dar cum ar putea fi considerat sfânt cel care a stricat Biserica? Ortodocşii nu recunosc această „stricare" a Bisericii şi arată că actele lui Constantin au dus la o explozie a Creştinismului în întreaga lume antică. Probabil mai mulți au ajuns să-l cunoască pe Hristos şi să fie mântuiți datorită lui Constantin decât datorită oricărui alt om în istorie.

Teoria coruperii Bisericii în primele veacuri ne lasă cu două mari întrebări:

1. Cum a fost posibil să se corupă atât de rapid Biserica, cea care a rezistat atât persecuțiilor cât şi asalturilor eretice?

Explicația după care Biserica a fost coruptă, prin simplul fapt că a primit libertate şi a fost favorizată de către stat, pare a fi neverosimilă. În primul rând, majoritatea practicilor Bisericii, pe care protestanții le resping, au apărut înainte de decretul lui Constantin. În al doilea rând, teoria coruperii după Constantin conține presupunerea că libertatea şi acceptarea socială a Bisericii duce în mod necesar la rapida ei corupere. Daca ar fi aşa, ne-am aştepta să vedem acelaşi fenomen şi în alte perioade ale istoriei. În particular, aceeaşi „legitate" istorică s-ar aplica şi confesiunilor protestante. Dacă Biserica primară s-a corupt într-o singură generație, de ce nu s-ar fi stricat în acelaşi fel şi confesiunile moderne? Ne-am aştepta ca baptiştii care au fost liberi, şi chiar favorizați social şi cultural în Statele Unite, să sufere acelaşi proces de păgânizare.

2. Cum a fost posibil ca Trupul lui Hristos să fie „mort", „corupt" sau „păgân" timp de 1200 de ani din istoria lui de 2000 de ani?

Hristos i-a spus lui Petru: *„pe această piatră voi zidi Biserica Mea, şi porțile iadului nu o vor birui." (Matei 16.18).* Teoria protestantă a coruperii Bisericii contrazice în mod direct cuvintele Mântuitorului. Conform acestei teorii, Biserica lui Hristos a suferit un lamentabil eşec din care a fost salvată doar de apariția confesiunilor neoprotestante moderne.

În timp ce Biserica a suferit perioade de boli şi slăbiciuni, este cu totul greşit să presupunem că a fost „moartă" în majoritatea istoriei ei. Unii neoprotestanți caută explicații şi justificări în această privință, explicații la care vom reveni în această lucrare.

Mă voi opri în continuare asupra a patru autori care ilustrează acest efort neoprotestant de a răspunde întrebărilor de mai sus.

Vali Nuțu - „Decadența şi declinul Bisericii”[86]

Articolul lui Vali Nuțu nu ridică pretenții de competență academică, dar este ilustrativ pentru felul rapid şi superficial în care se explică „decăderea” Bisericii. Articolul este reprezentativ pentru că însumează aproape întreaga informație pe care un neoprotestant de rând o are cu privire la istoria Bisericii.

Autorul delimitează epoca progresului Bisericii de până la Constantin şi trece imediat la observarea „devierilor”.

> *Biserica Creştină, din perioada apostolilor şi până la Reformă, a fost mai întâi biruitoare, în ciuda persecuțiilor, dar apoi, începând cu sec. IV, a cunoscut o perioadă de decadență şi declin care s-a accentuat cu trecerea timpului.*

Prima deviere observată de Vali Nuțu este practicarea magiei!

> *Una din devierile timpurii de la învățăturile Noului Testament a fost supoziția că actele de cult conțin puteri magice şi sunt mijloace prin care se obține mântuirea.*

Acuzația de magie este de obicei făcută pentru consumul publicului needucat, şi nu apare în lucrările cu un minim de standard academic. O simplă analiză ar duce la abandonarea acestei acuzații. Din păcate, mulți neoprotestanți o acceptă fără o reflecție ulterioară. Este o

---

[86] Vezi *www.creştin.ro*

acuzație la fel de nefondată ca aceea din primele veacuri, în care creştinii erau acuzați de canibalism pentru că se împărtăşeau cu Trupul şi Sângele Mântuitorului.

Botezul, în decursul timpului, a ajuns să fie văzut ca un instrument de regenerare, iar participarea la împărtăşanie ca un mijloc de obținere a iertării păcatelor săvârşite după botez.

În mod tipic, autorul nu ne spune cum s-ar fi petrecut această „abatere”. Alți autori, după cum vom vedea, încearcă anumite explicații, bazate nu pe documente istorice, ci pe explicații de psihologie amatoare.

În decursul câtorva secole, alte grave erori şi practici nescripturale şi-au găsit drumul în biserică. Odată cu acceptarea religiei creştine de către Constantin, împăratul Imperiului Roman, persecuțiile au încetat. Atunci a început creşterea exterioară şi expansiunea bisericii.

Constantin şi fiii lui, care i-au succedat la domnie, au acordat privilegii Bisericii, iar mai târziu, creştinismul a devenit religie de stat. Teodosiu I, în anul 380, a dat un edict în care declara creştinismul religie de stat. Biserica s-a unit cu statul şi, mai târziu, populația a fost silită să devină creştină.

Atât în lucrarea lui Vali Nuțu, cât şi în alte scrieri ale unor creştini neoprotestanți moderni, am descoperit acest regret pentru închiderea templelor păgâne în imperiul roman, regret izvorât din ideea modernă a libertății absolute pentru orice fel de închinare. O analiză mai atentă dovedeşte însă că lucrurile nu pot fi privite atât de simplu. Ne putem pune, de exemplu, întrebarea dacă Iosua a procedat bine atunci când – la porunca lui Dumnezeu - a distrus idolii din țara Canaanului. Dar profetul Ilie când i-a ucis pe proorocii lui Baal? Dar țarul când a ales creştinismul drept religie a

Rusiei? Ar fi fost interesant dacă autorul s-ar fi oprit să mediteze şi asupra acestor întrebări.

> *Toate condițiile preliminare de a putea fi primit ca membru în biserică au fost abandonate, cu excepția botezului, care a fost făcut obligatoriu. Deoarece, în teorie, acest act de cult trebuia să fie un instrument de regenerare, membrii bisericii erau considerați persoane regenerate. A fost introdus botezul copiilor mici, ceea ce înseamnă că biserica nu mai putea fi un trup de credincioşi. Disciplinarea biblică nu mai putea fi aplicată în biserică. Consecința acestui declin în credință şi practică a dus la pierderea standardului de viață şi practică lăsat de apostoli.*

Autorul nu ne explică ce legătură exista între disciplină şi botezul copiilor. Iată un contra-exemplu care ar trebui să-i dea de gândit: În Biserica Ortodoxă nu se admite divorțul şi recăsătorirea preoților. Pe de altă parte, organizația americană Barna dezvăluie statistici după care 13% din pastori sunt divorțați şi recăsătoriți.

Pentru Vali Nuțu, liturghia îşi are originea în dorința preoților de a-şi justifica cumva existența; la fel credința în prezența reală a Trupului şi Sângelui lui Hristos în Euharistie este un fel de „şmecherie” introdusă ca să pricopsească clasa preoțească:

> *Ideea de preoție, luata in mod literal, a înlocuit preoția spirituală a tuturor credincioşilor. Preoții acestor biserici erau considerați ca mediatori între Dumnezeu şi om. Acum, o preoție luată în sens literal, avea nevoie de un altar, sacrificii, de asemenea luate în sens literal. Acest lucru s-a realizat prin ceremonia liturghiei, cu supoziția ca pâinea sau azima, în serviciul de împărtăşanie, este schimbată în trupul Domnului Isus, şi că El trebuie, în mod literar, oferit din nou şi din nou, ca ispăşire pentru păcat.*

Ca şi alţi autori neoprotestanţi, Vali Nuţu face aici o confuzie intenţionată între termenul generic de preot, termen care se potriveşte oricărui credincios care mediază între Dumnezeu şi creaţie, şi termenul specific de preot, cu sensul de prezbiter. Biserica Ortodoxă afirmă universalitatea *chemării* preoţeşti a tuturor creştinilor, fiind aici în consens cu catolicii şi protestanţii. În acelaşi timp, Biserica Ortodoxă recunoaşte o chemare specială pentru cei care sunt prezbiteri. Folosind în mod absurd argumentul lui Vali Nuţu, ne-am putea plânge că prezbiterii din adunările neoprotestante s-au interpus între credincioşii de rând şi Dumnezeu.

Autorul nu uită să facă confuziile de rigoare cu privire la cinstirea sfinţilor:

> *Rugăciunea către Maria şi sfinţi era considerată necesară. În limbajul Scripturii, sfinţii sunt cei credincioşi. În viziunea bisericii, numai cei ce se canonizau şi erau despărţiţi de viaţa lumească, erau consideraţi sfinţi.*

În primul rând, Biserica nu neagă posibilitatea existenţei sfinţilor între credincioşii din jurul nostru. Procesul de canonizare are ca scop să certifice pentru noi calitatea de sfânt a unui credincios care este acum cu Hristos. Observăm că autorul are o concepţie foarte exaltată cu privire la sfinţenia credincioşilor. Conform concepţiei lui, nu ar trebui să-l cinstim pe Ioan Botezătorul care se află acum în slavă cu Hristos; am putea însă cinsti şi admira ca sfânt pe orice „credincios" dintre noi, indiferent de starea lui morală. Concepţia autorului cu privire la sfinţi gâdilă urechile coreligionarilor lui şi îi face să se simtă bine.

Folosirea icoanelor este pentru Vali Nuţu o erezie atât de evidentă încât îi rezervă o singură frază:

În timp, imagini despre Isus şi sfinţi au început sa fie obiecte de închinare şi adoraţie.

În mod tipic, autorul acuză pe ortodocşi de închinare la imagini, distincţia dintre adorare *(latreia, închinare)* şi cinstire *(doulea)* fiind probabil prea subtilă pentru el.

Daniel Chiu - „Creştinismul primelor veacuri a fost unul evanghelic”

În revista *Logos* a bisericilor române fundamentaliste, pastorul Daniel Chiu semnează un articol în care încearcă să demonstreze că primii creştini de pe teritoriul actual al României erau în esenţă foarte asemănători cu baptiştii de astăzi. Discutând caracterul creştinismului de pe teritoriul Daciei, autorul îşi dezvăluie propriile preferinţe: acest caracter nu a fost ortodox, poate a fost catolic, dar cel mai probabil „evanghelic”. Explicaţia lui Daniel Chiu se bazează pe observaţia că începând din secolul III, Dacia nu s-a mai aflat sub jurisdicţia imperiului roman şi astfel a fost scutită de influenţa „nefastă” a Bisericii oficiale. Teoria coruperii Bisericii după Constantin este luată ca o axiomă, fără o explicaţie plauzibilă:

Ierarhia bisericii oficiale din imperiu nu are controlul populaţiei din Dacia şi nu poate impune măsuri în acest teritoriu. Astfel se face că credinţa creştină plantată în Dacia a rămas sănătoasă în secolele IV şi V, când creştinismul e adoptat ca ideologie politică, ajungând să fie impus cu forţa maselor din imperiu. Lucrul aceasta a dus la degenerarea rapidă a credinţei creştine, deoarece a asimilat odată cu masele păgâne o parte a doctrinelor, practicilor şi ritualelor acestora.

Daniel Chiu trece apoi la prezentarea dovezilor cu privire la caracterul „evanghelic” al creştinilor de pe teritoriul Daciei.

O primă dovadă, conform lui Daniel Chiu, este „absența staurolatriei”. Termenul de „staurolatrie” (însemnând închinarea la Cruce) este înşelător şi dovedeşte preferințele teologice şi ideologice ale autorului. Implicația este aceea că după ce Biserica a fost „coruptă”, creştinii au început să se închine Crucii în locul Mântuitorului. Dar autorul nu ne prezintă nici un document din care să rezulte că vreun creştin a făcut un dumnezeu din simbolul crucii. O astfel de enormitate ar fi generat mari discuții şi controverse. Totuşi, nu există nici un fel de documente care să ateste o controversă în Biserică cu privire la acest subiect. Două realități creştine NU au fost niciodată prilej de dispute, nici măcar în epocile celor mai mari eretici, anume: Dumnezeirea Tatălui şi simbolul Crucii! Autorul confundă, în mod intenționat sau dintr-o ignoranță condamnabilă, cinstea dată acestui simbol universal al creştinismului cu o presupusă idolatrie.

Cum simbolul crucii este total nesuferit pentru Daniel Chiu, el ne spune care sunt simbolurile creştine „certe”: Peştele, Proorocii, Bunul Păstor şi Porumbelul. La acestea, el mai adaugă şi Păunul şi Delfinul. Dacă evanghelicii de astăzi sunt cu adevărat urmaşii dacilor „evanghelici” din primele veacuri, ne întrebăm de ce nu ar pune Daniel Chiu un păun pe frontispiciul adunării pe care o păstoreşte.

O a doua dovadă adusă de Daniel Chiu este *„închinarea în locaşuri simple şi lipsa ritualurilor complicate”*. El ne informează cum după Constantin ...

> *S-au dezvoltat o serie de ritualuri în locaşurile de cult ce presupun condiții speciale şi instrumente speciale. A fost introdus clericalismul şi s-a format o clasă dominantă în biserici formată din preoți, popi, călugări, egumeni etc. Au fost*

dezvoltate forme şi ritualuri împrumutate de la păgâni. A fost adoptat cultul icoanelor, ceea ce a dus la dotarea locaşurilor de închinare cu picturi murale, statui, icoane şi alte reprezentări idolatre.

Daniel Chiu ia drept bună opinia neoprotestantă după care icoanele sunt idoli, fără a cerceta dacă imaginile şi reprezentările au existat înainte de Constantin. Iată un exemplu.

În 1928, un soldat britanic care săpa tranşee, a descoperit în Siria urmele unui oraş antic, Dura-Europos, care fusese distrus de romani în anul 256 după Hristos. Escavațiile ulterioare au scos la lumină o serie de locaşuri de cult aparținând diferitelor religii din acea vreme. Printre altele, au fost dezgropate o sinagogă şi o biserică creştină. Ambele aveau picturi murale cu imagini biblice.

Daniel Chiu foloseşte extensiv „argumente din lipsă”. Un argument „din lipsă” este logic incorect, pentru că nici nu infirmă dar nici nu confirmă un anumit fapt. Un astfel de argument se reduce la „nu ştim, prin urmare nu există”. Lipsa unor locaşuri de cult pe teritoriul Daciei nu dovedeşte că ele nu existau (ar fi putut fi construite, de exemplu, din lemn, după cum însuşi autorul recunoaşte), şi cu atât mai puțin, nu dovedeşte înrudirea creştinismului timpuriu de pe teritoriul Daciei cu cel al confesiunilor neoprotestante moderne. Dar lipsa locaşurilor de închinăciune poate fi uşor explicată şi prin existența restricțiilor împotriva creştinilor înainte de Constantin.

Daniel Chiu deduce astfel că biserica pură şi necoruptă de Constantin avea un caracter evanghelic pentru că nu folosea clădiri mari, ci creştinii se întâlneau în case. Casele sau mormintele creştinilor nu aveau semnul crucii. Imaginile pictate erau rare. Ne întrebăm însă cum ar fi putut fi altfel. Ar fi putut creştinii sub Domițian să clădească catedrale? Ar

fi avut ei libertatea şi resursele să picteze şi să perfecţioneze arta icoanei?

Folosind aceeaşi logică, un viitor cercetător al istoriei va putea constata cum baptiştii români s-au stricat după Revoluţia din Decembrie 1989. Într-adevăr, înainte de revoluţie ei se întâlneau în case sau în clădiri de biserici relativ mici. După Revoluţie, baptiştii au fost corupţi şi au început un program masiv de construcţii de biserici uriaşe. Nu numai atât, dar s-a creat o „clasă privilegiată" care se ocupă cu tot felul de organizaţii şi activităţi extra-bisericesti. O serie de tineri baptişti şi-au făcut studiile teologice în SUA sau Anglia şi au participat la congrese internaţionale. S-au deschis seminarii teologice şi s-au format uniuni şi alianţe între biserici. Au început să fie difuzate emisiuni creştine cu caracter neoprotestant. Un Daniel Chiu al secolului 22 ar constata cu groază: *Unde este simplitatea baptiştilor dinainte de Revoluţie! Ce minunat era când pastorii baptişti îşi vedeau de turma lor în micile adunări de prin case şi erau prigoniţi de Securitate!*

Modul forţat de interpretare a arheologiei apare şi atunci când Daniel Chiu analizează prezenţa în ruinele unei biserici a unui baptisteriu, un bazin în care erau botezaţi cei care se converteau la credinţa creştină. El constată că acest bazin era suficient de mare pentru botezul adulţilor, de unde ar rezulta că strămoşii noştri „creştinii daco-romani practicau botezul persoanelor mature prin scufundare". Pentru Daniel Chiu, aceasta este o dovadă zdrobitoare că daco-romanii erau cu adevărat baptişti, că toţi creştinii ar fi fost baptişti dacă Biserica Ortodoxă nu ar fi apărut cu influenţa ei corupătoare!

Dar logica lui lasă de dorit. Chiar dacă creştinii primelor veacuri practicau botezul pruncilor (aşa cum vom mai arăta în această lucrare), bazinul în care se făcea botezul nu putea fi decât mare, din două motive: (1) un bazin mic nu ar fi îngăduit decât botezul pruncilor, făcând astfel imposibil

botezul adulților, şi (2) în acea epocă, în care creştinii erau în minoritate, Biserica a crescut masiv prin convertirea păgânilor adulți. Ce sens ar fi avut ca o biserică să construiască un bazin pentru botez în care doar pruncii să fie botezați, adulții fiind excluşi? Un bazin mare însă putea fi folosit atât pentru prunci cât şi pentru adulți.

De la dovezile arheologice, Daniel Chiu trece la cele lingvistice. El constată cum mulți termeni religioşi acceptați în lumea protestantă au în limba română un caracter latin, în timp ce alți termeni religioşi asociați cu ortodoxia au un caracter slavonic sau grecesc. Concluzia? Creştinismul timpuriu a fost unul simplu, evanghelic (de limbă latină), iar cel ulterior a fost contaminat de practici păgâne (termenii de origine slavonă). Exemple de termeni latini sunt altar, duminică, Dumnezeu, Scriptură. Exemple de termeni slavoni sunt pomană, prapori, odăjdii.

Iată ce scrie pastorul Daniel Chiu:

> *Iată cum lingvistica vine să demonstreze aceeaşi teză şi anume că creştinismul populației daco-romane era evanghelic. Abia ulterior, prin contactul cu slavii, sau în perioada de după stabilirea slavilor pe teritoriul țării noastre credința creştină a experimentat o degenerare înglobând concepte, doctrine şi practici nebiblice, pentru care s-au adoptat termeni slavo-bulgari.*

Ce se poate deduce din etimologia acestor cuvinte? Concluzia lui Daniel Chiu este că ele ne indică fenomenul de „corupere" a Bisericii. Dar o cu totul altă explicație este mult mai naturală.

Termenii religioşi slavoni (bulgarii au fost încreştinați la sfârşitul sec. IX, ruşii la sfârşitul sec.X, iar românii de Apostolul Andrei) au pătruns în limba română deoarece bisericile de la nord de Dunăre s-au aflat mult timp sub jurisdicția episcopilor bulgari. A fost natural ca preoții să

folosească termeni auziți de la superiorii lor de la sud de Dunăre. Obiectele din biserică erau desemnate prin cuvinte folosite în comun de bisericile de la nord şi sud de Dunăre. Chiar dacă inițial populația folosea termenul de „vespers" pentru slujba de seară, preoții care se aflau în comuniune cu superiorii lor, episcopii bulgari, au început să folosească termenul slavon de „vecernie", care în cele din urmă s-au impus în limbajul bisericesc. Aceasta nu înseamnă că în creştinismul primelor secole nu existau slujbe de seară.

Atunci când Biserica a devenit liberă după Constantin, a existat într-adevăr un proces de rafinare a slujbelor şi a practicilor creştine. Aceasta nu este în mod necesar o corupere. Noi termeni au fost introduşi ce să poată descrie o viață bisericească mult mai bogată, în condițiile libertății. Simplitatea nu este întotdeauna o virtute şi rafinamentul nu este întotdeauna un păcat. Ca un exemplu, cuvântul *Treime* nu apare în Noul Testament, ci a fost introdus ulterior în teologia creştină ca să poată explica concepția creştină despre Dumnezeu. La fel şi termenul grecesc *homousios* (de o ființă) a apărut relativ târziu în creştinism, dar a fost folosit din secolul IV ca să descrie un concept care este acceptat astăzi de toți creştinii ortodocşi, catolici sau protestanți.

Este adevărat că s-au făcut împrumuturi de cuvinte din limba slavă, dar nu numai de termeni religioşi ci şi laici, unele cuvinte latine fiind cu timpul înlocuite de cele slave. Dar acesta nu este decât un firesc, banal şi bine cunoscut – unora! – proces lingvistic, petrecut cu orice limbă de pe fața pământului.

Dar incursiunea în etimologie a lui Danie Chiu poate fi foarte riscantă. Iată câteva exemple care ar fi trebuit să-i dea de gândit.

- Termenul „Duh" este de origine slavonă, nu latină. Înseamnă oare că învățătura despre Duhul Sfânt a fost o adăugire ulterioară de origine păgână? Ce se poate spune

despre semnificația doctrinară a unor termeni de origine slavonă, cum ar fi „slavă" sau „veşnicie"?

- Termenul de „veşmânt" (ca în „veşmânt preoțesc") este de origine latină („vestimentum") şi prin urmare se trage din creştinismul timpuriu. Este oare posibil ca primii creştini să fi avut preoți cu veşminte, spre deosebire de baptiştii de astăzi?
- Disprețul față de icoane a lui Daniel Chiu îl face să plaseze termenul de „icoană" în categoria termenilor slavoni! De fapt, termenul este nu numai grecesc, dar apare chiar şi în textul Noul Testament, unde ni se spune, de exemplu, că Hristos este *„chipul [eikon în greceşte] Dumnezeului celui nevăzut"*. Dacă ne-am lua după etimologia descrisă de pastorul Daniel Chiu, acest text scripturistic ar trebui pus sub semnul întrebării pentru că foloseşte un termen neplăcut neoprotestanților.
- Daniel Chiu ne informează că termenul de cuminecătură vine de la latinescul „communicatio" – ceea ce este într-adevăr corect, dar concluzia pe care o trage de aici este eronată. El susține că termenul provine din obiceiul primilor creştini de a predica (a comunica evanghelia) în timpul serviciilor religioase. Chiu creează astfel imaginea falsă a unei biserici timpurii în care, asemenea bisericilor baptiste de astăzi, se punea mult mai mare accent pe predicare decât pe împărtăşanie. Problema este că termenul *„communicatio"* însemnă în latină atât „a comunica", cât şi „a împărtăşi". Cum putem alege sensul corect? Privind la context! În contextul Tainei Împărtăşaniei (sau a Cinei Domnului, cum o numesc neoprotestanții), sensul nu poate fi decât acela care apare şi în Scriptură: *„Paharul binecuvântat, pe care-l binecuvântăm, nu este el* ***împărtăşirea*** *cu sângele lui Hristos? Pâinea pe care o frângem, nu este ea* ***împărtăşirea*** *cu trupul lui Hristos?"* Nu înțelegem oare din acest text că în contextul Împărtăşaniei, *„communicatio"* înseamnă „a împărtăşi" şi nu „a predica"?

Concluzia lui Daniel Chiu, după care la Împărtăşanie creştinii nu se împărtăşeau ci predicau, este un anacronism izvorât dintr-o dorință personală pătimaşă de a înlocui practicile ortodoxe ale primilor creştini cu ideile neoprotestante moderne.

Daniel Chiu este silit să rezolve problema termenilor greceşti, dintre care unii sunt „evanghelici" iar alții „ne-evanghelici". Astfel el ne informează că termenii de diacon şi prezbiter, aprobați de neoprotestanți, au fost introduşi din limba greacă prin intermediul latinei, în timp ce alți termeni ca „patriarh" sau „mitropolit" au venit în limba română doar atunci când *„creştinătatea românească a încăput pe mâna Bizanțului ce a creat ierarhia răsăriteană"*.

Chiu uită intenționat un termen grecesc comun, acela de „episcop", probabil pentru că l-ar obliga la o explicație stânjenitoare cu privire la absența episcopilor în confesiunea baptistă. În ce priveşte termenii de „patriarh", „mitropolit", „arhimandrit" etc., absența acestora din vocabularul Noului Testament nu este nicidecum o justificare pentru afirmația că *„toate aceste funcții sunt nebiblice şi au fost înființate de biserica Bizanțului pentru a potoli pofta de funcții a unor aşa-zişi creştini ce au promovat clericalismul"*.

Folosind logica autorului, am putea să-i extindem concluziile şi la termeni ca „baptist" sau „penticostal", termeni de origine greacă, dar de proveniență recentă, prin intermediul limbii engleze. Care să fi fost justificarea introducerii şi folosirii acestor termeni de proveniență recentă? Mai mult decât atât, ce s-ar putea spune despre alți termeni evanghelici moderni şi justificarea lor? Dacă termenul de „mitropolit" (episcop într-o metropolă) dezvăluie pofta de titluri clericale, nu am putea oare găsi aceleaşi motive păcătoase pentru titlurile moderne de „Preşedintele Seminarului Baptist" sau „Secretarul General al Alianței Baptiste"?

Explicația unor termeni oarecum dificili pentru neoprotestanți îl obligă pe Daniel Chiu să urmeze o logică extrem de torturată şi în cele din urmă neconvingătoare. Iată două exemple.

În limba română se foloseşte termenul de „biserică”, provenit din latinescul *„basilica”*. Problema lui Daniel Chiu este că se simte obligat să demonstreze că biserica ne-coruptă se întâlnea numai în case şi că daco-romanii înțelegeau prin „basilica” o mică încăpere dintr-o casă particulară. Demonstrația lui cuprinde mai multe puncte:

- Inițial sintagma *„basilica domus private”* însemna o cameră regească privată, nu publică.
- După Constantin, latinii au folosit termenul de *ecclesia* ca să desemneze o clădire a bisericii, în locul celui de *basilica*.
- Daco-romanii au continuat să folosească termenul de *basilica*, deci caracterul creştinismului daco-roman a fost unul evanghelic, ne-alterat de corupția adusă de Constantin.

Dar premisa acestei demonstrații este îndoielnică dintr-un număr de motive: (1) Daniel Chiu nu aduce argumente sau citate în sprijinul teoriei că *„basilica”* se referă la o casă particulară. (2) Se ştie că termenul de *basilica* era folosit de romani ca să desemneze o clădire publică, cu mult înainte de Hristos. Este deci natural ca termenul folosit de creştini să se refere la un locaş public, nu la o casă particulară. (3) *Basilica* provine de la grecescul *„basileos”* – rege, împărat (adică Hristos, în cazul nostru). Aceasta ar indica o utilitate publică, nu una particulară. (4) Chiar şi în fraza latină citată de autor, *„basilica domus private”* (camera regească privată), termenul de *basilica* este acordat cu „domus private” pentru a-i oferi un sens dorit (deci special). De fapt, avem aici de-a face cu o expresie de genul „casa mea este palatul meu”.

Termenul de *palat* neacordat cu expresia „casa mea”, continuă până astăzi să însemne o clădire imensă, împodobită şi de mult preț unde viețuieşte un împărat

(Hristos–I.N.R.I.[87]) cu slujitorii lui, nu o simplă casă particulară. În acelaşi fel, termenul *basilica* nelegat de sintagma „domus private", desemnează în continuare o clădire publică. Explicația lui Daniel Chiu este deci foarte şubredă şi sfârşeşte prin a ne convinge de contrariul tezei susținute de el.

Un al doilea termen incomod este acela de „prezbiter". Daniel Chiu se încurcă singur în demonstrația pe care o încearcă să o producă:

> *Termenul preot, provenit din grecescul presbyteros (bătrân) prin filiera latină, este capabil să explice natura şi statutul slujitorilor din bisericile daco-romane şi rătăcirea ulterioară a bisericilor româneşti... Acestea (bisericile daco-romane) nu aveau preoți, ci prezbiteri! Dacă ar fi avut preoți ar fi folosit fie termenul de hieros din greacă, fie termenul de sacerdos din latină.*

Logica încurcată a autorului este deci următoarea:

- Cuvântul românesc *„preot"* provine de la termenul grecesc biblic *„prezbyteros"*, deci este corect fiindcă foloseşte terminologie şi concepte biblice.
- Prin urmare, primii creştini daco-romani aveau o credință corectă, biblică.
- Totuşi, biserica s-a stricat după Constantin şi a înlocuit semnificația inițială.
- Ca urmare, astăzi în Biserica Ortodoxă se foloseşte termenul de „preot".
- În biserica ortodoxă „preot" nu înseamnă „preot", ci hieros sau sacerdotes. Biserica ortodoxă nu înțelege „preot" (termen corect) prin „preot" (termenul folosit), ci „preot"

---

[87] **Luca 23.38**: *Şi deasupra Lui era scris cu litere greceşti, latineşti şi evreieşti: Acesta este regele iudeilor.*

(termenul cu semnificație de hieros, adică preot păgân sau levitic).

Demonstrația lui Daniel Chiu ne lasă aşadar complet încurcați. Este până la urmă bine să folosim termenul de preot, sau nu? Autorul pare a ne spune că termenul ar fi potrivit dacă este folosit de evanghelici (cum ar fi fost, după opinia lui, strămoşii noştri daco-romani) dar este complet păgân dacă este folosit de Biserica Ortodoxă. Dar Daniel Chiu nu ne aduce nici un fel de dovezi care să ne arate ce înțelegeau cu adevărat daco-romanii prin termenul de preot, ci se mulțumeşte să afirme că ei erau „evanghelici" în timp ce urmaşii lor de astăzi sunt „corupți" de Ortodoxie.

Daniel Chiu se referă şi la termenul derogator de popă. El îl găseşte ca provenind de la un termen latin care desemna pe un preot inferior păgân, care aducea jertfe. Şi aici autorul descoperă influența nefastă a păgânismului în Biserica Ortodoxă!

Dar el face o mică greşeală, uitând teoria pe care a dezvoltat-o în paragrafele precedente. Dacă regula este că termenii religioşi latini exprimă o credință corectă (aşa cum afirmă el), atunci termenul de „popă" (după etimologia pe care el ne-o descrie) ar trebui să exprime o practică creştină corectă. Dar cum termenul provine dintr-o practică păgână, întreaga teorie cu privire la corectitudinea teologică a termenilor latini este pusă sub semnul îndoielii. Tot ceea ce s-a străduit să ne demonstreze până acum stă deci pe un fundament şubred! În orice caz, termenul de „popă" (pe care unii îl cred ca venind din slavonă) este unul derogator şi folosirea lui nu este încurajată de Biserica Ortodoxă. Ar fi deci ciudat să critici Ortodoxia pentru folosirea din exterior a unui cuvânt dubios, poate cu origine păgână, pe care Biserica nu doreşte să-l folosească.

Daniel Brânzei – „Cum s-a corupt Biserica”[88]

În lucrarea sa *„Identitatea creştină în istorie”,* pastorul baptist Daniel Brânzei încearcă să ne explice în mod sistematic cum s-a stricat Biserica, schimbându-şi caracterul din unul evanghelic (adică asemănător cu al baptiştilor de astăzi) într-unul ortodox. Este remarcabil faptul că deşi Daniel Brânzei ne prezintă Edictul de la Milan ca fiind evenimentul fatal pentru Biserică, el găseşte evidenţele unor „curente corupte şi corupătoare” cu mult înainte de acest eveniment istoric.

Daniel Brânzei se întreabă mai întâi care au fost cauzele acestor curente şi ni le explică:

> *(1) rădăcina încăpăţânată a pornirilor fireşti din inima omului;*
> *(2) învăţăturile pervertite ale iudaismului;*
> *(3) foarte răspândita şi îndeobşte acceptata filozofie greacă. Oamenii din primul secol au primit mesajul creştin primar, dar s-au apucat imediat să-l modifice, mutilându-l ca să încapă în tiparele fireşti ale pornirilor cu care se simţeau confortabili.*

Observăm că toate aceste presupuse cauze sunt de o natură generală şi ar trebui să lucreze în acelaşi fel şi în zilele noastre. Inimile oamenilor continuă să aibă aceleaşi porniri perverse, iar dacă astăzi nu ne confruntăm cu iudaismul sau filozofia greacă, ne confruntăm în schimb cu mii de alte „isme”, poate mult mai subtile şi mai perverse.

Cum a fost posibil ca urmaşii imediaţi ai apostolilor să se fi stricat aşa de uşor, în timp ce baptiştii de azi continuă de câteva sute de ani „învăţătura curată”? Singura explicaţie ar fi aceea că baptiştii moderni care trăiesc în abundenţa confortabilă a civilizaţiei moderne sunt făcuţi dintr-o fibră morală superioară celei a creştinilor din primele secole.

---

[88] Vezi *http://roboam.com/predici/identitateindex.htm*

Să analizăm deci împreună cu Daniel Brânzei felul în care „s-a stricat” Biserica.

„Deformarea învățăturii despre botez”

Daniel Brânzei susține că în Biserica primelor veacuri erau botezați exclusiv adulții. Ca dovadă, el citează dintr-o scriere a lui Hippolitus de la anul 200:

> *Candidații se dezbrăcau de hainele lor şi erau cufundați în apă de trei ori, după ce renunțau în mod public la Satan şi rosteau articolele de bază ale credinței creştine. Ei se îmbrăcau apoi în haine noi şi se alăturau restului adunării ca să participe la Cina Domnului.*

Este interesant că actul botezului aşa cum este descris de Hippolitus este mai asemănător cu botezul adulților din Biserica Ortodoxă decât cu botezul practicat la baptişti. Până astăzi în Biserica Ortodoxă, cei care se botează adulți (a) renunță public la Satan şi (b) rostesc articolele de bază a credinței creştine (Crezul). Aceste două practici nu mai există astăzi între baptişti.

Este evident însă că Hippolitus ne descrie cum erau botezați adulții. Dar nicăieri în acest pasaj sau scrierile lui Hippolitus nu se afirmă că erau botezați NUMAI adulții. Argumentul lui Daniel Brânzei este deci unul „din lipsă” (nu ştim, deci nu există!).

Cum s-a produs deci trecerea de la învățătura „biblică” a botezului exclusiv al adulților la învățătura „coruptă” despre botezul pruncilor? Iată „faptele de necontestat" pe care ni le prezintă Daniel Brânzei:

> *Felul în care s-a produs această schimbare în practica botezului este foarte bine cunoscut. Din moment ce oamenii au început să creadă că botezul mântuieşte şi că cel nebotezat se duce în iad,*

părinții grijulii şi afectați au întrebat: „Dar ce facem atunci cu copiii noştri care mor la puțină vreme după naştere? Ei au asupra lor păcatul originar. Daca nu-i botezăm, ce se va alege de ei în veşnicie?”

La o citire mai atentă observăm că autorul nu ne aduce fapte istorice, ci doar propriile lui ipoteze şi teorii. El ne pomeneşte totuşi de Tertulian, care s-a opus la anul 185 botezului copiilor. Ceea ce uită Daniel Brânzei să ne spună este că (a) Tertulian era izolat în această părere a lui şi (b) că Tertulian şi-a bazat opinia pe teoria greşită că dacă un om mai păcătuieşte vreodată după botez atunci îşi pierde mântuirea.

Iată alte câteva fapte pe care pastorul Brânzei uită să le menționeze:

- În Faptele Apostolilor există trei cazuri în care cineva este botezat împreună cu „casa lui”. Cu toate că nu se specifică dacă acolo existau sau nu copii, este natural să credem că ei nu lipseau din aceste familii. Spre deosebire de baptiştii moderni, Duhul Sfânt - Autorul Scripturii, nu spune nicăieri că pruncii erau excluşi de la botez.
- În secolul III, Origen scrie „Biserica a primit de la Apostoli tradiția de a boteza pruncii”.
- Sinodul din Cartagina de la 253 a condamnat opinia după care botezul pruncilor ar trebui amânat până la a opta zi după naştere. Este interesant că nu exista o controversă dacă pruncii să fie botezați sau nu, ci doar câte zile să se aştepte de la naştere.
- Augustin declară la începutul secolului V că *„întreaga Biserică a lui Hristos a susținut dintotdeauna ca pruncii să fie botezați. Întreaga Biserică practică botezul pruncilor. Acesta nu a fost instituit de sinoade, căci a existat dintotdeauna.”*
- Pelagius declară la începutul secolului V că nu a auzit niciodată de o sectă sau o erezie atât de murdară încât să nege botezul pruncilor.

Daniel Brânzei mai face greşeala să ne aducă un argument în favoarea tâlcuirii ortodoxe a tainei botezului, atunci când interpretează scrierile părinților apostolici. El ne explică cum *„Christos intenționase ca botezul să fie declarativ, un act de mărturie publică"*. Scrie Daniel Brânzei:

> *Pavel l-a oferit drept un simbol al harului deja primit, oamenii l-au pervertit într-un instrument prin care se dobândeşte harul. Diferența de învățătură a părut la început foarte minoră şi nesemnificativă, dar la începutul secolului doi ea a dat naştere la învățătura despre „botezul regenerator", cu putere de a declanşa naşterea din nou.*

Iată ce scrie de fapt Iustin Martirul, care a fost ucis pentru credința creştină la Roma, în cea dintâi *Apologie* a sa:

> *Noi îi ducem la un loc unde este apă şi sunt regenerați în acelaşi fel în care am fost înnoiți şi noi. Căci ei sunt spălați în numele lui Dumnezeu Tatăl, Stăpânul universului, în numele Mântuitorului nostru, Iisus Hristos, şi în numele Duhului Sfânt.*

Nu putem decât să-i mulțumim pastorului Brânzei pentru onestitatea de care dă dovadă arătându-ne care era de la început şi dintotdeauna credința Bisericii cu privire la botez. Din păcate, neoprotestanții moderni au alterat această credință.

„Deformarea învățăturii despre Cina Domnului"

Cauza acestei deformări ar fi, după Daniel Brânzei, influența nefastă a iudaizatorilor:

> *La foarte scurtă vreme după dispariția apostolilor, iudaizatorii, nostalgici încăpățânați ai Legii lui Moise, au strecurat în*

biserică ideea „sacrificiului continuu" al lui Christos. Deşi Epistola către Evrei spune clar că „Christos S-a adus pe Sine Însuşi jertfă o dată pentru totdeauna", fixând crucificarea ca eveniment unic şi irepetabil în istorie, unii lideri ai bisericii au introdus la Cina Domnului ideea că pâinea şi vinul nu sunt doar simple simboluri, ci reprezentări ale unor realităţi spirituale în care „jertfirea lui Christos" continuă până la sfârşitul lumii. „N-a spus Domnul Isus", întrebau ei in mod ipocrit, „acesta ESTE trupul şi sângele Meu?" De aici şi până la ideea „transubstanţierii" n-a mai fost decât un singur pas.

Trecând peste epitetul de „ipocriţi" aplicat celor care se „încăpăţânau" să ia literal cuvintele Mântuitorului, rămânem cu întrebarea: Care au fost sursele istorice ale autorului?

Ceea ce ştim din istorie este că iudaizanţii insistau că ţinerea legilor ceremoniale (cu privire la tăierea împrejur, la mâncărurile curate şi necurate etc.) ar fi fost necesară pentru creştini. Pentru ei, un om trebuia să devină iudeu, înainte de a deveni creştin. Dar ideea realităţii Trupului şi Sângelui în Euharistie este absolut străină de gândirea iudaică. Explicaţia lui Daniel Brânzei este cu totul neverosimilă.

Dacă pastorul Brânzei se fereşte să ne dea surse istorice (pentru că probabil nu le are), îl putem ajuta noi cu câteva citate din scrierile urmaşilor direcţi ai Apostolilor.

Ignaţiu de Antiohia, ucenic al Apostolului Ioan, a scris la anul 110 o *Epistolă către creştinii din Smirna*. În această epistolă el se referă la *„cei care susţin opinii neortodoxe"* şi care *„se abţin de la Euharistie şi de la rugăciune, pentru că nu mărturisesc că Euharistia este trupul Mântuitorului nostru Iisus Hristos, trup care a suferit pentru păcatele noastre şi pe care Tatăl, în bunătatea Lui, L-a înviat" (6.2, 7.1).* Cu alte cuvinte, numai ereticii erau aceia care negau prezenţa trupului lui Hristos în Euharistie.

Patruzeci de ani mai târziu, Iustin Martirul scrie: *„Nu le primim pe acestea ca simplă pâine sau băutură; ci pentru că Iisus*

Hristos Mântuitorul nostru a fost întrupat prin Cuvântul lui Dumnezeu şi a avut trup şi sânge pentru mântuirea noastră, tot aşa, după cum am fost învăţaţi, hrana care a fost făcută Euharistie prin rugăciunea lăsată de El... este trupul şi sângele Acelui Iisus întrupat" (Întâia Apologie 66.1-20).

Într-o predică scrisă pe la anul 244, Origen confirmă aceeaşi credinţă în prezenţa reală a trupului lui Hristos: *„Doresc să vă îndemn cu mărturii din credinţa voastră. Aţi învăţat să vă împărtăşiţi la Tainele dumnezeieşti, deci ştiţi că atunci când primiţi Trupul Domnului aveţi grijă ca nici o fărâmătură să nu cadă şi nimic din sfinţitul dar să nu se piardă. Vă socotiţi pe drept vinovaţi dacă o părticică se pierde prin nebăgare de seamă" (Omilii la Exod 13.3) .*

Chiril al Ierusalimului spune într-o predică rostită la mijlocul secolului IV: *„Nu priviţi deci pâinea şi vinul doar aşa cum le vedeţi, căci ele sunt, după cum ne-a spus Stăpânul nostru, Trupul şi Sângele lui Hristos. Chiar dacă simţurile ţi-ar şopti contrariul, credinţa trebuie să te întărească. În privinţa aceasta nu judeca după gust, ci fii hotărât prin credinţă, fără a te îndoi că ai fost făcut vrednic de Trupul şi Sângele lui Hristos" (Discursuri catehetice, Mistagogia 4:22:9).*

Teodor de Mopsuetia care a trăit în secolul V, pare să se fi adresat direct neoprotestanţilor: *„Atunci când [Hristos] a dat pâinea, El nu a spus `Acesta este un simbol al trupului Meu`, ci «Acesta este Trupul Meu». În acelaşi fel, El nu a spus `Acesta este un simbol al sângelui Meu`, ci «Acesta este Trupul Meu», pentru că El a vrut să le privim, după primirea harului şi venirea Duhului Sfânt, nu după natura lor, ci aşa cum sunt, Trupul şi Sângele Domnului nostru" (Omilii Catehetice 5.1).*

Din toate aceste citate, cât şi din alte surse, înţelegem că în Biserica primelor veacuri nu a existat nici o controversă cu privire la realitatea Trupului lui Hristos în Euharistie. Creştinii primelor veacuri au luat dintotdeauna în mod literal cuvintele Mântuitorului de la Ioan 6:

Adevărat, adevărat, vă spun, că, dacă nu mâncați trupul Fiului omului, şi dacă nu beți sângele Lui, n-aveți viata în voi înşivă. Cine mănâncă trupul Meu, şi bea sângele Meu, are viață veşnică; şi Eu îl voi învia în ziua de apoi. Căci trupul Meu este cu adevărat o hrană, şi sângele Meu este cu adevărat o băutură. Cine mănâncă trupul Meu, şi bea sângele Meu, rămâne în Mine, şi Eu rămân în el. După cum Tatăl, care este viu, M-a trimis pe Mine, şi Eu trăiesc prin Tatăl, tot aşa, cine Mă mănâncă pe Mine, va trăi şi el prin Mine. Astfel este pâinea, care s-a pogorât din cer, nu ca mana pe care au mâncat-o părinții voştri, şi totuşi au murit: cine mănâncă pâinea aceasta, va trăi în veac.

Ioan ne spune că unii dintre cei care au auzit aceste cuvinte ale lui Hristos nu le-au putut primi şi L-au părăsit. Este interesant că Hristos nu a alergat după ei ca să le explice că vorbea „simbolic", nici nu a dat o astfel de explicație ucenicilor. Este trist că şi în zilele noastre unii nu pot primi aceste cuvinte.

„Deformarea învățăturii despre slujitorii bisericii"

Şi la acest punct, Daniel Brânzei abandonează faptele istorice în favoarea propriei lui imaginații. Explicația pe care o dă „deformării învățăturii despre slujitorii bisericii" este bazată nu pe istorie, ci pe procese de intenție făcute celor care nu se conformează părerilor lui:

Existența preoției are o sursă îndoită de vinovăție. Pe de o parte avem de-a face cu mândria unei „elite", care a vrut să pună mâna pe autoritate şi control asupra comunității, iar pe de altă parte, avem de a face cu „şmecheria" unei majorități care s-a vrut eliberată de responsabilitatea unei „preoții universale a credincioşilor." Poporul a preferat atunci, şi preferă şi astăzi, să-i aşeze pe „clerici" pe un piedestal mai înalt, ca numai lor să

li se pretindă sfințenie, şi ca majorității să i se permită să trăiască la nivelul firii pământeşti păcătoase.

Dat fiind că argumentul este generic, lipsindu-i orice specificitate legată de condițiile istorice ale primelor veacuri, rămânem din nou cu întrebarea foarte naturală, „de ce nu se întâmplă la fel şi astăzi printre baptişti?” Singura explicație ar putea fi aceea că liderii baptiştilor de azi sunt complet eliberați de mândria sfinților martiri ai primelor veacuri, iar credincioşii de rând baptişti din zilele noastre nu sunt la fel de „şmecheri” ca urmaşii apostolilor.

Daniel Brânzei ne descrie procesul „tragic” al acaparării puterii în Biserică de către o „clasă de clerici”. Unii devin episcopi, apoi mitropoliți, patriarhi sau papi şi Biserica se transformă treptat într-o „caracatiță” monstruoasă. Ceea ce uită să explice, este că titlurile de mitropolit sau patriarh sunt titluri onorifice, aceştia fiind nimic altceva decât episcopi.

Într-adevăr, cum ar fi putut o Biserică în creştere să se organizeze fără conducători spirituali urmaşi ai Apostolilor? Dar nu oare au şi baptiştii un sistem de organizare cu o structură ierarhică, chiar dacă este aleasă în mod democratic? Este greu să nu facem aici o paralelă cu modul de organizare a baptiştilor. Ei au într-adevăr biserici „autonome”, dar acestea sunt organizate (cel puțin în România) în comunități regionale, cu preşedinți, secretari, etc.

Există o Uniune Baptistă la nivelul întregii țări şi o Alianță Evanghelică pe întreaga Românie. Persoanele aflate în funcții de conducere în aceste organisme se bucură de o cinste deosebită, reprezintă pe credincioşi înaintea autorităților şi participă la congrese şi întruniri internaționale ale baptiştilor. Ar fi complet fals şi naiv să se creadă că preşedintele Alianței Evanghelice din România este egal în cinste şi autoritate cu orice alt credincios baptist. Deosebirea față de ierarhia ortodoxă constă, între altele, în felul deosebit

în care conducătorii baptişti sunt desemnați printr-un proces de vot democratic. Ne punem însă întrebarea dacă această organizare „democratică" este o învățătură biblică sau reflecția culturii moderne în creştinism. A fost oare Timotei ales ca lider prin vot popular, sau instalat în această funcție de Apostolul Pavel?

Istoria Bisericii consemnează că primii trei episcopi ai Romei au fost Linus (contemporan cu apostolii), Anacletus şi Clement. Au fost oare primii creştini atât de perverşi să acapareze titluri goale încă de pe vremea apostolilor? Dacă aşa stau lucrurile, cum se face că un asemenea uzurpator al puterii, Clement, a fost gata să îndure o moarte de martir? Istorii Bisericii ne spune că el a fost aruncat în mare, legat de o ancoră. Este un astfel de martir unul din capetele acelei „caracatițe" de care ne vorbeşte Daniel Brânzei?

Pentru a ne demonstra invaliditatea titlului de episcop, Daniel Brânzei citează textul din Fapte 20.17,18:

> *... din Milet, Pavel ... a chemat pe presbiterii Bisericii ... şi le-a zis: Luați seama la voi înşivă şi la toată turma peste care v-a pus Duhul Sfânt episcopi, ca sa păstoriți Biserica Domnului.*

Din acest text s-ar putea deduce că în vremea apostolilor, funcțiile de prezbiter şi episcop erau echivalente. Este clar că în primul veac, modul de funcționare al Bisericii a devenit din ce în ce mai complex, pe măsură ce Biserica creştea numericeşte.

Un bun exemplu este acela în care Apostolii hotărăsc să desemneze diaconi în Biserică, cu toate că Hristos nu le spusese niciodată să introducă o asemenea „funcție". Probabil un purist ca Daniel Brânzei le-ar fi spus Apostolilor: *„Nu desemnați diaconi! Un astfel de titlu nu există în Scriptură şi nu a fost lăsat de Hristos. Sola Scriptura! Este doar dorința unora de a se mândri cu titluri!"*

Aşa cum diaconia a fost o treaptă nouă în Biserică, la fel şi hirotoniile în prezbiter şi episcop (care nici ele nu rezultă dintr-o poruncă explicită a lui Hristos) au devenit cu timpul diferenţiate şi bine definite. Apostolul Pavel le menţionează pe amândouă, fără a preciza vreo deosebire între ele. Ştim însă că la foarte puţin timp după Apostoli, urmaşii hirotoniţi de aceştia prin punerea mâinilor, le considerau ca fiind slujiri diferite. Este greu de crezut că, aşa cum insinuează Daniel Brânzei, într-o singură generaţie, creştinii au început să-şi creeze titluri din simplă slavă deşartă. Creştinii acelui timp erau prea hărţuiţi de autorităţi ca să umble după titluri goale.

În locul teoriilor lui Daniel Brânzei, să revizuim acum câteva mărturii de la sfârşitul primului veac şi începutul celui de al doilea, de la nişte oameni care i-au cunoscut personal pe apostoli.

Ignaţiu din Antiohia s-a născut în Siria, în jurul anului 50, şi a murit martirizat în Roma după anul 110. A fost al doilea episcop al Antiohiei, după Evodius[89], primind această demnitate direct de la Apostolul Ioan. Fiind un ucenic şi urmaş direct al apostolilor, este de înţeles că învăţătura sa despre Biserică a fost primită direct de la aceştia. Iată ce scrie în epistola sa către credincioşii din Smirna:

> *Voi toţi să urmaţi pe episcop, aşa cum Iisus Hristos a urmat pe Tatăl, şi pe prezbiteri (preoţi) ca pe apostoli; cinstiţi-i pe diaconi ca slujitori ai lui Dumnezeu. (Smirneni 8)*

Un alt părinte al Bisericii, Irineu din Lyon s-a născut în prima jumătate a secolului II şi a murit către sfârşitul acelui secol. L-a cunoscut personal pe Sfântul Policarp, ucenicul Apostolului Ioan. În timpul persecuţiilor lui Marcus Aureliu a fost preot în Lyon, iar apoi episcop. Irineu a scris o lucrare –*„Împotriva ereziilor”* - în care a combătut montanismul şi

[89] Vezi Eusebius, **Istoria Bisericii**, vol. II, 3.22.

gnosticismul. În această lucrare a definit succesiunea apostolică a episcopilor ca un criteriu prin care creştinii adevăraţi se deosebesc de eretici:

Fericiţii apostoli, după ce au întemeiat şi ridicat Biserica, au dat lui Linus slujba de episcop. Acesta este acel Linus pe care Pavel îl menţionează în epistola sa către Timotei. Lui i-a succedat Anacletus; după acesta, al treilea de la apostoli, Clement a primit episcopatul. Despre acest om, care i-a cunoscut pe apostoli şi a vorbit cu ei, se poate spune că încă are predicile lor încă în urechile lui şi predaniile lor înaintea ochilor lui. Nu numai el, ci şi alţii au rămas, care au fost învăţaţi de apostoli... Acestui Clement i-a succedat Evaristus. Alexandru i-a urmat lui Evaristus; apoi, al şaselea de la apostoli a fost numit Sixtus; după el Telephorus, care a murit o moarte slăvită de martir; apoi Hyginus, după el Pius; după acesta Anicetus.... În această ordine, şi prin această succesiune a venit la noi tradiţia bisericească şi propovăduirea adevărului. Aceasta este cea mai mare dovadă că există una şi aceeaşi credinţă vie, care a fost păstrată în Biserică de la apostoli până azi şi transmisă în adevăr. (cap.III 3.3)

Sfântul Ignaţiu, la care ne-am referit înainte, descrie rolul episcopului în ce priveşte Euharistia:

Cu grijă să ţineţi Euharistia, căci este un Trup al Domnului nostru Iisus Hristos, şi un pahar care ne uneşte prin Sângele Lui; este un altar, aşa cum este un episcop, împreună cu preoţii şi diaconii, slujitorii voştri. Astfel, slujirea să fie făcută după voia lui Dumnezeu. (Filadelfieni 4)

Nimeni să nu facă nimic în ce priveşte Biserica, separat de episcop. Aceea să fie considerată o euharistie validă, care este sub autoritatea unui episcop sau a unuia desemnat de el. Unde este episcopul, acolo să fie şi poporul, aşa după cum acolo unde este Iisus Hristos este şi Biserica sobornicească. (Smirneni 8)

„Păcăleala lui Constantin"

Daniel Brânzei concluzionează analiza primelor trei secole ale Bisericii cu prezentarea „păcălelii" finale a lui Constantin, care a desăvârşit totala „corupere" a acesteia. Se cunoaşte episodul visului lui Constantin în care, înaintea unei bătălii, acesta a văzut un semn pe cer, o cruce, împreună cu mesajul *„In hoc signo vinces" (În acest semn vei birui).* Daniel Brânzei tratează acest episod cu un total cinism şi îl consideră o păcăleală menită să înhame creştinismul la realizarea intereselor meschine ale împăratului. Care a fost, după Daniel Brânzei, rezultatul acestei păcăleli?

> *Soldații crucii de la Calvar au fost transformați astfel în slujitorii unui tiran ascuns în umbra unei cruci pictate pe drapele. Nonviolenții de până mai ieri au fost îndemnați să pună mâna pe sabie şi să „spintece" pentru cauza unor ambiții arogante, deghizate de acum sub masca „creştinătății". Mieii neprihănirii au îmbrăcat haina aspră de lup şi şi-au ascuțit colții ucigaşi.*

Implicația cuvintelor pastorului Brânzei este înfricoşătoare prin enormitatea ei. Într-o singură frază, el face ucigaşi milioanele de creştini care au trăit în secolele următoare. Cât a durat această totală corupție a Bisericii? Ne răspunde Daniel Brânzei:

> *Abaterea a durat până pe vremea Reformei, când oamenii s-au întors la textul Bibliei şi la strigătul: „Doar prin credință!"*

De la anul 313, când s-a dat decretul de toleranță a creştinismului, până la anul 1517, când Luther a postat cele 95 de teze la intrarea bisericii din Wittemberg, au trecut mai mult de 1200 de ani. Unde a fost Biserica lui Hristos în cei

1200 de ani? A fost posibil ca Trupul lui Hristos să se fi transformat în întregime într-o ceată de lupi ucigaşi?

La această întrebare încearcă să răspundă alţi autori neoprotestanţi.

„Cărarea de sânge”

În anul 1931 a fost publicată o carte a pastorului baptist J.M. Carroll, intitulată *„Cărarea de sânge”*. În această carte, autorul încearcă să răspundă la întrebarea: „Unde a fost adevărata Biserică timp de 1200 de ani, înainte de Reformă?”

El însuşi admite că Trupul lui Hristos nu putea pur şi simplu să dispară pentru o perioadă atât de lungă din istorie. Teoria lui este că pentru a-i descoperi pe „adevăraţii” creştini, trebuie să urmăm „cărarea de sânge”, adică episoadele istoriei Bisericii în care diferite grupuri disidente au fost persecutate de bisericile istorice. Acolo unde găsim sângele, persecuţia, disidenţa, acolo se află creştinii adevăraţi, biserica secretă şi invizibilă a lui Hristos. Cu alte cuvinte, creştinii „evanghelici” au continuat să existe de-a lungul istoriei şi au apărut din când în când la suprafaţă, numai pentru a fi imediat atacaţi de cei pe care Daniel Brânzei îi numeşte „lupi care-şi ascut colţii”. Cartea lui J.M. Carroll a devenit foarte populară printre baptişti şi fost publicată în mai multe ediţii, în aproape două milioane de exemplare, până în 1994.

Aceasta este teoria pe care am auzit-o şi eu ca baptist. Aceasta este teoria pe care cei mai mulţi protestanţi o folosesc astăzi ca să răspundă la întrebarea „unde au fost neoprotestanţii înainte de Reformă”.

Ca şi alte teorii, precum teoria evoluţiei, teoria „cărării de sânge” este atrăgătoare până la o cercetare mai adâncă. Şubrezenia ei apare atunci când încercăm să identificăm acele grupuri de „creştini adevăraţi” şi descoperim fie că

aceştia erau de fapt eretici, fie că nu aveau nimic în comun cu neoprotestanţii de astăzi. Care sunt grupurile persecutate presupuse a fi baptiştii dinainte de baptişti? Donatiştii, Novaţienii, Paulicienii, Montaniştii, Albigenzii, Valdezii şi Anabaptiştii.

Pastorul baptist Iosif Ton în *„Să ne cunoaştem Crezul” (Editura Cartea Creştină, Oradea, 1998)* face şi el apel la această succesiune dubioasă:

> *Baptiştii au fost aceia care, având o tradiţie îndelungată în spatele lor, pe anabaptişti, pe albigenzi, pe valdenzi, pe lollarzi şi pe alţii, grupări care în decursul istoriei s-au rupt din sânul Bisericii din mai multe motive, printre care şi acesta al botezului, baptiştii deci rămân la practica biblică, corectă, că botezul nu precede, ci urmează actului de credinţă prin care L-au primit pe Cristos ca Mântuitor.*

Iată însă ce descoperim, la o cercetare mai atentă, cu privire la aceste grupuri:

Anabaptişti: un curent radical cu ramuri eretice

Sub acest nume au existat o serie de curente religioase radicale, unite prin practica comună a rebotezăriii adulţilor (botezul lor ca prunci fiind considerat nevalabil). Incidental, rebotezarea adulţilor era pentru ei un mijloc de a rupe pe credincioşi de Biserica Romei şi de a forma o biserică „pură”. Anabaptiştii au fost persecutaţi în Europa şi se crede că peste 30.000 dintre ei au fost executaţi până la mijlocul secolului XVI. Din cauza diversităţii fracţiunilor anabaptiste este greu să dăm o caracterizare generală a teologiei lor. Mulţi dintre ei au aderat la o teologie trinitariană, dar unii dintre lideri au expus idei eretice:

- *Martin Cellarius a publicat o carte în 1527, intitulată „Despre lucrările lui Dumnezeu”, în care susţinea că Iisus a fost*

divin doar în sensul în care toți suntem divini dacă avem Duhul Sfânt în noi.

- *Hans Denk, născut în 1495 în Bavaria, bun cunoscător al limbilor bibliei şi rector al unei universități în Nuremberg, a negat doctrina ortodoxă a Sfintei Treimi.*
- *Johannes Campanus a publicat în 1531 o carte în care afirma că nu există decât două persoane divine, Tatăl şi Fiul; că Fiul este inferior Tatălui şi că Duhul Sfânt nu este decât o putere.*
- *Jakob Kautz, un predicator anabaptist a negat doctrina pedepsei veşnice. A fost închis în Strassburg la 1528 apoi exilat.*
- *Conradin Bassen a negat divinitatea lui Hristos, decapitat în 1530 la Basel.*

Albigenzii: eretici anti-trinitarieni

Aceştia au fost o sectă care a înflorit în sudul Franței în secolele XII şi XIII. Teologia lor era una dualistă, în care se postula existența a două principii egale, unul al răului, altul al binelui. Iată câteva din doctrinele lor:

- *Lumea vizibilă a fost creată de o putere a răului, în timp ce lumea invizibilă, spirituală, a fost creată de o putere a binelui.*
- *Vechiul Testament este lucrarea Diavolului*
- *Bărbatul trebuie să nu se atingă de femeie. Laptele, ouăle şi carnea nu trebuiesc consumate.*
- *Din moment ce trupul material este rău, Hristos nu a putut avea un astfel de trup şi nu a putut muri pe cruce.*

Paulicienii: eretici

Paulicienii au fost o sectă eretică derivată din Maniheism şi care a apărut în secolul VII. Câteva din doctrinele lor:

- *Hristos a fost un înger (nu un om). Nu s-a născut din Fecioara Maria şi lucrarea lui a fost doar una de învățătură.*

- *Epistolele lui Petru sunt respinse, pentru că Apostolul Petru s-a lepădat de Hristos.*
- *Icoanele şi ierarhia Bisericii sunt respinse, fiind înlocuită cu propria lor organizație.*

Valdenzii: catolici care predicau sărăcia

Fondatorul valdenzilor a fost Peter Valdo (mort în 1216), un negustor bogat din Lyon, care şi-a vândut averea săracilor şi a început să predice în sudul Franței. Peter Valdo nu a avut nici o obiecție împotriva doctrinelor catolice, dar a predicat şi a încurajat o viață de sărăcie care contrasta cu fastul şi luxul Bisericii Catolice. Ulterior a intrat în conflict cu Biserica Catolică, aceasta interzicându-i să mai predice. Urmaşii lui au început să adopte unele învățături care se îndepărtau mai mult de catolicism. Cu toate acestea, între valdenzii din secolele XII şi XIII şi neoprotestanții moderni nu există aproape nimic în comun. De exemplu, ei cinsteau pe Fecioara Maria şi pe sfinți, acceptau cele şapte taine şi botezau pruncii. De abia după 1600, unele grupuri de valdenzi s-au apropiat de protestanți, fără a se asemăna însă niciodată cu baptiştii moderni.

Profesorul Emilio Comba de la Colegiul Teologic Valdenz din Florența scrie: *„Am căuta în zadar în crezul valdenzilor timpurii să găsim elementele care caracterizează protestantismul”* .

Montaniştii: eretici

Montanus a înființat această sectă în secolul al II-lea. El susținea că aşa cum Iisus a fost întruparea Logosului, el, Montanus, este întruparea Duhului Sfânt. Montanus prevedea apariția unei noi epoci în istorie, epocă dominată de lucrarea Duhului, în care urmaşii lui vor face minuni, vindecări şi profeții prin puterea Duhului Sânt. Prin accentul

pus pe aceste lucrări supranaturale, ei se asemănau mai degrabă cu harismaticii din zilele noastre.

Novaţienii şi donatiştii: ortodocşi rupţi de Biserică

Atât novaţionismul cât şi donatismul au fost schisme care au apărut în Biserică în primele trei veacuri. Cei care au aderat la aceste schisme nu aveau nici o deosebire de doctrină faţă de Biserica istorică, dar obiectau împotriva acelora care cedaseră în faţa persecuţiei şi făcuseră acte de lepădare de credinţă, iar acum încercau să se reîntoarcă în Biserică. Nici una din aceste schisme nu a negat învăţăturile de bază, păstrate până astăzi în Biserica Ortodoxă. Între ei şi neoprotestanţii moderni nu există nici o asemănare.

Cum nici uneia dintre aceste mişcări nu-i poate fi atribuite învăţăturile şi practicile neoprotestante moderne, rămânem cu întrebarea: Dacă Biserica a fost coruptă în primele secole, unde a fost Trupul lui Hristos până la apariţia neoprotestanţilor moderni? În faţa faptelor istorice, neoprotestanţilor le rămâne o singură teorie, pe care eu însumi am auzit-o: *„Biserica istorică a fost atât de ticăloasă încât a şters din istorie orice urme ale adevăraţilor creştini."*

Astfel, faptele istorice sunt date la o parte şi înlocuite cu teorii conspirative care prin însăşi natura lor nu pot fi verificate.

Concluzie

Baptistul James Edward McGoldrick, profesor de istorie la Cedarville College, scrie:

> *Probabil nici un alt grup major de creştini din istorie nu a avut atâtea dificultăţi în a-şi descoperi rădăcinile istorice, cum au avut dificultăţi baptiştii. O trecere în revistă a multor opinii, în*

conflict unele cu altele, pot duce pe un observator la concluzia că baptiştii suferă de o criză de identitate .

Nu întâmplător, lucrarea lui Daniel Brânzei se numeşte *„Identitatea creştină în istorie"*. Ea este o încercare nereuşită de a argumenta istoric că în timp ce Biserica Ortodoxă reprezintă un creştinism corupt de păgânismul grec şi oriental, baptiştii reprezintă, în cuvintele lui, „cea mai veche Biserică".

Am vizitat recent noua clădire a bisericii baptiste din Cary, Carolina de Nord, a cărei membru am fost în urmă cu trei sau patru ani. Biserica a făcut o investiție enormă, construind o serie de clădiri şi săli a căror valoare se ridică la multe milioane de dolari. În timp ce am fost impresionat de amploarea noii clădiri, am rămas dezamăgit să constat că nimic din interiorul sau exteriorul clădirii nu arată ca ceea ce timp de 17 secole ar fi putut-o identifica drept o biserică creştină. Forma clădirii este aceea a unui palat administrativ din epoca colonială. Nu există nici o cruce, în exterior sau în interior. Sala principală, în care se pot strânge aproximativ 1500 de persoane ca să asculte predica în fiecare duminică, are aparența unei săli de sport (peste săptămână este folosită ca sală de sport de către tinerii bisericii). În locul imaginii lui Hristos Pantocrator pe care o vedem pictată în interiorul cupolelor bisericilor ortodoxe, am văzut coşuri de basketball care pot fi coborâte atunci când tinerii au activități sportive.

Am rămas întristat de această ruptură intenționată de orice vestigiu al creştinismului istoric. Semnele apartenenței la Biserica de veacuri a lui Hristos, cu miile ei de sfinți, martiri, teologi şi asceți au fost înlăturate ca să facă loc unor programe utilitare şi recreative. În mod paradoxal, în timp ce aceste biserici neoprotestante moderne se adaptează spiritului veacului în care trăim, Biserica Ortodoxă, acuzată că ar fi preluat influențe externe, rămâne neschimbată de veacuri.

În Biserica Ortodoxă căpătăm conştiinţa că ne apropiem, aşa cum spune autorul Epistolei către Evrei, „.... *de muntele Sionului, de cetatea Dumnezeului celui viu, Ierusalimul ceresc, de zecile de mii, de adunarea în sărbătoare a îngerilor, de Biserica celor întâi născuţi, care sunt scrişi în ceruri, de Dumnezeu, Judecătorul tuturor, de duhurile celor neprihăniţi, făcuţi desăvârşiţi, de Iisus, Mijlocitorul legământului celui nou, şi de sângele stropirii, care vorbeşte mai bine decât sângele lui Abel." (Evrei 12.22-24)*

Icoanele în Biserica Ortodoxă

Părintele John Whiteford

O icoană este o alcătuire picturală reprezentând pe Hristos, sfinți, îngeri, evenimente biblice importante, pilde sau evenimente din istoria bisericii.

Sfântul Grigore Dialogul[90] vorbea despre icoane ca fiind Scriptura pentru analfabeți: *„Ceea ce scrisul prezintă cititorilor, imaginea arată celor neînvățați care o privesc, căci în ea şi cei ignoranți văd ce ar trebui să urmeze; în ea pot citi toți analfabeții"*.[91]

Celor care sugerează că acest fapt nu mai este relevant în epoca noastră, le aducem aminte de rata mare a analfabetismului care există dintotdeauna într-un segment major al populației ... copiii.

Icoanele ne ridică mințile de la cele pământeşti la cele cereşti. Sfântul Ioan Damaschin a scris, *„prin icoane văzute suntem conduşi la contemplarea a ceea ce este dumnezeiesc şi duhovnicesc"*. Prin păstrarea memoriei celor zugrăviți în icoane, suntem insuflați să le urmăm viața şi nevoințele. Sfântul Grigore de Nissa (+395) povestea cum nu putea trece pe lângă o icoană cu Avraam care-l jertfea pe Isaac *„fără să*

[90] Episcop al Romei în perioada 590-604.
[91] Epistola către Episcopul Serenus din Marsilia, NPNF 2, Vol. XII, p. 53.

verse lacrimi". Într-un comentariu la aceste cuvinte, s-a spus la al Şaptelea Sinod al Bisericii: *„Dacă unui asemenea teolog icoana i-a folosit şi i-a produs lacrimi, cu atât mai mult ea va aduce căinţă şi-i va face bine celui simplu şi needucat"*.

Se închină ortodocşii la icoane?

Creştinii ortodocşi se roagă la Dumnezeu, Sfintei Treimi, Maicii Domnului şi Sfinţilor în prezenţa icoanelor, aşa cum evreii se rugau în prezenţa icoanelor Templului.

Fac icoanele minuni?

Pentru a pune această întrebare într-o perspectivă corectă, să încercăm mai întâi să răspundem la câteva întrebări:

- Făcea chivotul legământului minuni (vezi Iosua 3.15, I Samuel 4.6, II Samuel 11-12)?
- Vindeca şapele de aramă pe cei muşcaţi de şerpi (Numeri 21.9)?
- Au înviat oasele profetului Elisei pe un om (II Împăraţi 13.21)?
- A vindecat umbra lui Petru pe bolnavi (Fapte 5.15)?
- Au vindecat hainele lui Pavel pe cei bolnavi şi au scos draci (Fapte 19.12)?

Răspunsul la aceste întrebări este DA, într-un anumit fel. Totuşi, ca să fim mai corecţi, Dumnezeu a fost Cel care a ales să facă minuni prin aceste lucruri. În cazul chivotului şi a şarpelui de aramă, avem de-a face cu imagini prin care s-au făcut minuni. Dumnezeu a făcut minuni prin rămăşitele profetului Elisei, prin umbra unui sfânt şi prin lucruri care au fost doar atinse de un sfânt. De ce? Pentru că Dumnezeu *cinsteşte pe cei ce Îl cinstesc (I Samuel 2.30)* şi *nici nu va da pe cel*

cuvios al Său să vadă stricăciunea[92] *(Psalmul 15.10),* binevoind a face minuni văzute prin sfinții Lui, pentru luarea-aminte a celor necredincioşi.

Faptul că Dumnezeu poate sfinți lucruri materiale nu trebuie să surprindă pe cei ce cunosc Scriptura. De exemplu, nu numai altarul templului era sfânt, ci tot ce se atingea de acesta (Exod 29.37). A respinge adevărul că Dumnezeu lucrează prin lucruri materiale înseamnă a cădea în Gnosticism[93]. Prin urmare, da, într-un sens larg şi ținând cont de mărturiile istorice ale Bisericii, Dumnezeu face minuni şi lucrează prin icoane la mântuirea întregii lumi, deoarece prin icoană se cinsteşte chipul şi persoana lui Hristos.

Care este diferența dintre închinare şi venerare?

Creştinii ortodocşi nu venerează icoanele ca pe nişte idoli, deoarece nu proslăvesc nici lemnul şi nici vopseaua de pe icoană, ci pe Însuşi Iisus Hristos Mântuitorul lumii. Ortodocşii nu numesc icoana „Hristos" sau „Dumnezeu", ci cred că harul lui Dumnezeu se sălăşluieşte în icoana De Chip Purtătoare, precum cred că Trupul şi Sângele lui Hristos este Pâinea şi Vinul Sfintei Împărtăşanii.[94]

---

[92] O mărturie clară a Scripturii despre minunata nestricăciune a trupurilor sfinţilor, adică a Sfintelor Moaşte care, ***alături de nestricarea apei sfinţite şi a Luminii de la Ierusalim,*** dau mărturie despre lucrarea văzută a harului şi a adevărului Ortodoxiei.

[93] Curent filozofic religios care caută să îmbine teologia creştină cu filozofia greacă şi cu unele religii orientale, susţinând posibilitatea unei cunoaşteri mistice.

[94] Acei care nu-L văd pe Hristos în icoană sunt aceiaşi cu cei care nu cred că Hristos este Pâinea şi Vinul Euharistic. Lupta împotriva icoanelor este o urmare a luptei Protestantismului împotriva Prefacerii Liturgice. Dacă aceştia ar crede în Taina Sfintei Împărtăşanii, nu ar mai avea atunci nici un argument împotriva icoanelor sau a descendenţei preoţiei apostolice, aşa că au preferat

Creştinii ortodocşi venerează icoanele, ceea ce înseamnă că le respectă pentru că sunt obiecte sfinţite prin purtarea a însuşi Sfântului Chip al lui Hristos. Nu ne închinăm icoanelor aşa cum nu ne închinăm nici steagului ţării. Respectul faţă de steag reprezintă aceeaşi atitudine ca şi faţă de icoane - venerare. Aşa cum nu cinstim lemnul sau vopseaua, ci persoana pictată în icoană, tot aşa patrioţii nu cinstesc ţesătura şi culorile, ci ţara şi neamul reprezentate de steag.

Biserica însă a biruit odată pe luptătorii împotriva icoanelor, prin hotărârea Sfinţilor Părinţi ai celui de al Şaptelea Sinod Ecumenic, care aşa au spus:

„Aceasta fiind pricina şi urmând calea împărătească şi învăţătura de Dumnezeu insuflată a Sfinţilor Părinţi şi a Predaniei Bisericii soborniceşti - căci noi ştim că este insuflată de Duhul Sfânt care se sălăşluieşte în ea - hotărâm desăvârşit după o îndelungă sfătuire, că asemenea Crucii sfinte şi dătătoare de viaţă, la fel sfintele şi preţioasele icoane pictate în culori şi împodobite cu pietre preţioase sau cu altă materie având acelaşi scop, să fie puse în sfintele biserici ale lui Dumnezeu, pe obiecte şi haine sfinte, pe pereţi şi pe străzi, ca nişte icoane - ale Domnului Dumnezeu şi Mântuitorului Iisus Hristos, ale Preacuratei Fecioare Sfânta Născătoare de Dumnezeu, sau ale îngerilor sau Sfinţilor ce sunt.

Căci ori de câte ori vedem reprezentarea lor prin imagini, ori de câte ori le privim, ne aducem aminte de prototipuri, îi iubim mai mult, suntem îndemnaţi să ne închinăm sărutând imaginea şi să ne mărturisim veneraţia (proskenesin) nu închinarea (latreia) care, după credinţa noastră, este cuvenită numai naturii divine. Şi în acelaşi chip venerăm imaginea Crucii celei scumpe şi dătătoare de viaţă, Sfânta Evanghelie şi alte obiecte sfinte pe care le cinstim cu tămâie şi

---

să nege totul de la un capăt la altul. Este „logic” din partea Protestantismului ca prin ***negarea*** Prefacerii Pâinii în Trup şi a Vinului în Sângele lui Hristos (şi deci implicit a Scripturii) din Ortodoxie, să înlăture şi venerarea icoanelor ca purtătoare de Har şi de Chip al lui Hristos, deoarece „nevăzându-L” pe Hristos Cel necuprins de minte şi de cuvânt în Potir, nu au cum să-L vadă prin logica minţii nici în icoană. (n.n.)

lumânări, după obiceiurile înaintaşilor noştri. Căci cinstea dată imaginii se adresează prototipului, iar persoana care venerează o icoană venerează pe cel reprezentat de ea. Într-adevăr, aceasta este învăţătura Sfinţilor noştri Părinţi şi Predania Sfintei Biserici soborniceşti care a dus Evanghelia de la un capăt la celălalt al pământului."

Evreii înţelegeau diferenţa dintre venerare şi închinare (adorare). Un evreu pios îşi săruta şalul de rugăciune înainte să şi-l pună şi săruta Tora înainte să o citească în sinagogă. Cu siguranţă că Iisus a făcut la fel[95], înainte să citească Scriptura în sinagogă.

Primii creştini au înţeles şi ei această deosebire. În *Martirajul lui Policarp*[96] ni se spune cum unii au căutat să-l influenţeze pe magistratul roman să nu le dea voie creştinilor să ia trupul Sfântului Martir, *„ca nu cumva, s-a spus, ei să renunţe la Cel Răstignit şi să înceapă să se închine la acesta. Aceasta s-a făcut la îndemnul iudeilor acolo de faţă, neştiind aceştia că nu era cu putinţă pentru noi să renunţăm la Hristosul care a suferit fără de păcat pentru mântuirea întregii lumi şi să ne închinăm altuia. Căci Lui, care este Fiul lui Dumnezeu, ne închinăm, dar pe martiri îi cinstim ca pe ucenici şi următori ai Domnului care merită aceasta pentru nepreţuita lor dragoste faţă de Împăratul şi Învăţătorul lor...*

Atunci sutaşul, văzând împotrivirea iscată de iudei, l-a pus în mijloc şi l-a ars după obiceiul lor. După aceea noi i-am luat oasele, care erau mai de preţ decât pietrele preţioase şi mai scumpe decât aurul curat, şi le-am aşezat într-un loc potrivit, unde Domnul ne va îngădui să ne adunăm după cum putem, cu bucurie, şi să sărbătorim martirajul lui aducându-ne aminte de cei care s-au luptat deja şi pregătindu-i pe cei care vor avea de luptat"[97].

---

[95] Înseamnă că Protestanţii de astăzi ar trebui să-i acuze nu numai pe ortodocşi ci şi pe Hristos de idolatrie, atâta timp cât Însuşi Mântuitorul a venerat şi sărutat obiectele cultice iudaice...

[96] Ucenic al Sfântului Apostol şi Evanghelist Ioan, a cărui martiraj a fost descris chiar de creştinii martori ai chinurilor Sfântului.

[97] **Martirajul lui Polycarp** 17.2- 3; 18.1-3

Nu interzice Porunca a doua icoanele?

Se pune întrebarea ce înseamnă „chip cioplit” în Porunca a doua? O înțelegere literală ar însemna că toate imaginile din Templu încălcau această poruncă. Cea mai bună metodă de a afla semnificația cuvintelor evreieşti folosite aici este să aflăm ce însemnau ele pentru evrei. Când aceştia au tradus-o în greacă, au folosit cuvântul *„eidoloi”*, adică *idoli*. Cuvântul evreiesc *pesel* nu este niciodată folosit cu privire la imaginile din Templu. Este deci clar că pasajul se referă la imagini păgâne şi nu la imagini în general.

Să privim cu atenție pasajul din Scriptură:

„Să nu-ți faci chip cioplit (adică idol), nici o înfățişare a lucrurilor care sunt în ceruri, sau jos pe pământ sau în apele mai pe jos decât pământul. Să nu te închini înaintea lor şi să nu le slujeşti (închini).” (Ieşire 20.4-5).

Dacă interpretăm aceste cuvinte ca referindu-se la orice fel de imagini, în mod clar heruvimii din Templu călcau această poruncă. Dacă însă le interpretăm ca referindu-se doar la idoli, orice contradicție dispare. Mai mult decât atât, dacă textul se referă la toate imaginile, atunci chiar şi carnetul meu de conducere este un idol şi o încălcare a acestei porunci. Una din două: ori fiecare protestant care are carnet de conducere este un idolatru, ori icoanele nu sunt idoli.

Lăsând de o parte pentru moment semnificația cuvintelor „chip cioplit”, să vedem ce ne spune de fapt textul. Să nu faci x, să nu te închini la x, să nu slujeşti la x. Dacă x = imagine, atunci însuşi Templul călca porunca. Dacă x = idol, atunci nici Templul, nici icoanele ortodoxe nu calcă porunca.

Aparent *Deuteronom 4.14-19* interzice orice înfățişări ale lui Dumnezeu. Cum putem deci admite icoane ale lui Hristos?

Acest pasaj îi învăța pe evrei să nu-şi facă o înfățişare falsă a lui Dumnezeu, pentru că nu L-au văzut; dar noi, creştinii, credem că Dumnezeu S-a întrupat prin persoana lui Iisus Hristos, deci putem înfățişa „ce am privit" (I Ioan 1.1), după cum spune Sfântul Ioan Damaschin:

„În vechime, Dumnezeul neîntrupat şi nemăsurat nu a fost niciodată înfățişat. Dar acum că Dumnezeu a fost văzut în trup şi a vorbit cu oamenii, aceştia pot face o înfățişare a lui Dumnezeu aşa cum L-am văzut. Nu mă închin materiei, ci Dumnezeului materiei, care a devenit materie pentru mine şi S-a coborât să locuiască în materie, care mi-a pregătit mântuirea prin intermediul materiei. Nu voi înceta să cinstesc această materie care mi-a dăruit mântuirea. O cinstesc, dar nu ca Dumnezeu."

Având în vedere împotrivirea iudeilor față de imagini, cum au putut primii creştini să accepte icoanele?

Icoane pot fi găsite nu numai în catacombele creştine, ci şi în cele evreieşti din aceleaşi perioade. Putem vedea, de exemplu, icoanele evreieşti bine păstrate de la Dura-Europos, un oraş distrus de persieni în mijlocul secolului al treilea, ceea ce ne dă o idee cât de recente ar fi putut fi.

Uneori, în mod greşit, concepțiile lui Iosefus cu privire la icoane sunt considerate ca fiind cele găsite la evrei în acea perioadă. Unul din textele mult citate este acela care se referă la răscoala care a avut loc atunci când romanii au pus un vultur imperial pe poarta Templului.

Acest episod nu este atât de simplu cum ar crede unii. Acei evrei erau zeloți. Iosephus, care povesteşte aceste evenimente, a fost el însuşi unul dintre ei, dar a trecut mai târziu de partea romanilor.

El ne spune cum romanii au plasat acest vultur la intrarea în templu, iar poporul l-a dat jos, privindu-l ca pe un sacrilegiu. Întrebarea este însă ce i-a înfuriat pe evrei,

imaginea în sine, ori faptul ca romanii o plasaseră pe poarta Templului. Concepțiile lui Iosephus erau atât de extreme încât el considera că până şi înfățişările de animale de pe Marea de Aramă din Templul lui Solomon ar fi fost păcătoase[98].

Atitudinea generală a iudeilor față de arta religioasă nu era de fapt atât de iconoclastă. În Talmudul palestinian găsim scris: *„În zilele lui Rabbi Jochanan oamenii au început să picteze imagini pe ziduri, iar el nu i-a oprit ... În zilele lui Rabbi Abbun oamenii au început să creeze imagini în mozaicuri, iar el nu i-a oprit".*[99]

Talmudul Pseudo-Ionatan repetă porunca împotriva idolilor, dar adaugă: *„o coloană cioplită cu imagini şi înfățişări poți să-ți faci, dar să nu te închini la ele".* Cele mai vechi scrieri evreieşti pe care le avem conțin ilustrații. Printre acestea sunt imagini cu scene biblice, asemănătoare cu cele găsite la sinagoga din Dura Europos (şi cu cele din biserica aflată alături de această sinagogă) care a fost îngropată în secolul al treilea, când persienii au distrus oraşul.[100]

Este demn de remarcat că cele mai timpurii icoane din catacombe erau în majoritate scene din Vechiul Testament şi icoane ale lui Hristos. Predominanța scenelor din Vechiul Testament arată că aceasta nu era o practică păgână introdusă de anumiți convertiți, ci una evreiască, adoptată de creştini.

---

[98] Vezi **Antichităţi** VIII 7,5.

[99] Abodah Zarah 48d

[100] Vezi ***„Escavaţiile de la Dura-Europos conduse de Universitatea Yale şi de Academia Franceză de Inscripţii şi Litere"***, Raportul Final VII, Partea I, Sinagoga, de Karl H. Kraeling

Dacă icoanele sunt atât de importante, cum de nu le găsim în Scriptură?

De fapt le găsim în Scriptură - şi încă în multe locuri! Observaţi cât de frecvente erau ele în Cort şi apoi în Templu. Existau imagini de heruvimi: pe chivot (Ieşire 25.18), pe perdelele din Cort (Ieşire 26.1), pe perdeaua din Sfânta Sfintelor (Ieşire 26.31), doi heruvimi în Locul Sfânt (I Împăraţi 6.23), pe pereţi (I Împăraţi 6.29), pe uşi (I Împăraţi 6.32), pe alte lucrături din Templu (I Împăraţi 7.29,36).

Existau deci icoane încotro îţi întorceai ochii.

Chiar dacă admitem că icoanele sunt un fel de Scriptură, unde era scris evreilor să le venereze?

Scriptura poruncea evreilor să se închine înaintea chivotului, care avea pe el imaginea a doi heruvimi. În Psalmul 99.5, se porunceşte: *„Înălţaţi pe Domnul Dumnezeul nostru şi vă închinaţi înaintea aşternutului picioarelor Lui, căci este Sfânt!”*.

Să observăm că aici cuvântul „închinare” este acelaşi cu cel folosit în Exod 20.5, unde ni se porunceşte să nu ne închinăm la idoli. Ce este *„aşternutul picioarelor Lui”?* În I Paralipomena 28.8, David foloseşte această expresie referindu-se la Chivotul Legământului. Psalmul 99 (98 în Septuaginta) începe cu imaginea Domnului care *„şade pe heruvimi”* (98.1) şi sfârşeşte cu îndemnul de a ne închina pe muntele Lui cel Sfânt - ceea ce întăreşte faptul că în acest context se referă la Chivotul Legământului.

Această frază reapare în Psalmul 131.7, unde este precedată de: *„Iată am auzit de chivotul legii; în Efrata l-am găsit, în ţarina lui Iaar. Intra-vom în locaşurile Lui, închina-ne-vom la locul unde au stat picioarele Lui”* şi este urmată de

chemarea *„Scoală-Te Doamne, întru odihna Ta, Tu şi Chivotul sfinţirii Tale!"*

Este interesant că această expresie este folosită în slujba din biserică referitor la Cruce, şi legătura nu este întâmplătoare - pentru că pe Chivot, între heruvimi, se afla capacul ispăşirii, peste care era stropit sângele jertfelor pentru păcatele poporului (Ieşire 25.22, Levitic 16.15).

Nu a fost *Şarpele de aramă* distrus tocmai pentru că poporul îl venera?

Dacă te uiţi atent la pasajul acesta (II Împăraţi 18.4), observi că Şarpele de aramă nu a fost distrus pentru că poporul îl venera, ci pentru că îl transformaseră într-un dumnezeu-şarpe numit Nehuştan.

Nu au existat oare iconoclaşti în biserică, chiar înaintea protestanţilor?

Atunci când discutăm despre icoane este important să avem în vedere că două chestiuni separate sunt adesea confundate: *(1) Ne este permis să facem sau să avem icoane? (2) Ne este permis să le venerăm?*

Din Vechiul Testament este clar că răspunsul la amândouă este DA. Protestanţii se opun venerării icoanelor, dar de obicei nu se opun oricăror imagini, altfel nu ar avea cărţi ilustrate, televizoare sau tablouri. În afară de grupul Amish, cu greu poţi găsi un alt grup protestant care să se opună în mod consecvent tuturor imaginilor. Protestanţii se opun de obicei venerării imaginilor, dar este interesant că, dacă ar fi consecvenţi, argumentele şi dovezile aduse de ei se potrivesc oricăror imagini.

Iconoclaştii, adesea citaţi de protestanţi, aveau de fapt o ideologie opusă acestora. Pe de o parte, iconoclaştii au anatemizat pe toţi cei care *„îndrăznesc să înfăţişeze cu materiale şi culori pe Hristos sau pe Sfinţi"* – deci şi protestanţii intră în această categorie.

Pe de altă parte, iconoclaştii au mai anatemizat şi pe cei care *„nu mărturisesc pe pururea fecioara Maria ca adevărată Născătoare de Dumnezeu, mai presus de orice creatură văzută sau nevăzută, şi nu caută, printr-o credinţă sinceră, cererile ei adresate lui Dumnezeu pe care L-a purtat"*. Iconoclaştii au mai anatemizat şi pe *„oricine care neagă folosul pomenirii Sfinţilor"*. De fapt, protestanţii s-ar afla mult mai mult sub anatema iconoclaştilor decât ortodocşii. Protestanţii aprobă faptul că iconoclaştii se opuneau venerării icoanelor, dar venerarea în sine nu era o problemă pentru iconoclaşti. Ei se împotriveau venerării icoanelor pentru că se împotriveau icoanelor. Ei nu se opuneau venerării altor obiecte sfinte – de fapt venerau Crucea fără nici un fel de rezerve[101].

Protestanţii mai citează anumiţi Părinţi ai Bisericii ca să-şi susţină poziţia. Cele mai multe dintre aceste citate nu fac decât să respingă idolatria, şi nu au nimic de-a face cu icoanele. În puţinele cazuri în care sensul ar părea să fie acesta (unele scrieri conţinând adăugiri făcute chiar de iconoclaşti), o interpretare consecventă ar cere respingerea oricăror imagini (nu numai a icoanelor din biserică). Nici unul dintre aceste texte nu atinge subiectul venerării.

Canonul Sinodului din Elvira este adesea citat în sprijinul poziţiei iconoclaste. În canonul 36, se declară: *„Se stabileşte ca în biserici să nu fie picturi, pentru că ceea ce este adorat nu poate fi pictat pe pereţi"*. Chiar şi protestanţii admit că înţelesul acestui canon nu este atât de clar cât s-ar părea. Nu se ştie care a fost cauza acestui canon, nici ceea ce încerca

---

[101] Jaroslav Pelikan, **Spiritul creştinismului răsăritean (600-1700)**, Chicago, University of Chicago Press, 1974, p.110.

să prevină, fapt recunoscut chiar şi de protestanți: *„…(canonului 36 al sinodului din Elvira) nu i se poate da prea mare importanță, rostul lui nefiind cunoscut”* [102]

Prin cuvintele folosite, acest canon nu poate fi interpretat ca o condamnare generală a imaginilor. Nu este clar ce se interzicea şi, mai ales, de ce. Diferitele interpretări variază de la o interdicție a imaginilor în biserică, până la încercarea de a feri icoanele de păgâni (posibil, dat fiind că acest sinod s-a întrunit în timpul persecuțiilor). În oricare caz, se ştie că icoanele au fost folosite în bisericile spaniole atât înainte, cât şi după acest sinod, fără nici un fel de controverse cunoscute. În orice caz, sinodul a fost unul local, niciodată proclamat la nivel ecumenic.

Încheiem aici cu înțeleapta sfătuire a Sfântului Nicolae Velimirovici (+1956) [103]:

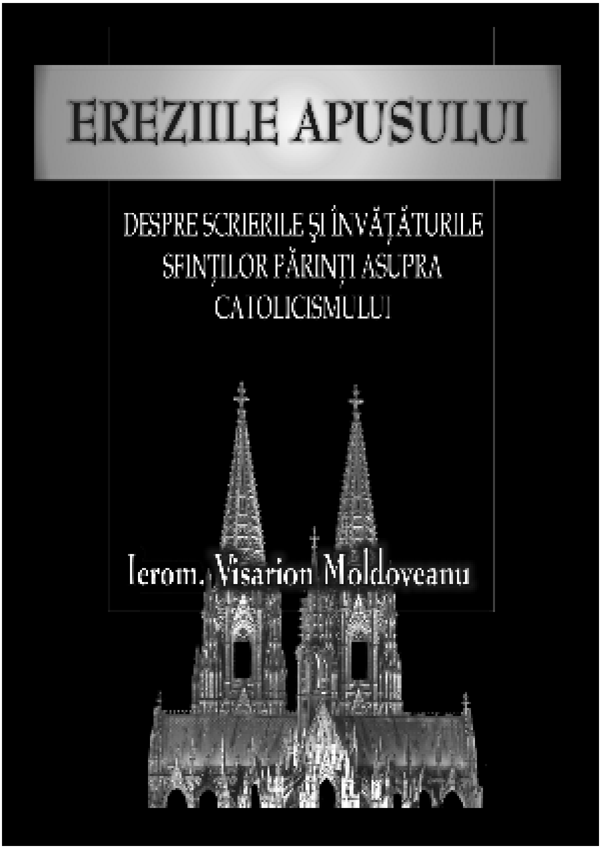
„Iar tu să ştii că precum se deosebeşte ziua de noapte, aşa se deosebesc şi icoanele creştine de idolii păgâneşti.

Idolii sunt chipuri de ființe născocite şi imaginate, în vreme ce icoanele sunt înfățişări de sfinți care au trăit pe pământ cu adevărat, L-au proslăvit pe Hristos prin credința lor şi s-au învrednicit în cer de împărăția lui Dumnezeu. Acolo iluzie, aici realitate. Acolo minciună şi nălucire, aici adevărul şi numai adevărul. Idolii îl despart pe om de Dumnezeul Cel adevărat, în vreme ce icoanele îl duc pe om la Dumnezeul Cel adevărat. Prin a doua Sa poruncă, Ziditorul a vrut să abată neamul omenesc de la ceea ce-l desparte de El, adică să-l abată de toate minciunile, nălucirile şi iluziile demonice.”

---

[102] Edward James Martin, **O istorie a controversei iconoclaste**, London, Society for the Promotion of Christian Knowledge, 1930, p.19

[103] **Răspunsuri la întrebări ale lumii de astăzi**, vol. I, Editura Sophia, 2002.

Primul volum din colecția apologetică *Ereziile Apusului,* întocmit sub forma unui buchet de scrieri patristice, se apleacă asupra acelor dreptmăritori care doresc să se împărtăşească din „cugetul Bisericii" şi să asculte în acelaşi timp sfătuirea Sfinților întru cele de folos, pentru apărarea adevărului Ortodoxiei împotriva noilor forme luate de vechile erezii.